

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת דברים

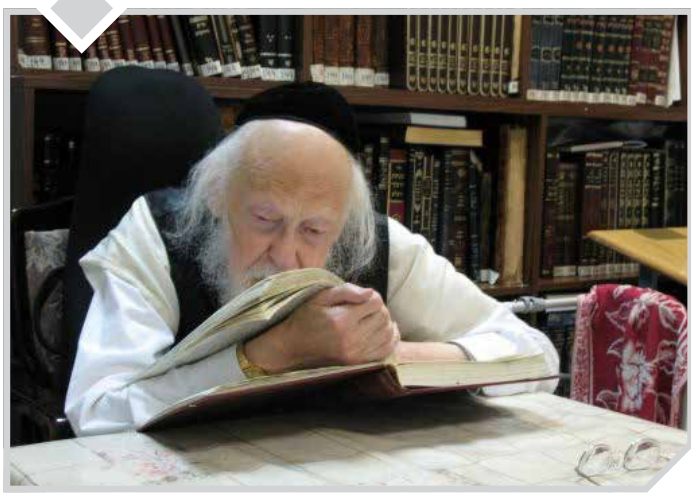
לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת דברים | גליון מס' 233 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

עלה רבי אריה ל'אהל שרה', אך בעמדו לפני מפתן הדלת שמע קול לימוד בחברותא. הוא תמה: הלא סיכמנו שאני בא לדבר איתו לבד, והנה הוא יושב עם חברותא. למחרת ניגש לזקני הרב הרמן בטרוניה: "אני ממש לא מבין, זו צורת ההתנהלות, שהמיועד ממתין לי עם חברותא?"

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת 'עזרת תורה', שזכה ללמוד בחברותא עם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

"אנשים חכמים ונבונים" (דברים א', י"ג)

יחיד ומיוחד היה רבינו הגדול מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, 'יחיד', אף במובן הצר של המילה: את גדלותו התורנית הנוראה רכש הוא לבד, בלימוד עצמי וללא חברותא, כידוע. כך היתה דרכו כל ימיו אשר חיה. עם זאת, לכלל זה היה יוצא מן הכלל, הלא הוא יבלדח"ט הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, רבה של שכונת עזרת תורה. לצד זכותו הגדולה ללמוד עם מרן זצוק"ל בחברותא - בה יעסוק בן שיחנו שליט"א, זכה הוא ממנו גם לקרבה מיוחדת, כאשר מרן זצוק"ל מאיר לו פניו באופן מיוחד. ביקשנו, אפוא, מהתלמיד הוותיק, להתחזקות מעט ולגעת בשולי גלימת רבן של ישראל.

שליט"א מזקנו: "זקני, הגאון רבי יוסף הרמן זצוק"ל ("הכל לאדון הכל" א.ח) היה השדכן של מרן, והוא סיפר לי מפרטי התנהלות הדברים. מנהגו של זקני היה להתפלל תמיד מנחה גדולה ב'זכרון משה', יחד עם הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, אשר סיפר לו יום אחד כי הוא מחפש שידוך לבתו מרת שיינא חיה. סבי הציע לו את הבחור המופלג - בנו היחיד של הגאון רבי אברהם אלישיב, הרב מהומל. לאחר דין ודברים בין הצדדים, סיכמו עם אביו של החתן המיועד על מועד שבו יבוא רבי אריה, אבי הבת, לראותו, להיפגש עמו ביחידות, ולהתרשם ממנו.

"אחרי הסתלקותו של מרן זצוק"ל", פותח הגרי"מ שטרן שליט"א, "ביקשו ממני שאכתוב עליו ספר. השבתי למבקשים כי הספר שאכתוב לא יהיה רק כרך אחד, אלא סדרה של המוני כרכים, רק שבכולם תופיע אותה שורה: הרב אלישיב ישב ולמד... לכן, גם כעת בחלוף השנים, אעסוק באהבה שאהב רשכבה"ג מרן הגאון רבי יוסף שלום זצוק"ל את התורה, ממה שחזיתי בעיני, ומה ששמעתי מפיו".

החברותא של המתמיד הצעיר

והוא פותח בתיאור עובדה העוסקת במרן, אותה שמע הגרי"מ

הבד"צ זימנו אליהם בדחיפות את ראשי משרד הבריאות, אלו באו לפנייהם והביאו עימם נציגות מבעלי הלולים, וכולם כאחד הכחישו בכל תוקף את העובדה שמבצעים זריקות בעופות... והנה רבי אברהם ראטה - הספרא דדיינא שנודע בפיקחותו - הבחין מיד שאין אמת בדבריהם. אז נעמד בלהט והזהירם על חומרת הדבר של אמירת שקר בפני בית דין שהשכינה שרויה בו...

הגאון רבי מאיר הלוי סאלאוויציק זצוקללה"ה בשיחות עם הרב שמעון יוסף מלר שיבדלט"א

"אנשים חכמים ונבונים" (דברים א', י"ג)

וכי לא ידענו שה'חפץ חיים' היה ילוד אישה?!

דיברנו אודות קטעי הסרט שנמצא לאחרונה בו רואים את ה'חפץ חיים' מגיע למקום ה'כנסיה הגדולה'.

וסיפר לי הגר"מ שהיה אחד שהתפאר באזני אחד מידידיו שיש לו חתן ת"ח בביתו, שיושב ולומד כל היום, אמנם כאשר נכנס אותו ידיד לחדר לימודו של החתן, ראה לתדהמתו את החתן עומד על סולם בקצה החדר ומצייר דבר מה על הקיר... לפליאתו מאי האי? הסביר לו הלה: "התחלתי לחשוב מה יהיה אחרי שאני אגמור את הש"ס בבלי, ירושלמי, תוספתא ספרי וכו', מה אני אעשה אז?! והחלטתי שעלי להתחיל ללמוד באופן יסודי את הכל מהתחלה, ולכן אני מצייר על הקיר את דמותו של אדם הראשון, וכן את דמותו של אברהם אבינו - שהכל יהיה יסודי וברור..."

בעיני, אומר הגר"מ, ההתלהבות שהיתה מהסרט החדש שמצאו על החפץ חיים, משולה לזה...

וכי לא ידענו שהחפץ חיים היה ילוד אישה?!

אני: אחד ממשפחת הראש ישיבה אמר לי בתגובה על חשיפת הסרט: "וכי גם אם היו מוצאים כמה דפים חדשים מהח"ח על המשנה ברורה, למשל, גם היו מתלהבים כך?! והרי זה מראה על מצב הדור שמתלהבים מכאלו דברים..."

האם ראש ישיבה מסכים לדברים אלו?

הגר"מ: ודאי שאני מסכים עם דברים אלו...

אני: זה רק מראה שיש עוד הרבה דברים, ורק צריך למצוא אותם.

הגר"מ: למה? הרי היית בבריסק, ואתה רואה שלא מצאת שם כלום...

אני: טוב, בריסק הרי נחרבה.

הגר"מ: נכון, אתה צודק. אפילו היהודי האחרון שהיה שם מאותה תקופה כבר איננו...

והחל לדבר איתי על ר' שלמה ויינשטיין ועל בתו שכיום היא הנחשבת כ'ראש הקהל' בעיר.

ער איז געווען 'א איש המעשה'...

אמרת להגר"מ שמעניין שכל מה שהיה לה'חפץ חיים' הוא הדפיס. הגר"מ: "ער איז געוועאן איש המעשה", וכל דבר שפעל, היה למעשה! הוא שמע שאנשים נוסעים לחו"ל, ופחד שלא ידעו הלכות, אז הוא חיבר את הספר 'נדחי ישראל'. הוא ראה שיש יהודים שנלקחים לצבא הרוסי ונתקלים בשאלות יום יומיות קשות, אז הוא חיבר את הספר "מחנה ישראל". הוא ידע שיש בעיה בדור של דיבורי לשון הרע, ולכן חיבר את הספר על לשון הרע, וכן עוד על זה הדרך.

והמשיך הגר"מ: שמעתי מעשה על ה'חפץ חיים', שבשנה אחת בזקנותו עשה סעודה גדולה ביום ההולדת, ומקורביו התפלאו מה ראה על ככה. עד שההין אחד מהם לשאול אותו על כך, וה'חפץ חיים' ענה לו: "הרי אני מעורר את כל הציבור לא לדבר לשון הרע וכו', ואם הייתי נפטר בקיצור ימים, הרי היה מזה חילול ה' גדול שאני שכל הזמן עוררתי על עוון זה, הסתלקתי בגיל צעיר, נגד דברי הפסוק בתהלים (ל"ד י"ג) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים וגו' נצור לשונך מרע'. ולכן עשיתי סעודה שב"ה לא יצא חילול ה' על ידי..."

להיות מוכן להשיב בעולם העליון

הגר"מ הוכיח אותי על דבר מה, וכשזרזני לעשות כפי דבריו אלי,

אך ראה שאני מהסס בדבר ולא קל לי לקבל את דבריו באותו עניין, אמר לי כלהלן:

אספר לך מעשה ששמעתי מר' מאיר ליברמן. לאחר שרבי יעקב ריינס פתח את הישיבה התיכונית שלו בלידא, נסע אליו ה'חפץ חיים' בערב ראש השנה לומר לו 'גוט יאר', ואז ניצל את ההזדמנות ושאל אותו מדוע פתח ישיבה תיכונית? ומה יענה בשמים כאשר יתבעו אותו על כך? והמשיך ואמר לו החפץ חיים: "תראה. בשמיים צריכים לבוא מוכנים לקראת כל מה שישאלו אותך, וכאשר ישאלו אותך שאלה זו, אתה אולי תחשוב לטעון, 'מה אתם רוצים ממני? הרי בקרבת מקום אלי [העיירות לידא וראדין היו קרובות זו לזו] היה גר ה'חפץ חיים' והוא לא מיחה בידי על כך, ואילו רק היה מוחה לא הייתי עושה זאת. ולכן באתי אליך עתה לומר לך שטענה זו אל תחשוב לומר שם בעולם העליון" (כי אני אכן מוחה על כך)...

ע"כ סיפור המעשה שסיפר לי ר' מאיר ליברמן. והוסיף לומר לי הגר"מ: "קוקט וואס איז געווען דער חפץ חיים... מיט אזא וויטע קוק..." [-תראה מה היה החפץ חיים, עם כזה מבט למרחוק].

והרגשתי שהגר"מ מכוון בזה גם אלי, שאתן דעתי על העניין, שלא אוכל לטעון בעולם העליון שהגר"מ לא זרזני על כך, ועל כן הוא אומר לי כן.

אתן לך ברכה שלא תקלקל...

אמר לי הגר"מ שהיום סיפר לבני ביתו מעשה שהיה עם הגר"ז, שהוא (הגר"מ) היה עד לו, כאשר נלווה אל אביו פעם בשעת טיולו לצורך בריאותו, והנה בעודם מהלכים בדרך, קרב ובא לעומתם יהודי חסידי בעל משרה תורנית מכובדת, ובהבחינו במרן זצ"ל העומד למולו, ניגש אליו בדחילו, ואמר מתוך רטט והתרגשות, כהולך לקבל ברכה מ'רבי': "נוסע אני לחו"ל ורצוני שהרב יברכני כי אצליח".

מרן הגר"ז זצ"ל - ששנים רבות קודם לכן הכיר טיבו מתוך מעשה שהיה - השיב לאיש בנימה פסקנית: "יכול אני לברכך רק בדבר אחד - שלא תקלקל!" [ואלסט נישט קאליע מאכן]!

כעבור זמן מה התברר שאמנם הלה נסע בשליחות השלטון הציוני לחו"ל לגייס כספים עבור ה"מגבית המאוחדת", ועבור הצלחת הנסיעה הזו הוא בא לבקש את הברכה...

אני: הבאתי מעשה זה בספר, בשם הראש ישיבה, אך לא כתבתי את שמו של אותו אדם, רק כתבתי 'אדם נכבד אחד...'

הגר"מ: כמובן שכך היית צריך לכתוב, ללא פירוט שמו.

היה זה בשנת תשל"ט כאשר צדה עינו של הגר"מ ידיעה כל שהיא לגבי חיסונים של עופות, ומיד התעורר אצלו החשש היכן מזריקים לעופות את חומר החיסון, ואם אין הדבר עלול לגרום לטריפת העוף, ושלח את אחד מגדולי תלמידיו, שקרובו עבד בזמנו ב'משרד הבריאות', כדי לברר אצלו אם אמנם נכון הדבר שמזריקים בעופות והיכן. כאשר השיב הלה שמזריקים את החיסונים בצוואר

העוף, שלח הגר"מ תיכף את תלמידיו אל עבר לשכת בד"צ העדה החרדית שבבנייני זופניק, כדי להביא את הדבר לידיעתם, ולעוררם על החשש הנובע מכך לכשרות העופות כולם.

הבד"צ זימנו אליהם בדחיפות את ראשי משרד הבריאות, אלו באו לפנייהם והביאו עימם נציגות מבעלי הלולים וכולם כאחד הכחישו בכל תוקף את העובדה שמבצעים זריקות בעופות... והנה רבי אברהם ראטה - הספרא דדיינא שנודע בפיקחותו - הבחין בעינו החדה מיד שאין אמת בדבריהם. אי לכך נעמד בלהט והזהירם על חומרת הדבר של אמירת שקר בפני בית דין שהשכינה שרויה בו, ועוד כהנה וכהנה.

עוד הוא מדבר, והנה לפתע פורץ בבכי מר אחד הלולנים שנוכחו שם - יהודי תימני שעלה שנים ספורות קודם לכן מתימן, והודה שאכן הם מזריקים חיסונים לעופות בצווארם, אלא שאיימו עליהם שאם יגלו את הדבר יסלקום תיכף מעבודתם. הבד"צ כמובן אסר בו ביום את העופות עד לבירור העניין [רבים זוכרים את הסערה הגדולה שהדבר עורר, כאשר ביום זה לך יומא דהילולא של האדמו"ר ה'בית ישראל' מגור, וכבר הוכנה אז סעודה גדולה עבור כלל החסידים הבאים מרחבי הארץ לרגל הירצוייט, ועם זאת תיכף כאשר נודעה סערת העופות, זרקו תיכף ללא שיהיו את כל העופות שהוכנו עבור אלפי המשתתפים, על אף הפסד הממון הגדול הכרוך בכך].

הגר"מ שעמד על המערכה לא אמר די בכך, אלא שלח לברר בחו"ל אצל גדולי המומחים על השפעת הזריקות על העופות. באותם ימים נראה רבי מאיר ברנדסופר מידי יום כאשר שני עופות בידו, וסובב הלך ושוב בין ישיבתו של הגר"מ ששכנה אז בבתי וויטנברג, שם דן יחד עם תלמידיו הגר"מ על כל צדדי השאלה, הן מבחינה ההלכתית והן מבחינה המעשית, ומשם לבנייני זופניק מקום משכן הבד"צ.

הייתי יורד לעומק העניין

סיפר הגר"מ: בימים עברו, כאשר היה בא אלי אדם כלשהו ושואל אותי אף בדבר שמעולם לא ידעתי ולא למדתי, הייתי ללא התרגשות פותח את הגמרא ולומד את הענין לאט לאט - ובנוכחותו - ואז יורד לעומק הענין ואומר לו תירוצ טוב. היום לעומת זאת, כבר אינני יכול לעשות כן כלל. והנה כאשר באים לשאול אותי על דברים שאני בענין או למדתי, אני משתדל לענות, אך כשבאים ושואלים אותי דברים חדשים שלא למדתי, אני משתמט ואיני רוצה לענות, אולי הם חושבים שאני משתמט מהם מסיבות צדדיות, אבל האמת היא זו.

והוסיף לספר, שבסוף ימי רבי דויד'ל קארלינער הוא סבל מאוד משכחה, ופעם כשהגיע אליו משולח אחד נתן לו יד לשלום ושאלו לרצונו, וכששמע מה מבוקשו נתן לו מתת יד. המשולח שנהנה לראות את רבי דויד'ל לומד בגישמאק [-בהנאה ובטעם], נשאר לעמוד לידו. חולפות כמה דקות. רבי דויד'ל מרים עיניו שוב, מברכו לשלום ושואלו לרצונו. אמר לו המשולח: "זה אני, אותו אחד שהיה כאן כבר קודם"... והמשיך רבי דויד'ל ללמוד. חלפו עוד כמה דקות, והלה עדיין עומד ונהנה לראותו לומד, ורבי דויד'ל שוב מרים את

הנהג התרגז, הוציא את האקדה וקרא לעבר הבחורים: "מי שיתקרב אלי - אירה בו!". מיד הרגעת את הבחורים, נגשתי לנהג ואמרתי לו: "שבת שלום! ה' יחזיר בתשובה את כל עמו ישראל!"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על מצוות התוכחה

"מדוע אומר?" - התחייך הרב - "רוצה אני להמשיך לקיים את המצווה שלא לומר דבר שלא נשמע, שכן יודע אני שדברי לא יישמעו!" "ימחל לי כבודו, אך מניין הביטחון שבאמת לא אשמע? אולי כן אשמע לדברים?" - טען העשיר.

חכך הרב בדעתו, ולבסוף אמר: "טוב, אומר לך. ישנה אלמנה מסכנה שלא שילמה את חובה לבנק, והבנק מתכוון כעת להוציא מבייתה ולמכור את הדירה. האלמנה המסכנה נזרקה לרחוב ממש. צריך למחוק את החוב שיש לה בבנק."

"אני רק מנהל הבנק ולא הבעלים שלו!" - התנצל העשיר - "איך מצפה הרב שאמחק חובות ללקוחות?"

צער עלה על פני הרב: "חבל, חבל, הכשלת אותי! הלא אמרתי לך שתיתן לי להמשיך לקיים את המצווה שלא לומר דבר שלא נשמע. בשביל מה בקשת ממני שאספר לך?!"

הם נפרדו, ובלב העשיר נקרה אכזבת הרב מכישלון קיום המצווה 'שלא לומר דבר שאינו נשמע'... עד שלבסוף גמר בלבו לשלם מכיסו את חובה של האלמנה. הוא הודיע על כך לרב, שכמובן שמח מאד על שלא נכשל באמירת דבר שלא נשמע.

הרי לנו, שגם לאנשים רחוקים אפשר לומר מוסר ולגרום להם לתקן את דרכיהם, אולם דרושה לשם כך חכמה מיחדת. זהו שאמר החכם מכל אדם (משלי ט, ח): "הוכח לחכם ויאבהך" - כשאומרים את הדברים בחכמה ובתבונה, הם נשמעים ומתקבלים.

אין ספק, אילו היה הרב מתיישב בבית העשיר, מספר לו את סיפורו

אחת מן התוכחות שאותן מזכיר משה היא: "ודי זהב" - מעשה העגל. "אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: בשביל כסף וזהב שהשפעת לישראל עד שאמרו די, גרם להם לעשות את העגל" (ילקוט שמעוני רמז תשצז).

נמצא, שתמצית דברי התוכחה שאמר משה לעם ישראל היא, שכביכול אינם אשמים כל כך... היה להם זהב רב ולכן הגיעו לעשיית העגל...

מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע

רבי ישראל ויזניצא זצ"ל היה גאון בתורה, וכיהן ברבנות באחת הערים ברומניה. כרב המקום, נטל על עצמו גם את הדאגה לעניי עירו, ועשה זאת באומנות מיוחדת, בהיותו חביב ונימוסי, מקובל על הקהל ובעל דרך ארץ במידה מופלגת.

באחד הימים קרא הרב לגבאי שילוה אותו לטיול בחוצות העיר. בדרכם עברו ליד ביתו המפואר של מנהל הבנק העשיר, שנמנה על המשכילים. שלח הרב את הגבאי לדפוק על הדלת, ולשאול אם יאות להכניסם. הגבאי נקש על הדלת, והמשרת שפתח מיהר להכניסם, הושיבם בכבוד בסלון, ורץ להודיע לבעל הבית, כי רבה הראשי של העיר הגיע לביקור.

הזדרז העשיר ללבוש את חלוקו, ויצא לקבל את פני הרב. התיישב על כסאו, ברך את הרב לשלום, והמתין שיסביר לו את סיבת בואו. אולם הרב שתק ולא הוציא מילה מפיו.

שתק גם העשיר והמתין להסברים שלא באו. כך גם הגבאי - שהמהלך כולו היה סתום בעיניו.

כעבור דקות ארוכות רמז העשיר בעיניו לגבאי: מה סיבת הביקור הזה? והגבאי משך בכתפיו: אין הוא יודע. הרב לא שיתף אותו בכלום.

לבסוף קם הרב, נפרד מן העשיר לשלום ויצא, כשהעשיר מלווה אותו בכבוד גדול. בפתח בית הרב חש העשיר שהוא אינו מסוגל להתאפק יותר ואמר: "ימחל לי כבוד המרא דאתרא, אך לא הבנתי לשם מה בא לביתי ולא אמר לי מאומה. האם רצה כבודו משהו?"

השיב לו הרב: "באתי לקיים מצוה, וברוך ה' שזכיתי לקיימה".

"איזו מצוה קיים כבוד הרב?" - נמלא מנהל הבנק בסקרנות.

נענה הרב ואמר: "חכמינו ז"ל אמרו, שכשם שיש מצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע (יבמות סה ע"ב). באתי אליך וקיימתי את המצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע".

נבהל העשיר: "יאמר לי כבודו איזה דבר לא שמעת?!"

של האלמנה ומבקש שיתרום לה ביד רחבה, היה העשיר טוען שאין לו כסף ושהדבר לא מקובל, או במקרה הטוב, משתתף בתרומה סמלית. אך מאחר שפעל בחכמה - דבריו התקבלו.

הוכח תוכיח - אך לא תישא עליו חטא!

גדולי רבותינו שמרו מאד על קיום מצוות "הוכח תוכיח", אולם בד בבד שמרו על כבודם של מקבלי התוכחה, ודאגו שגם אחרים לא ישפילו אותם.

אמרו רבותינו ז"ל (יומא ט ע"ב): "בית מקדש שני מפני מה חרב? מפני שהיו שונאים זה לזה". הייתה ביניהם שנאה ולא היו מוכנים לוותר זה לזה. הם לא השכילו להבין, כי האדם שמוותר ומוחל לרעהו - הוא עצמו המרוויח הגדול...

תוכחה בעיתוי הנכון

העיתוי לתוכחה גם הוא צריך להיבחר בקפידה. לא כל עת וכל שעה כשרה לתוכחה.

בפרקי אבות (ד, יח) שנינו: "אין מרציין לאדם בשעת כעסו". לפעמים אדם מצהיר הצהרות מתלהמות: 'אני לא אתן להם, אני אלך איתם עד הסוף'... ואנשים מסביב מנסים לעצור אותו: 'מה אתה עושה?!' אך צריך לדעת ש"כעס בחיק כסילים ינוח" (קהלת ז, ט). אסור להוכיחו באותה עת, והדברים שיאמרו אז לא יועילו כלל. שום תוכחות שבעולם אינן נכנסות ללבו של הכועס. צריך לתת לו זמן להירגע, לשתות כוס קפה ועוגה, ואחרי שהוא שבע ודשן אפשר להתחיל לדבר איתו.

גם אז, צריכים לפעול בחכמה, לדבר איתו על נושאים שונים: איך הילד בתלמוד תורה? הכל בסדר איתו? איזה חסד עשה ה' עמך, כמה ילדים מסתובבים ברחובות, ואותך זכה ה' ביהלומים כאלו... כנראה שאתה חביב לפני ה' יתברך... ודרך אגב להכניס: 'לגבי מה שהיה אתמול, אני חושב שמסכן פלוני... אני יודע שאתה בטוח שהוא אשם, אבל...' וכן הלאה. בחכמה ובתבונה. רק לא בשעה שהוא כועס, שכן אז לא יועיל דבר.

צריך לזכור ש"כל הכועס - אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו!" (נדרים כב ע"ב) נורא לחשוב על כך! אדם נכנס לבית המקדש, כלו אפוף קדושה וטהרה, וזוכה לקבל רוח הקודש, אך בשעת כעסו הוא אינו 'סובל' אפילו את השכינה, ואומר כביכול: 'עזוב אותי!...' נורא! לפיכך, אי אפשר להוכיח את האדם בשעת כעס. קודם כל יש להוריד את מפלס הכעס, ורק אז להתחיל לדבר איתו.

תוכחה מתוך אהבה

אמירת תוכחה היא אחד הדברים הקשים, ולא בכדי לא הוכיח משה רבנו את ישראל כל ארבעים שנה שהיו במדבר.

לפעמים אנו נחרדים לראות אנשים עושים מעשים מסויימים, אבל לפני שמוכיחים אותם קשות, מומלץ לדבר איתם ולנסות להבין מה הביאם למעשים כאלו. לפעמים התוצאות מפתיעות ובלתי צפויות לחלוטין.

בבחרותי שהיתי בשבת בבית הורי שבטבריה. כשיצאתי בשבת בבוקר

מן התפילה בבית כנסת, הבחנתי באחד האנשים שהתפלל אתנו עומד ומשקה את גינתו. הזדעזעתי. יהודי שהתפלל בבית כנסת משקה את הגינה שלו ביום השבת!

יכולתי לצעוק עליו: "שוטה שבעולם! מגיע לך סקילה! אתה משקה גינה ביום השבת!".

אך חס וחלילה! לא כך מוכיחים!

עברתי לידו ואמרתי לו: "שבת שלום! שמחתי לראותך בבית הכנסת!". הוא חיך והחזיר לי ברכת שבת שלום. ואני המשכתי בעדינות: "אתה יודע, ישנה הלכה בעניין השקיה בשבת... זה דומה לאדם שזורע בשבת".

הוא מיד אמר: "חס וחלילה. אני יודע שאסור לזרוע, אני רק משקה... מסכנים הפרחים, בחום הזה, ארבעים מעלות, הם עלולים להתייבש... אני לא עושה כלום, רק משקה אותם קצת, שלא ימותו..."

הוא דיבר בתמימות כזו, שהוציאה אותי מדעת... הוא היה בטוח שהוא שומר שבת למהדרין. הרי הוא הולך לבית כנסת, עושה קידוש ואוכל חמין, ורק קצת משקה שלא ימותו הפרחים...

אמרתי לו: "אתה רוצה שהפרחים יחיו ואתה תמות? מה קרה לך? אתה הרי ממית את עצמך!".

היהודי הזמין אותי להיכנס לביתו, להסביר יותר. נכנסתי והתחלתי לדבר אתו. התברר שהוא כלל לא ידע שאסור להשקות. "תאמין לי שלא ידעתי!", הוא התנצל, "אני שומר שבת ולא מדליק אפילו חשמל. לא ידעתי שיש איסור כזה..."

למדנו את ההלכות הללו, והוא כל כך הודה לי. בסופו של דבר הוא הבין שזה אסור, אבל הכל היה מתוך נעימות, ולא בצורה שהייתה גורמת לו להגיב: "אתה לא תאמר לי מה לעשות"... ואיך הגעתי לזה? על ידי שברכתיו בברכת 'שבת שלום' באופן מכובד.

כשיודעים איך לדבר אל אותם יהודים רחוקים, ומדברים אליהם מתוך אהבה וכבוד - זוכים לקרבם.

אין ספק, שיש הרבה דרכים לתוכחות, אבל אצלנו התוכחות בדרך הזו מתקבלות ומצליחות יותר, משום שהיהודים שאנחנו מתעסקים איתם אינם יהודים כופרים, אלא יהודים שיש להם אמונה רדומה בלב, שרק צריך להעיר אותה. "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה..." (שיר השירים ב, ז)

זכורני שברחוב הסמוך היה נהג אוטובוס של חיילים. באופן קבוע הוא היה נוסע בשבת ברחוב לאחר השיעור שהייתי מוסר, כשהבחורים היו מלווים אותי הביתה.

כשראו הבחורים שדבר זה חוזר על עצמו מספר פעמים, התרגו אחד הבחורים וצעק לעברו: "חילול שבת! תסתלק מפה!".

הנהג התרגו, הוציא את האקדה, טען אותו וקרא לעבר הבחורים: "מי שיתקרב אליי - אירה בו!".

מיד הרגעתי את הבחורים, נגשתי לנהג ואמרתי לו: "שבת שלום! ה' יחזיר בתשובה את כל עמו ישראל".

ולא תאמינו, כיום אותו נהג הוא יהודי ירא שמים בתכלית, ובניו לומדים בישיבות. עד כדי כך.

(מתוך 'משכני אחרך')

הסוס שעמד בתוככי הבור הביט מלמטה למעלה בתדהמה על בעליו, מדוע מכסני מר בעפר?... והבעלים בשלו - מריק לתוככי הבור שקי עפר בזה אחר זה... ועדיין מביט עליו הסוס בעיניים מלאות פחד ובעתה עד... שראה הבעלים כי בכל פעם שהוא משליך עפר לתוך הבור קופץ הסוס לגובהו של בור, וכן יעשה שוב ושוב... מתחילה לא הבין הבעלים לשמחה וריקודין הללו מה עושים, עד ש...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה והביטחון בהקב"ה

איתא בגמ' (תענית כט.), כתיב (במדבר יד א): "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא", אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חינם, ואני קובע לכם בכיה לדורות.

נמצינו למדים ששורש חורבן הבית ומקור כל הגלות המר הלז, על חסרון האמונה בא לכו, שהרי זו היתה 'בכיה של חינם' שלהם - שהתרעמו על ה' כמו שנאמר בפרשתן (א כז) "ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו", ולא האמינו שיביאם אל ארץ טובה, ומכיוון שפגמו באמונתם השלימה שהקב"ה נמצא עימם תמיד בכל מצב, נסתבב החורבן הנורא, וכדאיתא במדרש (במד"ר טז כ) "ותשא כל העדה ויתנו את קולם", זה שאמר הכתוב (ירמיה יב ח): "נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה", אותו קול שבכיתם גרם לכם להיות שנואין, ונקבע בכיה לדורות.

נמצינו למדים שמעיקרי ה'תיקון' על החורבן, הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן, השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכייה של חינם. ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת חיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחוייב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו 'בכיה של חינם', אזי צריכים אנו ביותר להעמיק ביטחוננו בקל הטוב. מעשה שהיה באחד מימי 'תשעה באב' בשנות המלחמה, כפי שהעידה אישה אחת מנכדי הגה"ק רבי הלל מקולמייא ז"ע (בת חתנו ר' יצחק אייזיק ליכטנשטיין זצ"ל), אשר נלב"ע לפני כמה שנים, שהפרידו אותה כמו רבי רבבות מאחינו בני ישראל מאמה ובעלה, והכניסוה לאחד המחנות. בהגיע יום תשעה באב הוציאו את כל דרי המחנה לחצר תחת כיפת השמים - ואותו היום יום בהיר בשחקים היה ללא שום זכר לעננים.

הרשעים ימ"ש ציוו עליהם לישוב על קרקע החצר, שהייתה מחופה באבנים משוננות ומחודדות בכדי שידקרו אותם ברגליהם, ועל כולנה העמידו מנגנים בכלי זמר - במינים ועוגב וכל צלצלי שמע, בכוונה תחילה לדכאותם ביום המר והנמהר תשעה באב עד דכדוכה של נפש.

אשה זו לא הייתה יכולה לסבול השפלה נוראה זו, ומתוך מעמקי לבה

זעקה: "אבינו שבשמים! לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה, פתח נא את ארובות השמים וירד 'שלאקס רעגען' (גשם חזק בלשונם באונגרין) ויפסק חילול השם הנורא הזה".

תוך כמה דקות נראו עננים כבדים בשמים, ויפתח ה' את ארובות השמים והחלו לרדת גשמים עזים, עד אשר כל הרשעים הבריחו עצמם ומנגניהם אל תוככי הצריפים, אז נשמו גם כל היהודים לרווחה כשיכלו להיכנס אל תוככי צריפם. וסיפרה אותה אשה, שממעשה זה שאבו חיזוק במשך כל תקופת המלחמה, להאמין כי אבינו רוענו משגיח עלינו על כל צעד ושעל - בראותם שבתוך הסתר הפנים הגדול והנורא שומע הקב"ה את שוועת הזועקים אליו.

שמעו נא למעשה נורא שאירע בימות הקיץ (תשע"ט) ושמעתיו מפי בעל המעשה הרב שלמה פינחס שווימער שליט"א מתושבי קרית יואל שבמאנארא בארה"ב. בתחילת הליל יצא רש"פ מבינתו, והנה הוא רואה בחור כבן 16 משוטט ברחוב סקונימונק פינת רחוק בארדיטשוב, והוא תוהה וטועה, תר ומחפש אחר איזה בית... רש"פ ניגש אליו ושאלו: "צדיק, במה אוכל לעמוד בעורך?". סיפר לו הבחור, כי הוא מתושבי העיר מאנסי ובה נמצאת ישיבתו, עתה לכבוד הקיץ שכרה הנהלת הישיבה בנין עבורם בעיר מאנארא ברחוב סקונימונק 441 בשכונה שליד 'קרית יואל' ושם אנו שוהים בימים אלו. היום

כל יומו בשיעורים וסדרים, וכאן מחמת טלטולי הדרכים (ושימוש את הרבי) נשתבשו לו סדריו, נאנח ר' מנשה ואמר: "רבש"ע, ווען וועט זיך עס שוין ענדיגן און אריבער גיין" (רבש"ע! עד מתי? אימתי יגמרו ויעברו מעלינו כל אלו הטלטולים?). והיה הדבר תוך כדי הלכו עם הרה"ק רא"א. כשמוע הרה"ק את דבריו עמד מלכת, ואמר לו במעין גערה: "א איד דארף נישט וועלען איבער קומען נאר אלעס מקבל זיין באהבה ובשמחה" (לא ימתין איש יהודי שיעברו מעליו זמני הקושי, אלא אדרבה יקבלם באהבה ובשמחה), וכה אמר ר' מנשה שהדברים נחקקו בלבו, ומאז לא התאונן במשך כל ימי חייו על שום דבר ומקרה שאירע לו.

וכן הדברים אמורים לכל צרה וצוקה המתרחשים ובאים על האדם, לברך ירך לבבו בראותו כל הרפתקאי דעו עליו, וידע כי כל הנעשה בעולם לטובתו ול'עלייתו' הם באים. ויובנו הדברים עפ"י 'מעשה שהיה' בסוס נאמן לאדונו, הלה היה עובד יומם ולילה עבור האדון 'כמו סוס'. האדון שנהנה מההכנסות שהסוס מכניס ל'אוצרו' בעבודתו המסורה, היה מרבה להיטיב עמו כגמולו הטוב, מאכילו ומשקהו ממיטב מאכלי הסוסים, ואף בית מדור ללון העניק לו כראוי וכיאות לסוס שכמותו... עברו הימים והשנים, והסוס החל להראות סימני זקנה, כוחותיו כבר לא עמדו לו, ומזמן לזמן הרגיש הבע"ב כי 'הכנסות' הסוס פוחתות והולכות, ואילו ה'הוצאות' סביב מאכלו ומשקהו לא פחתו במאומה, וכבר חישב בעה"ב 'לשלחו בגט שחרור' - 'וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול'... אבל מחמת הכרת הטוב לא הפקיר את סוסו נאמנו משכבר הימים. עד שביום בהיר הילך הסוס ברחובה של עיר ולרוב זקנותו לא ראה כהוגן ונפל ל'בירא עמיקתא' (בור עמוק) חמישים אמה, ואך בנס נשאר לחיות. עתה עלה בדעת בעה"ב - אכן, עד היום ריחמתי על סוסי הנאמן ולא שלחתי לחופשי - אבל בזו השעה משאירע לו כן, מותר לי לקיים בו "רק לא ירבה לו סוסים" (דברים יז טז), ו'שם תהא קבורתו'... פתח בעה"ב ב'לשם יחוד' לקיים מצוות 'קבורה', נעמד על שפת הבור והחל משליך לתוכו עפר למען יכוסה כל גופו וראשו כדת וכדין...

הסוס שעמד בתוככי הבור הביט מלמטה למעלה בתדהמה על בעליו, מדוע מכסני מר בעפר?... והבעלים בשלו - מריק לתוככי הבור שקי עפר בזה אחר זה... ועדיין מביט עליו הסוס בעיניים מלאות פחד ובעתה עד... שראה הבעלים כי בכל פעם שהוא משליך עפר לתוך הבור קופץ הסוס לגובהו של בור, וכן יעשה שוב ושוב... מתחילה לא הבין הבעלים לשמחה וריקודין הללו מה עושים. עד ש... ראה כי הסוס הולך ועולה מעלה מעלה, עד שיצא מן הבור כשהוא בריא ושלם בכל רמ"ח ושס"ה, או אז הבין כי אף שהוא בא לקברו ולכסותו בעפר, אבל הסוס השתמש ב'קבורה' זאת להעלות עצמו עוד ועוד על הר העפר שנעשה בבור תחתיות, עד שיצא לחופשי לגמרי...

ולדין: **אנא ממך, מנע קולך מבכי בשעה שהנך רואה כי פלוני רוצה ובא לקברך בחיים חיותך... אל תתפעל ממנו, כי חבילי עפר ואדמה שהלה משליך עליך אינם אלא 'הר' להעלותך למעלה להוציאך ולדלותך מבור גלותך ושפלותך.**

(מתוך 'באר הפרשה - תשע"ט)

חשתי כאבים עזים ביד, ולכן נסעתי הביתה לבקר אצל רופאי שבמאנסי שחיוה את דעתו שאין כאן כל בית מיחוש ב"ה, משם רציתי לחזור לשיבה, ואמרת' לנהג שיקח אותי לרחוב סקונימונג 441, וזה הדרייווער שכנראה לא ידע היכן מחוז חפצי, חשב לעצמו שאני אמור להגיע לשיבה הגדולה של קרית יואל ברח' סקונימונג, ולכן הוריד אותי כאן ברחוב סקונימונג פינת בארדיטשוב, ואיני מוצא כאן את השיבה שלי, שאיננה נמצאת כלל בין בנייני מגורים, ואיני יודע אנה אני בא."

לבו הרחום של רש"פ לא נתן לו להניחו לבדו, הזמינו לתוך רכבו והחל מחפש בגי' פי אס. שאלו את האדרעס רחוב סקונימונג 441 ולא מצא, אחר בירורים הבין כי 'רחוב סקונימונג' ארוך עד מאד, ואותו מקום שהבחור דיבר עליו הוא 'המשך' הרחוב, אבל בשכונה הסמוכה לקרית יואל (הנקראת היילעד מיל'ס). אז אמר הבחור לרש"פ: "בכל יום הננו הולכים לטבול במקווה שברחוב קארעץ כאן בקרית יואל, הבה ניסע עד שם, ומשם הנני מכיר את הדרך ואראה לך אותה". וכן עשו, כשהבחור מראה לרש"פ את הדרך, ורש"פ 'לומד' דרך חדשה, ושם ראה בנין ישן גדול ומורחב וממול יש נפלאות הבורא 'אגם מים' (Lake) יפה נוף, והכל בא על מקומו בשלום.

וכאן נתגלה תוקפו של נס, כי ביום המחרת נסעו הבחורים בספינות עלי מים, ואחת הספינות נתקיים בה 'ההופכי אגם מים' כשארבעת הבחורים שישבו בה נפלו לתוכי המים, שלוש מהם שחו בכוחות עצמם עד שפת הנהר, חוץ מבחור אחד שלא הצליח לשחות, ובאותו רגע נתקבלה 'קריאה' ב'הצלה' של קרית יואל, שבחור טבע ברחוב סקונימונג 441, ורק רבי שלמה פינחס, שכבר נסע לשם אתמול, ידע בדיוק המיקום והגיע לשם ברגעים אחדים (לא אמרו בבירור שמדובר ברחוב סקונימונג בשכונת היילענד מיל'ס, וע"כ לא מצאו את הכתובת בתוך הגי' פי עס), ורק הוא ידע והדריך את שאר חברי הצלה היאך מגיעים לשם.

את מי מצא כשהוא טובע? זה הבחור שהביא אותו אתמול הנה, וכאמור ידיו כאבו לו לכן לא הצליח לשחות כשאר חבריו, וכשהגיע לשפת הנהר כבר היה מלא במים העכורים והחמצן שלו היה במצב סכנה, מיד עשה בו 'עזרה ראשונה' ולקחו לבית החולים, כשהוא מדריך את שאר חבריו היכן הוא האדרעס סקונימונג 441, וכולם הגיעו רק כמה רגעים אחריו, ואילו היה גם רש"פ מאחר ברגע או שניים כבר לא היה את מי להציל... ובזכות טעותו של הנהג אתמול ניצלו עתה חייו, וכבר ברך ברכת הגומל בבית המדרש בשבת שלאחריו.

אז הבינו הכל, שלא 'טעה' הנהג של יום האתמול, ולא סתם הניח אותו בחור במקום זה, אלא באותה שעה כבר הכין לו הבורא את ה'הצלה' ממוות לחיים שיצטרך לה למחרת.

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר רבי שמעלקא מלעלוב שליט"א, ששמע מבעל המעשה ה"ה הגה"צ הנודע בשערים ר' מנשה ראזענפעלד זצ"ל, וכך הווה מעשה: ר' מנשה הצטרף לנסיעה עם הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע כדי לשמשו על האנייה בלב ים בדרכו לביתו (מארה"ק לפולין). וכיוון שהיה לר' מנשה 'סדר יום' מסודר להפליא - כשהוא משכים קום בשעה 3-4 לפנות הבוקר וממלא את

רבי זונדל כשמעו נמלא פחד ואחזתו רעדה; הוא שאל את האדמו"ר מביאלה זצוק"ל: "הכיצד אוכל כעת בבת אחת לעסוק בתשובה, ממש לפני החופה?! הרבי היה צריך לעוררני על כך כמה ימים מקודם, כדי שאתעסק בתשובה כראוי!", כשמע הרבי את שאלתו, נסער מאוד...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על ההתחזקות לתשובה

‘וּתְעַנּוּ וּתְאָמְרוּ אֵלַי חֲטָאנוּ לָהּ’ אֲנַחְנוּ נַעֲלָה וְנִלְחַמְנוּ (דברים א', מ"א)

משה רבינו אומר לעם ישראל: "ותענו ותאמרו אלי חטאנו", ובהמשך (פסוק מה) כתוב: "ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה' בקולכם". אפשר לבאר, שבא הכתוב ללמד אותנו דרך התשובה: לא מספיק לומר 'חטאנו', אלא מי שחטא צריך לשוב בתשובה באמת, להתחרט על מעשיו הרעים שעשה, להתוודות בפה על חטאיו ולקבל עליו לבל ישוב לכסלה עוד, עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, כדברי הרמב"ם הידועים (תשובה ב, ב) (על פי 'טיב התורה').

לפנינו כמה עובדות בטיב ההתחזקות בתשובה, שצריך לשוב אל בוראנו יתברך.

כאשר היה כבוד קדושת האדמו"ר מביאלה זצוק"ל מסדר קידושין, היה מנהגו לפני החופה, מיד לאחר שבירר את כשרות העדים, דהיינו שאין בהם פסול קירבה לחתן או לכלה ולא זה לזה, היה מנהגו לעוררם להרהר בתשובה, מחמת שהרשע פסול לעדות.

פעמים רבות היו העדים אנשים חשובים או רבנים יושבי על מדין, כגון בחתונות שבחצרות האדמו"רים וכדומה. מחמת כבודם של העדים החשובים, לא רצה הרבי לומר להם ישירות שעליהם להרהר בתשובה, שלא ישמע כמי שחושד בהם בדבר עברה, חס ושלום. לפיכך היה ממציא בחכמתו איזושהי שיחה על אודות דין כשרות העדים וחובת תשובתם, עד שהבינו רצונו - שיהרהרו בתשובה לפני שנגשים אל החופה.

בחופתו של אחד מתלמידיו נקרא הרבי לסדר קידושין, והנה מצא לפניו בתור 'עד קדושין' את הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, שהכירו היטב כאיש של צורה, תלמיד חכם וירא אלוקים.

הרבי שמח מאוד לפגשו. בטרם ניגש לסדר הקדושין פנה אל העדים במאור פנים, וכשחיוך נסוך על שפתי קדשו, אמר: "הנה לאנשים חשובים כמותכם, בוודאי אין צריך לעורר על חובת התשובה שצריך להרהר לפני החופה..."

רבי זונדל כשמעו נמלא פחד ואחזתו רעדה; הוא שאל את הרבי: "הכיצד אוכל כעת בבת אחת לעסוק בתשובה, ממש לפני החופה?! הרבי היה צריך לעוררני על כך כמה ימים מקודם, כדי שאתעסק בתשובה כראוי!"

כשמע הרבי את שאלתו, נסער מאד; פניו התאדמו, ובאש קדשו

אמר: "וואס איז תשובה? [מהי התשובה?] חרטה על העבר וקבלה לעתיד! בהרהור תשובה של אמת, לעזוב כל הרע ולעשות הטוב, הרי כבר יצא מגדר 'רשע' וכשר לעדות!"

הוא הוכיח דבריו מגמרא מפורשת בפרק ב' דקדושין (מט:): "על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו", הרי מוכח שברגע אחד יכול להתהפך בתשובה שלמה. כך נפסק להלכתא ברמב"ם ובשולחן ערוך.

מעשה זה סיפר בעל המעשה, הגאון רבי נוטע גרובר שליט"א, שבחופתו הווה עובדא.

רבי זונדל עליו השלום היה מספר גם הוא מעשה זה בפני תלמידיו, ומוסיף שמטיב זה המעשה ניתן ללמוד כמה הלכתא גברתא, הן בהליכות קדשו של הרבי שנקט בתחבולה כיצד לעורר על התשובה בלא לבייש, והן ביסודה של תשובה. למדנו כאן דעת קדשו, שהגם שישנם תנאים ודינים בתשובה, שצריך בה וידוי בפה, והיא מחולקת לשלושה שלבים של עזיבת החטא וחרטה על העבר וקבלה על העתיד וכו', כפי שמבוארים כל דיני התשובה ברמב"ם (הלכות תשובה פרק א'. עיין שם), מכל מקום אין זה מעכב את יסוד התשובה. אף אם לא התוודה 'חטאתי' במו פיו ולא קיים כל התנאים, רק הרהר בליבו ביסודה של תשובה, הרי כבר יצא מגדר רשע והתקבלה תשובתו.

כחצי שעה לפני כניסת השבת, נכנס לפתע ללא התראה מוקדמת אורח לחדר: פוסק הדור, מרן רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל בכבודו ובעצמו. ואז פונה הוא ואומר: "רבי ישראל, אם לא תבטיחו לי שלא תורידו את המכשיר, אשאר עמכם כאן בבית החולים, ובמו ידי אתבר לכם בחזרה את המכשירים..."

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על הליכותיהם של גדולי ישראל

"אנשים חכמים ויזעים" (דברים א', ט"ו)

מכשירי הניטור צפצפו בקול מונוטוני. אבא, ראש הישיבה רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, שוכב במיטה באפיסת כוחות לאחר התקף לב חמור. זה ארבעה ימים שהוא כבול למיטה בבית החולים 'ביקור חולים' ללא יכולת לקום.

עם שחר יום שישי פנה אבא אלינו, ילדיו, שסבבנו את מיטתו בדאגה כנה ועמוקה, ורמז כי דבר בפיו. התכופנו, ואבא לחש בקולות לא לו: "קחו אותי הביתה. אני לא רוצה להיות כאן בשבת". שוחחנו עם הרופאים, אבל אלו אמרו לנו כי אסור לו לעזוב את בית החולים, כי הוא נתון עדיין בסכנת נפשות.

כשאמרנו זאת לאבא, נתכרכמו פניו והוא אמר לנו: "לפחות את זה תורידו ממני", והצביע על מכשירי המוניטור שהיו על גופו הכחוש. "איני רוצה לחלל שבת, חלילה", הטעים אבא.

"אבל אבא, הגוף שלך חייב את זה", טענו בני המשפחה, אך אבא בשלו: "אני כבר לא חולה מסוכן. כרגע אני בתהליך הבראה, והמכשיר רושם סימנים על גבי הנייר וזה תולדה של 'כותב'. איך אני יכול להישאר עם זה בשבת?!"

אחי, רבי זלמן, מיהר להתקשר למעונו של פוסק הדור, מרן הרב שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל, שעמו היה אבא בידידות נדירה, וסיפר לפניו את פרטי המעשה. הרב אויערבך צידד בעמדת בני המשפחה - שאסור לנתק את המכשירים, ואם הצוות הרפואי סבור כי זה למען בריאותו, הצדק עמם, וכך יש לנהוג.

אבא לא היה שבע רצון מהתשובה, וככל שהתקרבה שבת חרדנו לשלומו. לא ידענו מה הוא מסוגל לעולל ביראת השמים הנדירה הטבועה בקרבו. כחצי שעה לפני כניסת השבת, כשכולנו, בני המשפחה, מקיפים את מיטת אבינו, נכנס לפתע ללא התראה מוקדמת אורח לחדר: פוסק הדור, מרן הרב אויערבך בכבודו ובעצמו.

"באתי לומר לכם, ר' ישראל, את פסק ההלכה: אסור להוריד את המכשירים מהגוף. זה פיקוח נפש הדוחה שבת. הגעתי אליכם במיוחד לבקש שלא תסירו את המכשיר. הבטיחו לי שלא תגעו במכשיר!", ביקש הרב אויערבך מאבא, אך אבא לא אבה להבטיח. הרב אויערבך נימק את פסק ההלכה, ואבא החל לפלפל עמו כבימים הטובים. רצו באוויר פסקי הלכות ודינים, שרק הבקי בהם יכול היה

להשתתף ולהבין את השיחה בין הגדולים.

ואז פונה הרב אויערבך ואומר: "רבי ישראל, אם לא תבטיחו לי שלא תורידו את המכשיר, אשאר עמכם כאן בבית החולים, ובמו ידי אתבר לכם בחזרה את המכשירים!". אבא נכנע ואמר: "אם זה פסק הלכה, לא אתווכח..."

בפרשת ראה, נאמר אחד מיסודות היהדות הגדולים: "אחרי ה' אלוקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקו". רש"י מביא בתמצות הלשון: "הידבק בדרכיו, גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים כמו שעשה הקב"ה". יסוד הדברים הם דברי חז"ל במסכת סוטה (יד, א): "מאי דכתיב אחרי ה' אלוקיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה? והלוא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא! אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה: מה הוא מלביש ערומים - אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים - אף אתה בקר חולים; וכו'.

לכשנתבונן ניווכח כי חז"ל נקטו דווקא דברים שמביאים להידבק במידותיו. והלוא הכתוב עצמו מביא רשימת דברים: **אותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו!** ולמה זה נקטו חז"ל דוגמאות אחרות של ביקור חולים וקבורת מתים?

בחז"ל מצינו הבטחות גדולות למי שמבקר את החולה - מלבד השכר הצפון לו בעולם הבא - כמו שאומרים בכל בוקר בתפילה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא... וביקור חולים". חכמינו אומרים (נדרים מ, א): "כל

ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזו בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על צפית לישועה

בציפייה לבואו. אבל מי שאינו מסתכל ולא מוטרד, זה מכיוון שהוא חושב שאין סיכוי שהוא יגיע. כך גם מי שמצפה לביאת המשיח, אך על פי שיתמהמה הוא מחכה בכל יום שיבוא, אזי הוא מאמין בבואו. אנחנו מתפללים על ביאת המשיח ועל בניין ירושלים. "תקע בשופר גדול לחרותנו", "השיבה שופטינו כבראשונה", "את צמח דוד עבדך", "ותחזינה עינינו בשופר לציון", תפילות על גבי תפילות. כך גם בברכת המזון אנו מבקשים: "רחם נא... על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך". מדוע התפילות שלנו אינן מתקבלות? כתוב ב'כוזרי', ואני אצטט את לשונו: "התפילות שלנו כצפצוף הזרזיר". נשאל את האדם: מדוע אתה אומר 'ותחזינה?' הוא ישיב: כך אמרו לי להגיד... נתאר לעצמנו, מישהו מגיע אל המלך ומבקש בקשה, שואל אותו המלך: "אתה באמת זקוק לדבר שאתה מבקש אותו?", והלה משיב: "באמת אינני זקוק, אבל כך אמרו לי לבקש"... איזו בושה וחרפה לבקש דבר שלא זקוקים לו... אומר ה'כוזרי': אם התפילות שלנו היו מעומק הלב, ובאמת היינו מבקשים 'ריבוננו של עולם, את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח!', וכך שאר הבקשות- אזי התפילות היו נענות, אבל התפילות שלנו 'כצפצוף הזרזיר'. כמה גדולה הבושה.

בזוהר הקדוש כתוב, שהשמחה שעמיד הקב"ה לשמוח עם בריותיו בעת הגאולה, לא היתה שמחה שכזו מבריאת העולם ועד סופו. ומי יזכה לשמחה הזאת? "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה", ומי שאינו מתאבל, אינו זוכה.

אחת השאלות שישאלו את האדם, תהיה: "ציפית לישועה?". מאז החורבן והגלות, צריכים על העת לצפות לגאולה השלמה. אבל רבותי, געוואלד, הבה ונתבונן: האם אנחנו באמת מצפים לישועה? אמנם כלנו אומרים: "כי לישועתך קיוונו כל היום ומצפים לישועה", אבל האם אכן המשיח חסר לנו באמת? מישהו הגיע למשיח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וסיפר לו כי הוא צריך לנסוע לחו"ל לאיזה עניין. אמר לו המשיח: "אינני מבין אותך, אתה תהיה במטוס ופתאום תהיה תקיעת שופר ותצטרך לחזור, ולא תספיק להגיע מחו"ל בזמן"... מי שהכיר את המשיח זצ"ל יודע שמעולם לא דיבר בבדיחות הדעת, אלא ברצינות הגמורה ביותר. יהודים של פעם המתינו בכל רגע ורגע לביאת המשיח. המציאות שלהם היתה "כי לישועתך קיוונו כל היום". הרב מבריסק היה מדייק שלא נאמר 'כל יום' אלא 'כל היום'.

כך אם היו שואלים פעם מישהו, אפילו אברכים צעירים, "היכן תהיה בליל הסדר?"- התשובה הטבעית היתה: "בעזר ה' יגיע המשיח ונעלה לירושלים, אבל אם חלילה הוא לא יבוא- אהיה בליל הסדר אצל השווער". זו אינה מידת חסידות או דרגה מיוחדת. את זה יתבעו מהאדם - "ציפית לישועה"!

הרמב"ם בסוף הלכות מלכים (פרק יא הלכה א) כותב: "וכל מי שאינו מאמין בו אם מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבנו". דברים מפורשים כותב הרמב"ם. "וכל מי... שאינו מחכה לביאתו", האם יש למישהו איזה 'קולא' בחיוב זה? היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו: "נו, ר' יענקל', מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא", וכוונתו- אולי בעוד מאה שנה, מי יודע? ואם מישהו חייב לי שלוש מאות דולר ואני שואל אותו: "משה, מתי תחזיר לי?" הוא משיב: "אם ירצה השם, עד ביאת המשיח אחזיר לך". כוונתו ברורה: אל תצפה לראות את הכסף בקרוב... זה נקרא 'שאינו מחכה לביאתו'.

אומרים אנו כל בוקר ב'גדל': "ישלח לקץ הימים משיחנו, לפדות מחכי קץ ישועתו". אל מי ישלח הקב"ה את המשיח לפדותו? אל אלו המחכים לישועה.

כיצד מחכים?

אם הייתי אומר לכם, שהרב אלישיב צריך להגיע לבית המדרש, מי שבאמת היה מאמין שהוא אמור להגיע, היה ניגש כל כמה דקות אל החלון, להסתכל האם הוא כבר הגיע. הוא לא היה רגוע כל הזמן,

היום כאשר פוגשים מישהו בחו"ל ושואלים אותו: "נו, ר' יענקל', מתי תיסע לארץ ישראל?" הוא משיב: "כשהמשיח יבוא", וכוונתו- אולי בעוד מאה שנה, מי יודע?

שמחזירים את הילד מחדר ניתוח, אמרו לי שברוך ה' הכל עבר בשלום, רק אז חזרתי לעצמי.

אנשים עוברים ניתוחים קשים בראש, בלב, וכאן - ניתוח קטן של ילד, היה לי כל כך קשה לסבול. ומדוע? כי הרגשתי זאת בעצמי קודם לכן.

זה מה שדורשת התורה- להרגיש את השני. להיות נושא בעול. "ואהבת לרעך כמוך". אל תחשוב רק על עצמך, אלא גם על הזולת. לפני המלחמה בתשכ"ז, למדתי ביישיבת סלבודקא, אנשים רעדו מפחד באותם ימים. והנה השי"ת ריחם על עמו, ותוך ימים ספורים היתה ישועה גדולה. אני לא זוכר מימי שמחה גדולה כמו שהיתה בימים הללו. ורק המשגחה, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, נראה רציני ואמר: "געוואלד יהודים, איך אפשר לשמוח? כמה אלמנות ויתומים ובתים שבורים, נגרמו מהמלחמה הזאת?!". הוא לא הבין כיצד אפשר לשמוח כאשר אחרים סובלים.

כך הדבר באבל, וכך גם בשמחה. מגיעים לחתונה, צריך לחוש בשמחת החתן. אם נרגיש כך, יבוא המשיח, כי נצפה כל הזמן לישועה, ולא רק כדי שאנשים לא יסבלו.

אם ישאל השואל: מי אמר שכאשר יבוא המשיח, שוב לא יהיה סבל בעולם? הרי הרמב"ם כותב (הלכות מלכים, יב, א) "עולם כמנהגו נוהג"? הם כבר לא יהיו חולים?

הבה ונפתח את הרמב"ם ונראה מה הוא כותב (שם הלכה ה): "ובאותו הזמן לא י=היה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ולא תחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

הגיעו נא בנפשכם, אם אכן יהיו אז חולים, וכי "יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד"? וכי "הטובה תהיה מושפעת הרבה"? אז כמה צריכים אנו לחכות למשיח, אם לא בשביל עצמנו, לפחות בשביל אחרים.

(מתוך 'חי ראובן')

אנחנו נוהגים בשלושת השבועות במנהגי אבלות, לא מסתפרים, לא עורכים משתאות, אבל האבלות האמיתית צריכה להיות בלב. וכדי שתהיה זו אבלות כראוי, צריך האדם להתבוננות. בלי התבוננות, על מה הוא מתאבל?

אנחנו אומרים בסיום תפילת שמונה עשרה: "יהי רצון מלפניך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". מה הקשר בין בנין בית המקדש לבין "ותן חלקנו בתורתך"? כתוב במגילת איכה (ב, ט) "מלכה ושריה בגויים אין תורה", מבואר בספרים, כי הדרגה של לימוד התורה שהייתה בעת שבית המקדש על מכונו, היתה דרגה אחרת. התורה הזו אבדה עם החורבן, ועל כך אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ואז נזכה לאותה דרגה שהיתה בלימוד התורה- "ותן חלקנו בתורתך".

נושא בעול עם חברו

מדברים ומדברים, אבל איך עושים זאת בפועל? איך מגיעים למצב של 'מחכה לביאתו' הדרך הראשונה- נושא בעול עם חברו. אפילו ישכנע האדם את עצמו שלא חסר לו דבר, יש לו מכל טוב, ומה הוא צריך כעת את המשיח? באמת אלו דברים בטלים ומבוטלים שהרי אמרו חז"ל (סוטה מט ע"א) "מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו", אבל נניח שהוא חושב כך, שיש לו מכל טוב ולא חסר לו דבר, אבל שיתבונן סביבו, כמה צרות יש בעולם, כמה אנשים סובלים אנשים נמצאים בבתי חולים בייסורים נוראים. א שרעק אין דער וועלט. נורא ואיום. עוברים ניתוחים קשים. חולים מסוכנים.

אם אדם נושא בעול עם חברו, אזי הוא מרגיש שצריך לחכות לביאת המשיח. הגמרא אומרת שכל מי שאינו מתפלל על חברו, נקרא 'חוטא'. איזה חטא הוא עשה? הוא חילל שבת? אכל מאכל אסור? אין לו לב! הוא לא מרגיש את השני, כי אם היה מרגיש, היה מתפלל עליו. אספר לכם מעשה שבדידי הווה עובדא.

היום חושבים שניתוח זה לא דבר רציני, יש הרי רופאים טובים... עברתי פעם ניתוח קל ביד, לא משהו רציני, בהרדמה מקומית. עושים מחיצה כדי שהמנותח לא יראה מה עושים לו, ולפתע באמצע הניתוח הרגשתי כיצד לוחצים ומושכים לי את הוורידים... פתאום חשתי רע ביותר, חולשה נוראה. לא יכולתי לדבר ולומר להם, אבל הם ראו במכונת הא.ק.ג. שיש איזו בעיה בלב. הם דיברו ביניהם מה לעשות, ונתנו לי משהו שיחזק את הלב.

בסופו של דבר הניתוח הצליח ברוך ה', ועם סיומו העבירו אותי לחדר התאוששות.

והנה אני רואה שם ילד מבני ברק, שמכניסים אותו לשם, בדרכו לעבור ניתוח. שאלתי מישהו איזה ניתוח הוא אמור לעבור, והלה השיב לי שזה ניתוח קטן, לא משהו רציני. חשתי חולשה בכל גופי. הילד הקטן הזה צריך לעבור ניתוח. למרות שאמרו שזה לא ניתוח גדול, לא יכולתי להפסיק מלחשוב עליו. נזכרתי בכל מה שעבר עלי בזמן הניתוח 'הקטן', והתחלתי לומר תהילים לרפואתו של הילד ללא הפסקה. כשהעבירו אותי למחלקה, בדרך ההשגחה ראיתי

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים. מעיד אני נאמנה, כי לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אלה הדברים" (דברים א', א')

כמה שנים, כאשר נכנס יותר לעומק בעבודת השם, בחן את מידותיו והכיר את כוחות נפשו, החל להבין עד כמה הדברים נכונים ואמיתיים. אדם מסוגל לפעול מתוך כוונות ומניעים נסתרים שכלל אינו מודע להם והם שמנחים את דרכו... נורא נוראות!

אין זה פשוט כלל ועיקר להיות 'מוכיח'. הנקיות שנדרשת לכך היא כמעט למעלה מהשגת אנוש. גדולי ישראל ובעלי המוסר השקיעו כוחות רבים ועבודה מייגעת כדי להגיע לרמת נקיות ושלימות באותה נקודה שמבקשים להוכיח, כדי שאכן יהיו מסוגלים לקיים זאת מתוך זכות הלב ומניעים טהורים.

הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר בענין זה סיפור נאה על הסבא מנובהרדוק, מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל:

כידוע, הסבא מנובהרדוק עבד כל ימיו לבדוק אם קיימת 'נגיעה' בכל מעשה שעשה, והיה בוחן וחוקר תמיד אם אכן מעשיו נעשים בתכלית השלימות והנקיות הנדרשת.

דוגמא אחת לכך נציין; היתה פעם תקופה שהישיבה היתה במצב כלכלי דחוק מאוד, וכמה מרבני הישיבה התבקשו ללכת ולהתרים גביר מסויים שגר במרחק רב מהישיבה, אך בחוץ היה קור גדול. חלקם טענו כי אין טעם כלל ללכת עד אליו, מאחר ונסיונות העבר מלמדים שבין כך אותו גביר אינו תורם מאומה לישיבות ולמוסדות תורה.

בתחילת החומש עוסקת התורה בתוכחתו הארוכה של משה רבנו, אשר הוכיח את כלל ישראל בימיו האחרונים קודם שנפרד מהם.

הגאון הקדוש רבי נתן נטע שפירא זצ"ל, בעל 'מגלה עמוקות', כותב כי אפילו התיבות הראשונות של החומש - "אלה הדברים", טומנות בחובן תוכחה נוראה על זהירות הדיבור. הן הגמרא במסכת בבא בתרא (קסה, א) אומרת: "מיעוטן בעריות, רובן בגול וכולן באבק לשון הרע". באה התורה ורומזת ב'אלה הדברים' על ענין זה, שכל אחד ואחד ישמר בדיבורו, מבלי לדבר סרה בחברו.

מתוכחתו של משה רבינו יש ללמוד הרבה מאוד. ראשית, ניתן להפיק הרבה מוסר והתעוררות בעבודת השם, על ידי ההעמקה בכשלונותיהם של בני דור דעה - דור המדבר, ובגילוי השורש והמניע שהביא אותם לידי מכשול. התבוננות בנקודות התורפה והנסיונות שהתנסו בהן, יש בכוחה להועיל לנו הרבה. שנית, יש ללמוד הרבה מדברי התוכחה עצמה, שזהו הנושא המרכזי בפרשתנו. כיצד מוכיחים בצורה ראויה ונכונה, וכיצד תשפיע התוכחה ותועיל לטובה על מי שמוכיחים אותו.

ראש וראשון מה שעלינו ללמוד מפרשת התוכחה היא, שצריך להיות משה רבינו כדי להוכיח כראוי... לא כל אחד ראוי להיות מוכיח. ידועים דברי הגמרא במסכת ערכין (טז, ב): "אמר רבי אלעזר בן עזריה, תמיהני אם יש בדור הזה מי שידע להוכיח!". כי כדי שיוכל האדם להיות מוכיח, עליו להיות נקי בנקיות מופלגת מכל נגיע ואינטרס פסול, וחף מכל חשבון צדדי.

הגאון הצדיק רבי דב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', אודות הסבא מסלבודקה, סיפר אודות מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שכאשר הלך פעם ברחובות העיר סלבודקה יחד עם חתנו הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, לימים ראש הישיבה, נגלתה למול עיניהם פירצה חמורה בגדר התורה וההלכה על ידי בני עולה.

באופן טבעי התלהטה רוחו של רבי אייזיק, והחל להחיש צעדיו כדי למחות בחומרה באותם פורצי גדר. אך ה'סבא' עצר בעדו. "קודם תבדוק את עצמך אם אין לך כאן איזה חשבון אישי", והוסיף: "לפעמים יכול אדם למחות רק מתוך קנאה", ולא יסף...

שנים רבות לאחר המקרה אמר רבי אייזיק שר לשומעי ליקחו, כי בשעת מעשה לא הבין בדיוק את תוכן דברי ה'סבא', אבל לאחר

אולם ה'סבא' התעקש שכן ילכו עד ביתו של הגביר, ורק שם, כשיעמדו מחוץ לביתו, ינהלו את הדיון אם להיכנס אליו או לא. "ראו", הטעים הסבא את פשר התעקשותו, "כעת אנחנו משוחדים בגלל הקור ששורר בחוץ. אולם לאחר שנעשה את הדרך, נוכל לדון רק לגופו של ענין, בלי כל נגיעות והטיות..."

סיפור זה הקדמתי לספר, אך כדי לסבר את האוזן מהי נקיות! על כל פנים, רבי משה אהרן סיפר אודות ה'סבא' את המעשה הנפלא הבא:

באחד ממסעותיו, התאכסן ה'סבא' בביתו של יהודי אמיד, ובעת שהותו בביתו התעניין אצלו - כיצד מצב הכשרות בעיירה? האם הכל מהודר בתכלית ההידור? המארח הרזה לרגע, ואמר ל'סבא' כצופן סוד: "לא הייתי אוכל משחיטתו של השוחט המקומי כאן. כי מרננים עליו שיש בו נטיה של מינות".

"מה שאתם חושבים", הגיב ה'סבא' בחריפות, "אני אינני מחוייב להאמין, כי יש לשוחט חזקת כשרות. אבל לעומת זאת, אתם ודאי אינכם יכולים לאכול יותר משחיטתו של השוחט המדובר, כי שוית אנפשך חתיכא דאיסורא, ולדברך לא ניתן לסמוך עליו".

"לא! לא!", מיהר המארח לומר, "אני עצמי כן סומך עליו, אבל רק חשבתי שה'סבא' כן יקפיד להחמיר. זה... זה רק ספק", המשיך לגמגם, "אלו רק שמועות ובודאי צריך לדון כל אדם לכף זכות..."

"רואה אתה?" אמר לו ה'סבא' בנימת תוכחה. "כשזה לא נוגע אליך, הרי שהחמרת לאחרים ללא היסוס. אבל לעצמך, אתה לפתע יודע לומר שאסור להאמין לשמועות!"

אם נדמה לנו כי יש חסרון אצל אחרים, עלינו לקשוט עצמנו תחילה, לבדוק היטב היטב שאין לנו שום נגיעות, וכי החיסרון לא מצוי אף אצלנו. כי כדי להוכיח מישהו צריך נקיות מופלגת. אסור להוכיח סתם כך!

מזכיר הדבר, מעשה שהיה עם מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, שפעם אחת מצא נפוליאון זהב בשוק המוסלמי, והכניסו לכיסו. היה שם יהודי אחד קנאי שנטפל אליו ואמר לו: "רב'ע! מה עם השבת אבידה?", השיב לו רבי יוסף חיים: "רובם נוכרים".

"אכן", השיב הקנאי, "אך מה עם קידוש השם?". הרב לא השיבו. הקנאי המשיך ללכת אחרי הרב ולהציק, עד שבשלב מסוים הרב עצר ואמר לו: "אתה יודע מה, אני רואה שאתה כל כך רוצה לקדש את השם, אתן לך את המטבע בהלואה, תקדש עמה שם שמים ותשיבנה לאובד, ואחר כך תחזיר לי מטבע..."

מיד נשתק הלה ונסתלק. קידוש השם רק על חשבון אחרים, לא על חשבוננו...

על מה התענה הסבא מסלבודקה?

אספר סיפור נפלא שימחיש נקודה זו ביתר חדות:

שמעתי מידידי הגאון רבי יעקב משה בולק שליט"א, ר"מ בשיבת קמניץ לצעירים, כי לפני שנים רבות שמע מפי הגאון רבי מנדל אטיק שליט"א, מגדולי גאוני ירושלים, מקרה שהיה עד לו בימי

צעירותו - בעת שלמד בישיבת מיר:

ידידו של רבי מנדל באותן שנים, היה הגאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, מגדולי תלמידי מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבי משה יהושע היה נוהג מידי יום להשכים קום ולהתפלל שחרית כותיקין, אחר כך ללמוד כמה שעות בשקידה ולהגיע לישיבת מיר לסדר א'.

אירע פעם שאיחר מעט, וראש הישיבה, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ניגש אליו להוכיחו. רבי משה יהושע עמד בראש כפוף, שמע את התוכחה בכובד ראש, וקיבל על עצמו בלי נדר לבוא בזמן ולא לאחר יותר.

כשעזב רבי אליעזר יהודה את המקום, שמעו אותו אומר למלווהו: "כמה צער יש לי להוכיח אברך כה חשוב כמו רבי משה יהושע לנדא! הרי מי כמוני יודע שהוא לא איחר לחינם - הוא הרי קם מוקדם ורגיל להתפלל ותיקין, והיום כנראה התעסק באיזו מצוה חשובה ולכן איחר. אך מה אעשה, שכל איחור מפריע לתפקודה של הישיבה, ומחובתי הוא לדאוג לשיבה..."

תוכחתו של רבי אליעזר יהודה לא נאמרה בלי מחשבה וחקירה. הוא ידע היטב את הנתונים, והחלטתו להוכיח היתה מושכלת לחלוטין.

כשתוכחה נאמרת ממקום כזה של נקיות, היא מביאה תועלת.

שמעתי פעם מהרב הגאון רבי מרדכי סמפולניסקי שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי אהרן חדש שליט"א, משגיח ישיבת מיר, כי בהזדמנות מסויימת ישבו בני המשפחה ושוחחו עם הסבא הגדול הגאון הצדיק רבי מאיר חדש זצ"ל, משגיח ישיבת חברון, אודות דרך חינוכו של רבו, מרן הסבא מסלבודקה זצ"ל.

אחד הנוכחים הזכיר את העובדה המפורסמת שמשפרים על הסבא, כי היה נוהג להתענות לזכות תלמידים שהתקשו בלימודם ועלייתם הרוחנית. אך רבי מאיר הגיב בהחלטיות: "הכרתי את הסבא היטב, ולא היתה דרכו להתענות על תלמידיו. אולם כן אוכל לומר לכם על מה הוא כן התענה: הוא התענה על עצמו! על כך שלא הצליח למצוא דרך ומסילה ללב התלמיד!"

בדומה לזה, סיפר פעם הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, כי פעם מצאו את אביו מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, כותב לעצמו פתק בעיצומו של חול המועד, את לשון הפסוק במשלי: "עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך" (יד, כה), ומכניסו לכיסו.

אחד התלמידים הרהיב עוז ושאלו: "מהיכן מצא ראש הישיבה היתר לכתוב בעיצומו של מועד דבר שאינו אבד?". השיבו רבי אהרן: "אצלי זה בגדר דבר האבד. מאחר ובימי החג באים אלי המונים לשחר את פני, ועלול אני לראות את מגרעותיהם וחסרונותיהם. לכן כתבתי לעצמי את הפסוק שיעמוד מול עיני למזכרת, ויעורר אותי להפנות את הדברים לעצמי. תמצא את המגרעות והחסרונות של עצמך ולא של זולתך..."

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני ברק, כיהן שם הגאון הצדיק רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל כמנהל רוחני. שלוש שנים למדתי בישיבה זו וספגתי ממנו מלוא חופניים.

מעיד אני נאמנה, כי המשגיח ידע בהחלט להתנהג עם תלמידיו ביד תקיפה - אבל לא היה תלמיד אחד שלא אהב אותו אהבת נפש.

בשעה ארבע ומחצה לפנות בוקר, שמע שבאחד החדרים התעורר אחד, נוטל את ידיו בנטיילת ידיים שחרית, ומתחיל ללכת. לפתע הוא רואה את הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי נכנס לתוך החדר שהיה ישן שם, והבחור עשה עצמו כישן כדי שהרבי לא יבחין שהוא רואה אותו...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד: 'על מה רבים'

"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" (דברים א', א')

יום אחד הבחין החותן שחתניו עדיין יושבים כל אחד על שולחן אחר כשהם סועדים ביחד, או אז נפנה ואמר להם: "בשלמא עד עתה כאשר כל אחד אכל משהו אחר - זה בשר וזה חלב - הבנתי למה כל אחד ישב על שולחן אחר, כדי שלא להיכשל באכילת בשר בחלב, לא כן עתה כאשר שניכם אוכלים אותו לחם ומים, למה לכם לשבת על שולחן אחר ולא על שולחן אחד?"...

אמר ה'אמרי אמת': בדורות שעברו, היו שרפי מעלה בעלי מדרגה יהודים מרוממים, וממילא כאשר אחד הגדולים חלק על חבריו - או כת אחת נחלקה על כת אחרת - היה זה על יסודות בעבודת ה' ועניינים נשגבים, משא"כ עתה בדור השפל, כולם עושים אותו דבר - לומדים קצת ומתפללים קצת - א"כ אויף וואס קריגט מען זיך? (על מה חולקים האחד עם השני?)...

פעם כאשר נכנס הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע להדליק נרות חנוכה, שהה כמה דקות שלא כהרגלו, ולפתע ציווה על המשמש להכניס את המנורה לחדרו. רק לאחר כמה דקות יצא שוב עם המנורה והדליק את הנרות כדרכו. החסידים שראו מעשה זה היו סבורים שבוודאי היו לרבי בכך עניינים נסתרים וגבוהים העומדים ברומו של עולם, אך לאחר מעשה גילה המשמש בעצמו אילו 'סתרי תורה' היו שם, וכך סיפר:

באותו יום, בשעה שהכין המשמש את המנורה, טעה ושפך לתוך

איתא בספה"ק, דלפי המבואר בחז"ל (מס' יומא דף ט' ע"ב) שהבית השני נחרב בעוון שנאת חנם, הנה עתה תקנת הדבר כדי שנוזכה לגאולה קרובה - צריך להיות ההיפך מזה, היינו אהבת חנם, ופי' הדבר, שכמו ששנאת חנם היינו שאין לה כל יסוד, ואין כל טעם בזה, שהלא זוהי שנאת "חנם", שאין שום סיבה הנשמעת לשנאתו זו, הרי התיקון לזה צריך להיות גם על דרך זה, לאהוב כל יהודי באשר הוא, וגם במקרה שאינו רואה שום סיבה לאהוב אותו.

וזוהו שאמרו חז"ל (ראה תרגום יונתן שמוות ד', י"ג) פנחס זה אליהו, פנחס מסמל שלום ואחדות, ככתוב בו "הנני נותן לו את בריתי שלום", ואחדות זו תביא את אליהו הנביא מבשר הגאולה.

והנה מבואר ברמב"ם (בריש הלכות דעות), שבעוד שראוי לכל אדם להתנהג בדרך הממוצע, מ"מ הלקוי במידה אחת והוא רוצה לתקנה, יתנהג בקצה השני של אותה מידה, עד שעם הזמן יגיע לדרך הממוצע, כמו"כ הדבר ב'אהבת חנם', שיאהב את חבריו אף שאינו מוצא זכות לחבריו שיאהבנו, ואף שאינו מוצא זכות למרות כל השתדלותו עפ"י מה שנראה לו, הנה בכל זאת הוא אוהבו, ובאהבה זו הוא שוקד עד שאינו רואה חובתו, שזוהי אהבה אמיתית, וע"י ההתחזקות באהבת חנם תתוקן הגלות שבאה ע"י שנאת חנם ונוזכה לגאולה השלימה במהרה.

מיתאמרא משמיה דהרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זי"ע, פעם אחת היה שווער [חותן] שהיו לו שני חתנים, והם היו אוכלים אצלו 'קעסט'. בימים קדומים היה נהוג שהחתנים היו מגיעים להשווער שלהם לאכול את סעודת הערב, וכך נהגו שני חתניו - הם היו באים מידי לילה לאכול אצלו את הסעודה - ברם חתן אחד היה אוכל רק בשרי וחתן אחד היה אוכל רק חלבי, ולכן אכלו כל אחד על שולחן אחר, כפי המבואר בשולחן ערוך (יו"ד סי' פ"ח ס"ב), שאסור לאכול על שולחן אחד שני אנשים אשר זה אוכל חלב וזה בשר, מחשש שמא יאכלו אחד מהשני ויעברו על איסור בשר בחלב.

לאחר זמן, פשט החותן את הרגל רח"ל, ונעשה יורד, ומני אז לא היתה לו האפשרות ליתן להם בשר וחלב כבתחילה רק נתן להם לחם ומים.

מודעה רבה לאורייתא

בשמחה של תורה, בכבוד ויקר, הננו להודיע לבני הישיבות היקרים לומדי התכנית 'בזכות התורה ניצל העולם' על שיעורי מרנן ורבנן גדולי וצדיקי הדור וראשי הישיבות שליט"א על פרק 'כיצד מברכין', שיימסרו החל מראש חודש אב בקו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666

השיעורים ע"פ סדר דפי הגמרא:

הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א ראש ישיבת 'עטרת שלמה' בדין ברכת הנהנין וביסוד דין רבעי א' באב - דף לה א	הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א כ"ק מרן האדמו"ר ממודו"ץ שליט"א בגדרי לחם לענין חלה והמוציא ח' באב - דף לו ב
הגאון רבי בונם שרייבר שליט"א ראש ישיבת 'נתיבי הדעת' ביסוד חיוב ברכת הנהנין ב' באב - דף לה ב	הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א ראש ישיבת 'פוניב' וחבר מועצת גדולי התורה בענין מי פירות י"ב באב - דף לה א
הגאון רבי יעקב סטפנסקי שליט"א ראש ישיבת 'תורה בתפארתה' בגדרי אכילה לענין ברכה ואכילת תרומה ב' באב - דף לה ב	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א גאב"ד שערי הוראה ורב מערב בני ברק בענין בישול מבטל אפיה י"ג באב - דף לה ב
הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ראש ישיבת 'חיי משה' ואב"ד 'אהבת שלום' בענין ברכת שמן זית ה' באב - דף לו א	הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א מרן רבינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א בדין בריה י"ד באב - דף לט א
הגאון רבי חיים פריץ ברמן שליט"א מראשי ישיבת 'פוניב' בענין עיקר וטפל ה' באב - דף לו א	הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א אב"ד רמת דוד וראב"ד בד"ץ בני ברק בענין לחם משנה ט"ו באב - דף לט ב
הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א דומ"צ בב"ד 'כרונן מאיר' ודומ"ץ 'קרית וויז'ניץ' בענין ברכה על דבר שיש בו מחמשת מיני דגן ו' באב - דף לו ב	הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א ראש ישיבת 'עטרת ישראל' וחבר מועצת גדולי התורה בדין ברכת שהכל פוטרת את כל המינים ט"ז באב - דף מא א
שיעור מיוחד מנשיא 'דרשו' הרה"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א בדין ברכת בורא פרי העץ ז' אב - דף לא א	הגאון רבי מאיר שטרן שליט"א ראש ישיבת 'מיר' ביסוד דיני ברכות כ"ג באב - דף מב ב
	הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א ראש ישיבת 'מיר' ביסוד דיני ברכות כ"ז באב - דף מג א
	הגאון רבי יצחק סורוצקין שליט"א ראש ישיבת 'טעלז' ומתיבתא ד'לייקווד' בענין ברכת הנהנין כ"ז באב - דף מג ב [השיעור באדיש]
	הגאון רבי אריה זילברשטיין שליט"א רב דחסיד 'גור' בני ברק בענין כל שעיקר וטפל עמו כ"ח באב - דף מד א
	הגאון רבי ברוך דב דיסקין שליט"א ראש ישיבת 'אורחות תורה' בענין ברכת שהכל נהיה בדברו י"ט באב - דף מד ב
	שיעור ביסודי הסוגיא ובביאור הגפ"ת [בדגש על תוס'] ע"י הגאון רבי אשר גנס שליט"א ר"מ ישיבת 'קרית מלך'

חלוקת חוברות

להלן מוקדי חלוקת החוברות לבני הישיבות, לומדי התכנית 'בזכות התורה ניצל העולם' החל מיום רביעי אה"צ המוקדים הללו לחלוקה ליחידים בלבד. קבוצות יפנו אך ורק במייל: b025609000@gmail.com

יודשים:
מבוא יטבתה 1 - רמת אשכול
רח' משקלוב 17 - הר נוף
רח' בובליק 20 - רמות א'
רח' בן עטר 327 - רמות ג'
רח' דרוק 73 - רמת שלמה
רח' בית וגן 115 - בית וגן
רח' צוקרמן 10 קומה 7 - נוה יעקב
רח' יחזקאל 32 - גאולה
רח' זכרון יעקב 10 כניסה ר' - רוממה
רח' דברי חיים 9 קומה 1 - קרית בעלזא	חיפה:
רח' מקור ברוך 13ב - רמת וויז'ניץ
רח' פינסקר 36 - נוה שאנן
בית שמש:
רח' מהר"ל דיסקין 17 - קריה חרדית
רח' נחל רפאים 38א - רמה א'
רח' נהר הירדן 15 - רמה ב'
רח' עידו הניבי 2 - רמה ג'	ביתר עילית:
רח' חיי יצחק 7 - גבעה B
רח' אדמור"ר וויז'ניץ 6 - גבעה B2
רח' החיד"א 3 - גבעה A
בני ברק:
רח' רמב"ם 24
רח' הושע 7
רח' רב אשי 5
רח' יהודה הנשיא 62
רח' חבון 1
רח' עמק זיורעאל 33 - קרית הרצוג	רכסים:
רח' החצב 31 גבעה ג'
רח' הנרקיסים 32
רח' הערבה 6
מודיעין עילית:
רבי יהודה הנשיא 30 - ברכפלד
רבי עקיבא 11 - ברכפלד
רח' קצות החושן 9
רח' נתיבות המשפט 83
רח' אבני נור 30
רח' חפץ חיים 5	פתח תקוה:
רח' קהילות יעקב 2 - גני הדר
אלעד:
רח' סעדיה גאון 25 דירה 11
רח' יהודה הנשיא 33	קרית גת:
רח' בית יוסף 2 קומה ג'
אשדוד:
ביהמ"ד בעלז, רח' תטיבת הנגב 35 - חובע ג'
ביהמ"ד מאקווא, רח' תלמוד 1 - רובע ז'	צפת:
משפ' רענן רח' לוחמי הגשאות 5
	נתיבות:
רח' בן גוריון 21 - בחצר
	אופקים:
רח' דובנוב 2
	תפרח:
רח' חסד ומשפט 2

שיעורים בפשט על הדר, גמרא רש"י הרה"ג ר' אליהו אורנשטיין שליט"א הרה"ג ר' מאיר שפרכר שליט"א הרה"ג ר' אפרים סגל שליט"א עברית/אידיש

שיעורים יומיים:

אם כן, יתכן שבפתע פתאום באמצע המילה יבוא לכאן המשיח ויהיה סביבו רעש ושאון גדול... אבקשך, מוהל חשוב, אל תתבלבל מההמולה הגדולה שעלולה להתחולל כאן, אלא תשלים את מלאכת המילה במנוחה ובישוב הדעת...

ספורי הוד על אמונתם החושית של גדולי וצדיקי הדורות בביאת המשיח בכל עת

הרב ישראל ליוש

"אני מאמין באמונה שלמה, בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, גם כל זה אהיה לו בכל יום שיבוא!"

הגמרא (סנהדרין צח א) מספרת שרבי יהושע בן לוי פגש את אליהו הנביא ושאל אותו: 'מתי יבוא משיח?'. 'תשאל את המשיח!', ענה לו אליהו הנביא, 'את מי? מיהו?', שאל ריב"ל, 'הוא נמצא בשערי רומי!', ענה לו אליהו הנביא. 'ואיך אזהה אותו בין כל היושבים שם?', שאל ריב"ל, 'ענה לו אליהו הנביא: 'הוא יושב בין העניים המדוכאים והמנוגעים, ותוכל לזהות אותו ע"פ צורת חבישת התחבושות, כי כל המנוגעים מורידים את כל התחבושות ואח"כ מניחים חדשות תחתיהן, ואילו המשיח אינו מוריד את כולן בבת אחת, אלא מוריד תחבושת אחת ומניח תחתיה חדשה, ומוריד עוד אחת ומניח שוב חדשה תחתיה.

'והוא עושה כן' - הסביר לו אליהו הנביא - 'כי יתכן שהוא יצטרך פתאום לגאול את ישראל, וכדי שלא ימצא בפתע ללא תחבושות, לכן אינו מוריד את כולן בבת אחת, כך לעולם הוא לא יופתע ותמיד יהיה מוכן להופיע ולגאול את ישראל'.

כשהגיע ריב"ל לשערי רומי, ניגש היישר לאותו אדם שענה לכל סימני הזיהוי, ושאל אותו: 'אימתי קא אתי מר? - מתי אתה בא?', ענה לו המשיח: 'היום...!'

שש ושמוח ריב"ל לשמע הבשורה הגואלת, והנה עבר היום והמשיח לא הופיע. כשפגש שוב את אליהו הנביא אמר לו: 'האדם שלפי דבריך הוא המשיח, שיקר עלי! הוא אמר לי שיבוא היום והנה עבר היום והוא לא בא...!'. הרגיעו אליהו הנביא ואמר לו: 'כוונתך היתה לומר לך את הפסוק 'היום אם בקולו תשמעו...!'

תשובתו הקצרה של אליהו הנביא 'היום' - מפליאה! מדוע הוא לא אמר לו את הפסוק במלואו 'היום אם בקולו תשמעו'? מדוע הוא קיצר כל כך? הלא הוא השאיר בכך מקום לטעות גדולה, שהביאה למסקנה לא נכונה, כאילו המשיח משקר חלילה!?

ישנו עוד דבר מפליא בשיחתם של אליהו הנביא ורבי יהושע בן לוי: הנה אליהו הנביא שולח אותו אל המשיח בכבודו ובעצמו, כדי ללמוד ממנו מתי הוא בא לגאול את ישראל, אך יחד עם זאת הוא מספר לו שהוא מחליף תחבושות בצורה שונה משאר המנוגעים, כי יתכן שהוא יופתע ויוטל עליו להופיע בפתאומיות, זאת אומרת שגם המשיח עצמו אינו יודע בדיוק מתי הוא יבוא, אם כן, לשם מה

הוא שולח אותו אליו לברור תאריך הגאולה? התמיהות הללו מתרצות זו את זו: כוונת אליהו הנביא לומר לרבי יהושע בן לוי: אל תבקש לדעת תאריך מדויק, כי אין תאריך מדויק וקבוע, גם המשיח עצמו, שלכאורה אמור לדעת, אינו יודע... גם הוא עלול להיות מופתע ולכן הוא מחליף את רטיותיו אחת אחת, אבל עם כל זאת, לך אל המשיח, יש לך עדיין מה ללמוד ממנו, הוא ילמד אותך כיצד עליך להתנהג במצב המסופק, ומה עליך לעשות בתקופת המתנה, כדי לקדם את בואו. והמשיח ממשיך בדרכו של אליהו הנביא ואינו נוקב בתאריך אמיתי ומדויק, אלא עונה לו קצרות 'היום!'

ידידי הרב דוד ברוורמן שליט"א ביאר את תשובת המשיח עפ"י הכתוב בספרים, שהאויבים הגדולים ביותר לעלייתו של האדם, הם ה'אתמול' וה'מחר', לעולם אל לו לאדם להתלונן על מה שקרה אתמול, ואסור לו לדחות את תכניותיו למחר, כי בהגיע המחר הוא עלול לדחותם למחר הבא אחריו. תפקיד האדם הוא לעשות את מה שמוטל עליו היום, עליו לשים לנגד עיניו את הדקות והשעות הקרובות ולנצלן לטובה ככל האפשר, מבלי להתחשב בכשלונות האתמול, ובתכניות המחר.

וזה המסר שאמר המשיח לרבי יהושע בן לוי: רצונך אמנם לדעת מתי אבוא, אך התאריך אינו ידוע, הכל תלוי בעבודת ה' של המצפים לגאולה, והעבודה היא 'היום'. אכן, לא דבר קל הוא להישאר מסופקים מבלי לדעת מתי תבוא הגאולה, אך ההתמודדות הראויה במצב זה,

יצועו כשמקלו, תרמילו ובגדי השבת שלו סמוכים למיטתו, כדי שבבוא המשיח לא יפסיד זמן יקר בחיפוש אחר בגדיו... הוא גם היה מצווה מידי ערב לבני ביתו שיעוררוהו מיד כאשר ישמעו שמישיח בא....

מעולם, כאשר הציעו לו תלמידיו לקנות בית גדול - סירב, בטענה שאינו רוצה להניח כספו על קרן הצבי, שכן משיח תיכף בא וישוב לנחלת אבותיו בארץ הקודש, ומה לו להפסיד ממון רב בקניית בית אחר...

כ"ק האדמו"ר מצאנז הגה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זי"ע, הוזמן לשמש כסנדק בעיר טבריה. כאשר עמד המוהל לקיים המצוה וסכין המילה כבר הייתה בידו, פנה אליו הרבי ואמר: "אני מאמין באמונה שלמה שמישיח צדקנו עשוי להגיע בכל רגע ממש, וכבר אמרו חז"ל שעתידין ישראל להיגאל מטבריה, אם כן, יתכן שבפתע פתאום באמצע המילה יבוא לכאן המשיח ויהיה סביבו רעש ושאון גדול... אבקשך, מוהל חשוב, אל תתבלבל מההמולה הגדולה שעלולה להתחולל כאן, אלא תשלים את מלאכת המילה במנוחה ובישוב הדעת..."

אמונתו החושית של הסבא קדישא מרן ה'חפץ חיים' זי"ע בביאת המשיח בכל רגע ורגע, הקרינה היטב על תלמידיו, וגם אמונתם לא היתה מן השפה ולחוץ, אלא ניכרה היטב בכל צעדיהם. כך היה כאשר בא הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל להיפרד מתלמיד ה'חפץ חיים' מרן המשגיח הרה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל לפני נסיעתו לחוץ לארץ...

"מה תעשה אם המשיח יבוא כשתהיה בחוץ לארץ...?" - שאל אותו בדאגה המשגיח - "הרי ה'חפץ חיים' אמר שהזכייה לראות פני משיח דומה לחתונה, השכנים באים בהזמנה בלבד, מחוץ לעיר באים רק הקרובים, ומחוץ לארץ באים רק הקרובים ביותר... כך גם יהיה כאשר יבוא המשיח, מחוץ לארץ יבואו רק בעלי זכויות גדולות!"

הגאון רבי אליעזר פלצ'ינסקי זצ"ל העיד, שפעם אחת בתקופה שלפני חג הפסח, שמע מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שכבר הזמין כהן מיוחד שיקריב את פסחו בי"ד בניסן... כל כך היה בטוח בביאת המשיח ובבניין בית המקדש השתא ממש.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

היא ע"י שתעבוד את ה' ביום הזה בשלמות, אסור לספק המכרסם בלבך לדחות את העבודה למחר, או לבכות על יום האתמול, העמד מול עיניך את היום הזה ועבוד בו את בוראך בשלמות.

הרב ברוורמן תיבל את ביאורו בדברים ששמע מפי יו"ר ארגון 'ערכים' הרב יוסף וליס: "שאלתי פעם את אבי" - סיפר הרב וליס - "כיצד שרדת את זוועות השואה האיזומה? עלם צעיר במיטב שנותיו, רואה לנגד עיניו מחזות מוות מבעיתים, ובכל זאת מתמודד... איך...?"

"תמיד הייתי חי את הרגע הבא" - ענה לי אבא - "לעולם לא בכיתי על הרגע שעבר, ולעולם לא חשבתי על מה יהיה מחר, תמיד חייתי ושמחתי על הרגע הקרוב שהקב"ה נותן לי. גם שיחותיי עם הקב"ה היו תמיד על הרגע הקרוב, 'תן לי בוראי עוד שעה אחת... עוד יום אחד'... וכאשר קיבלת את זה, אמרתי תודה ובקשתי עוד..."

גדולי וצדיקי הדורות ציפו לישועה ולבוא המשיח, לא רק במחשבה ובדיבור אלא גם במעשה, אמונתם היתה במוחש ממש, כל צעדיהם ומעשיהם תוכננו על פי העובדה הברורה שהנה הנה משיח בא. רבות הן הדוגמאות, ליקטנו כאן אחדות מהן:

כל ימיו ציפה והמתין הגה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע למשיח. בערב תשעה באב היה עומד ומצפה לפעמי משיח, ורק לאחר שקיעת החמה, כאשר ראה לצערו כי הוא לא בא, התפרץ לבית המדרש בבכי וקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה. כאשר נזקק לכתוב שטר אירוסין ולציין את מקום ותאריך החתונה, כתב: "החתונה תתקיים בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובאם ח"ו עד אז משיח לא יבוא, היא תיערך בברדיטשוב..."

בזמן שחוו ישראל גזירות נוראות ואיזומות, היו הצדיקים מתעודדים כי הנה הנה משיח בא, והצרות אלו חבלי משיח. כך היה בשנה שפרצה מלחמת העולם הראשונה, ביום כ"א באדר, יום ההילולא של הגה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, היה הגה"ק רבי אהרן מבעלז זי"ע עומד בחלון ביתו ומסתכל לחוץ ומצפה כל העת לביאת המשיח, וכששקעה החמה והוא לא בא, עזב את החלון באכזבה נוראה...

ציפיינו של הגה"ק רבי משה טייטלבוים בעל ה'ישמח משה' זי"ע למשיח, היתה כה מוחשית, עד כדי כך שמידי ערב היה עולה על

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

לצורך קבלת אשרות הכניסה, הוצרכו הבחורים לעמוד בראיון בפני ועדה מיוחדת, שביקשה לוודא כי לא ייכנסו לארצות הברית אנשים מוזנחים מדי, כל אחד שקיבל תור לראיון - מיהר לכבס ולגהץ את חליפתו. אך לקבוצה אחת מבני הישיבה, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב...

ואיזה אוצר גילה המיליונר בבית העלוב והישן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"קרא עלי מועד..." (איכה א, ט"ו)

שנה שלימה חלפה, ושוב אנו ניצבים בערב שבת חזון, השבת המקדימה את היום הנורא ביותר בחיי העם היהודי. אם חלילה וחס לא ניגאל עד יום רביעי הקרוב, שוב נשב על הארץ, נעמעם אורות, ונקונן בקול בכי. שוב יעלו ויציפו אותנו אותם רגשות סוערים, המשלבים כאב מפלח על חורבן בית המקדש, אכזבה קורעת לב על הגלות הנמשכת, וגעגוע לימים הנפלאים, בשכון אבינו בהיכלו והגיענו אליו לבית מקדשו.

ימים אלו מתאפיינים בתחושות כאב, במצב רוח ירוד. מינון הפעילות יורד, אנו נמנעים מהרגלים שגרתיים כמו מקלחות ושמיעת מוסיקה עריבה, והתחושה הכללית היא 'לא משהו'. זה נכון, אלה ימי אבל, אבל חשוב כל כך להתבונן בהזדמנות הנפלאה הטמונה בהם:

ימים אלו הינם ימי חיבור, הידוק הקשר עם אבא שבשמים. אצל אנשים - רגעי כאב הם רגעים בהם הלב נפתח, מחפש על מה להישען, מהדק את אחיזתו עם הקרובים אליו. כשאדם שרוי בצרה ובמצוקה וחבר רחוק נחלץ להשתתף בצרתו ולהצטער בצערו - הקשר ביניהם מתהדק ומתחזק כפי שלא היה מעולם, כי ההתרפקות ההדדית ברגעי הכאב יוצרת חיבור שאין חזק ממנו.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, גם אצל אבא שבשמים זה כך. 'קרא עלי מועד' - מכנה הנביא את יום תשעה באב, 'מועד' הוא מלשון התוועדות, התחברות, התקשרות אחד עם השני. בימים הללו אנו מתחברים לכאבו של אבא שבשמים, לצערו על הגלות הנמשכת. אנו חולקים כאב משותף, ודרכו - מהדקים את הקשר עם מי שנושא עימנו באותו כאב נורא, עם מי שחולק עימנו את האבלות על הגלות המתמשכת.

לפיכך, דווקא הימים האלה הם ימי הזדמנות, לשדרג את החיבור לאבא שבשמים. לחוש את הכאב שלו על הבית בו התאחד עם ילדיו ועתה נחרב, על העובדה שנאלץ להיפרד מילדיו ולשולחם לגלות ארוכה וקורעת לב, לחוות עמו יחד את הגעגועים המשותפים שלו אלינו ושלנו אליו.

ואת התחושות האלה נמנף להידוק הקשר עמו, להתוועד עמו שוב, להתרפק על חיקו האוהב כבנים השותפים עם אביהם ברגעי צער וכאב, כמו בימי שמחה ואושר. הרגשות הצפים בנו בהתאבלנו על

החורבן, תחושות הקירבה שלנו עם מי שמצטער עימנו על הגלות - אין כמותם לחבר בינינו, לקרב אותנו אליו, להדק את אחיזתנו באבינו האהוב.

כחלק מהחיבור הזה נפתחת לנו הזדמנות פז יקרה ונדירה בשבת הזו, 'שבת חזון'. הרי בכל ימות השנה אנו מתפללים ומבקשים, מצפים לישועה ומתחננים לרחמי שמים. לא תמיד התפילות מצליחות להגיע לכסא הכבוד, לא תמיד תפילתנו מגיעה ליעדה. מתי התפילות האלה עולות ומתקבלות בשמים? מתי התפילות האלו מגיעות לקדוש ברוך הוא?

מגלה הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ז"ע, והדברים מובאים בספר 'תכלת מרדכי', כי התפילות הללו עולות ומתקבלות ב'שבת חזון'. מכל ימות השנה והמועדים שבה, דווקא 'שבת חזון' היא זו המעלה את התפילות כולן. כי דווקא מתוך החיבור הנפלא של בן ואבא השרויים במיצר משותף, דווקא כשהתפילה גואה מתוך קשר אמיץ ומרגש של בנים ואביהם, דווקא כשהתפילות בוקעות מתוך צער וכאב יחדיו - דווקא אז עולות כל התפילות כולן, ומתקבלות ברצון. הבה ננצל את הימים הנפלאים הללו, להידוק הקשר עם אבינו שבשמים, להתבוננות בכאבו ובצערו ובגעגועים ההדדיים בינינו, כדי לקרב את לבבנו אליו. הבה נחפש מעשה טוב, תוספת בלימוד או בתפילה, ויתור לזולת וריבוי אהבת חיים - כדי למנף את הקשר עם אבינו שבשמים מתוך הצער, כדי לחוש בימים אלו את החיבור החזק ביותר עמו. הבה ננצל את השבת הסגולית הזו להתחזקות מיוחדת בתפילה, כדי שזוכה שהיא תעלה בכנפיה את תפילותינו של כל ימות השנה.

הבה נעשה זאת עם כל הלב, וכך נזכה לבנות עוד אבן ועוד לבינה,
עוד אריח ועוד בלוק, בבניין בית מקדשנו, אמנ!

חתונה שהפכה לאסון...

היה זה ביום ששי בבוקר, על אם הדרך המובילה לעיירה זלאטשוב. כרכרה מהודרת רתומה לשני סוסים אבירים עשתה את דרכה אל העיירה, נושאת בקרבה את ר' חייקל הגביר, שהשמועות על עושרו הרב הרעישו את המחוז כולו. הוא הגיע לעיירה בשעת בוקר מוקדמת, ומיד נקש בדלת ביתו של הרבי, הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב ז"ע, בבקשו מקום להתארח בו בשבת.

הרבנית נענתה ברצון, ובכבוד גדול הזמינה את האורח להיכנס הביתה. כדי למנוע אי נעימות, הבהירה על אתר: 'סלח לי אדוני, אתה מוזמן להתארח אצלנו, אך קשה לי להאמין שתינה כאן. אנו חיים בדלות ועוני שאי אפשר לתאר, בקושי רב אנו משיגים כדי חלות ויין ומעט עוף לשבת. הדוחק כאן הוא לא בן בית אלא בעל הבית, ואתה יכול להתארח אצלו, בהסכימך לתנאיו...' - סיכמה הרבנית בשפל קול.

'אם זו הבעיה', אמר הגביר האגדי, 'הנה היא נפתרה כאן ועכשיו!' - קבע, והוציא מכיסו מטבע זהב יקרת ערך. 'עוד היום גדול, גשי נא לשוק ורכשי את צורכי השבת בשפע רב, בשר ודגים וכל מטעמים'. הרבנית התרגשה והודתה לו בחום, עשתה כמצוותו, ואכן, בכניסת השבת ערכה - לראשונה בחיי הרבי - שולחן ערוך ועמוס במגדנות, יינות ופירות משובחים, להתענג בתענוגים ברבורים ושלי ודגים... לאורך השבת כולה, עמד הגביר והביט באלם מעורב בהלם במתרחש בבית. בעל הבית - איש קדוש ומורם מעם, צדיק יסוד עולם מהיכלם של תלמידי הבעל שם טוב, גבוה ונשגב ועשיר ברוחניות. מצד שני - הגשמיות מחרידה ומזעזעת: קורות הבית מטות ליפול, ובשיחות עם בני המשפחה הבין שפעמים הם רעבים לפת לחם ממש, העוני בולט מכל סדק ופינה בקירות המתקלפים...

במוצאי שבת לא הצליח הגביר להסתיי את תמיהתו הרבה, ניגש אל הרבי ושאלתו בפיו: 'למדנו רבנו', שאל בדרך ארץ, 'הרי הרבי איש קדוש, ככל היוצא מפיו ייעשה, תפילותיו מתקבלות בשמים מיד. מדוע לא יבקש הרבי קצת על פרנסתו, מדוע לא יתפלל מעט לבורא עולם למען כלכלת ביתו? בטוחני שאם הרבי יתפלל למען פרנסתו - כי אז ישועתו מובטחת והרווחה בוא תבוא!'

הרבי האזין לשאלה בקשב, מצחו נחרש קמטים, הוא שתק קמעא, והשיב:

'מעשה שהיה בעיירה לא רחוקה מכאן, בימים שקדמו לחתונת בתו של ר' הערשל, הגביר הידוע. הכל ידעו כי החתונה תתקיים ברוב פאר והדר, צוותות מיוחדים עמלו על הכנת החופה, סעודת העניים ובוודאי סעודת החתונה. נדמה היה כי העיירה כולה התעטפה בהוד חגיגי לרגל המעמד...

לרגל יום שמחתו, ביקש ר' הערשל להכריז בעיירה, כי ביום החופה יחלק לכל מבקש מאה זהובים - סכום עתק של ממש. ההתרגשות בעיירה הרקיעה שחקים, עניי העיירה וגם עניים מחוצה לה כבר

בביתו של ר' הערשל, לצד כל ההכנות, הוכנו שני שקי ענק, ובתוכם צרורות צרורות של מאה זהובים. שיהיה מוכן לכל דורש ונוקש, שכל אחד יקבל את שלו בסדר מופתי. הן יום חגיגי הוא היום! אלא שלילה קודם, השתבשה התוכנית...

הכינו את ארנקיהם הקרועים לקראת הסכום הגדול. היו גם מי שלא היו עניים, וגם הם ציפו לקבל כזו מתת יד הגונה - 100 זהובים ביום בהיר!

בביתו של ר' הערשל, לצד כל ההכנות, הוכנו שני שקי ענק, ובתוכם צרורות צרורות של מאה זהובים. שיהיה מוכן לכל דורש ונוקש, שכל אחד יקבל את שלו בסדר מופתי. הן יום חגיגי הוא היום!

אלא שלילה קודם, השתבשה התוכנית, ובאורח טראגי למדי - - - לילה קודם החופה, לפתע החלה הכלה לחוש שלא בטוב. עד שהגיעו טובי הרופאים, כבר שכבה הנערה מעולפת. למרות כל מאמציהם, הם לא הצליחו להנשימה. פחות משעה אחר כך, לילה לפני נישואיה, נפחה הכלה את נשמתה והסתלקה לעולם שכולו טוב, בטרגדיה נדירה ומזעזעת כל לב!

ר' הערשל כמעט קרס תחתיו, כשעיניו נקרעות בתדהמה, צער, כאב עמוק ומפלה. איך ברגע אחד נהפך לאבל מחולם, בעוד ביום המחרת הוא היה אמור להובילה לחופה - ותחת זאת בלילה הזה הוא מלווה את מיטתה של בתו האהובה לבית העלמין... עין לא נותרה יבישה באותה הלוויה קורעת לב, אוי, כלה ביום כלולותיה מובלת למנוחות!

למחרת עם שחר, ביום שנועד לחתונה, התיישבו בני המשפחה 'שבעה' על הבת שנפטרה. כל אותות ההדר שהוכנו לחתונה סולקו, כל החגיגות נעלמה. רק כאב וצער עמוק מילאו את החלל, כשאנשים באים ויוצאים, מחפשים מילות נוחם לגביר האומלל, שצרה כה גדולה התרגשה עליו...

ואז, לפתע פתאום, חש ר' הערשל משיכה קלה בשרוולו. אחד מאנשי העיירה שנכנס הביתה עם המנחמים, קרב אליו ולחש לו: 'הנה, הגעתי ביום שאמרת שתחלק מאה זהובים. הגעתי, היכן הכסף המובטח?'

אנשים מוזנחים מדי, עלובים מדי, או שפלים מדי. כל אחד שקיבל תור לראיון בשגרירות - מיהר לכבס ולגהץ את חליפתו, להיטיב את מראהו ככל הניתן, לשוות לעצמו מראה מכובד, כדי להרשים את האמריקאים שיעניקו לו את אשרת הכניסה הנכספת.

לקבוצה אחת מבני הישיבה שהגישו את הבקשה, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב. מובן מאליו כי לא היה שייך להזיז את מועד התור לראיון, מי שקיבל הזדמנות כזו - שש ושמוח להתייצב בדיוק במועד שנקבע. אלא שאותם בחורים היו לחוצים ומודאגים: איך יוכלו להתארגן להופיע באופן מרשים בפני הוועדה? איך יתייצבו לראיון באופן מהודר, לאחר שלושה שבועות שלא גילו זקנם, תשעה ימים שלא התרחצו, חצי יום של צום שיהפוך אותם לחיוורים וחלושים, מבלי לשטוף פנים בבוקר וללא נעליים? האם יש טעם ללכת לראיון כשהם נראים כך?

מיהרו הבחורים לעשות שאלת חכם, וקיבלו הנחיות מדוייקות מרבני המקום, שהואיל ומטרתם היא לצורך דחוף ולמטרת הצלה, יותרו להם חלק מאיסורי תשעת הימים לצורך התארגנות. ברור כי יצומו בתשעה באב וינהגו בכל איסורי הצום עצמו, אך ביום שלפני יתארגנו באופן המיטבי ביותר, כדי שייראו במיטבם עד כמה שניתן...

על הבחורים נמנה גם הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, לימים מראשי ישיבת מיר בירושלים. רבי נחום שמע את ההיתר, ובצער רב ותוך אנחה כבידה, הצטער כי השנה לא יזכה להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, כי לצורך העניין הדחוף - קיבל הוראת שעה להקל בחלק ממנהגי תשעת ימי האבל.

אלא שבבוא יום ח' באב, כשהתארגנה הקבוצה עפ"י ההיתר שקיבלה, לא נמנה עמהם רבי נחום. 'מותר', אמר ונאנח, 'אך אינני מסוגל, אינני מסוגל... אינני יכול להוריד כמלוא נימה מצער החורבן, אינני יכול לוותר ולו על שיערה אחת ממנהגי האבלות בימים אלה. למרות שמותר ואולי צריך - אני פשוט לא מסוגל...', אמר רבי נחום, ויצא לשגרירות האמריקאית כשחזותו מעידה עליו כי הוא באבל. רק בנס - קיבל גם הוא את האשרה המיוחלת...

סיפור זה, המובא בספר 'עם לבבי אשיחה', מאיר בפנינו פן נוסף בצער הגלות: אנו נמצאים בעיצומם של ימים, שיש להודות שהם לא נוחים. אנו נוהגים במנהגי אבלות, אם לא יבנה בית המקדש חלילה - גם נצום ונמנע מעצמנו כל מאכל ושתייה למשך יותר מ-24 שעות, בצער ובכאב על החורבן.

הבה נתבונן בסיפור זה כדי להבין שלא רק באיסור עסקינות, אין כאן מקום 'לצאת ידי חובה'. נראה את רבי נחום שקיבל היתר, אך לא היה מסוגל לוותר על מנהג אחד ממנהגי האבלות. כי כשאדם מצטער באמת ומבכה באמת - זה לא רק שאסור לו לאכול בתשעה באב, וזה לא רק שאסור לו לשמוע מוזיקה בתשעת הימים - הוא פשוט לא רוצה, לא מסוגל!

הבה נתחבר לכאב, נהרהר על תפארת ירושלים בבניינה ושמונה בחורבנה, נקדיש זמן להתבונן ב'על אלה אני בוכיה'. מי שקרוב באמת לאבא שבשמים, מי שחש את הקשר עמו בכל ישותו, מי

המשך בעמוד 22

הס הושלך בחלל הסלון, כל הנמצאים בו צפו במחזה בהלם, מאובנים. לא יאומן כי יסופר! ר' הערשל מבכה את בתו שהלכה לעולמה בטרגדיה כה קורעת לב, שרוי בעומק יגונו על בתו שהיום השמח בחייה הפך ליומה האחרון והעצוב כל כך, והלה - אין לו בוששה ולא טיפת טקט, להיעמד כאן ולבקש כסף שהובטח לרגל השמחה!?

לאחר כמה דקות הלם, הבינו כולם עם מי יש להם עסק, ונדו בראשם ברחמים... 'רחמנות עליו', לחשו זה לזה, 'אין בו הבנה, אין בו חמלה... הוא לא מבין, לא מבין...'

והגבירה, עומד מול הרבי ומבין היטב למה יכוונו מילותיו בסיפור, ואז נאנח הרבי אנחה קורעת לב והוסיף: 'אוי, בכל רגע שלא נבנה בית המקדש ונותרנו רחוקים משולחן אבינו, הרי הוא מבכה פי כמה וכמה מאותו עשיר על בתו, בכמה צער הוא שרוי... איך אני מסוגל לחשוב על החסרים שלי כשאני עומד לפני אבי הכאוב? איך אזכור את כאביי האישיים כשאני ניצב מול אבי בשעת צערו?'

הרבי נאנח שוב, ועתה - גם הגביר. לראשונה בחייו חש כי הומחשו לו כאב החורבן, עוצמת הכאב. זה לא כאב רק שלנו, אנו חולקים כאב עם אבינו שבשמים, עם אהוב ורחום, המתגעגע אלינו ללא הרף. וסיפור זה, שסיפר הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועה היל זי"ע, פותח לנו עיניים להבנת משמעות מצבנו בחיים.

בימים אלו, הבה נתבונן בצרתו של אבינו שבשמים, בכאבו הרב על ביתו שחרב, על בניו שהגלו, על סאת הייסורים והדמעות העוברת על בניו אהוביו. הבה נקבל פרופורציות חדשות לחיים, ונעסוק פחות בדברים הקטנים המכאיבים לנו, מתוך הבנה כי צערו של אבא גדול פי כמה.

נכון, היינו רוצים שהכל יזרום על מי מנוחות, הכסף ייכנס מעצמו, יהיה לנו בית יפה, ילדים כשתילי זיתים, הרבה חלומות יש לנו, וכשהם לא מתגשמים, אנו עשויים להצטער, להיטרד, לעסוק במילוי שאיפותינו. ככל שנחיה ונחוש את צערו של אבינו שבשמים, נוכל לעמוד טוב יותר בהתמודדויות שלנו, נוכל לקחת את הקשיים שלנו במינום הראוי, ולהשקיע לא מעט מאמץ ותפילה ביעד החשוב באמת:

בלפעול ולבקש מאבא שבשמים שנוכח כבר לראות בתפארתו, שנוכח כבר לראות בגאולתו, שנוכח כבר לגיל ולשמוח עמו בשובו לציון. זו השאיפה החשובה מכולן!

התלבושת המתאימה לשגרירות...

היה זה לאחר שנדמו תופי מלחמת העולם השנייה, כשהעולם ניסה לעכל את השלכות המלחמה והאובדן הגדול. קבוצת בחורי ישיבת מיר שנמלטו לשנחאיי שבסין בימי האימה, הגישו בקשות לקבל 'ויזה' להיכנס לארצות הברית, להתחיל את חייהם מחדש לאחר שנות הבריחה הגדולה מאימת המוות.

לצורך קבלת אשרות הכניסה, הוצרכו הבחורים לעמוד בראיון בפני ועדה מיוחדת בשגרירות האמריקאית המקומית. הוועדה בחנה היטב את מצב הפליטים, ביקשה לוודא כי לא ייכנסו לארצות הברית

דמעות נקשרו בעיניו האפורות של החייל הניקולאי המגושם, הוא נזדעזע מהמילים הלבביות והחמות שזרמו ממעיין טהור וחי וליטפו והחיו את נשמתו המיוגעת... משנודע לו מיהו העומד בפניו, פרץ בבכי עז...

תוכחת מוסר - באהבה!

הרב בנימין בירנצוויג

”אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן” (דברים א', א')

בימים אלו בהן נדרשת מאתנו הנהגה מיוחדת של אהבת חינום איש אל רעהו, נלמד בע"ה מפרשת השבוע ומהסיפור המרגש שיובאו כאן נקודה מחזקת:

בפרשה זו משה רבנו מוכיח את עם ישראל על שהכעיסו את ה' כמה פעמים במהלך מסעותיהם במדבר, וכתב רש"י בשם הספרי: "לפי שהן דברי תוכחות שבהן מנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום, לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל".

דבר נוסף בדרך בה צריך האדם להוכיח את זולתו, כתב השל"ה הקדוש שאנו לומדים מפרשה זו; שהרי כשבא משה להוכיחם בדברי מוסר, לא רק שלא הזכיר גנותם בפירוש, אלא אף סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים וכו'", ומתוך מעלתם כרמוז על תוכחתו להם, וכפי שמפורש במשלי (פ"ט) "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך", והיינו כשתוכיח את הזולת אל תאמר לו: 'מדוע הנך לץ וכמה גרוע אתה בעשותך מעשה זה', שבכך לא תועיל בתוכחתך מאומה רק תגרום שהוא ישנאך, אלא אמור לו: 'כמה חכם ונבון הנך, ולאדם כמותך לא ראוי לעשות פעולה זו, ובזה תועיל שישמע תוכחתך וגם יאהבך'!

זה למדנו משה רבנו בדרכי התוכחה: לא לזלזל באדם בדברי התוכחה, תמיד לשמור על כבודו ולהזכיר מעשיו בדרכי רמז שיבין מעצמו, ומלבד זאת תמיד לנסות וללכת סחור סחור, לדבר על מעלותיו ומתוך כך להעמידו על טעותו במעשיו הרעים. רק כך הוא ישמע, יקבל וגם יאהב את המוכיח.

במהלך תקופת נדודיו של מרנא הח"ח למכור את ספריו, נכנס פעם לאכסניה בוילנה, ושם הוא ראה יהודי חסון ומגושם נכנס ומתיישב ליד השולחן, ומפקד על המשרתת בצורה מבזה ולא הוגנת, שתגיש לו נתח אווז צלוי וכוס משקה חריף. לאחר שהגישה לו, מייד בלי ברכה הוא חטף בתאוותנות את נתח האווז, בלע אותו ברעבתנות גסה, ואחר קינח במשקה אשר זרם על כל בגדיו.

החפץ חיים נדהם מהמחזה, צורת התנהגותו הלא הוגנת והמשפילה כלפי המשרתת ואופן אכילתו ושתיתו הגסה, גרמו לחפץ חיים

זעזוע. הוא רצה לגשת אל היהודי כדי להעיר לו על התנהגותו. בעל האכסניה שראה כל זאת, ניגש מיד לח"ח למונעו מלעשות כן. הוא אמר לו שמדובר ביהודי שהיה חייל בצבא הצאר ניקולאי, נרגן ומתוסכל, ומי שיעיר לו הוא עלול חלילה להרים ידו עליו, ומעצם המחשבה הזו נפחד ונרעש בעל האכסניא, שמא ירים חייל זה את ידו על קדוש ישראל החפץ חיים.

בעל האכסניא ניגש לחפץ חיים ואמר לו בתחנונים ממש: "אנא, רבי הנח לו! אין עם מי לדבר! הריהו מגושם ובור ועם הארץ גמור, משהיה בן שבע שנים נחטף יחד עם ילדים אחרים קנטוניסטים לערבות סיביר. עד גיל שמונה עשרה גדל בין איכרי המקום, ואחר עבד את ניקולאי עשרים וחמש שנה! היש בכך משום פלא שגדל כה מגושם, פרא והדיוט, לאחר שקרוב לארבעים שנה לא היה מצוי בסביבה יהודית, לא למד אות אחת מן התורה ולא ראה פרצוף יהודי?"...

חיוך שלו ננסך על פניו המאירים של החפץ חיים... "אל תחשוש!", אמר לבעל האכסניא, "אני כבר אדע היאך לשוחח עמו, ומקווה שתצמח מכך טובה".

החפץ חיים ניגש לחייל במאור פניו הקדושות, והושיט לו ידו ל"שלום עליכם!". כבר ניצת אור בפניו הכבויות והמגושמות של החייל, ומיד המשיך החפץ חיים, בנעימה לבבית וידידותית: "האמת ששמעתי עליך שבתור ילד קטן נחטפת יחד עם ילדים נוספים לסיביר הרחוקה, שמעתי שגדלת בין הגויים, לא זכית ללמוד אפילו אות אחת מן התורה, עברת את הגיהנום בעולם הזה! סיוט, צרות, רדיפות ועינויים נוראים! הרשעים רצו להעבירך על דתך, אילצוך

המשך בעמוד 26

כדי ללון שם את לינת הלילה. אחד הגבאים של הרבי שהסתובב שם, הבחין לפתע בבחור הנ"ל, ולשאלתו מה הוא עושה כאן, השיב הבחור שהוא רוצה לשמוע את הרבי קורא את המגילה למחר, ולכן הוא נשאר ללון כאן, אך הגבאי אמר לו שיבוא עמו לדירה של הרבי, ושם יסדרו לו מקום טוב ללון. ואכן הגבאי סידר לו בחדר אוכל מקום לישון.

מספר האדם הזה, שבשעה ארבע ומחצה לפנות בוקר, שמע שבאחד החדרים התעורר אחד, ונוטל את ידיו בנטילת ידים שחרית. הוא שומע שהנ"ל מתחיל ללכת. לפתע הוא רואה את הרבי נכנס לתוך חדר האוכל שהיה ישן שם. הבחור עשה עצמו כישן כדי שהרבי לא יבחין שהוא רואה אותו. הרבי ניגש אליו ומסתכל סביבו, ואז הרבי יוצא מהחדר, והבחור שומע שהרבי ממלא מים לתוך כלי, והרבי נכנס שוב לחדרו, ומביא עמו קערה וכלי מלא מים לנטילת ידים, ומניחו ליד מטתו...

(מתוך 'נועם שיח' תשע"ט - בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

הבזיכים משקה 'מעד' במקום שמן זית. בכניסתו הבחין הרבי מיד בטעות, וכדי שלא לבייש את המשמש, הורה להוציא את המנורה לחדרו ושם שפכו את ה'מעד' והכניסו במקומו שמן זית...

סיפר לי גיסי הרה"ח ר' אברהם דוד פוקס שליט"א מחשובי חסידי וויזשניץ-מאנסי, שמידי שנה בשנה היה הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי זי"ע נוהג לנסוע לווייליאמסבורג בליל פורים, והיה קורא שם את המגילה. פעם אחת בהיות הרבי כבן שמונים, חל פורים ביום ראשון, ובמוצ"ש קרא הרבי את המגילה במאנסי, ואח"כ נסע לווייליאמסבורג וערך שם את שולחנו הטהור, ונשאר ללון שם כדי לקרוא את המגילה למחרת היום.

מספר יהודי אחד, שבאותה שנה היה עדיין בחור, והוא נסע ביחד עם הרבי לווייליאמסבורג, ובהיות שרצה לשמוע את הרבי קורא את המגילה למחרת היום, נשאר גם הוא ללון שם, ובעת שהרבי גמר את עריכת שולחנו בשעה שתיים בלילה, נשכב הלה על ספסל בביהמ"ד

4 מילים, 3 פעמים!

כל יום, כל החיים, אנו מחפשים רגעי הזדמנות, עתות רצון. רגעים בהם נוכל לפעול ישועה ורחמים על מצוקה אישית מעיקה, שנוכל להקל על עצמנו ולהיפטר מבעיה אישית מציקה. כמה אנו מצפים לישועה בכאב אישי שלנו, בילדינו, בנושא בריאותי המעיק, בפרנסה או אפילו סתם במכשיר חשמלי שמקצר, ואנו נושאים תפילות ומבקשים ומצפים לישועה, ממתנינים שהתפילות יענו ויתקבלו!

הנה לנו רגע כזה, סוד אשר גילה האר"י הקדוש, והובאו הדברים ב'פלא יועץ' ערך ציפוי: בעת שאדם אומר את המילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' שבברכת 'את צמח דוד' שבתפילת שמונה עשרה, שיכוון על צרותיו האישיות, ויתפלל כי יגאל מהן כדי שגאולתו מהן תגדיל את כבוד השכינה.

כי כשילד סובל ממצוקה, גם אביו סובל עמו. כשאנו שרויים בכאב אישי, גם לאבא שבשמים זה כואב, 'בכל צרתם - לו צר'. והתפילה על הישועה מהכאב האישי כדי להקל על כאבו של אבינו האהוב - היא כלי מחזיק ברכה להביא בכנפיו ישועות ונחמות, ולפתוח לנו שער לשפע ישועה.

שלוש פעמים ביום יש לנו את ההזדמנות לכוון במילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' מתוך ציפיה לישועת ה' מהקשיים שלנו. ואז תפילותינו יתקבלו ברחמים וברצון ויביאו לנו את הישועה הנכספת, במהרה בימינו אמן!

שמחובר לאביו בכל נימי נפשו - לבו גואה בצער, דומע בבכיה, מקונן בהתרגשות...

ולואי נזכה, כי כבר הובטחנו: 'כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה', בעזרת השם, עוד השנה, בבניין ציון וירושלים לתפארה, אמן!

מי רוצה להבין דף גמרא?

פעמים רבות, בעת אנו יושבים ולומדים, אנו חשים כי ההבנה מאיתנו והלאה. אתה לומד שורה או שתיים, ופשוט לא מבין. לא את הקושיא, לא את התירוץ, לא את הראיה ולא את המהלך. סוגיות מוקשות הן חלק מחייו של כל לומד, אך יש כלי מפתיע להתיר את הקושי בהן, ולהאיר את החומר הנלמד באופן בהיר ומובן.

וכך מגלה ה'בני יששכר' זי"ע במאמרי חודש אב: אם אדם חש קושי בלימודו, שיעצור לרגע ויתפלל על הגאולה. שיצטער קצת על הגלות, ומתוך כאב וצער יהמה לבו בתפילה לגאולת ישראל. אז - ייפתחו בפניו שערי אורה, והוא יצליח להבין ולהשכיל את דברי התורה באהבה!

והוא מסביר זאת: אדם שמתקשה להבין משהו בלימודו, זהו אות וסימן כי חלקו בבית המקדש טרם נבנה. וכשאדם מתפלל על הגאולה מעומק לבו - הרי שתפילתו בונה אבן ועוד אבן, נדבך אחר נדבך, מסייעת בבניין בית המקדש. כך הוא בונה את חלקו בבית המקדש, ובכך הוא משלים את יכולתו להבין ולהשכיל, ונפתחים בפניו שערי החכמה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

מחיר מיוחד
לרגל השקת הסדרה
199 ₪

לשמחת לב מבקשי ה'
הושלמה הסדרה המיוחדת,
שנבשה בסערה את היכלי התורה והמוסר

"אוצרותיהם אמלא"

על התורה ומועדי השנה
מאוצרו המופלא של מגיד המישרים הנודע, פה מפיק מרגליות

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

למעלה מ- 3500 עמודים
גדושים אוצרות יקרים
המסולאים בפז,
כולל מפתח ערכים מפורט
של חמשת הכרכים.

להורים ולמחנכים
למורים ולמורות
לצעירים ולמבוגרים

מנעם, מעשים ולחם מאוצרו המופלא של
הגאון רבי אליעזר הלוי טורק שליט"א
מהדורת ברקוביץ

ניתן להשיג
בהנויות הספרים

טלפון להזמנות: 050-4172546 | 08-9742475

מקרא
הוצאה לאור

זה - החברותות היחידות של מרן. כשלוש שנים למדתי עמו מידי בוקר כמעט שעה וחצי, גמרא רש"י תוספות".
 התרגשותו של הגאון רבי מיכל גואה, כשהוא מתחיל להתנגן ולתאר את הלימוד. תיאור חי, כנה ומלא רגש, הסוחף גם אותנו. "מרן היה לומד את הגמרא במתיקות", הוא שב בזכרונותיו, "מסביר, מבאר בלשונו הטהור: 'אנפערט תוספות' [עונים תוספות], 'ויש לומר'... וחוזר ומפרט מה הייתה הקושיה, ומהו התירוץ שהתחדש עתה. והוא ממשיך: 'ועוד יש לומר', ואז נעמד ומבהיר: מה היה חסר להם לתוספות בתירוץ הראשון? ומסביר, וכך כל עניין ועניין בבהירות, במתיקות ובשמחה, להקיף את הסוגיה עצמה, ולפרוס אותה כך שהכל יהיה ברור כמו שכף היד ברורה לך.
 "כמה שבועות לפני הסתלקותו של ידידו הגדול ומחותנו, דודי מרן הגרש"ז אויערבך זצוק"ל", נזכר בן שיחנו שליט"א, "הגעתי לבקרו. רבי שלמה זלמן אמנם לא היה חולה, אבל היה מאד חלש, ואמר לי: 'אני מקנא ברבי יוסף שלום, כי הוא יכול ללמוד בזקנה מופגת, מפני שהוא מתיישב ללמוד גמרא עם רש"י ותוס', עוד דף ועוד ועוד. כך הוא לומד לפי הסגנון שהרגיל את עצמו מצעירותו, ללמוד הרבה גפ"ת. אבל אני' - המשיך מרן הגרש"ז - 'הורגלתי יותר במחשבות ובעיונים רבים לכאן ולכאן, וכאשר הגוף חלש והעיון נחלש, קשה לי ללמוד כך'".

נקי כפיים, בר לבב

אם בעסקי ממונות עסקינן, כפי הנשמע, אף שכבר יצא שמו מסוף העולם ועד סופו היו אנשים שביקשו מאד לתת לו וליהנות אותו מכספם, ומרן זצוק"ל מיאן.
 "אכן, בין בני המשפחה מהלכים פרטים מעניינים בדבר. ביכולתי לומר רק מה שבדידי הווה עובדה: כידוע, כאשר נודע למרן זצוק"ל על יהודים נזקקים, שלח לסייע להם בעזרה כספית בכל מיני דרכים. גם אני זכיתי להיות שליח בדברים הללו, אבל מעולם לא לבני משפחתי.
 "פעם אחת, הנדיב ר' משה רייכמן הגיע והביא למרן צ'ק על סכום כסף גדול מאד. למחרת בבוקר כאשר נכנסתי אליו, אמר לי מרן: 'עשה עמי חסד וקח את הצ'ק הזה והשב אותו לר' משה רייכמן. אני לא רוצה להתחיל עם הדברים הללו' - הוא התבטא.
 "העזתי וטענתי בפניו: 'אינני מבין, לרב יש ילדים ונכדים נצרכים שזקוקים לסיוע, וכזה סכום יכול מאד לעזור!' אמר לי מרן שוב: 'אני לא מעוניין בכגון דא, כי בממונות אפשר להיסחף או לטעות חלילה ולא להישאר נקי לחלוטין, אינני מעוניין בכך כלל, לך ותשיב לו, בברכת תודה'".

הסוגיה הסבוכה עליה התבטא מרן זצוק"ל שאין בידו להכריעה

"רבי אברהם התגורר מתחת לביהמ"ד 'אהל שרה', ובשעה היעודה דפק רבי אריה לוי על הדלת, כדי לפגוש את הבחור. רבי אברהם אמר לו כי 'הבחור נמצא בביתו'. מאי משמע? לא כאן הוא, אלא למעלה בבית המדרש... שם ביתו.
 "נו, עלה רבי אריה ל'אהל שרה', אך בעמדו לפני המפתח הדלת שמע קול לימוד בחברותא. הוא עמד תמה: 'הלא סיכמנו שאני בא לדבר איתו לבד, והנה הוא יושב עם חברותא'... רבי אריה אפילו לא חזר לבית משפחת אלישיב, אלא פנה מיד והלך לביתו, ולמחרת ניגש לזקני הרב הרמן בטרוניה: 'אני ממש לא מבין מה קרה שם. זו צורת ההתנהלות, שהמיועד ממתין לי עם חברותא?'.
 "סבי זצ"ל מיהר לרבי אברהם אלישיב, והוא הסביר לו: 'חס וחלילה, לא מיניה ולא מקצתיה, רק הבן שלי היה שם! אלא שאין לו חברותא וזה לא פשוט כלל לצמוח כך בתורה, ולכן הוא לומד בצורה כזו - שואל שאלה, ומשיב, כאילו החברותא הוא זה שמשיב לו, וזה מועיל לו במידה רבה להבנה'. או אז רוחו של רבי אריה שבה אליו, ואכן השידוך קם והיה".
 התמדתו של הנער הצעיר לבית אלישיב, מתברר, היתה למופת בקרב כל האזור כולו. "סיפרו לי ב'מאה שערים' כי הנשים לפני עשרות שנים, קרוב למאה שנה (מרן זצוק"ל עלה ארצה עם אביו ומשפחתו בשנת תרפ"ד א.ח.), היו מתעוררות לטיפול בילדים באשמורת הבוקר, היו אומרות תמיד בשמען את קולו בניגון הגמרא: 'אה, די פייגלע פייפט שיין' [הציפור כבר משוררת]... כך מידי בוקר".
 ואת הסיפור הבא סיפרה לגרי"מ שטרן, אשת חבר, הרבנית אלישיב ע"ה: "בשכנותם התגורר, מעבר לקיר משותף, אדם גדול מחסידות ברסלב - הרה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל, שהיה צדיק יסוד עולם. לילה אחד הוא נפל ממיטתו, ולא היה בכוחה של זוגתו להרים אותו. מכיוון שבשעה ההיא - ספק שעת לילה מאוחרת ספק שעת בוקר מוקדמת - לא היה ממי לבקש סיוע, וקול ניגון לימודו הערב של שכנם הצעיר כבר נשמע מעבר לקיר, אמרה אשת רבי שמואל לבעלה 'אני עולה לשכן הרב אלישיב, שהוא יבוא ויסייע להרים אותך למיטה'.
 "רבי שמואל נזעק: 'חס וחלילה!' אך וועל שטערן דער מתמיד'?!
 [וכי אני אפריע ללימוד של המתמיד?!] 'אז מה יהיה? הרי אתה שוכב על הרצפה?' - טענה הרבנית שפירא, אמר לה רבי שמואל: 'אשאר על הארץ עד לפני שעת ותיקן, אז כבר באים מעט אנשים להתפלל בברסלב וחולפים כאן על יד הבית, קראי להם ומי מהם כבר ודאי יבוא לסייע לי'. וכך שכב הוא על הארץ עד הבוקר, מתוך ההערכה הגדולה להתמדה העצומה של שכנו".

קנאת סופרים

שמענו, כי זכיתם ללמוד עם מרן זצוק"ל בחברותא. הגרי"מ שטרן (בחינוך): "כן, אני מהיחידים שיכולים להתפאר בתואר

אך היא נבהלה ואמרה שאינה מוכנה להעביר את העולם הבא שלה, גם במחיר שתישאר עגונה. רבי יצחק אמר לה 'אז אני אתן לך את העולם הבא שלי. נחליף. ואת תתני לו את שלך'... לזה היא כבר הסכימה...".

"אבל רבי יצחק הגיע למרן הגר"ש עם השאלה הלכה למעשה: האם יש דבר כזה, האם זה מועיל, והאם לעשות את זה ולשוב לרוסיה ולטפל בענין או לא? ישבתי עד מאוחר בלילה לדון בעניין 'העברת והקנאת עולם הבא', וב'תנאים בגט', ועוד", סיפר מרן הגר"ש לגר"מ שטרן שליט"א, "ואין לי הכרעה מוחלטת. סיימתי הבוקר קצת יותר מהר את התפילה (בינה זאת!) כדי לעיין עוד, ואפילו לא אכלתי פת שחרית. 'אין לי ידיים ורגלים' - התבטא מרן זצוק"ל מתוך חולשה - 'וזה הרי עגונה ממש עם כל הצער והקושי שבוזה!'. 'למחרת התעניינתי מה התחדש, ומרן אמר לי: 'ר' מיכל, זה עוד לא ברור, לא עזבתי את הסוגיא, וזו סוגיא שאין בה דברים מפורשים לענייננו'. לבסוף, ביקש ממני שאלך לרבי יצחק ואומר לו שאין כאן הכרעה, ושינסה בכל זאת לשכנע את הבעל שירד מהתנאי הזה. 'הסיפור לקח עוד שלושה חודשים, רבי יצחק נסע עוד ועוד, ובסופו של דבר השיג את הגט בלי התנאי. סיפרתי על כך למרן, ואנחת השמחה שנשמעה מפיו אין לתארה: 'ברוך ה'! ברוך ה'!"

(הרב א. חפץ-מוסף שבת קודש, מטות מסעי תש"פ)

בתוך שיחתנו משלב הגר"מ שטרן שליט"א עובדה נפלאה דהווי בדידיה:

"מתוך שהיה מרן משיב במהירות ולא לתר, זה נכון שתשובתו הייתה באה לעיתים כהרף עין, וזאת מחמת גאונותו כי רבה, אבל יש לדעת: הוא היה 'ירא הוראה' מאד, והיכן שהדברים לא היו מחוורים אצלו כשמלה הוא לא ענה, המתין והמתין, והתאמץ רבות. והנה מעשה נפלא שימחיש זאת:

"בוקר אחד נכנסתי, ומרן אמר: 'היום אין לי רגע זמן לשוחח איתך בדברים הנצרכים'. וכה סיפר: הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, שכידוע עסק גם בהצלת נשים מעגינות, היה אצלו לילה קודם עם מקרה של בעל שנותר בברית המועצות כשהאשה עלתה ארצה, והוא אדם קשה מאד וממאן לתת גט.

"רבי יצחק ניסה את כל האפשרויות, וללא הועיל, עד שהציע לו: 'שמע, אתה ודאי מאמין שיש 'עולם הבא', ואתה יודע שאשתך צדיקה, אם היא תתן לך את ה'עולם הבא' שלה - האם תהיה מוכן לתת גט? הרי שנינו יודעים שהיא לא תשוב לכאן לעולם, ואתה לא תיסע לארץ ישראל לעולם, אז מה אכפת לך במחיר הזה?'. הבעל הסכים, והביע נכונות לתת את הגט על תנאי זה.

"רבי יצחק זצ"ל שב ארצה והציג בפני האשה את הרעיון וההסכמה,

המשך מעמוד 8 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

"עזוב אפוא השטן הישן את מלאכתו, ותחתיו התמנה ממונה חדש, והנה זה החדש חכם ופיקח, והוא המציא לעצמו עצה פשוטה בדבר".

"ומה היא עצתו?", שאל רבי זושא בקול גדול, כדי שכולם ישמעו היטב...

"פשוט מאד", הסביר רבי אלימלך, "הוא מניח מעט לאדם במשך ימי חייו, אבל מתנכל אליו בעיקר בזקנותו! משבש הוא את דעתו להסיחה מעיקר תכלית החיים, ו'מסדר' לו כל מיני עניינים של שטות ושל הבל, כך שזמנו יעבור ללא תשובה וללא תורה ומעשים טובים, וכך מצליח הוא בעבודתו!

"אבל הזקנים החכמים", סיים רבי אלימלך את תוכחתו, שנאמרה כביכול לאחיו - "אינם מניחים לו! הם מנצלים היטב את סוף ימיהם עלי האדמות ועוסקים בתורה ובתשובה כראוי; כך הם מגיעים לעולם העליון בידיים מלאות ברכה!".

כשסיימו האחים את שיחתם ונפנו ללכת, שמעו את הזקנים מדברים ביניהם על אודות מה שקלטו מאותה שיחת קודש. הללו קמו תכף, עזבו את הבליהם, הלכו כולם יחדיו את בית המדרש ושבו בתשובה שלימה.

(מתוך טיב המעשיות)

בעת שערכו הצדיקים הקדושים הרבי ר' אלימלך ואחיו הרבי ר' זושא ז"ל עגלות בגלילות פולין וגליציה, הם מצאו את עצמם בפונדק דרכים אחד. לעת ערב התכנסה שם חבורה גדולה של זקנים עמי הארץ, שהיו מתאספים מדי ערב להעביר את זמנם לריק בשטויות ובהבלים.

תכף הבינו האחים הקדושים התכלית הנרצית מהם במקום נידח זה...

התיישבו להם, אפוא, שני האחים בשולחן קטן בקרבת חבורת הזקנים, והחלו לשוח ביניהם 'שיחת חיזוק', שבמהלכה פנה רבי אלימלך לאחיו בקול גדול: "התדע, אחי יקרי, מה שקרה למעלה בשמיים?"

"לא!" ענה רבי זושא, "מה קרה שם? ספר נא לי!"

"הסכת ושמע!", סיפר ר' אלימלך לאחיו, וכל חבורת הזקנים שמה אוזנה כאפרכסת לשמוע את שיחתם המעניינת, "השטן הגיע בפני בית דין של מעלה, והגיש 'כתב התפטרות'! הוא טען שכל עבודתו לא שווה ולא כלום; הוא מסית ומדיח את האדם לחטוא כל ימי חייו, אך בהגיע איש ישראל, כשרואה שיומו מתקרב, חוזר הוא בתשובה שלמה ומתחיל לחשב את קיצו בחשבון נפש נוקב, ומתחיל לעסוק בתורה ובתפילה וכו', נמצאת כל עבודתו הקשה יורדת לטמיון!

לראדין להספיד את רבי דויד'ל, וכאשר התפלא הנ"ל על מה ולמה הוא צריך להספיד? אמר לו החפץ חיים שהוא היה בשעת מעשה ושמע את רבי דויד'ל אומר את הדברים הנ"ל, ולכן הוא רוצה שהוא יבוא ויאמר את זה לכל הקהל, מה שבאזניו שמע...

(מתוך הספר 'דחזיתיה לרבי מאיר')

עיניו ונותן לו שלום ושואלו לרצונו והלה שוב אומר את הנ"ל. או אז אמר לו רבי דויד'ל: "די שכחה ביי מיר איז זייער גרויס, אבער דעם ש"ס געדענק איך אזוי ווי א בחור פון זעכצן..." [-] אני סובל משכחה גדולה, אבל את הש"ס הנני זוכר כבחור בן שש עשרה]... ולאחר שנפטר רבי דויד'ל, קרא ה'חפץ חיים' לאותו משולח שיבוא

המשך מעמוד 9 | הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א

אדם הראשון לאחר שחטא לפניו; ביקר חולים - אצל אברהם אבינו, שלא היה חייב בכך לאחר שביקרוהו ממרא וחבורתו; זה מה שמלמד אותנו הכתוב: הידבק במידותיו של הקב"ה, גם כשאתה לא חייב, ואז ינהג עמך הקב"ה מידה כנגד מידה גם כשהוא לא חייב.

משיצא מרן הרב אויערבך מפתח בית החולים, כבר נשמעה הצפירה המבשרת את בוא השבת. אבא לא היה רגוע: "צאו וראו בפוסק הדור", ציווה עלינו, בניו, "שהולך עכשיו רגלית לשערי חסד. ראו ולימדו מוסר איך צריך לנהוג מצוות ביקור חולים בדרכיו של הקדוש-ברוך-הוא".

היה זה עבורנו פרק מוסר חי ומאלף.

(מתוך הספר 'אור השבת')

המבקר את החולה ניצול מדינה של גהינום... ומה שכרו בעולם הזה? ה' ישמרהו מיצר הרע, יחיהו מן הייסורין, יהיו הכול מתכבדין בו, יזדמנו לו רעים כנעמן שריפאו את צרעתו".

מבאר המהרש"א: הקב"ה משלם מידה כנגד מידה, והאדם שביקר אצל החולה מקבל שכרו בדיוק כפי שמדד לחולה: בכך שהתגבר על יצרו והלך לבקר את החולה - ה' ישמרהו מיצר הרע. בכך שגאל אותו מייסוריו - כמו שנאמר שהמבקר נוטל אחד משישים - ויחיהו מן הייסורין: בזכות שכיבד את החולה - יהיו הכל מתכבדין בו; ובשכר שהראה ידידות ורעות לחולה - יזדמנו לו רעים כנעמן שריפאו את צרעתו.

לכשנעמיק, ניווכח כי מידותיו של הקב"ה נעשו למעלה משורת הדין ומעלה מדרך הטבע. מה הוא מלביש ערומים - שהלביש את

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

חניכיו. כך גם כאשר נשא דברים נלהבים על עבודת התפילה, כולנו היינו עדים שלא היה רק 'נאה דורש' אלא אף 'נאה מקיים'. כשאדם נוהג בנקיות כזו, דבריו מתיישבים על לב השומעים וקונים שביתה בלב. תוכחותיו חדרו בנו לעצמות ממש, ועד היום רישומן ניכר בנו.

(מתוך הכרך החדש, בסדרה הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

הוא ידע להוכיח קשות ואף להעניש, אבל כולם אהבו אותו. מדוע? כי הרגשנו תמיד שהתוכחה שלו נקיה, 'ריין'. הוא אף פעם לא תבע מאיתנו דברים שלא תבע מעצמו. כשהוא דיבר על התמדה, כולם ידעו שהוא אוהב בזה. הוא עצמו היה נמצא מתחילת הסדר ועד סופו, ולומד בשקידה גדולה עם החברותא הרב הצדיק רבי יונה מנטל זצ"ל, כשרק מידי פעם היה מסתכל סביבותיו לסקור את

המשך מעמוד 21 | הרב בנימין בירנצוויג

העומד בפניו, פרץ בבכי עז דקות ארוכות והחל לנשק את מרנא החפץ חיים... החפץ חיים הוסיף לדבר אליו; "אדם שכמותך שזכה להיחשב בין הקדושים שמוסרים את נפשם על קדושת השם... לו תקבל על עצמך לחיות מעתה את שארית ימיך כיהודי כשר - אין מאושר כמוך בארץ!!!".

היהודי שוב לא עזב את החפץ חיים, נקשר הוא אליו בכל נימי נפשו, והחפץ חיים קרבו מאז, עד שהפך לבעל תשובה אמיתי וצדיק גמור.

(החפץ חיים חייו ופעלו ח"א עמוד קעד)

לאכול חזיר, נבילות וטרופות, ואף על פי כן נשארת יהודי! לא השתמדת! מאושר הייתי" - מוסיף ואומר לו החפץ חיים - "לו היו לי זכויות כשלך והייתי בן עולם הבא כמותך!! מקומך בעולם האמת הרי יהיה בין הצדיקים וגאוני עולם!! מסירות נפש שכזו, לסבול ייסורים שכאלה למען היהדות, למען כבוד שמים, שלושים וכמה שנים רצופות!!! דע לך שניסיוןך גדול יותר מניסיונם של חנניה מישאל ועזריה!!!..."

פניו של החייל האדימו... דמעות נקשרו בעיניו האפורות של החייל הניקולאי, הוא נזדעזע מהמילים הלבביות והחמות שזרמו ממעיין טהור וחי, וליטפו והחיו את נשמתו המיוגעת... ומשנודע לו מיהו

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס הי"ו**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי
שלוחה 3

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2/6

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי'
בהלכה'**

- ◆ האם מותר לעשות מלאכה ביום טוב לצורך 'אוכל נפש' של פחות מ'כזית'?
- ◆ מדוע נהגו שלא לשחוט בהמות ביום טוב?
- ◆ האם מותר לאכול מבשר בכור בהמה בזמן הזה?

וכן מריטת נוצות העוף - בין בחייו ובין לאחר מותו - אסורה משום איסור מלאכת 'גוזז', ואף המריטה ביד אסורה מדאורייתא, משום שהדרך למרוט כן.

• 'מוקצה לחצי שבת', פירוש: חפץ שבזמן 'בין השמשות' של כניסת השבת היה ראוי לשימוש, ובמהלך השבת התקלקל באופן שיצא מכלל שימוש, או שנאסר בשימוש מסיבה כלשהי. להלכה - אם במהלך השבת חזר החפץ לתיקנו, או שהתבטל איסור השימוש בו, אינו נחשב עוד כמוקצה.

מהלכות שחיטה וטריפות

• בהמה הנוטה למות, מותר לשוחטה ולאכול מבשרה, אך אם אינה מסוגלת לעמוד על רגליה, אסור לאכול מבשרה אלא אם כן פירכסה לאחר השחיטה.

• עוף שנדרס ברגלי אדם, אף אם לא ניכר כל שינוי בחיצוניותו, יש לחשוש שמא התרסקו אבריו מבפנים, ונעשה 'טריפה' על ידי כך. ולכן, יש להמתין עשרים וארבע שעות בין דריסתו לשחיטתו, ולאחר השחיטה צריך לבדוק את כל גופו, מהראש ועד הירכיים - אם יש בו טריפה.

• בכור בהמה טהורה בזמן הזה, אסור לשוחטו ולאכול אלא אם כן נוצר בו מום 'מובהק'. ואף כשנוצר בו מום, חובה להתיר את שחיטתו תחילה על ידי 'מומחה', או על ידי שלושה 'הדיוטות'. והתרתו אסורה בשבת וביום טוב.

• השוחט חיה או עוף הכשרים למאכל, חייב לכסות את הדם הניגר מהם בשעת השחיטה. את הכיסוי יש לבצע בעפר, או באפר; ואם אין עפר או אפר בהישג יד - אסור לשחוט. (ולעומת זאת, במצוות ציצית, כאשר אין חוטים בהישג יד, מותר ללבוש בגד בן ארבע כנפות ללא חוטי הציצית).

מהלכות עשיית מלאכה לצורך 'אוכל נפש' ביום טוב
• יש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב לא הותרה אלא לצורך אכילת 'כזית' ויותר; ויש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' מותרת אף לצורך אכילה של פחות מ'כזית', וכן הורו כמה מפוסקי זמננו.

• עשיית מלאכת אוכל נפש שלא לצורך יום טוב - באופן ובזמן שניתן להשתמש בתוצאותיה ביום טוב - אינה אסורה מדאורייתא, אלא מדרבנן.

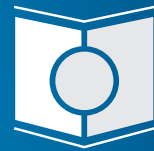
• מלאכת אוכל נפש מותרת ביום טוב רק לצורכו של ישראל, ולא לצורכו של גוי. וכאשר המלאכה נעשית לצורכו של ישראל, אך המאכל שייך לגוי - נחלקו הפוסקים אם מותר לעשותה.

• מנהג ישראל כבר מאות בשנים שלא לשחוט בהמות ביום טוב, מחשש שהבהמה תתגלה כטריפה, ויתברר למפרע שמלאכת השחיטה לא היתה לצורך אוכל נפש. אבל שחיטת עופות מותרת ביום טוב. ועם זאת, בנוגע לימי ראש השנה, יש שכתבו שהמנהג שלא לשחוט בהם אפילו עופות.

מהלכות שבת

• איסור מלאכת 'טוחן' בשבת, קיים רק לגבי מאכלים שהם 'גידולי קרקע', אך לא לגבי מאכלים שאינם גידולי קרקע. ובנוגע לדברים שאינם מאכלים ואינם גידולי קרקע - נחלקו הפוסקים אם יש בטחינתם איסור מדאורייתא, או רק מדרבנן.

• גזיזת צמר מבעלי חיים - בין בחייהם ובין לאחר מותם - אסורה בשבת, משום מלאכת 'גוזז'. מדאורייתא, אסורה רק הגזיזה בכלי, אבל מדרבנן אסורה אף תלישת שיער ביד או בכלי; ויש אומרים שתלישה בכלי אסורה מדאורייתא.

הדף היומי בהלכה

נדונים מרכזיים הנלמדים החודש במסגרת הדף היומי בהלכה

כהלכתא למשיחא?

הסימנים הנלמדים בתקופה זו, במסגרת לימוד הדף היומי בהלכה, מדגישים ביתר שאת ומעניקים משנה תוקף לחשיבותה של תקנה עצומה זו, אשר כל גדולי פוסקי ההלכה בדורנו סמכו עליה את ידיהם הטהורות, ואמרו 'כזה ראה וקדש'.

וכל כך למה?

משום שגם לפני שהותקנה תקנה זו נהגו ישראל לעסוק בלימוד ההלכה כמובן, והיו דורשים בהלכות הפסח שלושים יום קודם לפסח, ובהלכות החג שלושים יום קודם רבים היו עוסקים בהלכות שבת בכל ימות השנה, ובהלכות ספירת העומר בימים שבין פסח לעצרת.

אבל הלכות יום טוב עצמו לא נלמדו על ידי רבים, שכן לפני כל יום טוב למדו את ההלכות המיוחדות לאותו החג. דיני חמץ ומצה, דיני לולב וסוכה, וכן על זה הדרך.

ונותרו הלכות יום טוב מיוחדות ומונחות בקרן זוית, משל היו עוסקות במצוות נדירות שאין הרבים מקיימים אותן בכל שנה ושנה, וכאילו אמרו עליהן שהם כהלכתא למשיחא חלילה וחלילה.

והגם שתופסי התורה יש להם יד ורגל בהלכות אלו, כאשר החזיקו ידיהם גם בהלכות בית הבחירה ועבודת הקרבנות ובכל מקצועות התורה - המון העם, וגם רבים מאברכי הכולל ותלמידי החכמים, לא זכו לכך, ואינם יודעים מה מותר ומה אסור בדיני אוכל נפש ובשאר הלכות יום טוב.

אבל עתה, כשנפוצה תקנת הדף היומי בהלכה בכל אתר ואתר, וכאשר משיאים כל ישראל משאיות של אור ההלכה עד שתאיר כל הגולה כולה כמדורה של אש, וייעשו כולם אגודה אחת ללימוד את כל שו"ע 'אורח חיים' עם המשינה ברורה, מתחילתו ועד סופו, זוכים אנו שגם הלכות יום טוב נלמדות ברוב עם ובהדרת מלך.

הלכות אלו, שהן מעשיות מאוד ונוגעות היטב לכל יהודי שקבע מושבו בארץ הקודש שבעה ימים בשנה, ובגלויות ישראל מוסיפין עליהם חמישה ימים נוספים, יקיומו מעתה ביתר הידור, ובמשינה הבנה וידיעה לפרטים ולפרטי פרטים בכל אתר ואתר.

ובזכות לימוד ההלכה נזכה לגאולה השלמה במהרה
הנהלת 'דרשו'

צום הרביעי וצום החמישי... יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים...

הרב ישראל ליוש

שברעה ולברך ולהודות עליה, נדרש לכך פסק זמן למחשבה ועיון, ורק הפסקה להתבוננות שבאה אחרי הצרה יוגן אמצא; יכולה להביא לידי 'ובשם ה' אקרא'...

הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל סיפר שלאחר שניצל כ"ק מרן האדמו"ר הגה"ק מבעלזא ז"ע ממלתעות הנאצים יו"ש, ולא נשאר שריד ופליט ממשפחתו כי אם אחיו הגה"צ מבלוגר"י זע"א, נגש אליו אחד מזקני חסידיו וניחמו על אבדן בניו ונכדיו הי"ד, ואיחל לו שלא ידע עוד צער. מיד נענר האדמו"ר, תפס בידו ואמר: "וכי חושד אתה שהיה לי צער...? חלילה, לא היה לי אף פעם צער...!", והאדמו"ר לא נח ולא שקט עד שחזר בו האישי מדבריו, וביקש ממנו שיאמר בפה מלא ג' פעמים: "ח"ו שהיה צער... ח"ו שהיה צער..."

שאלו תלמידיו של המגיד ממעזריטש ז"ע את רבם: כיצד יכול אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה? שלח אותם לגדול תלמידיו האדמו"ר רבי זושא מאניפולי זע"א, חפשו ומצאו אותו כשהוא יושב בבית המדרש מאחורי התנור, לבושו קרעים, ואוכל פת במלח וכל כולו אומר עניות ודלות ויושב והוגה בתורה. אמרו לו: "הרבי שלח אותנו לשאול כיצד אפשר לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה...?"

"בבואי טעות יש כאן" - ענה להם רבי זושא - "שאלות כאלו יש להפנות למי שסבל בחייו וקיבל הייסורים באהבה, הוא יודע כיצד מברכים על הרעה, אני, ברוך ה', לא סבלתי כל ימי חיי...". לשמע תשובתו, קיבלו התלמידים תשובה לשאלתם, כיצד אפשר לברך על הרעה...?"

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל אשר היה מלומד בצרות, וסיים בהידור כמה מסכתות של ייסורים, הגיב פעם לאחד מבני ביתו שנאנח עמוקות על שנקלע לצרה: "תמחני עליך על אנחתך, הרי הייסורים דומים לאומן שמשבר עצים על מנת לעשות מחלקיהם כלי גאה, וכי מאן דהוא יתאנח על הקורה ששבר האומן...?"

בלומדנו עתה בימי האבלות וזכרון החורבן, הלכות יום טוב, הרי אנו מברכים בקול רם על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ועונים ואמרים שאין רע לאומה הישראלית, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובזכות לימוד הלכות יום טוב, נזכה שיהפכו הימים לימי ששון ושמחה ומועדים טובים, ובמהרה תחזינה עינינו בשובר לציון, בבנין בית המקדש, אמן ואמן...

שרויים אנו בלבים של חודשי האבלות על חורבן בית המקדש. ושוב, לומדי הדף היומי בהלכה' הלומדים את ההלכות על הסדר, דבר יום ביומו, מוצאים את עצמם לומדים הלכות יום טוב בעיצומם של ימי אבלות.

במאמרים קודמים עסקנו רבות במעלתה של הקביעות, למרות שהענינים הנלמדים אינם ממש קשורים לתקופה, ופעמים אף נראים כמנוגדים וסותרים לה, כפי המפגש הנוכחי, לימוד הלכות יום טוב בימי אבל!

אלא, שאחר התבוננות, אין זו סתירה כלל! ולא רק משום שהתורה היא נצחית, וכל חלק ממנה מתאים לכל עת ולכל זמן, ומצוות תלמוד תורה מתקיימת בהידור רב, כשלומדים כל ענין בכל זמן, אלא גם משום שתשעה באב נקרא אף הוא 'מועד' כדברי הכתוב 'קרא עלי מועד לשבור בחור', וביאורים רבים לקשר בין תשעה באב למועד...

לעתידי לבא יהפכו ימי הצומות, י"ז בתמוז ותשעה באב, לימי שמחה ומועד, כמו שנאמר: 'כה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי... יִהְיֶה לְבַיִת יְהוּדָה לְשִׂשׁוֹן וְלִשְׂמִיחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים...'. ולא בכדי ימי האבל עצמם יהפכו לימי שמחה, אין זה אלא כדי להורות שכל רע שיוּרד על ישראל מלמעלה, טוב הוא, כדברי השל"ה הקדוש (דרשה לפרשת בלק) שחורבן בית המקדש הוא כ'סותר על מנת לבנות', כי ע"י הצרות, הייסורים והגלויות, מתמרקים העוונות, והם ההכנה הראויה לבנין בית המקדש השלישי בב"א.

זאת הסיבה, מבאר השל"ה, שלעולם יחול תשעה באב ביום שחל יום ראשון של פסח, שבו יצאו ישראל ממצרים, כי גם תשעה באב יהיה בעתיד יום הגאולה, כמו שנאמר: 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

הקב"ה בטובו הגדול, בעת שהמיט עלינו החורבן והגלות, כבר זרע את גרעینی הגאולה, שהרי המשיח נולד ביום תשעה באב, כי כל הנהגתו עם האומה הישראלית היא לטובה.

אמרו חז"ל: 'כשם שמברך על הרעה כך מברך על הטובה', וביארו המפרשים, שכשם שטובה גדולה היא סיבה לשמחה, כך רעה, ח"ו, היא סיבה לשמחה, כי אין רעה שאינה טומנת בחובה טובה.

ר' תנחום למד ענין זה מהפסוק: 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה יוגן אמצא ובשם ה' אקרא', וביאר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל בשם רבו האדמו"ר מצ'וטרקורב ז"ע שהפסוק 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', פסוק אחד הוא, ואילו 'צרה יוגן אמצא ובשם ה' אקרא' הם שני פסוקים, 'צרה יוגן אמצא' הוא סוף הפסוק, ו'ובשם ה' אקרא' הוא ראשיתו של הפסוק הבא, וזאת משום שאין אין זו עבודה קלה להכיר בטובה

בכל מקום ובכל זמן

קו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666 או 4992*

לשמייעת שיעורי הדף היומי בהלכה הקיסוי 3 משך שיעור יומי כ-5 דקות

מצטרפים ללימוד 'הדף היומי בהלכה'

הסוגיא המרכזית

גידונים מרכזיים הנלמדים
ב'דף היומי בהלכה' החודש*

האם יש להמנע מלברך 'שהחיינו' בימי ספירת העומר? ומה בנדון קניית בגד חדש או קניית דירה? האם צריך להמתין שש שעות אחר בין אכילת גבינה צהובה לבשר? ומה הדין אחר אכילת פיצה שעליה גבינה צהובה נמסה? האם מותר לחמם מים ביום טוב, אף שיכול לחמם מבעוד יום ואין מתקלקל טעמם? העולים להשתטח על קברות הצדיקים שבחוץ לארץ, ונמצאים שם ביום טוב שני, האם צריכים לנהוג דיני יום טוב? האם מותר לבן ארץ ישראל לעלות על מטוס שעתיד לנחות בחו"ל ביו"ט שני?

האם יש להמנע מלברך 'שהחיינו' בימי ספירת העומר? ומה בנדון קניית בגד חדש או קניית דירה?

כתב השולחן ערוך (סימן תצג סעיף א) נוהגים שלא לישא אישה בין פסח לעצרת עד ל"ג בעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. וביאר המשנ"ב (סיק ב) שכונת השולחן ערוך לומר שמפני זאת אין להרבות בשמחה.

כידוע בימי בין המצרים כתב השולחן ערוך (סימן תקנא סעיף ז) שטוב להזהר מלומר 'שהחיינו' על פרי ועל מלבוש. וביאר המשנ"ב (שם ס"ק צח-צט) שכיון שימי בין המצרים הם זמן פורענות אין כדאי לומר שהחיינו לזמן הזה [וראה שם שהביא אחרונים שחולקים על השולחן ערוך, והסיק שבשבת אין להחמיר בה]. ולכן יש להמנע מלאכול פרי חדש או ללבוש בגד חדש בימים אלו.

ואם כן כמו כן יש לדון בימי האבלות על מיתת תלמידי רבי עקיבא האם טוב להמנע מלומר 'שהחיינו' כמו ימי בין המצרים או לא. ומצינו שהמשנ"ב (סימן תצג ס"ק ב) התייחס לברכת 'שהחיינו' בימי הספירה וכתב שאף שאין ראוי להרבות בהם בשמחה, מכל מקום אם נזדמן לו איזה ענין שצריך לברך עליו 'שהחיינו' יברך.

ומה שכתב המשנ"ב 'אם נזדמן, ביאר הגר"ן קרליץ (חוט שני שבת ח"ד קובץ ענינים עמי' שטע) שלא יכין אדם שיצא לו לברך שהחיינו דוקא בימי הספירה, אבל אם נזדמן הדבר, מותר אף לכתחילה לברך שהחיינו בימי הספירה, ודעת הגר"ח קניבסקי (בין פסח לשבועות פט"ז הע' א) שמה שכתב המשנ"ב 'אם נזדמן' הוא לאו דוקא. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ב) שאף לכתחילה אפשר לברך שהחיינו בימי הספירה, וכן דעת הגר"ש אויערבך (משנ"ב עם הגהות ביצחק יקרא).

עוד דנו הפוסקים לענין קניית בגד חדש או לבישתו בימי הספירה, דעת הגר"ן קרליץ (יד בספירת העומר פל"ד ס"ד י) שאף שיש נוהגים איסור בדבר [ראה שו"ת דברי מלכאל ח"ג ס"י ג ד"ה ומה], מכל מקום לחתן וכלה שלילי נישואיהם בל"ג בעומר וכן להורי החתן והכלה מותר לקנות בגדים חדשים אם לא

והוסיף המשנ"ב (סיק טו) שיש להזהר לקחת מפה אחרת כשרוצה לאכול הבשר, ולענין ההפסק בין החלב לבשר כתב שאם לא אכל גבינה קשה מספיק רק לקנח את פיו יפה ולהדיח, כמבואר בשולחן ערוך יורה דעה סימן פט (סעיף ב), אמנם הגר"ש ואזנר (מבית לוי קובץ בעניני יו"ד הלכות בשר בחלב סט"ו והע' טו) הוסיף, שיש רבים הנוהגים [וכן מנהגו] להמתין חצי שעה, והביא סמך למנהג זה מהזהר שהובא בב"י (ס"ו פט), וכן נהג הגר"ש"ז אויערבך (הלכות שלמה שבועות פ"ב הע' 49).

ולענין גבינה קשה, כתב בשעה"צ (סיק טו) שצריך אחר אכילתה להפסיק בברכת המזון, ולהמתין שש שעות, ורק אז יאכל מאכלי בשר.

וגדר גבינה קשה שיש להמתין אחריה שש שעות, כתב הש"ך (יו"ד ס"ו פט ס"ק טו) שמדובר בגבינה שעמדה ששה חודשים, והט"ז (שם ס"ק ד) כתב שהכוונה לגבינה מתולעת [דהיינו גבינה שנתהוו בה תולעים, וכמו שהביא הרמ"א בס"י פד סט"ז] וכן כתב החכמת אדם (כלל מ ס"א).

וגבינה צהובה שבזמננו, הורה החזו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, במעשה איש ח"ה עמי' כב) שאינה דומה לגבינה הקשה המוזכרת בפוסקים, ורק אם עמדה שנה צריך להמתין שש שעות בין אכילתה לבין אכילת בשר, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (הובא בספר רבבות יובלות לתלמידיו ר"א גרינבלט ח"ב ס"ו רס, ובספר משנה הלכות חט"ז יו"ד ט) שהגבינה הצהובה שבזמננו אינה הגבינה הקשה שאחרי אכילתה צריך להמתין שש שעות.

מאידך, דעת הגר"ש"ז אויערבך (הלכות שלמה שבועות פ"ב ס"ג ובהערות), שאחרי גבינה צהובה או גבינה מלוחה צריך להמתין שש שעות אפילו לצורך אכילת בשר עוף, כיון שיש אומרים שבאופן עשיית הגבינה בזמננו היא מתקשה בזמן מועט ואין צריך לכך ששה חודשים כמו בזמן השולחן ערוך, וגם אחוזי השומן הגבוהים גורמים שהשפעתה נשארת בחלל הפה שעות הרבה, וכן הורה הגר"ש ואזנר (שו"ת שבט הלוי ח"ב ס"ו לה, קובץ מבית לוי ניסן-סיון עמי' פה קובץ עמי' כג) שכיום שמעמידים אותה על ידי חומרים מתקשה הגבינה כאילו עמדה ששה חודשים, והיא כמי שהועמדה בקיבה שהיא חריפה וחזקה שראוי להמתין על זה, וגם שלא ידוע אם עברו עליה ששה חודשים, וכמו כן יש לצרף את דעת הפוסקים שהחמירו בגבינה קשה אפילו אם עמדה פחות מששה חודשים. וכן הורה הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר ושבועות פ"ח הע' 111, ובספר אשרי האיש ח"ג עמי' תמב).

ואם ישן אחרי אכילת גבינה צהובה או גבינה קשה שלנו, הורה הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג שם, הע' 118, אשרי האיש שם) שאם ישן לפחות ג' שעות, נחשב להפסק ואפשר להקל בזה, ואף לאחר שינת יום, והוא על פי המבואר בדעת קדושים (לא"א מבוטשטש יו"ד ס"ו פט ס"ק ד) שאפשר לצרף את שינת הלילה כסניף להקל שישב כהפסק. והוסיף הגר"ש אלישיב (שם), שדוקא לענין גבינות אלו אפשר להקל בזה, אבל דבר שמחמתו צריך להמתין מעיקר הדין שש שעות, וכגון אחרי בשר [ואפילו בשר עוף], אין השינה נחשבת להפסק.

ואף לאחר אכילת פיצה, שהגבינה הצהובה כבר נמסה ואין בה חשש שתשאר בין השיניים, הורה הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א ס"ו נח) לא ראיתי שגם בזה צריך להחמיר ולהמתין שש שעות, מפני שנמשך טעמה בפה זמן רב.

הספיקו לעשות זאת קודם לכן, והוא הדין שמותר לבעל ברית או לבעלי השמחה בשמחת בר מצוה ללבוש בגדים חדשים, וכעין זה כתב בספר מקור חיים (פ"ו). ובשו"ת אור לציון (שם) כתב, שאין שום מנהג לאסור לקנות או ללבוש בגדים חדשים בימי הספירה ואף לקנות דברים גדולים וחשובים, ואין שום מנהג אבלות בימי הספירה אלא בנישואין ותספורת בלבד [וראה דעות הפוסקים בספר הלכות חג בחג-ספירת העומר-פ"ז ס"ו ובהערה שם].

ולגבי העברת דירה בימי הספירה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י ס"י קלה אות ג) שלכתחילה אין לעבור דירה אלא בל"ג בעומר או מר"ח סיון ואילך, ולצורך מל"ג בעומר ואילך, ובמקום צורך גדול אפשר להקל בזה עד ר"ח אייר. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ח קניבסקי (הלכות חג בחג שם הע' 26) שאין שום איסור לעבור דירה בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, ואף מותר לסייד את הדירה קודם שנכנסים אליה. והוסיף הגר"ח קניבסקי בשם אביו הגר"ח קניבסקי (שם) שהעולם טועים ומדמים את מנהגי האבלות של ספירת העומר למנהגי האבלות של בין המצרים.

ולענין קניית דירה בימי הספירה, דעת הגר"ש ואזנר (מבית לוי קובץ בעניני ניסן עמי' פח) שאם יש צורך בקניית דירה מותר לעשות זאת בימי הספירה, ובפרט בארץ ישראל שיש בזה משום מצות ישוב ארץ ישראל, וסויד דירה מותר בכל אופן.

האם צריך להמתין שש שעות אחר בין אכילת גבינה צהובה לבשר? ומה הדין אחר אכילת פיצה שעליה גבינה צהובה נמסה?

כתב הרמ"א (סימן תצג סעיף ג) ונוהגים בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות, ונראה לי הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים לבילי פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכלי חלב ואחר כך מאכל בשר, וצריכים להביא עמם שתי לחם על השולחן שהוא במקום מזבח, ויש בזה זכרון לשתי הלחם שהיו מקריבים ביום הביכורים. וביאר דבריו המשנ"ב (סיק יד) שכונתו שכתב שבפסח עושין זכר לקורבן, כן אנו צריכים לעשות בשבועות זכר לשתי הלחם שהיו מביאין, ועל כן אוכלים מאכלי חלב ואחר כך מאכלי בשר, וצריכים להביא עמם שתי לחמים, שהרי איסור לאכול בשר וחלב מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשתי הלחם.

* הנושאים המובאים במדור זה מקורם במ"ב מהדורת דרש בסמינים אלו, ולהלכה למעשה יש לעיין במקורות.

האם מותר לחמם מים ביום טוב, אף שיכול לחמם מבעוד יום ואין מתקלקל טעמם?

כתב השולחן ערוך (סימן תצה סעיף א) כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביום טוב, חוץ ממלאכת אוכל נפש, וחוץ מהוצאה והבערה, אמנם הרמ"א הביא שיש מחמירים אפילו באוכל נפש עצמו שלא לעשות ביום טוב, כאשר אינו מפיג טעם אם עושים אותו בערב יום טוב. ובביאור השיטה המחמירה כתב המשנ"ב (ס"ק ז) שרבנן אסרו זאת, כדי שלא יעבור עליו כל היום במלאכות וימנע משמחת יום טוב ועוד כתב (ס"ק ח) שכתבו האחרונים שנקטינן למעשה כסברת היש מחמירים. אמנם לישה אפיה ושחיטה ובישול כתב המשנ"ב (ס"ק ח) שיש בהם חיסרון טעם אם יעשו מערב יום טוב, שאין לחם שנאפה היום כלום שנאפה מאתמול, ולא תבשיל שנתבשל היום כתבשיל שנתבשל מאתמול, ודנו הפוסקים שבזמנינו שיש מקררים ומקפאים, שניתן לאפות ולבשל בערב יום טוב ולשמור המאכלים בהקפאה וכדומה, מה יהיה הדין לאפות ולבשל ביום טוב לפי השיטה המחמירה.

דעת הגר"ב קרליץ (חוט שני יו"ט פ"ב ס"ק ב) שמותר לבשל ביום טוב לכתחילה, כיון שטעמו של תבשיל שהוציאוהו ממקרר וחימומוהו אינו משובח כטעמו של תבשיל שהתבשל באותו יום. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות המועדים פ"ב הע' 37) שגם אם טעמו אינו שונה כלל כשמוציאים אותו מהמקרר, מכל מקום מותר לבשלו ביום טוב, שכיון שבטבעו הוא מפיג טעמו, לא חילוקי חכמים בדבר, והתירו לבשלו ביום טוב בכל ענין.

ואף תבשילים שמבשלים לצורך ליל יום טוב, שאינם מפיגים טעמם כלל אם מבשלים מבעוד יום, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שמכל מקום מותר לבשלים ביום טוב, כיון שבטבעם הם מפיגים טעמם מיום ליום, ואף שיש עצה לשומרם מכל מקום לא חילוקי חכמים בדבר, והתירו לבשלים ביום טוב בכל ענין.

ולגבי מים שטעמם אינו מתקלקל אם מחממם מבעוד יום, ויכול להיחם מערב יום טוב על גבי האש כדי לשמור על חומם, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פ"ב הע' י) שאין צריך לחממם מבעוד יום, כיון שיש בכך הוצאה ממונית, מחמת הגז או החשמל שצריך להדליק מבעוד יום כדי לשמור על חומם, וכן מחמת שהמים מתמטטים על ידי השהייתם על גבי האש מבעוד יום, ועוד, שיתכן שישתו הרבה ויחסרו לו מים ביום טוב, ומשום כך מותר לחמם מים ביום טוב לכתחילה, גם בלא שינוי. וכן דעת הגר"ב קרליץ (שם) שמותר הדבר, שהרי לא הצריכו חכמים את מי שרוצה לאכול מאכל חם ביום טוב להעמידו על גבי האש מערב יום טוב כדי להימנע מבישולו ביום טוב.

העולים להשתטח על קברות הצדיקים שבחוץ לארץ, ונמצאים

שם ביום טוב שני, האם צריכים לנהוג דיני יום טוב?

כתב השולחן ערוך (סימן תצו סעיף ג) בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ, אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני בישוב אפילו דעתו לחזור. וביאר המשנ"ב (ס"ק י) שדווקא בישוב נאסר בעשיית מלאכה, אבל אם יצא מהישוב למדבר וכדומה אין צריך בן ארץ ישראל להתנהג כמנהג חוץ לארץ כיון שאין דעתו להשתקע שם.

ובגדר 'שוב' שיהיה נאסר במלאכה, הביא המשנ"ב (שם) בשם הפוסקים שדווקא ישוב של ישראל [ולכן כל עוד שכן ארץ ישראל לא הגיע לישוב ישראל אין צריך להתנהג כחומרי חוץ לארץ].

ואף אם אין דרים שם אלא יהודים מועטים, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ט ח"ד ס"ו כד אות ב) שנקרא ישוב של ישראל ואסור לבן ארץ ישראל לעשות שם מלאכה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (יום טוב שני כהלכתו פ"ג הע' ט).

ואף במקום ישוב של ישראל שאינם שומרי תורה ומצוות, דעת הגר"ש אלישיב והגרש"ז אויערבך (שם הע' כא) שאסור לעשות שם מלאכה, שאע"פ שלא יבוא הדבר לידי מחלוקת כשיראו שבני ארץ ישראל עושים שם מלאכה, מכל מקום לא חילוקי חכמים בדבר ואסור בכל אופן. והוסיף הגר"ש אויערבך (שם), שאף יתכן שיחזור אחד מבני העיר בתשובה, ויש לחוש שיחשוב שמותר לו לעשות שם מלאכה ביום טוב שני. אכן, במקום המוחזק שאין בו יהודים, דעתו (שם הע' לב) שאין צריך לחוש שמא דרים שם יהודים.

ומקום נפש בחוץ לארץ שאין דרים בו יהודים אך מגיעים לשם לנופש גם במשך שאר ימות השנה, דעת הגר"ש אויערבך והגר"ש אלישיב (שם) שנחשב מקום זה כמקום ישוב של ישראל, ואסור לבן ארץ ישראל שבא לשם לנופש לעשות מלאכה ביום טוב שני. אך אם אין באים לשם יהודים במשך השנה, דעתם (שם) שמותר לו לעשות מלאכה בפני בני חוץ לארץ שבאו לשם לנופש בה, כיון שאינו נחשב מחמת זה כמקום ישוב של ישראל. והוסיף הגר"ש אויערבך (שם) בטעם הדבר, שכיון שיועידים בני חוץ לארץ שכשם שהם אינם קבועים שם כך גם שאר האנשים אינם קבועים שם, אין בזה חשש מחלוקת, כיון שיתלו שבאו מארץ ישראל. ואם יש לו ספק אם באים לשם יהודים [אף שאינם שומרי תורה ומצוות] במשך השנה, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שיש להחמיר שלא לעשות שם מלאכה ביום טוב שני, ודעת הגר"ש אויערבך (שם) שיש להקל בזה.

ולגבי מקומות קברי צדיקים בחוץ לארץ שנסאפים שם ביום טוב אנשים רבים, ואף מבני ארץ ישראל, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ט ס"ו ק"ד אות א) שאסור לבני ארץ ישראל הנמצאים שם לעשות מלאכות ביום טוב שני, אף שאין שם ישוב שגרים בו יהודים, כיון שמחמת ריבוי האנשים הנמצאים שם, יתפרסם

בחוץ לארץ שאין נוהגים שם דיני יום טוב שני, ובפרט בזמנינו שהפרסומת והתקשורת מצויים, ויהיה בכך זלזול ביום טוב. ועוד, שכיון שנמצאים במקומות אלו יהודים שבאו מארצות אחרות ומחוייבים ביום טוב שני, יש חשש מחלוקת וזלזול ביום טוב כשיראו את בני ארץ ישראל עושים מלאכה.

ולענין חבורת שוחטים בני ארץ ישראל הנמצאים בחוץ לארץ מחוץ לתחום, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ד ס"ו ע"ב) שאין להקל להם לשחוט ביום טוב שני, כיון שרבים הם ויתכן שיתפרסם הדבר למחרת ויודע לבני העיר הסמוכה, ויהיה בכך זלזול ביום טוב, ועוד, שיש בכך חילול השם כשיראו הנכרים שיהודים מחללים יום טוב.

האם מותר לבן ארץ ישראל לעלות על מטוס שעתידי לנחות בחו"ל ביו"ט שני?

ואף תוך התחום לישוב ישראל בחוץ לארץ כתב המשנ"ב (שם), שנחשב לתוך העיר, ואסור לבן ארץ ישראל לעשות בו מלאכה ביום שני.

וטעם הדבר מבואר במשנ"ב סימן רמד ס"ק ט, שכיון שרגילים אנשי העיר לצאת לפעמים מהעיר וללכת עד סוף התחום, נחשב מקום זה כחלק מהעיר לענין דבר שיש בו משום מראית העין.

ואם כששוהה מחוץ לתחום רואה שם בן חוץ לארץ שיצא מחוץ לתחום עירו באופן מיקרי וארעי, דעת הגר"ש אויערבך (יו"ט שני כהלכתו פ"ג הע' יח) שאין לבן ארץ ישראל לעשות מלאכה שם, מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (שם) שמותר לעשות מלאכה בפניו, מפני שחכמים לא גזרו איסור באופן זה.

ולעלות לטיסה מארץ ישראל לחוץ לארץ כשהמטוס אמור לנחות בחוץ לארץ ביום טוב שני, דעת הגר"ש אלישיב והגר"ב אבא שאול (יום טוב שני כהלכתו פ"ג הע' כח) שאין להתיר אלא אם כן נמל התעופה בחוץ לארץ נמצא מחוץ לתחום של ישוב ישראל, וכמו כן אין נמצאים שם יהודים העובדים בו בקביעות. ואף באופן זה, דעת הגר"ב אבא שאול (שם) שלאחר הנחיתה אין להיכנס לעיר עד מוצאי יום טוב שני. והגר"ש ואזנר כתב (יום טוב שני כהלכתו תשובות ס"ו י אות א), שאף אם לא יגיע לחוץ לארץ עד מוצאי יום טוב שני, אין לטוס לחוץ לארץ, כיון שמצויים במטוס בני חוץ לארץ שאינם שומרי תורה ומצוות הנוסעים באיסור, ואין לזלזל ביום טוב שני בפניהם. אכן בשעת הדחק, דעתו (שם) שמותר לעשות כן אם ינחת במוצאי יום טוב שני. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (שם פ"ג הע' כז) שיתכן שמותר לבן ארץ ישראל לטוס לחוץ לארץ אף אם נוחת שם ביום טוב שני, וגם אם נמל התעופה נמצא בתוך התחום של ישוב ישראל, כיון שהרואים יתלו שנמצאים שם בני ארץ ישראל, ולכן גם אם יראו אותם עושים מלאכה, אין חשש שיחשבו שהם בני חוץ לארץ המזלזלים ביום טוב שני.

גליון 423
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כי המשפט לאלהים הוא (א' - יז)
מסופר בתלמוד, בעיר בבל היה עשיר
אחד שעשה עוול לעני אחד, והעני
החליט לתבוע את העשיר לדין תורה.
הלך העני לבית דינו של רב שהיה גדול
הדור ואמר, ברצוני לתבוע את עשיר
פלוגי לדין תורה שעשה לי עוול. רב
שלח אחרי העשיר להזמין אל בית הדין.
אך העשיר מחמת גאוותו סירב לבוא
ולתדיין עם אותו עני. ואמר לשליח, וכי
אני אבוא להתדיין עם אותו עני? והרי
אם יבואו כל הגמלים של הערבים, לא
יוכלו לשאת את מפתחות האוצרות שלי
מחמת רוב עושרי. ולכן אין זה כבודי
לבא לבית הדין. כשמע רב כך, אמר
מדוע מתגאה זה בממון שאינו שלו? יהי
רצון שתהא קללה בממונו. מיד יצאה
גזירה מהמלך שיכנס הוא וכל אוצרותיו
לטמיון לאוצר המלך. מיד בא העשיר
לפני רב בבכיה, וביקש שיתפלל עליו
שהמלך יחזיר לו את ממונו, וכן היה
שהמלך החזיר לו.

(ירושלמי נדרים ט' - ד').

פרשת השבוע

קאמרת, "אל כל ישראל" עד סוף
כל הדורות.

שמוע בין אחיכם ושפטם צדק

(א' - ט"ז)

מסופר על הרה"ק רבי ישראל
מרוזין זיע"א שבשעת מסיבת הבר
מצוה שלו, נשאל על ידי אחד
הרבנים המסובין, איך יכולת עד
עתה לעמוד נגד יצר הרע כשעדיין
לא בא לעזרתך יצר הטוב? השיב
חתן הבר מצוה: כל אימת שיצר
הרע בא להסיתני, השבתי לו
תשובה ניצחת, כי לפי ההלכה
אסור לו לדין לשמוע דברי אחד
מבעלי דינים קודם שיבוא חברו
יצר הטוב, וכך דחיתי אותו בהלך
ושוב.

מסופר על הרה"ק רבי אלעזר
מנדל מלעלוב זיע"א, שלא היה
הולך בתשעה באב אצל הכותל
המערבי, למרות שהוא נהג ללכת
בכל יום למנחה ומעריב, ורק
במוצאי ת"ב הי' הולך שמה לקדש
את הלבנה עם קהל חסידיו, והי'
יוצא בריקוד, ואמר שהוא רוצה
להיות בין המנחמים.

אלה הדברים אשר דבר משה אל
כל ישראל (א' - א')

מסופר על אברך אחד שבא אל
הרה"ק בעל ה"תפארת שמואל"
מאלכסנדר זי"ע בתחילת נשיאותו,
לאחר הסתלקות הרה"ק בעל
ה"ישמח ישראל" זי"ע, ובעת נטילת
שלום, עלה במחשבתו, כי כשבא
אל הרה"ק ה"ישמח ישראל" זי"ע
והביט בצורתו הק', זכה להרהר
בתשובה, והלואי שיזכה כן גם
עתה. בשב"ק פתח ה"תפארת
שמואל" לומר תורה בפרשת
השבוע ואמר: "אלה הדברים אשר
דבר משה אל כל ישראל וגו'",
ופרש"י שהן דברי תוכחה. וקשה
וכי צריך משה רבינו ע"ה לומר
דברי תוכחה? הלא מי לא ישוב לה'
אם הביט בצורתו הק' של רבי כזה
אור פני משה? אולם מרע"ה הביט
עד סוף כל הדורות, ופעל זאת
לדורות הבאים, אשר אפילו אם לא
ישונו בתשובה בהביטם בפני רבם,
מ"מ ידבר אליהם דברי כיבושין
ותוכחות, שעכ"פ ישובו ע"י
דיבוריו. וזהו "אלה הדברים אשר
דיבר משה" כי כל מנהיג הדור
נקרא משה על דרך משה שפיר

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 8:21 ת"א: 8:24 ר"ת: 8:55

זמני כניסת השבת

פרשת דברים-חזון

ירושלים: 7:06 ת"א: 7:21

כאשר רבי ברוך קם והעיר גם את הנוסע שלו, הוא נאלץ להלביש אותו במו ידיו ולשאת אותו אל העגלה, משום שהלה היה עדיין שיכור כלוט. מיד אחרי שעזבו את הפונדק, היה עליהם לעבור ביער עבות שנפש חיה לא היתה בו באותה שעה. ככל שהעין ראתה, לא היו לא עגלה ולא אנשים, כי השמש רק החלה לזרוח. לפתע, מבלי שידע מה קורה, זרק מישוהו שק על ראשו של רבי ברוך. כאשר חזרה אליו הכרתו, מצא את עצמו רבי ברוך קשור אל עץ וממולו האציל היה קשור אף הוא אל עץ, אולם נראה היה כי ההוא עדיין מחוסר הכרה. אלמלא החבל שהחזיק אותו אל העץ, היה נופל על האדמה. התברר, כי השודדים שהתנפלו עליהם, הריקו את כיסיהם וגם הסוס והעגלה נעלמו כלא היו. רבי ברוך הבחין בדשא בתפילין שלו, אשר לשודדים לא היה כנראה חפץ בהם, וכן בסידור הקטן שלו, אשר בלעדיו הוא לא היה עושה צעד. ליבו התמלא שמחה בראותו את התפילין והסידור והוא הודה להשם, שהציל אותו ממוות. אולם הצרות החלו רק לאחר מכן. על-ידי תנועות בכל גופו הצליח רבי ברוך לרופף במקצת את אחיות החבל, וכך הצליח להשתחרר ולאחר מכן לשחרר גם את האציל. הוא הרים את התפילין שלו, נישק אותם ושם אותם בשקית הכפולה ששימשה לו לנסיעות. אשר לאציל, הצליח רבי ברוך לפתוח את קישורי החבלים שלו. אולם הלה לא פתח את עיניו, ושכב על האדמה כאילו אין בו רוח חיים. רק פעולה חלשה של דופק העידה על כך שהאיש לא שבק חיים.

רבי ברוך יכול היה בקלות לעזוב את האיש, שוכב באשר הוא שוכב, ולהגיע בעצמו למקום ישוב. אולם דבר כזה לא עלה על דעתו כלל. הוא הסתובב קצת, כדי לחפש מים ולרחוץ את פניו של האציל במטרה לעוררו לחיים. לאחר שעות אחדות התחיל האציל להתעורר מעלפנו. כאשר התעורר סוף סוף, שאל את רבי ברוך בתדהמה: "מה קרה? מה הענינים? מדוע אנחנו יושבים כאן, במקום לשבת בעגלה ולנסוע הביתה?" בקול שקט, כשהוא מחקה את בעל העגלה הצייתן והנבער, סיפר לו רבי ברוך את מה שקרה להם. כאשר הזכיר את העובדה שהם נשדדו, קפץ האציל כנשון נחש וצעק: "כספי! היכן כספי, עשרת אלפים הרובלים שהיו בכיסי?" הוא צעק ויילל ונראה היה כאילו שהוא יוצא מדעתו מרוב צער על אובדן הכסף. עבר זמן מה עד שרבי ברוך הצליח להרגיע אותו איכשהו והאציל ישב על האדמה ונעץ את מבטו בנקודה מסויימת, כאילו ביקש למצוא את כספו האבוד שם. אחרי זמן מה הוא הגיב מבטים חשדניים לעבר רבי ברוך, אולם הלה לא הבחין בזה כלל, כי היה שקוע בתפילה. "האם אתה מספיק חזק עכשיו, כדי שתוכל ללכת אתי?" – שאל רבי ברוך את האציל, כאשר גמר להתפלל – "ייתכן שאין אנחנו רחוקים מהפונדק ונוכל לחזור לשם ברגל, או לפחות נוכל להגיע לכביש, או ליישוב כלשהו". הם החלו ללכת באיטיות, אולם לא הרחיקו עד ששמעו קולות שבאו מקבוצה של ציידים שעברה במקום. לשמחתו של האציל לא היה גבול, כאשר גילה בין הציידים כמה מידידיו. הוא סיפר להם את מה שקרה והוסיף, כי הוא חושד בבעל העגלה, שהוא שיתף פעולה עם השודדים. ששמעו ממנו שאני נושא עמי סכום כסף כה גדול? – שאל האציל. "הבה נירה בו!" – הציע אחד הציידים.

עד מהרה ישלח לנו ה' את משיח צדקנו, שישחרר אותנו מהגלות. וככל שהלילה חשוך יותר כך יאיר השחר באור יקרות

תשעת הימים שלפני תשעה באב המזכירים את חורבן בית המקדש, העיקו כענן כבד על חצרו של הרה"ק רבי ברוך ממעוזו זיע"א, שבדרך כלל היתה שרויה באוירה של שמחה פנימית. גם יוסלה, אחד החסידים הצעירים ביותר. שהיה עליו תמיד, ניסה הפעם לגרש מעל שפתיו את הניגונים העליונים, אותם הוא היה מזמזם שעה שהיה לומד רכון על ספר. לפעמים היה משמיע זמזום בהיסח הדעת, עד שחבריו הזהירוהו לאמר: יוסלה, כבר שכחת מה שרבינו אמר, שאין שירה ושמחה, עד שיעברו תשעת הימים. בימים עצובים אלה של אבל על אובדן בית המקדש, לא היה רבי ברוך מוכן לראות איש מחסידיו, ושמועה אמרה, כי הוא יצא לערוך "גלות", כדי להרגיש את טעמה האמיתי של הגלות המרה, שאבותינו הרגישו אחרי החורבן, כאשר נלקחו בהמוניהם לרומי ונמכרו לעבדים. לאחר מכן הוא היה מופיע בפתח חדרו ערב תשעה באב, מוכן ומוזמן לקרוא את מגילת איכה.

גם בשנה זו נעלם רבי ברוך מאז תחילת תשעת הימים ואיש מחסידיו לא ראה אותו. האמת היא, כי גם אם היו רואים אותו לא היו מזהים אותו, כי הוא התחפש בבגדיו של בעל עגלה, והיה נוהג בעגלה וסוסים ברחבי המדינה. הוא לעולם לא התחפש אותו הדבר פעמיים, כדי להבטיח שאיש לא יזהה אותו. הפעם הוא העדיף את ההסוואה של בעל עגלה, משום שחש חולשה ברגליו. בהיותו עומד ליד העגלה שלו, כבעל עגלה לכל דבר, נגש אליו אציל פולני ושכר אותו לנסיעה, לעיר שהיתה במרחק של כ-70 ק"מ ממקום מגוריו של רבי ברוך. בעל העגלה המסווה עשה חשבון כי הזמן יספיק לו בדיוק להגיע לשם, ולחזור לפני תשעה באב, כשלתשעתו עומד יום נוסף, למקרה של עיכובים כלשהם. רבי ברוך יצא לדרך, כשלידו האציל הפולני, הוא נסע בדרכים המאובקות, מתעלם בשקט מהערותיו העוקצניות של הנוסע שלו, נאנח עמוקות למראה המאמצים הגדולים, שהסוסים הזקנים עשו, כדי לסחוב את העגלה וסובל בשקט את קפיצותיה של העגלה, כאשר הגלגלים עלו על אבן, או שקעו בבוץ. הם בילו שני לילות בפונדקים שלצידי הדרך. מובן מאליו, שלרבי ברוך "בעל העגלה" לא היה חדר כמו לאציל לשכב בו, אלא הוא נאלץ לישון על הקש באורווה, ליד הסוס שלו. הוא התעורר מוקדם והניח תפילין, מיד כאשר נראו קרני השמש הראשונות. בצורה כזו הוא היה מסוגל לצאת לדרך מוקדם בבוקר. שום דבר מיוחד לא קרה בדרכם אל העיר, זולת הקשיים ואי-הנוחות שהם בדרך כלל מנת חלקו של כל בעל עגלה.

אולם בלילה הראשון בדרכם חזרה, השתכר האציל בפונדק שבו התאכסנו, ולפני ששכב לישון פטפט באזני רבים על העסק הטוב שעשה בעיר. כרגיל במקרים כאלה היו נוכחים במקום אנשים, שרק חיכו להזדמנות כזו, והיו "מוכנים" לטפל בנוסע העשיר ו"לשחרר" אותו מהכסף אשר בכיסו. למחרת בבוקר,

משל ונמשל

צידה לדרך

משל למה הדבר דומה? להרבה אנשים סוחרים ואנשים בינונים אשר נסעו מיריד גדול, זה מכר סחורה שלו והרויח ממון רב, וזה קנה סחורה טובה העומדת להרויח ממנה ג"כ ממון רב. והיה ביניהם איש אחד שנסע ג"כ ליריד, אבל לא עשה שום מקח וממכר, ונסע בלי פרוטה בכיסו הביתה. התחילו הכל להתלוצץ עליו: הנך היית על יריד כה גדול שהרבה נתעשרו ממנו, ואפילו העני שבעניים הרויח ממון, ואיך לא עלה בידך להרויח ג"כ? עני היית בשעה שנסעת מביתך ליריד, ועני הנך בחזרתך מן היריד, הלא פלוני ופלוני ג"כ עני היה ומכל מקום עלה בידו במשך זמן היריד לעשות חיל, כלום לא היה בכוחך לעשות איזה עסק שתרוויח קצת? אין בעולם אדם כמותך שאיבדת בידיים זמן המוכשר להתעשר. התחיל האיש לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, וסוף הדבר היה, שנתקבלו התירוצים לפנייהם ושוב לא לעגו לו, אך למעשה לא הרויח בזה ונשאר עני כבתחילה.

הנמשל: האדם ירד לעוה"ז, והוא המקום שבו יוכל לקבוץ על ידו תורה ומעשים טובים, ובשבילם יוכל לזכות לחיי עוה"ב. והנה האיש החרוץ והזריז הוא רואה בכל מאמצי כוחו לרכוש לו תורה ומעשים טובים הרבה, ולא יבטל אפילו יום אחד לבטלה, כי הלא צבא לאנוש עלי ארץ, ומי יודע מדת ימיו כמה הם, והאיש העצל אינו דואג מה יהיה לאחרית ימיו כשיתבענו לדין, ולא ישים על לבו על איבוד ימיו ההולכים לבטלה, ובאמת הלא היה בידו ג"כ להרוויח, ואפילו לא חננו ה' בכישרונות שיוכל להשיג תורה ומעש"ט הרבה, הלא היה בידו להצטרף לאיזה חברה, חברת משניות או חברה עין יעקב, חיי אדם וכדומה, שגם על ידם ירויח הרבה ולא יבא בידים ריקניות ליום הדין, והנה כאשר יבא לעתיד לבוא לפני ב"ד של מעלה ויתבעוהו שלא למד תורה, הלא יהיה לבו ולקלס למעלה, הלא היה במקום כזה שיה נקל להרויח לו תורה ומעשים טובים ככל אשר ביכולתו, ויאמרו לו: הלא פלוני ופלוני ג"כ מעירך, ושניכם גדלתם יחד, פלוני השיג הרבה תורה ומעש"ט, ונחשב שם לעשיר גדול, ואתה באת בידים ריקות, ראה כמה גרם לך עצלותך. ויתחיל לתרץ את עצמו בתירוצים שונים, ולו יהא שיתקבלו התירוצים ולא יבוזו לו, אבל מ"מ סוף סוף עני הוא ובמה יזכה להיות צרור בצרור החיים.

(בשם החפץ חיים זיע"א)

אולם ראש הקבוצה, אציל קשיש, סבר אחרת. הוא הציע, לקשור את בעל העגלה אל עץ ולחכות. "אם הוא באמת אחד מהשודדים, הרי שיבואו חבריו לעזור לו. ואם לא – שה' יעזור לו". "אכן יעזור לי ה'" – חשב רבי ברוך בלבו, לאחר שקבוצת הציידים עזבה אותו לנפשו.

הלילה ירד וביער לא היתה נפש חיה חוץ ממנו. רק הירח האיר קלושות מבעד לעצי היער העבותים. כנראה שעכשיו חצות הלילה – אמר לעצמו רבי ברוך, כאשר הירח היה בדיוק מעל לראשו ובדמעות חמות, שנגרו על לחיו, הוא החל לאמר "תיקון חצות", לזכר חורבן בית המקדש, דבר שהיה רגיל לאמרו כל לילה. ואכן מעולם לא הרגיש כל כך עמוקות את הצער העמוק של הגלות, כמו בשעה זו של צער ויסורים. כאילו כל היער הדהד עתה את קולו, כאשר אמר את פרקי התהילים, מעומק ליבו הנשבר. ומוזר, ככל שהמשיך באמירת התיקון, עם כל מילה נוספת, שבה התקווה וקנתה שביטה בליבו. היה זה כאילו כל עצי היער הצטרפו למקהלה אחת גדולה של מקוננים על חורבן בית המקדש וכאילו הירח והכוכבים מלמעלה מנסים לרמוז לו, שהנה הנה קרובה הישועה לבוא.

"היי אתה שם, חכה רגע!" – הקול הנמוך, שהפסיק את תפילתו של רבי ברוך, היה של האציל הזקן ראש קבוצת הציידים, שהתנגד קודם לכן שירו בו. רבי ברוך הביט לכיוון שממנו בא הקול וראה את האיש מתקרב אליו. כשהוא מלווה קבוצת אנשים. "רצייתי לראות מה קרה לך. איכשהו לא האמנתי שאתה זה היית מי ששדד את ידידנו הטיפש. בינתיים הם תפשו את השודדים בפונדק, שבו ביליתם את הלילה הקודם והם סיפרו לנו, שהידיד שלנו סיפר על הסכום הגדול שהוא נושא עמו, בהיותו שתוי. לכן חזרתי הנה, כדי לעזור לך". מעומק לבו הודה רבי ברוך לה' על הישועה שבאה כהרף עין. האציל הזקן נתן לו סוס ובלווית אחד המשרתים שלו שלח אותו הביתה. היה זה מאוחר בלילה, כאשר רבי ברוך הגיע ומצא את חסידיו יושבים ומצפים לו. הם כבר כמעט שהשלימו עם הרעיון שהרבי לא יבוא, והנה שמעו קול פרסות סוסים ונכנס רבי ברוך כשלידו משרתו של האציל.

באותו לילה אמרו רבי ברוך וחסידיו את מגילת איכה והקינות של תשעה באב, מתוך כוונות עמוקות, כפי שלא עשו זאת מעולם קודם לכן.

בשבת שלאחר תשעה באב, שבת "נחמו", ישב רבי ברוך עם חסידיו ואמר להם: "עד מהרה ישלח לנו ה' את משיח צדקנו, שישחרר אותנו מהגלות. וככל שהלילה חשוך יותר, כך יאיר השחר באור יקרות".

צ'ין אדם לחברו

חסד עם החיים ועם המתים

מעשה ובא הגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א לבית הכנסת להתפלל ולעבור לפני התיבה ביום פטירתו של אביו, והיה בין המתפללים אדם אחד, שאותו היום היה יום פטירת בתו ובא לומר קדיש ולהתפלל לפני העמוד לע"ג, אף על פי שרבי ישראל היה זכאי לזכות בתפילה כדין יארצייט גמור, אולם כיון שראה רבי ישראל כי אותו אדם מיצר ומצטער, שאינו יכול לעבור לפני התיבה להתפלל ולומר קדיש לעילוי נשמת בתו, ויתר על זכותו ומסרה לאותו אדם. המתפללים ראו ותמהו: ושאל אחד מהם: יסלח לי רבנו, מה ראה לוותר על זכותו ולמסרה לאדם אחר? הרי תפילה לפני התיבה ואמירת קדיש יש בה משום כיבוד אב ומשום עילוי נשמה לנפטר. השיב רבי ישראל גאון המוסר: גדולה זכות זו שנתגלגלה על ידי אבא זכרונו לברכה, לגמול חסד עם אדם מישראל יותר ממאה "קדישים".

לחם של צאן קדשים

מידת הסתפקותו במועט של הרה"ק רבי שלמה מזוויהעל זיע"א ידועה והיתה מדהימה. נוהג היה לארח בביתו ילדי עניים שבביתם לא היה מזון ומשקה אותם היה מאכיל עד ששבעו. בעצמו היה אוכל את שיירי הלחם שהותירו

ילדים אלה. פעם אחת ביקר באחד ממוסדות החינוך שהחזיק תחת חסותו, היתה זו שעת צהרים ומנהלי המוסד הזמינו את הרבי לאכול, נענה הרבי לבקשתם והסכים. חרדו ראשי המוסד להכין לרבי ארוחה כיד המלך, אולם הרבי ניגש אל השולחנות בהם סיימו זה עתה הילדים את ארוחתם, ליקט לעצמו מעט שיירי לחם יבש, נטל את ידיו, בירך המוציא בכונה והחל לאכול. רבני! - נבהלו ראשי המוסד - היתכן?! והרי זה לחם יבש? לחם יבש אתם אומרים? - השיב הרבי - ואני אומר שזהו לחם של צאן קדושים.

דין פרוטה כדין מאה

מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א בעל "אבן האול", שבזמן שכיהן כרבה של העיר סלוצק הלך פעם לתומו ברחוב, ובעברו על יד בנין ההולך ומוקם כשהוא שקוע ברעיונותיו, נכנס בשגגה לתוך בריכת סיד, נדהם וחלחלה אחוה אותו, לא על שטינף את מנעליו ומכנסיו, אלא על שנמצא שחיסר לקבלן הבנין מעט סיד השווה פרוטה, לא הביט על כבודו ומעמדו כרבה הראשי של העיר, ולא עוב את המקום עד שנמצא הקבלן ופיצה אותו על הנזק וביקש מחילתו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ד' מנ"א
הרה"ק רבי בן ציון ב"ר שלמה מבאבוב (קדושת ציון - תש"ג)
יום ראשון ה' מנ"א
רבינו יצחק לוריא אשכנזי ב"ר שלמה (האר"י הקדוש - של"ג)
הרה"ק רבי חיים מקראסנא ב"ר צבי הירש (תלמיד הבעש"ט - תקנ"ג)
יום שלישי ז' מנ"א
הרה"ק רבי ישכר דב ב"ר אריה יהודה מולאטשוב (תקנ"ה)
הגה"ק רבי משה גרינוולד ב"ר עמרם (ערוגות הבושם - תרע"ז)
הרה"ק רבי אליעזר רוזנפעלד מאושפיון הי"ד ב"ר יהושע מקאמינקא (תש"ג)
הרה"ק רבי שלום נח ב"ר משה אברהם (ה'נתיבות שלום" מסלונים - תש"ט)
יום רביעי ח' מנ"א
הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מייאס ב"ר אהרן משה בעל ה"קרני ראם" (תרכ"ז)
הרה"ק רבי שמחה זיסל (הסבא מקעלם) ב"ר ישראל נחומס (תרנ"ח)
יום חמישי ט' מנ"א
הרה"ק רבי דוד פורקס (תלמיד הבעש"ט הק' - תקל"ד)
הרה"ק רבי יעקב יצחק ("החווה" מלובלין) ב"ר אברהם אליעזר הלוי (תקע"ה)
יום שישי י' מנ"א
יששכר בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ח)
רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה (אברבנאל עה"ת - רס"ח)
הרה"ק רבי מרדכי בנעט אב"ד ניקלסבורג ב"ר אברהם (תקפ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הובן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסימנים לתורה על המעשים.

נעילת וקשירת הנעליים (א')

א) ינעול נעל ימין תחילה, ולא יקשרנו, ואחר כך ינעול נעל של שמאל. ויקשרנו, ויחזור ויקשור של ימין. (שו"ע אר"ח, סימן ב', סעיף ד')

ב) הטעם שמקדימין בנעילה את רגל ימין, שכן מצינו בתורה שהימין חשוב תמיד, לענין בוהן יד, ובוהן רגל, של מילואים, ושל מצורע, וכן לענין חליצה, לכן גם בנעילת מנעלים צריך ליתן חשיבות לימין, ולנעול של ימין תחילה. (לבוש, שם)

ג) והטעם שמקדימין לענין קשירה, רגל שמאל, שכן מצינו בתורה שנתנה חשיבות אל השמאל, שקושר עליה תפילין של יד. (שם)

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
בארץ ובחו"ל 052-7655-222

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת דְּבָרִים - לְהִטִּיב עִם הַזְּוִלָּת

"ציון שְׁדָה תַחֲרַשׁ וּירוּשָׁלַם עֵינַי תִּהְיֶה וְהָרַ הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעֲרִי" (מיכה ג, יב)

"אבא תמיד היה אומר לי- האדם לא נברא בשביל עצמו, האדם נברא בשביל השני!". זוהי תכלית בריאת האדם!!

על מה נחרב בית המקדש? על דוקין שבעין ועל שריטה שבשפתיים. (הגמ' במס' גיטין נ"ו ע"א מספרת לנו על בר-קמצא שלאחר שבעל הבית בייש אותו והוציא אותו מהסעודה לעין כל, אף אחד מהנוכחים לא מצא לנכון להגן עליו וזאת למרות העובדה שישבו שם חכמים. על כן הוא החליט להתנקם בכל היהודים. הוא הלך למלך רומי ואמר לו: "היהודים מרדו בך". וכדי להוכיח זאת למלך ביקש ממנו שישלח איתו בהמה לקורבן ויראה שלא יקריבו אותה בבית-המקדש.

בר-קמצא עשה לבהמה מום. יש אומרים בפה ויש אומרים בעין. בעין- כדי לרמוז, כולם ראו, אבל אף אחד לא מצא לנכון להגן על כבודי. בפה- שלמרות שכולם ראו, אף אחד לא אמר לבעל-הבית שיתן לי להישאר בסעודה ולא יבייש אותי).

חורבן הבית בגלל מי שלא עוזר לשני, בגלל מי שמסתכל בעין רעה על האחר, ועינו צרה בשל חברו, ובגלל שלא אכפת לו מהשני. בגלל מי שהפה שלו מעלה צחנה מרוב דיבורים על פלוני ועל אלמוני.

מבקשים מאיתנו עין טובה ולשון נקיה. יהי רצון שנתקן את דרכנו וניטיב עם הזולת ונזכה לבניין בית מקדשנו במהרה בימינו. אמן.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פניני אמת

ע"א	19:06	20:18	21:11
ע"ב	19:24	20:15	21:08
ע"ג	19:27	20:18	21:11
ע"ד	19:24	20:15	21:08

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעיה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעיה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

ואמרת הגמרא (יומא ט ע"ב): בית ראשון חרב בעקבות עבודה זרה, שפיכות דמים וגילוי עריות. בית שני נחרב על שנאת חינום.

שואלת הגמרא: איזה מהם חמור יותר? עונה הגמרא: "בירה תוכיח" (בית-המקדש נקרא 'בירה'). אומר רש"י: "בניין הבית... שלא חזר לנו, וחזר לראשונים".

ממשיכה הגמרא ואומרת: "ראשונים (בבית ראשון) שנתגלה עוונם (שהתגלה עוונם על ידי תוכחות הנביאים)- נתגלה קיצם (הנביאים ניבאו כי יגאלו לסוף שבעים שנה ובית-המקדש השני יבנה), אחרונים (בבית שני) שלא נתגלה עוונם- לא נתגלה קיצם".

דברים אלו אינם מובנים: אם הבית השני נחרב על שנאת חינום, הרי שהתגלה עוונם! ובגלל חטא זה חרב הבית השני. אם כן, מדוע לא התגלה קיצם?! מדוע לא גילו לנו מתי יבוא המשיח ויבנה את בית-המקדש השלישי?

מסביר המהרש"א: "היתה השנאה בליבם. היו נראים כאוהבים, שותים ושמחים זה עם זה, אבל בליבם היו שונאים". כל אחד חיך לחבירו, אבל לא ידעו באמת לפרגן אחד לשני, לחשוב על הזולת, ולהיטיב עם האחר.

יהודי זה אדם, שידוע שכל מה שיש לו- זה בשביל לתת לאחרים. יהודי זה אדם שידוע שכל מה שהוא עושה - זה בשביל להיטיב עם השני.

הגאון רבי איצ'לה וולוז'ינר (רבה של וולוז'ין וראש הישיבה), הבן הרביעי של הגאון רבי חיים איצקוביץ הידוע בשם ר' חיים מוולוז'ין כתב בהקדמה לספרו של אביו 'נפש החיים':

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - צום תשעה באב

מהו יום תשעה באב ובאיזה מקרים פטורים מתענית זו?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

תשעה באב הוא יום תענית מדרבנן ושיא תקופת האבלות של ימי בין המיצרים. תענית זו היא החמורה מבין ארבע התעניות על חורבן בית המקדש. בניגוד לכל שאר התעניות מדרבנן שמתחילות בבוקר, תענית זו מתחילה בערב וכוללת את כל חמשת העינויים שיש ביום כיפור. התענית כוללת גם מנהגי אבלות מיוחדים, כגון: ישיבה על הרצפה ואיסור לימוד תורה. בתחילת התענית נוהגים לקרוא בציבור את מגילת איכה. במשך היום נוהגים לומר קינות על חורבן הבית ואסונות אחרים.

הכל חייבים בתענית תשעה באב- אנשים ונשים. נער מגיל בר-מצווה וכן נערה מגיל בת-מצווה חייבים להתענות. נשים מעוברות מתענות, אלא אם כן יש בעיה רפואית, כגון: חוסר דם, לחץ דם גבוה וכדו'. ומכל מקום, מעוברת שלא מרגישה טוב, יכולה לשתות מים כדי שלא לגרום נזק לעובר.

נשים מיניקות פטורות מהתענית עד שלושים יום מזמן הלידה, ולאחר מכן חייבות לצום, למרות שכתוצאה מהצום החלב מתמעט. וכל חולה, אף שאין בו סכנה- פטור מלהתענות, כלומר, מי שנפל למשכב מחמת חולי, או שיש לו חום וכן מי שיש לו סכרת למעלה מהרגיל, או לחץ דם גבוה. (בכל מקרה יש לעשות שאלת רב לאחר התייעצות עם הרופא). אבל סתם מיחוש אינו פטור מן התענית.

מתי יש להוכיח

מסופר על האדמו"ר הרב יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש, שהגיע לבית הרפואה. לאחר בדיקה קצרה הרופא נאלץ להזריק לרב זריקה. האדמו"ר עקב בדריכות אחר ההכנות של הרופא והאחות. הם ניקו ידיים בחומר מיוחד, לקחו את המחט מאריזה סטרילית וניקו את המקום באלכוהול, שלא יחדרו חלילה חיידקים לגופו.

הרב אמר למזכירו, שניתן ללמוד מזה מוסר השכל חשוב מאוד: לפני ש'דוקרים' מישהו אחר (לפני שמוכיחים אדם על מעשה לא טוב שעשה), צריך שהתוכחה תהיה סטרילית וללא נגיעות אישיות, שאם לא כן עלולים דברי התוכחה יותר להזיק מאשר להועיל...

כחו של דבור

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'ווי העמודים' ויש בו כדי ללמדנו מהו כוח הדיבור ועד כמה אנחנו עשויים או עלולים לשנות את חיי האדם בדיבור אחד. מנהל בית-ספר באזור השרון ראה, כי אחת מהילדות מגיעה כל יום עם הסבא שלה ולא עם הוריה. יום אחד הוא פנה לסבא ושאל לפשר העניין.

הסבא הסביר, כי בתו חולה וכי חתנו נמצא בבית האסורים, והוא דואג לנכדתו במקומם. כאשר הבין המנהל, שהסבא לא במצב כלכלי טוב, הוא שאל אותו ממה הוא מתפרנס. הסבא לא רצה לענות, והמנהל התעקש לדעת ואמר שברצונו לעזור לו. הסבא סירב לענות, והמנהל התעקש שוב, עד שהסבא גילה ממה הוא מתפרנס: "אני גנב!".

הסבא התחיל לתת למנהל שיעור קצר על 'פרנסתו': "אני מוצא משפחות, שיש להן אירוע משפחתי כגון חתונה או בר-מצווה, ואז מגיע לבית הריק בזמן האירוע, גונב רק את הכסף ואת התכשיטים, ומשתדל מאוד להשאיר את הבית מסודר ונקי כמו קודם, וח"ו לא לגרום נזק מיותר..."

"אספר לך על מקרה מיוחד, שקרה לי לאחרונה. פרצתי לבית, ולמרות החושים המיוחדים שיש לי למצוא תכשיטים וכסף, לא מצאתי כלום, פשוט כלום. ניגשתי למקרר וראיתי שהוא ריק. הבנתי מיד שמדובר במשפחה חסרת כל. רחמי נכמרו עליהם, הוצאתי שטר של מאתיים שקלים מכיסי, הנחתי על השולחן ועזבתי את הבית."

המנהל התפעל מהסיפור ואמר לסבא: "אתה צדיק!". ענה הסבא באנחה: "איזה צדיק?! אני סתם גנב רשע!". עברו מספר ימים, והסבא התקשר למנהל ואמר לו: "הרסת לי את הפרנסה! בגלל שאמרת שאני צדיק, זה רודף אותי כל הזמן, אני אומר לעצמי, איך הוא אומר שאני צדיק, הרי אני פורץ לבתים של אחרים וגונב בקביעות?! אני לא מסוגל יותר לגנוב". המנהל שמע זאת והחליט לעזור לו. הוא מצא לו משרה מקצועית, וכך הגנב לשעבר הפך להיות עובד למופת, שמבקש לספר את סיפורו ולחזק אנשים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב אריה ליב פינקל זצ"ל

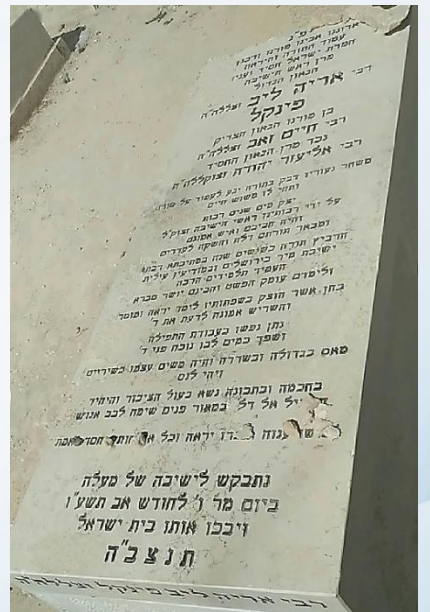

הגאון הרב אריה ליב פינקל זצ"ל - נולד ב-י"ד אב ה'תרצ"א (1931) בתל אביב. למד אצל מלמד פרטי ששכר אביו ובמכינה 'אור התלמוד'. לאחר מכן היה מראשוני התלמידים בישיבת פוניבז'. לאחר שאביו התמנה למשגיח בישיבת מיר עבר ללמוד בה ושם התפרסם בגדלותו ובצדקותו המיוחדת.

בגיל 24 התחיל למסור שיעורים והרביץ תורה ברבים. בשנת ה'תשמ"א (1980), שנתיים לאחר פטירת הגאון הרב חיים שמואלביץ, התחיל למסור שיחות בהיכל ישיבת מיר ובהמשך מונה לכהן בה כר"מ ומשגיח. בקיץ ה'תש"ס (2000) הקים הרה"ג ר' נתן צבי פינקל את ישיבת מיר במודיעין עילית, ומינה את רבינו לעמוד בראשה. הוא מסר שם שיעורים ושיחות, בנוסף לשיחות בישיבה בירושלים. בהמשך מונה כחבר מועצת גדולי התורה של דגל התורה. בחשוון ה'תשע"ה (2014) מונה לחבר נשיאות 'ועד הישיבות'.

שימש כחבר נשיאות ארגוני הצדקה 'קופת העיר בני ברק', ו'ועד הרבנים לענייני צדקה', ועמד מסעות תפילה לקברי צדיקים באירופה. כיהן גם כנשיא ארגון 'אבות ובנים'. היה חבר בנשיאות 'מפעל הש"ס העולמי'. כיהן כנשיא תנועות 'בני עליה' ונשיא 'איחוד בני הישיבות' אחוזת ברכפלד. שימש כבעל תפילה בימים נוראים בישיבת מיר במשך כחמישים שנה. פעמים רבות היה פורץ בכני בתפילותיו.

גאון וצדיק. כל תלמיד היה אצלו כבן. נפשו היתה קשורה בנפש תלמידיו. היה מופרש במשך כל שנותיו מכל ענייני העוה"ז. נפטר ב-ו' אב ה'תשע"ו (2016). חי כ-85 שנים. הלווייתו יצאה מישיבת מיר ברכפלד ועברה דרך ישיבת מיר בירושלים כשבכל אחד מהמקומות ליווהו למעלה מ-50,000 אנשים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. במודיעין עילית נקרא על שמו כולל 'רינת אריה'.

סבא (מצד האב): ר' אליעזר יהודה. **אביו:** ר' חיים זאב (משגיח בישיבת מיר). **אימו:** מרת לאה לבית אייבשיץ (מצאצאי הגאון רבי יהונתן אייבשיץ). **נשותיו:** מרת אסתר גיטל (זיווג ראשון- בת ר' שמואל אהרון יודלביץ. נישא בשנת ה'תשי"ג-1953), מרת חנה קרסניצקי לבית רוטשילד. **מרבותיו:** הגאונים אביו ר' חיים זאב, סבו ר' אליעזר יהודה, ר' נחום פרצוביץ, ר' חיים קמיל, ר' יצחק אייזיק שרור' חיים שמואלביץ (דודו). **חברותא:** הגאון ר' ברוך דב פוברסקי, ר' יששכר מאיר (ראש' ישיבת

הנגב). **ילדיו:** הגאונים ר' בנימין (משגיח בישיבה, לשעבר ר"מ בישיבת מיר ברכפלד), ר' נתן צבי (ר"מ בישיבת לייקווד לצעירים בירושלים), ר' חיים זאב (ר"מ בישיבת מיר), מרת לאה מיזל (נישאה לר' סער מייזל, ראש בית המדרש של 'האנציקלופדיה התלמודית' ומעוריקה), חתנו ר' אברהם שפירא (ר"מ וראש חבורה בישיבת מיר). **מספריו:** **יהר יראה**- שיחות מוסר, על סדר קנייני תורה, דעת ומוסר, מאמרים בענייני גלות וגאולה **יבוא שילה**- שיחות בנושא שבת ואמונה **יקובץ בקוראי שמו**- משיעוריו על מסכתות נדרים וכתובות **שיעורי רבי אריה**- על מסכת יבמות.

● **יפר הגאון ר' אליעזר טורק:** בשנים בהן התגוררה משפחת פינקל ברחוב מלאכי בירושלים, ישב הגאון רבי אריה פינקל יום אחד בשולחן בסלון ולמד תורה בשקידה רבה. לפתע נשמעו קולות רמים של קדיחה מהקומה העליונה. בדקות הראשונות תהה רבינו לפשר הקולות, אך דקות ספורות לאחר מכן, קילופי הסיד ונפילת הטיח מהתקרה הראו בברור את המתרחש מעל לראשו. "מה זה?", שאל רבינו את הרבנית, "מדוע נשמעות דפיקות מלמעלה? הכל בסדר?" - "הכל בסדר", השיבה הרבנית, "רק השכן מלמעלה משפץ ומרחיב את דירתו בחדרים נוספים".

חיך קל עלה על פניו הטובות של רבי אריה. הוא קם ממקומו, סגר את הגמרא שבה היה עסוק, לבש את החליפה, חבש את הכובע ועלה למעלה. הנקישות על הדלת בקושי נשמעו בהמולת הבניה. רק לאחר דקות ארוכות שמע אותן אחד הילדים וניגש לפתוח את הדלת. "אבא נמצא?", רבינו שאל. "אבא! אבא!", קרא הילד בחלל הבית, "השכן הרב פינקל בדלת". סומק קל עלה על פני השכן. 'הרב פינקל?! הוי! הרי כלל לא סיפרתי לו על הבניה המתוכננת... מי יודע מה הוא הולך לומר לי עתה...!', הרהר בליבו.

אולם, כאשר הוא ניגש לדלת, היתה לו הפתעה, והוא גילה מחזה אחר לגמרי: "שלום עליכם", קיבלו רבינו במאור פנים, ולחץ את ידו בחמימות, "כל כך שמחתי לשמוע שהתחלתם לבנות! כבר מזמן תהיתי ביני לבין עצמי, כיצד אתם מצליחים להסתדר בדירה קטנה כל כך...". "ראו", המשיך רבי אריה בדבריו, "אני מתאר לעצמי שהבניה והשיפוץ עולים לכם סכום כסף גדול, אך לסייע לכם בכסף איני יכול. גם לי עצמי אין. אבל אם אתם זקוקים שאחתם על ערבויות להלוואות וכדומה, אוכל גם אוכל, ובשמחה!..." עוד מילה טובה, עוד לחיצת יד, וכבר ירד רבי אריה חזרה לביתו ולתלמודו.

והשכן? עומד בפתח הבית, מביט בתימהון על שכנו היורד במדרגות, כשהוא שקוע בהרהורים: "ורבי אריה פינקל ומשפחתו? כיצד הם מסתדרים בבית קטן וצפוף כל כך? והשאלה הגדולה יותר, כיצד רוכשים כזאת עין טובה? לראות אך ורק את טובתם של אחרים?...". כשאחד מבני הבית הביע מעט תרעומת על הבניה, השיב לו רבי אריה בפליאה: "אם השכן שבונה היה הבן שלנו, גם כן היינו מתנגדים?". מעניין לציין כי הבניה גרמה להאפלת הסלון בביתו של רבינו ומעוצמת הבניה נשברה האינסטלציה בבית רבינו.

בני הבית כעסו, אך רבינו לא הרשה בביתו לדבר מילה אחת כנגד השכן ומעולם לא הזכיר ואפילו ברמז קל את ההפרעה הגדולה והנזקים החמורים שנגרמו לו בעקבות הבניה. (מעובד מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

הַיְהוָה דָן כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוֹת

התנאי אם כן התגלה כסחיטה של ממש! מובן, שהשידוך ירד מהפרק, שכן מדובר במשפחה כלל לא תמימה ובעלת מידות טובות, סחטנים המנסים למכור את בנותיהם תמורת דירות ובצע כסף.

לאחר כשנה קיבלנו חיזוק להבנה שלנו. הם השתדכו עם משפחה טובה, אך כלל לא עשירה בלשון המעטה, וכמובן לא קיבלו מהצד השני דירה.

בנו ב"ה מצא את זיווגו בשעה טובה ומוצלחת לאחר כחודשיים. שידוך טוב, יפה והגון. והזוג המאושר בנו בית של תורה ומידות טובות וזכו לבנים ובנות ההולכים בדרך ה'.

אחת-עשרה שנים לאחר מכן יצא לאחד מהחתנים שלנו לשוחח עם אחיה הגדול של אותה בחורה שרצו לשדך לבנו, ושבשעתו המשפחה שלה ניסתה לסחוט מאיתנו דירה.

השיחה התגלגלה למגוון נושאים והגיעה גם לנושא של בין אדם לחבירו וכבוד האדם - "ואהבת לרעך כמוך" - וסיפורים שונים התגלגלו בנושא.

ואז, האח הגדול סיפר לפי תומו, **מבלי שידע למי הוא מספר זאת**, סיפר מופלא, שהתרחש עם אביו. האבא נפגש לפני כאחת עשרה שנים עם בחור משודך כדי לבדוק, האם הוא מתאים להתחתן עם בתו.

כאבא של בנים וחתנים תלמידי חכמים, הוא רצה בחור כזה בשביל בתו. לאחר כשעה של לימוד הבחין, שהבחור לא ממש בכיוון של לימוד תורה בהתמדה. הוא אומנם ראה, כי הבחור המשודך ידע ללמוד מצוין. אך אינו מתאים לו.

לפיכך הוא החליט להוריד את השידוך מהפרק. לפגוע בבחור או במשפחתו - חלילה, כמובן לא שייך! אם כן, איך מורידים את השידוך מהפרק?!

הוא חשב על כך במשך מספר שעות! ובסוף החליט להמציא דרישה חצופה מאוד, **שהמשפחה של הבחור ימנעו דירה שלימה על חשבונם.**

הוא ידע שבעקבות דרישה זו יחשבו עליו, שהוא סחטן. אולם הוא גם ידע, שלאחר הדרישה המופרזת, הצד השני הוא זה שיוריד את הצעת השידוך.

הוא עשה מעשה אצילי זה, רק כדי שלא לפגוע בשמו הטוב של הבחור או במשפחתו.

כשחזר החתן וסיפר את מה שאירע 'מאחורי הקלעים', התרגשנו מאוד. היה זה בשבילנו פרק מאלף בהבנת המשנה: **"הו' דן את כל האדם לכף זכות!"** (מסכת אבות פרק א משנה ו).

עד כמה עלינו לדון את הזולת לכף זכות - זאת לא ניתן לתאר ולשער. לעיתים רבות, למרות שאנחנו רואים בעצמנו את המעשה, אף על פי כן עלינו להיזהר לא לשפוט את הזולת לפני שנברר את הדברים עד הסוף.

כפי שנראה ונלמד מהסיפור שלפנינו, המעובד מתוך 'האמנתי ואדברה', **יתכן מאוד שבסוף עד כמה עלינו לעיתים להרחיק לכת כדי לזכות את הזולת בדיון.**

לפעמים לאחר שנברר, נחקור ונבדוק את העניין לאשורו - נגלה, כי הלך הדברים אינם כפי שחשבנו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

בנו יעקב יוסף נ"י היה כשנתיים בפרק 'האיש מקדש'. מדובר בבחור נעים הליכות, יודע ספר, בעל תפיסה מהירה ובעל מידות טובות.

מטבע הדברים קיבלנו מספר הצעות שידוכין. אולם, לצערנו כל ההצעות ירדו מהפרק - כל אחת מסיבה אחרת. עד שהגיעה הצעה חדשה.

ביררנו על המשפחה והסתבר, שמדובר במשפחה טובה ומיוחדת מדרום הארץ, שרוב ילדיה כבר נישואים, ובנו ב"ה בתים של תורה ויראת שמיים.

ההצעה קסמה לנו מאוד ולפי דברי השדכן, גם הם היו באותה דעה. השידוך התקדם לרצון שני הצדדים ואבי המשודכת ביקש להיפגש אישית עם בנו.

בשמחה רבה שלחנו את הבחור והם נפגשו בבית-כנסת שקט. הם פתחו שם גמרות והתחילו ללמוד בצוותא. הבן חזר הביתה בשעות הערב נרגש וסיפר, שהם למדו כשעה בחברותא והיה נחמד מאוד.

הכל היה נפלא ומעודד עד ש...

בבוקר למחרת התקשר השדכן ואמר, כי הכל מוסכם לקראת סגירת השידוך, אך למחותנינו לעתיד יש עוד תנאי אחד קטן, והערב כבר ניגש בעז"ה לווארט. (מדובר במפגש בין שני הצדדים בו קובעים את תנאי החתונה וכיצד כל צד יעזור לזוג הצעיר העומד להקים את ביתו).

"בשמחה", ענינו, "עד חצי המלכות". **אך הפעם היה מדובר בכל המלכות.**

התנאי ה'קטן' התגלה כדרישה נועזת של דירה שלימה על חשבוננו. לא פחות! בטענה שכך קיבלו כל בנותיהם, שנישאו עד היום.

בירור ארוך ומקיף גילה, שלפחות אצל חלק מבנותיהם לא רק שלא נתנו דירה, אלא הצד השני בקושי השתתף בהוצאות החתונה.

<p>לע"נ</p> <p>תנצב"ה</p>	<p>הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל</p>	<p>הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישוניה בן סטה מקנין זצ"ל דורו יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>
---	--	--	---

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

דברים (ת"ב)

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת דברים - תשעה באב

- א מאמינים בני מאמינים - אף כשאין המצב מאיר לו פנים.....
- ב דאגה מנין - כל דאגה חינם היא, שהרי הכל ביד ה'.....
- ז ומי שחטא ישוב - לעולם אל יתייאש מן התשובה.....
- ח נותן לחם לכל בשר - פרנסה מן השמים.....
- י בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת.....
- יד ועשית הישר והטוב - על ידי אהבת חינוס יבנה המקדש.....
- טז דברו על לב - לחזק לבות בני ישראל ולעודדם.....
- יח רב לך שבת - קדושת שבת בכלל ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון.....
- כ כי הם חיינו - מעלת לימוד התורה, בפרט בימים אלו.....
- כב בכה תבכה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל.....
- כד ועדיין לא נושענו - כאילו נחרב מחדש בכל שנה.....
- כה קרא עלי מועד - קרבתנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה.....
- כח ציפית לישועה - האמונה שהוא אלוקינו והוא יושיענו.....
- ל לא תלו בטחונם - חורבן הבית והגלות בגלל חסרון הבטחון.....
- לא תפילות במקום תמידים - במעלת התפילה, והיא לנו במקום קרבנות.....
- לב בכיה אחת - בכח התפילה למנוע את החורבן, ובפרט כשהיא 'ממעמקים'.....

פרשת דברים

מאמינים בני מאמינים – אף כשאין המצב מאיר לו פנים בפרשתן (א לא-לב), 'ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלוקיך... ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוקיכם'. ותמוה, מהו 'ובדבר הזה', היה לו לומר 'ואתם אינכם מאמינים', ומבאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה ד"ה ובדבר) דעיקר עבודת האדם היא האמונה בה' בכל מצב, כי מי שמאמין בה' רק כשהנהגתו עמו ברחמים מגולים והוא רואה את הנהגת

הרחמים, אינו נחשב 'מאמין' - שהרי הכל ברור לנגד עיניו וכמה 'אמין... וזה פירוש הכתוב - ובדבר הזה כלומר המאמין בה' רק כאשר הכל נהיר ובהיר כשבידו להראות באצבע - זה א-לי, בהנהגת רחמים, וכגון שנעשו לו ניסים ונפלאות כמו במדבר אשר ראית, אז אינכם מאמינים, אמונה כזאת אינה נחשבת אמונה, ומי נקרא בעל אמונה, זה האיש המתחזק להאמין בה' גם כשנראה לו שהבורא הסתיר עצמו ממנו^א, בהנהגת דין

א. מסופר על הגה"צ רבי מרדכי פאגערמאנסקי זי"ע אשר היה בימי המלחמה הנוראה בגטו קובנא, באחד הימים יצא לרחובה של עיר ומצא כמה יהודים שבורים ורצוצים עד עמקי נשמתם, שאלם ר"מ, לעצב מה זה עושה, תמהו השניים וכי לא ידע רבינו באיזה מצב הננו שרויים... נענה ר"מ ואמר, שמעו נא רבותי... שתים אשאל מכם, ועל שניהם תודו לי, הנה בסמוך אלינו עומד אחד מחיילי הרשע, האם זה נכון שברצונו להרוג יהודים, ענו השניים, בוודאי, הרי זה כל תאוות לבו. עוד אשאלכם, ואם אכן ימלא את תאוותו ויהרוג כמה יהודים ללא כל 'פקודה' האם מאן דהו יעמידהו לדין על כך, השיבו השניים, לא ולא, שמא תאמרו לי, מדוע באמת אינו עושה כאוות לבו, הורג ושופך דם כמים, הרי 'רצון' יש לו ומאידיך 'מורא מלכות' אין עליו, נתלהב ר"מ והסביר, בעל כרחך תאמר, כי הקב"ה נמצא עמנו והוא כביכול אומר לו, לא, לא, אל תהרוג, וממילא אין בידו עשות מאומה, אם כן, כשהוא כן הורג אין זה אלא רק כי הקב"ה עשה זאת, וכלל וכלל לא החייל, שלא הרשע ממית אלא הוא שלוחו של המקום ב"ה. יהודים הללו ניצלו מהמלחמה, ואח"כ הודו ואמרו שדיבורים הללו ליוו אותם בכל עת, ומאז לא ראו כלל חיילים וכו', רק את ה' עומד לצידם ומחליט עבורם בכל רגע ורגע מה יקרה עמהם.

ומקרא מלא דיבר הכתוב (איכה ג לו) 'מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה', ופירש רש"י, 'ואם באתי לומר לא מידו באה אלי הרעה הזאת מקרה היא שהיה לי, אין זאת, כי אם, בין רעות בין טובות - מי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה'. ידוע שהגה"ק רבי חיים מיכאל בער ווייסמאנדל זצוק"ל פעל גדולות ונצורות בימי 'המלחמה' הנוראה, והציל אלפי אלפים מאחינו בני ישראל מציפורני הרשעים ימש"ו, אמנם, אינה ה' לידו אפשרות להציל עוד כמאה אלף איש, ולדאבון לב היו מפריצי בני עמנו שבפעולות שונות גרמו למנוע הצלה זו. הדבר גרם לרבי מיכאל בער צער גדול וייסורי הנפש, ולא הצליח למצוא נוחם לנפשו, בצר לו נכנס אל הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע ושפך בפניו את כאב לבו - על דם בני ישראל שנשפך, בו בזמן שכבר היו סמוכים ונראים אל ההצלה, אלא שה'רשעים' מנעו זאת. הרי"צ הקשיב לכל דבריו בדומיה, ובסיימו נענה אליו בשלהבת אש - און ווער האט דאס אלעס געטאהן (מי הוא זה אשר עשה כל זאת), כאומר, הרי הכל נעשה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, אף הרשעים לא היו יכולים לעולל אם לא שכך היה רצון הבורא, ואין לנו שמץ השגה בהנהגת ה'. וסיפר רבי מיכאל בער שאז הפיח בו רוח חיים, ובכוחות מחודשים הקים את 'ישיבת נייטרא' לשם ולתפארת.

סיפר אחד מזקני הדור מחסידי באבוב, כי בימי המלחמה איבד את כל בני משפחתו, ב"ב וצאצאיו, ואף רבו נתעלה לשמי רום, והיה שבור ורצוף עד עמקי נשמתו ולא ידע לשית עצות בנפשו. עד שנגלה אליו הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע בחלום הלילה, והתמרמר בפניו על רוע המצב, ויען לו הרבי, שמע נא פירוש דברי הכתוב (דברים יא יז) 'וחרה אף ה' בכם'. כי אף במצב של וחרה אף - אף בעת זעם וחרון אף, הרי ה' בכם - הקב"ה שורה בתוכם כדכתיב (תהילים צא טו) 'עמו אנוכי בצרה', ומשגיח עליכם בהשגחה פרטית ומדוקדקת. דברים אלו הפיחו בו רוח חיים והחזיקו אותו בכל הזמנים הקשים.

בסוף שנת תש"ג נערכה אסיפת רבנים, וישב שם גם יהודי פליט מניצולי ה'מלחמה' שתיאר בפני המשתתפים את הזוועות הנערכות בבני ישראל דבר יום ביומו בירופ (אירופה), ובסוף דרשתו נענה ביגונו ובלבולו כי רב זיי טוהען און ער שווייגט' (וכל זה הם עושים והוא הקב"ה שותק)... נזדעק הגאון רא"ז מעלצער זצ"ל בכל כוחו זיי טוהען...

באר הפרשה - פרשת דברים

חבילות צרותיו, ומה לו להתאונן כל כך, ישליך על ה' יהבו - משאו, והוא יכלכלהו^ד.

וייסורים, והוא מאמין שהקב"ה עושה את כל המעשים לטובתו השלימה^ג, זה עולה במדרגה להיקרא בעל אמונה^ג.

וענין זה רמז הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פר' צו, חוקת ועוד, בשם ה'אלישיך') בדברי ההפטרות (לפרשתן, ישעי' א ג) 'ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן', בדברים אלו מוכיח הנביא את בני ישראל מדוע לא התבוננו מי מפרנסם וממלא כל מחסורם, ולכאורה צריך ביאור, בשלמא טענה הראשונה - ידע שור קנהו, טענה היא - מדוע השור יודע מיהו בעליו, ואילו בני ישראל אינם מכירים בצורם וקונם, שהוא בורא ומנהיג את כל הברואים. אבל הטענה הב' - וחמור אבוס בעליו, מה טענה היא זו על בני ישראל שאינם יודעים היכן מונח מאכלם, וכי מנין להם לדעת היכן מונח מאכלם ושתייתם. אלא,

דאגה מנין - כל דאגה חניס היא, שהרי הכל ביד ה' בפרשתן (א יב), 'איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם', וברש"י, 'משאכם - מלמד שהיו אפיקורסים'. וצריך ביאור, היכן מרומז בתיבת משאכם שהיו אפיקורסים, יש שביארו, כי אכן, המרגיש משאכם - שהמשא שלו הוא, שהוא נושא לבד את עול פרנסתו, את עול הרפואה, עול השידוכים, עול החינוך והנחת, עול הבית על כל צרכיו, ושאר הצטרכויותיו המרובים, ובעצמו נושא את משא צרותיו הקשה עליו מנשוא, הרגשה זו אפיקורסות גמורה היא, כי המאמין בה' יודע אל נכון שהקב"ה נושא על גביו כביכול אותו ואת כל

ער טוהט. זיי טוהען... ער טוהט. (כלומר, וכי 'הם' עושים... והרי 'הוא' עושה את הכל) בחשבון ממעל שאינו מובן תמיד ליושבי הארץ קרוצי חומר.

ב. דוגמא לדבר הוא מה ששמעתי מאחד מחבורתנו בעי"ת בית שמש יצ"ו, אשר בימי ה'סגר' והמצור שהוטל על כמה שכונות שם, הוצרך לצאת לשכונת 'חפציבה', אך בעמדו ב'מחסום' עצרו השוטר ולא נתן לו עבור בגבולו, ניסה לדבר אל ליבו שהוא הולך לקנות דבר לצרכי בית הכנסת, אך דבריו נפלו על אזנים ערלות באמרו - כך הן ההוראות... עבר שם אחר ושאלו אודות הדין ודברים שהיו לו עם השוטר, וסיפר לו שהוא נזקק לעבור ל'חפציבה' והשוטר מנע בעדו, הראה לו ההלך שניתן 'לחצות את הגבול' דרך רחוב פלוני, ואכן, הלה פנה לאותו רחוב והחל לרדת במדרגות, והנה לנגד עיניו עובר ידידו אשר שקע בחובות גדולים, ולפני כשנה שילם עבורו 'ערבות' על ההלוואה בסך \$1,000, ומני אז לא ראה אותו... וכמעט שלא בירך 'מחיה המתים' והזכיר לו את החוב ואכן הבטיח לו שיחזיר לו בקרוב... באותה שעה ראה בחוש כיצד הקב"ה הוא שהכניס בלב השוטר להתעקש שלא יעבור והכל בכדי שיפגוש את בעל חובו... ולטובתו היה כל טורח הדרך...

ג. ועי"ז גופא ממשיך עליו חסד ורחמים, וכמו שפירש הגה"צ רבי משה מידנער זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (ב ז) 'ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר', שכאשר יודע בליבו כי ה' אלוקיו עמו שוב לא יחסר דבר, כי כלום חסר דבר בבית המלך (הובא בתורת אבות).

ד. מעשה בעני שהיה מהלך בצידי הדרכים כשתרמילו על גבו, עבר לידו אחד העשירים כשהוא נוסע במרכבתו ההדורה, וראה את ההלך עייף ויגע מעמל הדרך והמשא, לכן קראו לעלות על עגלתו, והנה הוא רואה שאף בשהותו על העגלה ממשיך ההלך לישא את משאו הכבד על גבו - וכל גופו כואב מטורח המשא, תמה העשיר בפניו - מדוע לא יניח מע"כ את תרמילו וחבילתו הכבדה על קרקע העגלה, ויען המסכן, וכי לא די בכך שהנני מטריח את מע"כ לשאת אותי מרחק גדול כזה, האם יש צדק בכך - שאעמיס גם את משאי על עגלתך, אין זה אלא מן היושר שהעגלה תישא רק אותי, ואילו את המשא הכבד אשא בעצמי... נצטחק העשיר, ואמר, שוטה שכמותך, וכי כעת אין עגלתי נושאת אותך ואת תרמילך גם יחד, אינך מועיל במאומה בנשיאת המשא בעצמך, מדוע תיגע לריק להחזיק המשא עליך.

כיו"ב, אדם הדואג - שאינו משליך כל יהבו על ה', בחשבו - לא אטריח כל כך את הבורא - אלא אשא בעצמי חלק מדאגותי, ובזה אסייע לבורא כביכול לישא אותי... הרי זה שוטה גמור... כאותו הלך שחושב שמיקל מעל גבי העגלה, הרי אף לדברך - עדיין אתה וכל משאך נמצאים כביכול על הקב"ה, ומדוע תיגע לריק בדאגות מיותרות...

(כע"ז בח"ח עה"ת בשלח, עמוד קה).

על החורבן ביותר עלינו להעמיק במחוננו בא-ל הטוב, לסמוך עליו ולהסיר דאגה מן הלב, כי שורש החורבן הוא חסרון האמונה ואותה 'בכיה של חנם'. וכדאיתא בגמ' (תענית כט.), כתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא', אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות. והרי, ששורש חורבן הבית ומקור כל הגלות המר הלז על חסרון האמונה בא לנו, שהרי זו הייתה 'בכיה של חנם' שלהם - שהתרעמו על ה' כמו שנאמר בפרשתן (א כז) 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת

כך ביאורו של מקרא, החמור אינו הוא על אבוסו כי הוא יודע שבעליו יספק כל מחסורו, כיו"ב בא הנביא בטענה לבני ישראל, מדוע הנכם דואגים על פרנסתכם, במאכל ומשתה, וכל מחסורכם, ואינכם סומכים על ה' - הזן את העולם כולו, ומי שהאמונה מושרשת בלבו, יודע אל נכון שאין לו כל סיבה לדאוג דאגת הפרנסה הניתנת לו ממילא ע"י הקב"ה.

ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת החיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחויב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים

ה. והמדמה בנפשו כי בידו הדבר - להשיג את פרנסתו בדרכים הנראים לו, אין הברכה מצויה במעשה ידיו, והמבין יבין... וכך הווה מעשה באחד שפנה באמצען של 'תשעת הימים' אל הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצוק"ל ושאלתו בפיו, הרי בימים הללו יש למעט במשא ומתן, אלא שכעת נזדמן לו הצעה לביזנעס (עסק) גדול עם כמה עשירי עכו"ם, ומניעת עסק זה הוא הפסד ממון עצום, התיר לו ר' משה לגמור את העסק לברכה. מכיוון שקיבל היהודי 'היתר' הוסיף לשאול האם מותר לו לגלח את שערות זקנו אשר צימח בשלושת השבועות, בכדי שיראה מכובד יותר בעת פגישתו עם הגויים, אך את זאת לא התיר לו ר' משה בשום אופן. אמנם כשבא למעשה התיר היהודי לעצמו וגילח זקנו.

בעת שבתו עם הנכרים, וכבר עמדו 'לסגור' את העסק, שאלוהו הגויים, מנין לנו שהנך ישר ונאמן, אולי רמאי וגנב אתה, ענה הסוחר, הלא יהודי אנכי, ובני עמנו ידועים כאנשים נאמנים ומהוגנים. אמרו לו הגויים, אם יהודי אתה מדוע איננו רואים בזקנך זיפי שערות - שהרי אסורים אתם בגילוח בימים הללו, ואם לדתך אינך נאמן ואת הלכותיה אינך מקיים, וכי לנו תהיה נאמן... ומה לנו לעסוק עמך, הגויים הלכו להם וכל העסק התבטל, ללמדו לקח טוב, שעושר והון מה' הוא, ואי אפשר להרוויח אפילו מאומה כשפועלים אפילו כמלא נימה נגד רצונו יתברך.

בדרך צחות מספרים על אחד ששימש כבעל תפילה בקולו הנעים באחת מהקהילות המפורסמות, בשנה אחת בהתקרב ימים הנוראים אמר החזן לרב הקהילה הנה לרגל ימים הנוראים עשיתי 'ריבונו של עולם' חדש, כשכוונתו על התפילה 'ריבונו של עולם' שאומרים בעת פתיחת הארון - שהלחין עליה נעימה חדשה, ענהו הרב הישמור לך כי עוד טרם שאתה ה'חזן' תעשה 'ריבונו של עולם' חדש יכול הריבונו של עולם לעשות חזן חדש... וכוונת הדברים ללמד לאדם לזכור בכל עת שהוא וכל אשר לו תלויים בידי של הקב"ה, ואין בידו עשות מאומה אם אין הקב"ה בעזרו.

1. מן העניין להביא יסוד גדול בעניין הבטחון הנוגע ביותר לזמן הזה, שהנה נאמר (קהלת ז יז-יח) 'אל תרשע הרבה ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך, טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ירך כי ירא אלוקים יצא את כולם', וביאר ה'מצודות דוד' וז"ל (בשינוי קצת), אל תרשע הרבה - אם בא לך דבר המחריד אל תחרד יותר מדאי ולא תבלבל דעתך, כי 'למה תמות בלא עתך' - כי החרד ביותר הנה החרדה ממיתו. ומאידך 'אל תהי סכל' - לבלי הרגיש כלום בדבר המחריד, שגם ע"ז נאמר למה תמות בלא עתך, שמי שאינו מרגיש כלום אינו נשמר מדבר המחריד והמות נכון בידו. אלא טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ירך, ר"ל שיחרד מדבר המחריד ויאמן הלב לבל ירגיש הרבה להטריד ביותר, כי החרד ביותר הוא כאלו מסיר בטחונו מה', ומי שאינו מרגיש כלום הוא כאלו אינו חושש על גזרת המקום אשר שלח עליו החרדה, אלא ירא אלוקים יוצא ידי שניהם מעט להחריד ומעט לאמץ הלבב. אמנם זאת ה'חרדה' לא תהא מאותו הדבר המחריד אלא מגזירת המקום אשר שלח עליו החרדה, וכמו שכתב הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (בעת מגיפה, הובא באמרות משה באגרות קודש' מכתב ג) שלא יעלה שום פחד ויראה רק מה', ולא מהדבר ר"ל, וד"ל, כי היראה היא מהמסבב ולא מהסיבה ר"ל.

2. ובזה פירשו דקדוק לשון הכתוב (ירמיה ח כג) 'מי יתן ראשי מים וְעֵינַי מִקוֹר דְּמַעָה', שתלה מי הדמעות ב'ראש', כי אכן וודאי שפלגי מים תרד עיננו, אם על שבר בת עמי, ואם בתפילה, אך אותם דמעות צריכות להיות מתוך התבוננות ב'ראש', ושלא לבכות על דבר שאין בו צורך ולהתאונן בבכיה של חנם'...

באר הפרשה - פרשת דברים

החורבן הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכיה של חנם'.

ואל תשיבני, וכי לבכייתי תקרא 'בכיה של חנם', הרי מצבי קשה מנשוא, הסתיר ה' פניו ממני, כי באמת חנם חנם תיחשב בכייתך, שהרי גם בני ישראל היו באותה שעה 'בלילה ההוא' - בזמן נסיון והסתרה,

ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו, ולא האמינו שיביאם אל ארץ טובה, ומכיוון שפגמו באמונתם השלימה שהקב"ה נמצא עימם תמיד בכל מצב", נסתבב החורבן הנורא, וכדאיתא במדרש (במד"ר טו כ) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם, זה שאמר הכתוב (ירמיה יב ח) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, אותו קול שבכיתם גרם לכם להיות שנואין', ונקבע בכיה לדורות. ונמצינו למדים שמעיקרי ה'תיקון' על

ח. מעשה שהיה באחד מימי 'תשעה באב' בשנות 'המלחמה', כפי שהעידה אשה אחת מנכדי הגה"ק רבי הלל מקולמייא זי"ע (בת חתנו ר' יצחק אייזיק ליכטנשטיין זצ"ל), אשר נלב"ע לפני כמה שנים, שהפרידו אותה כמו ריבי רבבות מאחינו בני ישראל מאמה ובעלה, והכניסוה לאחד המחנות, בהגיע יום תשעה באב הוציאו את כל דרי המחנה לחצר תחת כיפת השמים - ואותו היום יום בהיר בשחקים היה ללא שום זכר לעננים. הרשעים ימ"ש ציוו עליהם לישוב על קרקע החצר שהייתה מחופה באבנים משוננות ומחודדות בכדי שידקרו אותם ברגליהם, ועל כולנה העמידו מנגנים בכלי זמר - במינים ועוגב וכל צלצלי שמע, בכוונה תחילה לדכאותם ביום המר והנמהר תשעה באב עד דכדוכה של נפש. אשה זו לא הייתה יכולה לסבול השפלה נוראה זו, ומתוך מעמקי לבה זעקה אבינו שבשמים לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה, פתח נא את ארובות השמים וירד 'שלאקס רעגען' (גשם חזק בלשונם באונגריין) ויפסק חילול השם הנורא הזה. תוך כמה דקות נראו עננים כבדים בשמים, ויפתח ה' את ארובות השמים והחלו לרדת גשמים עזים עד אשר כל הרשעים הבריחו עצמם ומנגניהם אל תוככי הצריפים, אז נשמו גם כל היהודים לרווחה כשיכלו להיכנס אל תוככי צריפם. וסיפרה אותה אשה, שממעשה זה שאבו חיזוק במשך כל תקופת המלחמה להאמין כי אבינו רוענו משגיח עלינו על כל צעד ושעל - בראותם שבתוך הסתר הפנים הגדול והנורא, שומע הקב"ה את שוועת הזועקים אליו.

ט. מענין לענין, בספר אמרי שפר להג"ר שמעון דייטש זצ"ל (תלמידו של החת"ס זצ"ל שעלה לארה"ק) מביא על דברי הגמרא (ברכות ט:) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', 'ששמע לימוד שיחת חולין' ממורו החתם סופר זצ"ל דביום תשעה באב מתפלשין בעפר ויושבים על הארץ, ואחר אמירת איכה והקינות קמים כל בית ישראל מן העפר ומן הבכי ואומרים 'עלינו לשבח לאדון הכל וכו' שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה', והרי לכל הארצות ואומות הוא טוב יותר מאצלנו, ואמירת תפילה זו בכל ימות השנה אינו חידוש כשאין אנחנו מתמרמרים על אבדן מולדתנו וארצנו, אבל החידוש הוא דאפילו ביום תשעה באב יום החושך ואפילה ג"כ אנחנו משבחים ומודים שלא עשנו כגויי הארצות ולא שם חלקינו כהם. ומתוך הדברים למדנו, כי גם בזמנים הקשים ביותר עדיין עלינו לשבח לאדון הכל ולהודות לו על רוב חסדיו אשר גמלנו וגומלנו תדיר.

י. עדות נפלאה העיד הגה"ק מרן ה'חתם סופר' זי"ע על מורו הגה"ק רבי נתן אדלער זי"ע בהאי לישנא, ביצקי מים על ידו [של מורי] בתחילת בואו לבאסקאוויטץ ולא היה לו כי אם בן קטן ובת אחת כמו י"ב שנה, אהובה לו במעשיה כאמה כן בתה אי אפשר לספר בשבחה, ובעוה"ר מתה שם, ולא דמע עינו, והיה מצדיק את הדין בשמחה גדולה ונפלאה אשר לא ראיתי ממנו דוגמתו בתפילת שמחת תורה, אך ביום השבת פרשת וירא היה רגיל לעלות כהן ולמפטיר בכל שבת, וגם באותו שבת שבתוך השבעה לא מנע עצמו מהנ"ל, אך באמרו ההפטרה זלג דמע א' מעיניו וקבלו בידו, ומיד חזר ונהפך לאחר ושוב לא נראה בו רמז עצבות, ולא הזכיר שמה כלל, ולא היה לו ולד אחר לעולם, עכ"ל (נדפס בליקוטי תשובות חלק המכתבים סימן ט). הגם כי מדרגה כזו גבוהה היא עד מאד, מ"מ ללמדנו יש בזה כיצד לקבל כל חד וחד במדרגתו ובמקומו את הנהגת הבורא באהבה ובשמחה.

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר רבי שמעלקא מלעלוב שליט"א ששמע מבעל המעשה ה"ה הגה"צ הנודע בשערים ר' מנשה ראזענפעלד זצ"ל, וכך הוה מעשה, ר' מנשה הצטרף לנסיעה עם הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע כדי לשמשו על האניה בלב ים בדרכו לביתו (מארה"ק לפולין). וכיוון שהיה לר' מנשה 'סדר היום' מסודר להפליא - כשהוא משכים קום בשעה 3-4 לפנות הבוקר וממלא את כל יומו בשיעורים וסדרים, וכאן מחמת טלטולי הדרכים (ושימושו את הרבי) נשתבשו לו סדריו, נאנח ר' מנשה ואמר 'רבש"ע, ווען וועט זיך עס שוין ענדיגן און אריבער גיין'

החלונות, ומראה לנו בעיני בשר ממש את 'השגחתו' בהארת פנים שכל החשכות הייתה חסד עליון להצילנו מכל רע ולהיטיב לנו בכל מיני טובות¹, וללמד על הכל כולו יצא - אף בשאיננו רואים זאת בעיני בשר, לדעת ולהאמין כי הכל בחשבון לטוב לנו כל הימים. ובוה יפסיק מלבכות בכיה של חנם², כי יהיה 'נכון לבו בטוח בה' סמוך לבו לא יירא' (תהלים קיב ז-ח)³.

זכה כתב בספר 'אגרת השיול' (להנה"ק רבי חיים אחי המהר"ל מפראג, אות א) כי בכל 'מגילת איכה' לא

ומ"מ אמרו חז"ל על מצב כזה שהוא 'בכיה של חנם', והיינו מעמא כי הקב"ה מנהיג עולמו בחסד וברחמים, ועינו פקוחה על כל בריותיו בכל עת ובכל שעה, 'מציץ מן החרכים משגיח מן החלונות' על כל העולם כולו, והוא מנהיג את כל הברואים בחוט של חסד, ואף בשעה שאין נראה כן בעיני בשר, הרי אנו 'מאמינים בני מאמינים' שהכל מונהג ומושגח בהשגחה פרטית, להיטיב עמנו בכל עת ובכל שעה, ואין דבר הנעשה בעולם מעצמו, כי לא בסתם יארעו כל מיני מקרים ומארעות בעולם אלא 'הכל בחשבון'. ופעמים שהקב"ה פותח את

(רבש"ע, עד מתי, אימתי יגמרו ויעברו מעלינו כל אלו הטלטולים), והיה הדבר תוך כדי הילוכו עם הרה"ק רא"א, כשמוע הרה"ק את דבריו עמד מלכת ואמר לו במעין גערה 'א איד דארף נישט וועלען איבער קומען נאר אלעס מקבל זיין באהבה ובשמחה' (לא ימתין איש יהודי שיעברו מעליו זמני הקושי, אלא אדרבה יקבלם באהבה ובשמחה), וכה אמר ר' מנשה שהדברים נחקקו בלבו, ומאז לא התאונן במשך כל ימי חייו על שום דבר ומקרה שאירע לו.

יא. וכן הדברים אמורים לכל צרה וצוקה המתרחשים ובאים על האדם, לבל ירך לבבו בראותו כל הרפתקאי זעזוע עליו, וידע כי כל הנעשה בעולם לטובתו ול'עלייתו' הם באים. ויובנו הדברים עפ"י 'מעשה שהיה' בסוס נאמן לאדונו, הלה היה עובד יומם ולילה עבור האדון 'כמו סוס', האדון שנהנה מההכנסות שהסוס מכניס ל'אוצרו' בעבודתו המסורה היה מרבה להיטיב עמו כגמולו הטוב, מאכילו ומשקהו ממיטב מאכלי הסוסים, ואף בית מדור ללון העניק לו כראוי וכיאות לסוס שכמותו... עברו הימים והשנים, והסוס החל להראות סימני זקנה, כוחותיו כבר לא עמדו לו, ומזמן לזמן הרגיש הבעה"ב כי 'הכנסות' הסוס פוחתות והולכות, ואילו ה'הוצאות' סביב מאכלו ומשקהו לא פחתו במאומה, וכבר חישוב בעה"ב 'לשלחו בגט שחרור' - 'וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול'... אבל מחמת הכרת הטוב לא הפקיר את סוסו נאמנו משכבר הימים. עד שביום בהיר הילך הסוס ברחובה של עיר ולרוב זקנותו לא ראה כהוגן ונפל ל'בירא עמיקתא' (בור עמוק) חמישים אמה, ואך בנס נשאר לחיות, עתה עלה בדעת בעה"ב - אכן, עד היום ריחמתי על סוסי הנאמן ולא שלחתי לחפשי - אבל בזו השעה משאירע לו כן מותר לי לקיים בו 'רק לא ירבה לו סוסים' (דברים יז טז), ו'שם תהא קבורתו'... פתח בעה"ב ב'לשם יחוד' לקיים מצוות 'קבורה', נעמד על שפת הבור והחל משליך לתוכו עפר למען יכוסה כל גופו וראשו כדת וכדין... הסוס שעמד בתוככי הבור הביט ממטה למעלה בתדהמה ותימהון על בעליו, מדוע מכסני מר בעפר... והבעלים בשלו - מריק לתוככי הבור שקי עפר בזה אחר זה... ועדיין מביט עליו הסוס בעיניים מלאות פחד ובעתה עד... שראה הבעלים כי בכל פעם שהוא משליך עפר לתוך הבור קופץ הסוס לגובהו של בור, וכן יעשה שוב ושוב... מתחילה לא הבין הבעלים לשמחה וריקודין הללו מה זו עושה. עד ש... ראה כי הסוס הולך ועולה מעלה מעלה, עד שיצא מן הבור כשהוא בריא ושלם בכל רמ"ח ושס"ה, או אז הבין כי אף שהוא בא לקברו ולכסותו בעפר, אבל הסוס השתמש ב'קבורה' זאת להעלות עצמו עוד ועוד על הר העפר שנעשה בבור תחתיות עד שיצא לחפשי לגמרי...

ולדין, אנא ממך, מנע קולך מבכי בשעה שהנך רואה כי פלוני רוצה ובא לקברך בחיים חיותך... אל תתפעל ממנו, כי חבילי עפר ואדמה שהלה משליך עליך אינם אלא 'הר' להעלותך למעלה להוציאך ולדלותך מבור גלותך ושפלותך. יב. וכה ביארו בלשון הכתוב (תהילים פב ה) 'לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו', כי זה הנוהג באמונה תמימה גם 'כשלא ידעו ולא יבינו', הרי 'בחשכה יתהלכו' - גם בעת החשכה יוכל 'להתהלך' ברוגע ובשלווה מבלי שיפול...

לעומתו זה הרוצה 'להבין' כל דבר אזי בעת החושך לא יוכל להחזיק מעמד רח"ל, ומאיליו מתמוטט הוא... יג. מצינו במשנת ה'חפץ חיים' (ח"ח עה"ת, וירא הערה 1) על הפסוק (תהילים לב ז) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', כמו שהונתן לחולה 'רפואה' (תרופה) שהיא מרה מאד, יעטוף אותה במעטה רך ונעים (קפסולה) בכדי שלא ירגיש החולה את המרירות שברפואה, כך נמי, בכל מיני 'מרירות' המתרגשים ובאים על האדם, יעטוף את הצרה בבטחון, ואז יומתק לו הכל, ולא ירגיש שום מרירות כלל.

באר הפרשה - פרשת דברים

הקב"ה לעשות עימו. ואכן המתחזק באמונה בשעת ההסתדר וחושך וגם 'בלילה שירה עמו', הרי מתקן הוא את שורש הפגם של 'זיבכו העם בלילה ההוא'.

ואף שגם למאמין אפשר שיארע לו מקרים המצערין, אמנם, מכיוון שהוא מאמין בה', יודע הוא שאין כאן כל מקום לצער שהרי את הכל עשה לו אביו מרחמו העושה הכל לטובתו, ובוודאי עוד יתגלה לו אור גדול...

וז"ל בעל ה'משפט צדק' (אות פ"ה) ^{טו} אדם טועה על דבר וסובר שהוא רע כענין 'לעבד נמכר יוסף' וכיוצא הרבה מאוד, אבל אדרבא זאת הסיבה לפעמים לטובתו שיבא לו אח"כ מזה טובה גדולה, וזהו שאמר (תהלים קיח כא) 'אודך כי עניתני' שהעניני היא לי לישועה. וזהו שאמר (עי' שופטים י טו) 'והטוב בעיניך עשה' - ר"ל אדם טועה ומבקש ומתחנן מהש"י שיתן לו דבר זה או דבר זה כי חושב שזאת לו טובה אמיתית, ובאמת כמה פעמים אינו כן, ע"כ מתפללים אנחנו רבש"ע תעשה לי הטוב בעיניך - מה שאתה יודע שטוב הוא באמת זאת עשה לנו ולא זולתנו. וזהו שאמר (תהלים סט יד) 'ענני באמת ישעך', דקשה וכי חס ושלום יענהו בשקר. אמנם פי' רבש"ע אתה יודע איזהו ישועה אמיתית, ובזו הישועה ענני ולא בזולתה.

ובך איתא בפירושי המשניות להרמב"ם (ברכות פ"ט מ"ה), על המשנה 'חייב אדם לברך על הרעה' כשם

נוכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר טעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו', והיינו שכל הצרות אינם אלא ב'רחמים' ולא על ידי דין ורוגז ח"ו.

ובך פירש המלבי"ם מה שנאמר (תהלים מב ח-ט) 'תהום אל תהום קורא לקול צנורך כל משבריך וגליך עלי עברו, יומם יצוה ה' חסדו וגו', וכבר פירש רש"י ש'תהום' משל הוא על הצרות, ותהום אל תהום קורא היינו 'צרה קוראה לחברתה', וביאר המלבי"ם 'שבעת שבאו עלי צרות גדולות היה זה אצלי אות ומופת שתעשה לי ניסים ונפלאות גדולות' וכו' ויצייר (מלשון ציור ומשל, וכלומר שהכתוב אומר בלשון דמיון) כי בעת נשמעו הקולות האלה קולות מים רבים אדירים תהומות ומשברים שמע כי צעקו בקולם והודיעו תיכף כי חסד ה' מוכן לבוא, וכי זה סימן כי יצוה ה' חסדו לנוסם ניסים ונפלאות ואותות ומופתים, וזהו שאמר ששמעתי או שתהום האחד קרא לתהום האחר לאמור יומם יצוה ה' חסדו'. והוסיף המלבי"ם לפרש בזה גם המשך הפסוק 'ובלילה שירה עמי תפילה לקל חיי', כי גם בעת הצרות כשעוד היה חושך ולילה כבר אז היה שירה עמי - 'שכבר שרתי שיר החסד והתפללתי עליו תפילה לקל חיי, כי בהנשא התהומות והמשברים ידעתי שיבוא החסד אחריהם' ^{טו}, וכבר מעכשיו היה שר ומשבח על כל החסד אשר עתיד

יד. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בפרשתו, שנה ראשונה) ז"ל, ולכן חודש זה נקרא אב שהוא עתיד להיות אב לכל חדשים, מאחר שנעשו בו רעות מוכרח שיהיו בו טובות מרובות יותר מכל חדשים, על דרך מה שאמר הכתוב (תהלים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו', עכ"ל. והרי ש'זמן' שנעשו בו רעות סימן הוא על הטובות העתידים להתרחש באותה תקופת השנה, וכן על דרך זה גם ב'נפש', שהצרות הגדולות הבאות על האדם הם סימן טוב לניסים ונפלאות העתידים לבוא עליו.

טו. וכבר איתא במדרש (שוח"ט תהלים כ) דבר אחר 'ענך ה' ביום צרה' (משל) לאב ובן שהיו מהלכין בדרך ונתייגע הבן, אמר לאביו והיכן היא המדינה, אמר לו, בני, סימן זה יהא בידך, אם ראית 'בית הקברות' לפניך דע כי המדינה קרובה לך, כך אמר הקב"ה לישראל אם ראיתם שהצרות מכסות אתכם באותה שעה אתם נגאלים שנאמר יענך ה' ביום צרה.

טז. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע חיבב והעריך מאד ספר זה, וכן הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע היה ממליץ לאברכים שעברו יסורים ל"ע להגות בספר זה לדעת כי משפטי ה' אמת ולקבלם באהבה ובשמחה.

יז. בא וראה שכרם של המצדיקים עליהם את הדין ומקבלים אותו באהבה, וכמובא במדרש (איכ"ר א, מט) על מרים בת בייתוס הנחתום שנשבתה לבין הגויים בעכו ופדו אותה מידיהם ואף קנו לה 'חלוק' שיהא לה בגד ללבוש, וירדה לחוף הים לשטוף אותו לכבסו והגיע גל אחד ושטפה ו'נטל' עמו את הבגד למצולות ים, שוב קנו לה חלוק אחר, וגם הוא נשטף בין הגלים, וכשרצו לקנות לה בגד שלישי אמרה להם 'הניחו לו לגבאי שיגבה את חובו, כיון שצדקה עליה את הדין רמז הקב"ה לים והוציא לה פליה'.

נתתי את הגל-עד, השמחה והגילה הם עדים נאמנים שהוא מכיר את הקב"ה^ט (הובא במרום הרי"ם).

ומי שחטא ישוב - לעולם אל יתייאש מן התשובה

בפרשתן (א א), 'במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב, וברש"י

ביאר איזה תוכחה רמו להם בכל תיבה ותיבה - כל אחת על עוון אחר, אלא שלא נכתב לפי סדר המאורעות, וביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע שנכתבו הדברים שלא בסידרון, כי אם היה נכתב על פי הסדר, היה מקום לחשוב ש'כך הוא סידרון של דברים' - אם נכשל אדם בחטא הרי הוא נכנס בין 'כת החוטאים', ועליו להמשיך הלאה בדרך זו, להמשיך מחטא זה לחטא הבא כפי הנכתב ב'רשימת החטאים'... על כן כתבתם התורה שלא בסדרן - שבאיזה מקום שכבר נפל בידו לשוב תיכף ומיד - להתקרב אל בוראו...

בדברים הללו פירש הרה"ק הישפתי צדיק זי"ע (אות טז) בהא דכתיב בפרשתן (א י) 'והנכם היום ככוכבי השמים לרוב', והביא ה'בעל הטורים' שמצינו

שמברך על הטובה^{י"ח} - לפי שיש דברים רבים שתחילתן טובים ויהיה אחריתם רעה רבה, ועל כן אין ראוי לו למשכיל להשתומם כשתבא עליו רעה גדולה מפני שאינה יודע סופה (שלכסוף יצא לו טובה גדולה מזה), וכמו כן אסרו להרבות בשמחה ובשחוק (כשיש לו רוב שפע וטובה), כי גם שם אינו יודע אם ישאר לנצח ואולם אזהרת הכתוב על היגון והדאגה כל כך גלוי ומפורסם בספרים ובדברי הנבואה שאין צריך לדבר עליו עכ"ל.

ותחת ה'בכיה של חינום' ירבה ב'שמחה של חינום' אשר תבוא לו מתוקף אמונתו, וכמו שרמו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפרשתן (ג טו) 'ולמכיר נתתי את הגלעד', שלכן לא נכתבו 'נקודות' בספר התורה, כדי שנוכל לדרוש את פסוקי התורה כפי הצורך. וכך יש לדרוש כאן, 'ולמכיר' בניקוד פת"ח, הקב"ה אומר, סימן זה נתתי להכיר על ידו האם האדם מאמין ומכיר בהנהגת ה', והוא - השמחה, כי המכיר בהנהגת ה' יודע כי מאתו לא תצא הרעות, והכל לטוב, ומה יש לו לדאוג ולהתעצב ממקרה פלוני וממעשה אלמוני, הרי בכל מאורע יש לקוב"ה חשבון על מה אירע ומדוע אירע. וזהו 'ולמכיר',

כעין זה ממש איתא גם ב'ירושלמי' (שבת פט"ז ה"ז) 'מעשה שנפלה דליקה בחצר יוסי בן סימאי בשיחין וירדו בני קוצרה (אנשי השר) של ציפורין לכבות ולא הניח להן. אמר להן הניחו לגבאי שיגבה חובו. מיד קשר עליו הענן וכיבהו'. וכך היה אומר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, הנה 'בית יעקב' אלו הנשים פטורים מציצית ותפילין ושאר מצוות עשה שהזמן גרמא, ולכאורה נגרע חלקם שאינם יכולים לעבוד את הבורא ית"ש כמו האנשים, אולם לזאת נתנו להם מתנה גדולה לברך בכל יום 'ברוך שעשני כרצוני', ואין לך עבודה גדולה מזו לקבל את הנהגת הבורא באהבה ובשמחה ולהודות על שעשני כרצוני... (ופשיטא שגם ה'אנשים' שאין מברכים ברכה זו עליהם לקבל את הדין בשמחה...).

יח. דברים נפלאים היאך ניתן לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (חוקת ד"ה זאת חקת) בזה"ל, ותדע נאמנה כי זה הטוב והחסד (של היסורים) היא יותר טובה וחסד מטוב הגמור. כי הלא נודע (סנהדרין מו.) אשר בצרתם לו צר, וכשהאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי וכו', ונמצא שכאשר הטוב השלם ברוך הוא שולח יסורין אל האדם, כביכול לו צער מזה, ואך למען גודל טובו וחסדו שרוצה בטובת האדם, כביכול מתאפק על צערו ומצער האדם, בכדי שיטיב לבריותיו, מה שאין כן בטובה ששולח לבן אדם גם לפניו טוב הוא וכו'. ואם האדם מבין את זה ויודע באמת שהיסורין לא באו כי אם לרפאות הבשר החי בשאת, אזי מוסיף אהבה על אהבה וצמאון על צמאון לקל הטוב והמיטיב לרעים ולטובים ברוך הוא, שמצער עצמו כביכול בעבור טובת האדם. ובזה יוכל להפוך לבבו באמת באהבה וחיבה, ולברך ולהודות לרופא נאמן ברוך הוא על כל הרעות, כי זה תכלית הטובה לפניו לקבל אורו ברוך הוא וברוך שמו על נכון. עכ"ל (ועיי"ש שמאריך בזה).

יט. הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ביאר בפסוק זה בשם הרה"ק מלובלין זי"ע, שהקב"ה אומר 'ולמכיר' מי שמכיר ומאמין בי באמונה שלימה, לאדם כזה 'נתתי את הגלעד' לו אני נותן מדריגה רבה של גילוי אליהו הגלעדי' (פרי צדיק פר' מקץ אות יד).

כ. אגב גררא, במדרש (רבה א יא) כתב על הפסוק הנזכר 'ה' אלוקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב - זהו שאמר הכתוב (תהילים ה ח) אשתחוהו אל היכל קדשך ביראתך'. וצריך ביאור מה שייכות זה לזה, וביאר הגה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע זי"ע שקבלה מרב הונא (האמורא) כסגולה כנגד עין הרע - לומר הפסוק 'אשתחוהו

באר הפרשה - פרשת דברים

מחנה יהודה, השממות, ד"ה פר' דברים), כי בא לרמוז למו שתולה סיבת פרנסתו בעסק אשר הוא עוסק, אנא, פקה עינך וראה כי טעות גדולה בידך, שהרי באמת, לא העסק מפרנס האדם אלא הקב"ה. למשל, אם הוא מחזיק את ה'ראנדי' (חכירות בית המזיגה מהפריץ) והוא חושב שדייקא מ'בית מזיגה' זה תבוא פרנסתו, הרי שאם ביום מן הימים יקחו ממנו זה העסק - כי בא 'מוסר' והלשין עליו אצל הפריץ, וכיו"ב, יאבד הלה את עשתונותיו, ויחשוב כי אפסה תקוותו, וכל זה בא לו מחמת שתולה סיבת פרנסתו בעסק אשר עוסק. אך המאמין יודע כי לא העסק מפרנסו אלא הבורא יתב"ש הון ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי בינים, ואין מעצור לה' להושיע ולהזמין לו פרנסתו ממקום אחר טוב יותר מזה הראשון²².

ב'מסורה' ב' פעמים תיבת 'והנכם', א. בפסוק זה - והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. ב. 'והנכם הולכים איש אחרי שרירות לבו' (ירמיה טו יב), ומבאר ה'שפתי צדיק' הרמוז בדבר, שגם מי שכבר הלך אחרי שרירות לבו רח"ל עדיין בכוחו לשוב להאיר ככוכבי השמים, כי כל זמן שאדם חי, פתוחים לפניו שערי תשובה שיוכל להיות נקי ומאיר ככוכב. ובוה נותן טעם לשבח במה שהוסיף משה לומר והנכם היום ככוכבי השמים, שלכאורה תיבת 'היום' אין בה צורך, אלא הכוונה על דרך שאמרו חז"ל (הובא ברש"י כ"ט יב) 'מה היום מאפיל ומאיר', ואף כאן אמר להם משה רבינו ע"ה, שאף אם הינכם כמו 'היום' שהוא מאפיל הרי בכוחכם ובידכם לחזור ולהאיר כבראשונה²³.

נותן לחם לכל בשר - פרנסה מן השמים

זוה פירוש הכתוב ובדבר הזה, החושב כי דווקא מ'דבר זה' - מעסק ו'השתדלות' פלונית תבוא לו הפרנסה,

בפרשתן (א לב), 'ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוקיכם', וביאר הרה"ק מסטרעמין זי"ע (הגל

אל היכל קדשך ביראתך', ועפ"ז יש לפרש, שהיה קשה לבעל המדרש היאך אמר משה רבנו ע"ה על עם ישראל שהינם ככוכבי השמים לרוב ולא חשש שמא יעורר בזה עינא בישא עליהם, ומתרץ המדרש 'זהו שאמר הכתוב' - שמשה רבינו אמר את הפסוק 'ואני ברוב חסדך...' לבטל העינא בישא (ספר קרניים מאמר י וב'דן ידיו' שם, עיי' לקט אמ"ק בעלזא, דברים בשם המהר"ש).

וכתב הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע (בארות המים, עניני סגולות) בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, סגולה נגד עין הרע לומר ג"פ הפסוק (תהילים ס"ט יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון ענני באמת ישעך', ואח"כ יאמר רבש"ע בעל השמות היוצאים מפסוק 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך' מהר"ת ומס"ת ומאמצעי תיבות תסיר העינא בישא מפלוני בן פלוני, אמון, ויה"ר כאילו כוונתי כל הכוונות שכיוון בהם רב הונא ע"ה. וינצל מכל עין הרע.

כא. בא וראה עד היכן מגעת כוחה של תשובה, עפ"י מאמר חז"ל (יומא נד.) בשעה שנכנסו אויבים להיכל (להחריב את ביהמ"ק) ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים שהלא כשאינם עושים רצונו של מקום אזי פניהם אל הבית, וביאר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק, ראשי חדשים, אדר ה) שאכן משראו בני ישראל שכלו כל הקיצין והאויבים כבר נכנסו להיכל הרהרו מיד בתשובה, והאף אומנם שכבר לא היה בידם לבטל את הגזירה, מ"מ מיד נחשבו כ'עושיין רצונו של מקום' ונהפכו הכרובים להיות פניהם איש אל אחיו, ובאופן זה מצאום האויבים.

כב. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוז'ין זי"ע ענין זה לעני ואביון שהיה נודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנם אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורתך, הראהו בעה"ב הכנס נא אל הבית הסמוך שם תקבל משכורתך, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרכותו. תוך כדי אכילתו שמע העני שהאורחים היושבים לצדו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנם אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם להיכנס

דברים תתה, ד"ה כי ה"א) מהו ידע לכתך - הלוכך, לבלוכך, וצערך בפרנסתך, עכ"ל. וביארו בה צדיקים שבא לומר בזה, כי ה' יתברך יודע ועד כמה מתלכלך האדם ודעתו טרופה עליו בטרדת הפרנסה, עד שראשו וליבו בל עמו. ומה יעשה האדם - ה' אלוקיך עמך, יזכור תמיד את ה' האלוקים - כי הוא הזן ומפרנס, והוא הממלא לבל יציר נברא כל מחסורו, ואז אכן, מובטח הוא ש'לא חסרת דבר' (אמונה ופרנסה להרה"ק השומר אמונים ז"ע עב' מט).

סימן הוא שאינו מאמין בה' אלוקים. כי אם היה מאמין היה יודע ומכיר שהפרנסה בידי ה' היא, וכל ענין ההשתדלות אינו אלא חובה המוטלת על האדם כיון שכך גזרה חכמתו יתברך - 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג יט), אך לא היא המביאה לאדם את הפרנסה²¹, שהיא באה מן השמים כפי הנקצב לו, ואינה תלויה בריבוי או מיעוט ההשתדלות²².
בפרשתן (ב ז), 'ידע לכתך את המדבר... ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר', ובמדרש, (בילקו"ש פר

לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד... עד שהתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו.

ממעשה זה נלמד לשני הצדדים. א. שכל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. שהאוכל שקיבל העני לא היה כלל תשלום בעד עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חינם ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו. והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לאדם את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה כי אם גזירת המלך 'בזעת אפיך תאכל לחם', ועוד ידע שפרנסתו לא באה לו מחמת השתדלותו, ומעתה, מדוע נראה לו שלפי רוב השתדלותו תתרבה פרנסתו, בוודאי הכל יגיע אליו כמות שנקצב לו מן שמיא.

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל נסע פעם ללאנדאן לאסוף מעות וכספים עבור ה'פעילים' (שהיו מצילים נפשות ישראל משמד רוחני), והייתה נסיעתו מלווה בכרכתו ועידודו של הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע. למעשה לא הצליח רבי שלום לקבץ מעות כפי הצורך, בשובו לארה"ק נכנס אל החזון איש, בטרם פתח פיו לספר העובר עליו, אמר לו החזון איש - היה כאן יהודי מבראזיל ושמו בערקאוויטש והשאיר לצדקה צ'יק (טשעק) בן \$ 500 - סכום עתק בימים ההם, והועדתי את הצ'יק עבורך בעבור ה'פעילים', וכה אמר לו החזון איש, עתה הראית לדעת, שאין האדם עושה אלא 'השתדלות' - עשית השתדלות בלאנדאן ובאה ישועתך מבראזיל... הא לך שאין המעות תוצאת ההשתדלות.

כג. משל למה הדבר דומה לאחד שנכנס לשדה, ולעיניו נתגלו מעשי פועלי השדה, שהם עומדים 'שנים שנים' - אחד חופר בור וחברו ממלא אותו בעפר, ומשם לבור נוסף, וחוזר חלילה. תמה האיש עד מאד, מדוע עמלים הם להבל ולריק, בחפירה וכיסוי, הסביר לו אחד הפועלים, שבכל יום פועלים המה שלושה שלושה יחדיו, האחד חופר בור, השני מכניס אל תוך הגומא גרעיני זרע ממנו יצמח אילן רב פירות, ומיד מכסה השלישי אחריו בעפר. משבאנו היום אל השדה ראינו שזה האמצעי אשר תפקידו להכניס את הזרעים - איננו, אך האם משום כן יתבטלו האחרים מעבודתם... וכל בר דעת מבין עד כמה גדלה טיפשותם לעבוד לריק, צא תאמר, במה נשתנה מי שנראה לו שאפשר לו לדאוג לפרנסה ומזונות בכוחות עצמו, ואינו יודע שיש כאן שותף - הקב"ה, שאם פועלים בלתו, אין כאן כי אם עבודה ויגיעה רבה להבל ולריק.

כד. אבל, צריך להאמין באמת ולא שיאמר בפיו שמאמין הוא ומעשיו מוכיחים להיפך... מעשה באחד שהוכיח את רעהו המשמש לפרנסתו כ'מזמר ומשורר' בשמחות, מדוע הינך מחזיק ברשותך מה'כלים האסורים', השיב לו הלה, איני עושה זאת רק לצרכי פרנסה... חזר האיש ואמר לו, דע לך כי עומד אני בעז"ה להשיא בקרוב את בני החתן וחשבתי לשכור אותך להנעים את השמחה, אבל 'לא יעשה כן במקומנו' להזמין מי שברשותו כלי כזה, ועוד רבים אחרים נוהגים כמוני, ונמצאת מפסיד הרבה, ואם כן, מצד 'פרנסה' עדיף לך לעזוב כלי זה, השיב לו ה'משורר', נו, פרנסה מן השמים היא... ראה באיזה 'סתירה' ואיזו 'חוכא ואיטלולא' חי האיש, מצד אחד פורץ גדר לצורך פרנסה ובפיו מכריז כי מאמין הוא שהכל מן השמים... והרבה יש לנו להיזהר שלא להידמות לו, כל אחד בעניינו שלו.

ובך איתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא כח) אמר להם הקב"ה לישראל בני אהובי... ומה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אוהבין^י זה את זה^י ותהיו מכבדין זה את זה^י...

איתא בגמרא (יומא ט:): 'ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם', ונתבאר בראשונים (תוס' הרא"ש ועוד), שבחורבן בית הראשון 'נתגלה עוונם' היינו שנאמר בקרא שנחרב

בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת בפרשתן (א יב), 'איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם', ומבאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (ד"ה או יאמר איכה) שמישה רבינו אמר להם לבני ישראל מה שתלוי בעסק החורבן והגאולה אנכי לבדי אשא זאת. ועליכם אינו מוטל אלא לתקן את הריב והמחלוקת ושנאת חנם שבכם^י, וזהו אומרו 'טרחכם משאכם וריבכם', שעליכם מוטל טירחה ומשא קודש לתקן את ריבכם ושנאת חנם, ואז במהרה יבוא הגאול^י.

כה. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בין המצרים) וז"ל. יש לייגע עצמו בימים הללו, להפטר משנאת חנם. והיינו מה שעינו רעה בשל אחרים. ואפילו מי שאין לו עין טובה על כל אחד זה הוא שנאת חנם. וכל שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי יומא, א א), וטוב עין הוא יבורך - ובזה יבנה הבית. כו. אחד מחמישה דברים שאירעו את אבותינו ב"ז בתמוז 'נשתברו הלוחות', ורמז יש בזה כי 'שני לוחות' היו מחולקים א' לענייני בין אדם למקום כ'אנכי' ולא יהיה לך', והב' לבין אדם לחברו כ'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. וזהו 'נשתברו הלוחות', שחילקו ביניהם, וקיימו רק את חלק התורה שבין אדם למקום, ואילו בבין אדם לחברו זלזלו לגמרי...

רמז לדבר מצינו בדברי המדרש (ויק"ר כ יב) א"ר יודן, מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות (דברים פרק י), אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה מיתתו של אהרן כשבירת לוחות, והיינו כי אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, ומשמט אהרן - ופסקו להיזהר בחלק 'בין אדם לחברו', זהו שבירת הלוחות האמור כאן, שעזבו את אחד מהלוחות העוסק רק ב'בין אדם לחברו'...

כז. איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים בימי 'המלחמה' הנוראה ושמו רבי יעקב, הלה נגוע היה בנגע הצרעת על כן התרחקו ממנו הבריות, ואף לא ניתנה לו הרשות להציג רגלו אפילו במקווה טהרה אחת שבירושלים... והיה אומר הרה"ק רבי שלומיקה מזוועהיל זי"ע אילו היו נותנים לרבי יעקב דריסת רגל במקווה הייתה כל המלחמה הנוראה מתחוללת מעבר לים באופן אחר, והיינו, אף שנגזרה הגזירה, אך מכל מקום היה אפשר להמתיקה שלא תהא הגזירה קשה ואכזרית כל כך.

וכבר כתב המהר"ל מפראג זי"ע (נתיב גמילות חסדים פ"ג) לבאר הא דאיתא בגמ' (ב"מ ל:): 'אמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפני משורת הדין', וז"ל, פירוש אע"ג שהיה להם חטאים אחרים, לא היה בא החורבן אלא הקב"ה היה משלם להם עונש אחר, אבל כאשר העמידו דבריהם על דין תורה ולא רצו רק בדין בא מזה החורבן על ידי מדת הדין שהיה שולט בהם להחריב אותם, כי אם היו עושים לפני משורת הדין גם כן היה הקב"ה נושא להם פנים וכו', לפיכך אם היו עושים לפני משורת הדין הרי הכתוב אומר (תהילים פט ג) 'אמרתי עולם חסד יבנה', ומדבר זה עצמו יש ללמוד גם כן כי הרחקת החסד הוא חורבן העולם, עכ"ל.

הרה"ק מבוטשאטש זי"ע (הובא בדבש השדה אות קו) דרש בלשון הכתוב (ישעיה ט ו) 'א-ל גבור אבי עד שר שלום', שהנה פעמים הקב"ה נוהג עמנו כמנהג 'אב' המרחם על בניו ומוותר על כבודו, ולפעמים הרי הוא בבחי' 'שר' ומלך אשר במשפט יעמיד ארץ, ואין כבודו מחול, ואופן ההנהגה מ'אבי עד שר' כלומר, אם הוא 'אבי' או 'שר' תלויה ב'שלום', שאם יש שלום אצל בני ישראל אזי הקב"ה נוהג עימם כאב, אך אם מחלוקת ביניהם ח"ו הרי הוא כמלך. כח. מעשה ברבנית חשובה אחת שהינה 'מטופלת' בבעל חולה ל"ע הנצרך לעזרה רבה על כל צעד ושעל, והיה הגה"צ רבי מאיר בראנדסדארפער זצ"ל מחזק אותה תמיד ודורש בשלומם וטובתם כל הימים, פעם אחת התקשר אליה רבי מאיר בער"ש לברכה לקראת שבת, ובתוך הדברים שאל אותה האם מגיעים אנשי חסד לעזור ולסייע, והשיבה 'הן', אמר לה ר"מ, אבקש ממך, לאחר שתדליקי את הנרות לכבוד שב"ק 'תספרי' זאת אל הקב"ה, ותאמרי לו שיש אברכים יקרים העומדים לסייע לנו, כי אין דבר אהוב לאבא יותר מלשמוע 'דברים טובים' אודות בניו...

לאחר מלאות שבעים שנה. אך בבית השני שעוונם היה 'שנאת חנם', ומזה עדיין לא שבו, ועד היום מחזיקים בטומאה לשנאת חנם, ונוהגים כדרך הצבועים - בפיו שלום ידבר עם רעהו ובלבו ישם ארבו, וישמח במפלתו ותקלתו, ולחכם ייחשב בעל התחבולות אשר 'ציד בפיו' ורובב על שני הסעיפים, ועד היום הזה עדיין לא השכילו לגלות ולראות עד כמה מתועב הדבר לפני הקב"ה, ועדיין לא חזרו בתשובה שלימה על זה, ומשום כך 'לא נתגלה קיצם' ואנו יושבים זמן רב בגולה לא, כי כל זמן שהסיבה המביאה את החולי לא תוסר, אי אפשר לרפאות החולה בכל מיני מרקחת וסמים שבעולם.

הבט נא בדברי ה'כלי יקר' בפסוק (שמות ג ב) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל'. ולכאורה

מחמת שעברו על ג' העבירות החמורות (ונלמד מקרא עיי"ש בגמ'), 'נתגלה קיצם' - שהיה קץ לגלותם בסוף שבעים שנה, ואילו בבית שני שלא נכתב במקרא על מה נחרב, עדין לא נתגלה מתי יבוא סוף וקץ לגלותנו. הקשה הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש דרוש ז), מה ענין זה לזה - וכי מפני שגילו לנו בפסוק מפורש מהו חטאם לכן נתגלה קיצם, ועוד, הרי מה שלא נתגלה עוונם בבית שני הוא מאחר שכבר לא היו נביאים בבני ישראל, וכבר לא נכתבו כתבי הקודש.

אלא מבאר היערות דבש', ש'נתגלה' הכוונה שהוברר העוון לבני ישראל עצמם - שהבינו שיש עוון בדבר, הראשונים נתגלה עוונם - שעברו על ג' החמורות והכירו ב'עוונם' שהוא גרם את החורבן, והשכילו אחר החורבן לשוב בתשובה על כך, לכן היה קץ לגלותם

כט. פעם ערך הבארון ראטשילד 'קידוש' לכבוד ה'שמחה' שהייתה במעונו, אל הקידוש הוזמנו הרבה מבני ישראל בראשות מאורי וגדולי הדור דאז, ויהי בהיכנסם לאולם הגדול לא מצאו על השולחנות הערוכים רק יין וגביעים לקדש בהם - ולא ידעו כיצד יקדשו, שהרי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא). כיצד יקדשו מבלי 'מזונות' על השולחן... והנה הופיע הבארון במלוא הודו ותפארתו ולידו ישב הגאון הגדול רבי חיים עוזר זצוק"ל, נטל הבארון את הגביע בידו קידש על היין בברכת בפה"ג, ולאחמ"כ בירך 'בורא מיני מזונות' על הגביע ואכלו. ונתברר לכל כי הגביע הוא בעצמו 'בר אכילה' והוא ה'מזונות' כדי לצאת ידי קידוש במקום סעודה, לאחמ"כ כיבד הבארון את הגר"ע שיקדש על היין, הגר"ע מילא את ה'כוס' נטלו בידו והחל מתעמק במחשבותיו למשך זמן, עד שפתח וקידש עליו, ובירך בורא מיני מזונות על הכוס ואכלו... משיצא שאלוהו מקורביו, ילמדנו רבינו, במה התעמק כשהחזיק בגביע בידו ולא קידש מיד... ענה הגר"ע, נתעוררתי לחשוב כיצד אחזיק מזונות בידי ואקדש על יין, והרי את הפת יש לכסות 'שלא יראה הפת בושתו' (עיי' אר"ח רעא ט) ואף אם ב'מזונות' רבו המנהגים, מ"מ כשהנני אוחזם בידי וודאי יש לחשוש שלא יראו בושתם, שוב חזרתי לחשוב, אם לא אקדש יתבייש הבארון ראטשילד, על כן אמרתי - מוטב שיראה ה'מזונות' בושתו ולא ראטשילד (קובץ ישורון שנת תרע"ב).

ל. יש שביארו לשון 'שנאת חנם', שלכאורה אין זה 'חנם' שהלא השנאה באה על זה שהזיק לו או דיבר עליו וכן כל כיו"ב, אלא צריך לומר, דהאש הבווערת בפיסת עץ קטנה תכבה תוך רגעים ספורים, כשיוסיפו לה עצים תבער למשך שעה, ובהוספת שמן ועוד חפצים הבווערים תבער האש כמה ימים וכן הלאה. כללו של דבר, כפי רוב השמן שיוסיפו למדורה כן תוסיף האש לבעור. כך ממש היא אש המחלוקת, אם לא יוסיף הלה לענות לו וכדו' תשקע האש מעצמה ותכבה, אך אם זה יענה וזה יצעק ויגרור אחרים וכיו"ב - אזי אי אפשר לידע עד כמה ימים ושנים תמשך המחלוקת. ועל הוספת השמן - הגערות והצעקות אמרו שהוא בחנם, כי אם לא היה מחזיר לו תיכף בכפלי כפלים לא הייתה האש מתפשטת למרחק גדול כל כך...

לא. ידוע דבר המעשה (הובא בשבחי האר"י) שהאריז"ל עשה באיזה זמן הסגר עם עשרה מתלמידיו, ותיקן חדרים לנשים והטף, וחדרים לתלמידים, היה מזהיר אותם תדיר, שמא יזהרו באהבת אחים ורעים זה עם זה, ושלא תדרוך רגל המחלוקת במחנם כלל וכלל, פעם אחת בערש"ק פרצה מחלוקת ביניהם, אשר החלה בנשים ומשם נתפשטה עד ראשי המשפחות תלמידי הגדולים של האריה"ק, לעת ערב יצא האר"י עם החברים כמנהגו לקבל השבת, ומוהר"ר רבי חיים וויטאל ראהו שפניו נפולות, לאחר שסיימו התפילה שאלו מהרח"ו ליגון זה מה עושה, אמר לו האר"י מפני שראיתי בעת קבלת שבת את הס"מ ואמר זה הפסוק - 'גם אתם גם מלככם תיספּו' (שמואל א' יב כה), ולא נחתם גזר הדין אלא בעבור שנעשה היום קטטה ביניכם, כי כל זמן שהיה שלום ביניכם לא היה לשטן בית כניסה לקטרג, ואכן באותו זמן נסתלק לשמי רום רבן של ישראל.

באר הפרשה - פרשת דברים

האומות, ובעלי הלשון השמיעו את כל ישראל אין נקי, כי תצא אש המחלוקת מסלע המחלוקת, האבות מבערים אש והבנים מלקטים עצים - על כן בערה בהם אש ה', לכך נאמר והסנה איננו אוכל כי אף על פי שאש התלאות יבער ביעקב מכל מקום מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור ואיננו אוכל כי לא יכלו הקוצים מן כרם ה' צבאות בית ישראל, עכ"ל^ל. ובוזה מבאר נמי מה שאמרו 'מתוך' הסנה, כי כל 'לבת האש' של אורך הגלות והצרות הוא 'מתוך הסנה', מתוך שיש בהם דלטורין, ודבר שפתיים אך למותר^ל.

והנה, רבים המקשים, מדוע אסרו חכמים 'שאילת שלום' ב'תשעה באב', הרי שורת הדין נותנת שאם הבית נחרב בבית שני בעוון שנאת חנם - יש להרבות בו ביום ביותר בשאילת שלום ואהבת חנם,

קצת תמוה א. מדוע אמר הסנה בוער באש, הרי האש בוערת ולא הסנה והיה לו לומר 'האש בוער בסנה' ב. מהו בלבת אש מתוך הסנה, הרי האש עצמה בוערת ולא הסנה מבעיר אותה.

אלא ביאורו, 'הסנה' - הוא השנאה שיש בין אדם לחבירו, וה'אש' היא הצרות הרבות העוברין על עם בני ישראל ה"י, והסנה בוער באש - הנהגת בני ישראל שמכאיבים זה לזה בקוצים' (כדוגמת 'הסנה' שהוא מלא קוצים) וזה מבעיר את אש הצרות והגלות. ובלשונו של ה'כלי יקר', כקוצים הללו המשמיעים קול כשהם בוערים באש, כך ישראל אפילו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביבו, מכל מקום כל אחד לחבירו קוץ מכאוב וסילון ממאיר, כמנהג דורות הללו. ותמיד משמיעים קול... וזו עיקר סיבת הגלות, מצד השנאה והקנאה שביניהם יותר מבכל

לב. בעת שהותו של הרה"ק ה'אמרי אמת' בארץ הקודש (בטרם עלתו להשתקע שם) עלה למעונו של הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, בתוך הדברים נענה האמרי אמת באנחה מקירות לבו על המצב הרוחני שהיה בכי רע, כאשר פורקי עול הרימו ראש בחילולי שבת וכיו"ב. נענה רבי משה קליערס ואמר, וכי עליהם יש לכם להתאנח כל כך - והרי הללו לא ראו מאורות מימיהם, והם כתינוקות שנשבו שלא טעמו מעולם טעם תורה והמצוות. אלא רבות אנחותי וליבי דווי על אברכים המתפללים בשבת בדבקות, ובימות החול באים לפני לדין תורה ודוקרים זה את זה בחרבות שבלשונו, על דא וודאי קבכינא.

ידוע דבר המעשה שפעם הגיע ובא הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע לעיר אחת, והגישו אצל השולחן 'לחיים' (מזונות וי"ש) ולא רצה הרה"ק לשתות, רק נענה 'כשיהודי דוקר את רעהו בלשונו בביהמ"ד, הרי הוא גורם שגוי ידקור איש מישראל בחרב' (סוף דבר הובר ש"רוח הקודש' הופיעה בבית מדרשו, שבאותה שעה אכן דקר גוי איש יהודי ברחובה של עיר, מפי גאב"ד נאראל זי"ע).

לג. סיפר הרה"ח ר' חיים ארנפעלד ז"ל ששמע מהרה"ק מקלויזנבורג זי"ע בליל יום הכיפורים מיד אחר המלחמה הנוראה, לבאר בלשון הכתוב (דברים לב יח-ט) 'צור ילדך תשי ותשכח א-ל מְחַלְקָךְ, וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, צור ילדך - הקב"ה מייטיב לכל ונותן להם חיים פרנסה וכבוד וכו' וכו', תשי, ותשכח א-ל - והרי הם שוכחים מכל טובותיו של הבורא וממרים כנגד רצונו, על זה מחוללך - מלשון מחול-לך, הקב"ה מוחל על חטאים אלו שבין אדם למקום, אך וירא ה' וינאץ - על מה יתרבה ויתגדל כעסו, מכעס בניו ובנותיו, על זה שמכעיסים ומכאיבים לבניו ולבנותיו, ע"ז אינו מוחל.

כעי"ז אומרים משמיה דהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע במה שנאמר (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן', שכביכול שכח ה' והעביר את חטאם אשר חטאו במועד ושבת - שחללו שבת ויו"ט, ועל מה ינאץ בזעם אפו - על מה שעשו למלך ולכהן, שעל כך אינו מוחל.

מעשה שהיה בשנת תשע"ז בעי"ת מאנסי יצ"ו, באחד הסמינרים הידועים לשם ולתהילה באו כשש מבנות הכיתה בברית האירוסין בעודם בסמינר, ומאז ועד עתה לא נגמר אפילו שידוך אחד בין כל בנות הכיתה - במשך שנה ומחצה... ויהי הדבר לפלא, מכיוון שכן נאספו כולן, דנו בדבר והחליטו שכנראה אחת מהן פגעה באחת מהמורות והמחנכות במשך השנים, נדברו ביניהם ועשו סדר מי תפנה אל מי... ביום שלישי י' תמוז תשע"ז נגמר הדבר בכי טוב וכבר עמדו אחר כל מסע הטלפונים לכל המורות והמחנכות וביקשו מכל אחת סליחה ומחילה, ויהי לאות ולמופת, כי למחרת בי"א נגמר השידוך של אותה שניהלה את כל מסע הטלפונים, ביום חמישי נגמרו שני שידוכים באותה הכתה, וביום שישי (ומוצ"ש) נגמרו ג' שידוכים - אחר שנה ומחצה שלא זו מאומה...

שקוץ ומתועב לעשותו), והוא מפני שהיה דבר מתמיד בפרסום בכלל מאן דסני לך לחברך לא תעביד', עכ"ל. והיינו שאדרבה יש דברים שלא נכללו בשום איסור המפורש בתורה, ואפשר לו לאדם למעון 'מי אסר את הדבר הזה' - היכן כתוב בתורה שהדבר אסור, אך באמת, כל מהותו של מעשה זה מופרך מעיקרו, ומתנגד לרצון הבורא שנהיה דומים לו שהרי 'מה הוא רחום וחנן אף אתה רחום וחנן' (שבת קלג:), ורשעות אכזרית זו בדוגמת השוליא דנגרי הוא היפך קיום העולם.

עפי"ז יבואר מדוע אסרו ביום תשעה באב לשאול כל אחד בשלום רעהו, כי הקב"ה יראה ללבב, שיש רבים המסבירים פנים אל רעיהם אבל 'רעה בלבבם', בתוככי ליבם שונאים הם את רעיהם וחושבים עליהם מחשבות להרע (כדברי היערות דבש דלעיל), ע"כ אמרו חז"ל, הנח ממנהגך יום אחד בשנה, אל תשאל בשלום רעך, ושב נא בפני עצמך והתבונן היטב בהנהגת 'בין אדם לחברו' כזאת. אולי בהתבוננות זו יתעורר להפוך את ליבו לטוב, כמו כן, מטעם זה אסרו הלימוד, שלא ירגיש אדם כי הוא מושלם בדרכיו - שהרי הוא עוסק בתורה, אלא יעצור ממרוצת החיים, ויתבונן במה שהיה עם אבותינו ועמנו ביום הזה, ואז יתחיל לשאול בשלום חברו מתוך אהבה וחיבה אמיתית, גם יעסוק בתורה ללמוד ע"מ לעשות ולקיים את 'רצון נותן התורה' באמת ובלב שלם, ולא ישתמש בתורה להתיר רשעותו ועוולותיו - כאותו שוליא דנגרי, שגרים עפ"י תורה להוציאה מתחת בעלה שהוא ישאנה ל'.

ועוד קשה מדוע אסרו 'ללמוד תורה' ביום זה, בו בזמן שבית הראשון חרב 'על עזבם את תורת'.

והענין יובן על פי דברי הגמרא במסכת גיטין (נה). מעשה בשוליא דנגרי (תלמיד שלמד אצל נגר אומנות הנגרות) שברוע ליבו עשה תחבולות שאדונו הנגר יגרש את אשתו, וכשבא הרב לשאול את התלמיד 'מה אעשה וכתובתה מרובה', אמר לו התלמיד, 'אני אלוך ותן לה כתובתה', עמד זה וגרשה, הלך התלמיד ונשאה, כיוון שהגיע זמנו לפרוע ההלוואה ולא היה לו לפרעו, אמר לו אותו תלמיד לאדונו הנגר (שעתה נשא את אשתו) בא ועשה עמי בחובך, (היינו שיעבור אצלו בעבודת הבית ובשכרו יגרע מן החוב), והיו הם (התלמיד והאשה אשת הרב הנגר מתחילה) יושבים ואוכלים ושותין, והוא (בעלה הראשון) היה עומד ומשקה עליהן, והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נחתם גזר דין.

ולבאורה צריך ביאור, וכי עבור זה ראויים הם לעונש כזה - להחריב הבית ולהגלות את ישראל, והרי לא הייתה כאן כל עבירה על דין מפורש בתורה, כי מתחילה לא עבר שום עבירה, והנישואין היו כדת משה וישראל, ומדוע החמירו עליהם כל כך, אלא פירש היעב"ץ (בביאורו על הש"ס ד"ה נחתם), וז"ל. 'מכאן נראה ברור שיש עוון שאינו מפורש ומבואר בשום מקום, והוא חמור מאד ושנאו בעיני המקום יותר מעבירות חמורות, להעניש הרבים בעבורו, בשביל שאין חוששין לו כלל עם היותו מתנגד לשכל (היינו ששכל האדם מבין שדבר זה

לד. אמרו חז"ל (ב"מ מד.), הנותן 'מעות' לחברו תמורת איזה חפץ שברצונו לקנות ממנו, עדיין אפשר לו לחזור בו כל זמן שלא עשה קנין משיכה, אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ודור הפלגה הוא יפרע ממני שאינו עומד בדיבורו, וצריך ביאור מדוע נקטו 'דור המבול והפלגה', ולא מי שפרע מפרעה ומצרים וכיו"ב, ובתלמוד ירושלמי (ב"מ פ"ד ה"ב) אמרו שאדם זה דומה לדור המבול כי עוון דור המבול היה 'כי מלאה הארץ חמס' (בראשית ו יג) והיינו שהיו גוזלים פחות פחות משווה פרוטה עד שנחסר הנגזל מכל ממונו - כמעשי אלו כך מעשי אלו, כי הם גזלו בגזלה שאי אפשר להוציאה בדיינים, ואף זה החוזר בו אי אפשר לתבעו בדיינים אבל הקב"ה יתבע ויפרע ממנו. ויתבאר ביותר מה שדימו אלו לאלו, כי זה החוזר בו מהמקח אינו מתחשב כלל על שגורם בזה הפסד למוכר - בטענתו שעל פי תורה עדיין לא חל המקח ומותר לו לחזור בו, כיוצא בזה היו בני דור המבול שגזלו באופן שאין מקום לתבוע על פי תורה - ודייקא על זה אמר הקב"ה 'קץ כל בשר בא לפני' והחריב את כל העולם עבור זה, כי חרון אף של מעלה בא על זה שמחזיק ב'רשעותו' בשתי ידיים, אלא שלרוב 'צביעותו וצדקותו' הרי הוא מסדר את רשעותו באופן שלא נוכל לבוא עליו בטענה עפ"י תורה. מי יפרע ממנו - מי שפרע מדור המבול הוא יפרע ממני שאינו עומד בדיבורו, שאף הם נהגו כמנהגו של זה, מצצו דם איש לרעהו, מבלי שתוכל למצוא מקרא מפורש כנגדם בתורה.

באר הפרשה - פרשת דברים

ועשית הישר והטוב – על ידי אהבת חנם יבנה המקדש
 כתב ה'נצי"ב' (חומש העמק דבר בפתיחה לספר בראשית) על
 הפסוק (דברים לב ד) 'הצור תמים פעלו כי כל
 דרכיו משפט קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא',
 בא הכתוב להצדיק דין הקב"ה בחורבן בית שני שהיה
 דור עקש ופתלתול, אף שהיו צדיקים חסידים ועמלי

תורה, אך לא היו ישרים^{לה} בהליכות עולמם, ע"י שחשבו
 את מי שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' לצדוקי
 ולאפיקורוס, לכן נגזר דינם, והיינו אף שהיו בעצמם
 צדיקים לא סבלו את מי שהיה סובר שלא כמותם^{לו},
 וע"ז אמר הכתוב 'צדיק וישר הוא', הקב"ה ישר הוא
 ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך

לה. איתא בגמ' (ע"ז כה.) לפרש מה שנאמר (יהושע י יג) 'הלא היא כתובה על ספר הישר', מאי ספר הישר, אמר רבי
 חייה בר אבא אמר רבי יוחנן, זה ספר אברהם יצחק ויעקב (- ספר בראשית) שנקראו ישרים שנאמר (במדבר כג י)
 'תמות נפשי מות ישרים'. והרי ששיבח הכתוב את האבות הקדושים בעיקר במה שהיו 'ישרים', שלא נאמר קדושים
 וטהורים וכיו"ב, ללמדך עד כמה חשובה היא ההנהגה הישרה לפני המקום ב"ה.

וז"ל ה'מגיד משנה' (סוף הלכות שכנים פי"ד ה"ה), שתורתנו התמימה נתנה בתקון מידות האדם ובהנהגתו לעולם כללים
 וכו', וכן אמרה 'ועשית הישר והטוב' והכוונה שיתנהג בהנהגה טובה וישרה עם בני אדם, ולא היה מן הראוי בכל
 זה לצוות פרטים, לפי שמצוות התורה הם בכל עת ובכל זמן ובכל ענין וההכרח חייב לעשות כן, ומדות האדם
 והנהגתו מתחלפות לפי הזמן והאישים'.

איש תם וישר מתושבי העיר ווינא ניגש אל רב העיר הגאון רבי חיים שטערן זצ"ל, ובפיו 'בקשה', היות ומתקרב
 זמן הסתלקותו מן העולם הזה, על כן בקשתו בפיו שלא יספידוהו... בקשה זו נהפכה ל'שיחת הבריות', פלוני הולך
 למות... כאומר, מי גילה לו סוד חיי הנשמות כמה יאריכו ימיהם (והמה לא ידעו בגדלותו של האיש), ואכן, לא עבר זמן
 רב, והלה השיב את נשמתו ליוצרה, בעת ההלוייה נענה המרא דאתרא הגר"ח, הנפטר ביקש שלא להספידו, אבל
 'סיפור' דברים אחד הנני חייב להזכיר בזו השעה, מה שנעשה עמו מפעולת צדיק בימי ה'מלחמה' בשהותו ב'מחנות'
 העבודה. וזה דבר המעשה, באותם הימים היו הכל רעבים לפיסת לחם קטנה, כי 'רשעים' לא היו מעניקים אלא
 מנת אוכל זעומה וקטנה, רבים מתושבי המחנות היו מנסים מזלם ב'גניבת' מעט מזון להחיות נפשם מה'מטבח'
 הכללי, והיה אם נתפס איש סועד עצמו ב'מציאות' כאלו, היו תולים אותו במרכז המחנה למען ישמעו ויראו... (באופן
 שאינו מוכרח למות מתליה כזאת), פעם אחת תלו הרשעים אחד מבני ישראל, וה'מנוח' שלפנינו ניגש במסירות נפש אל
 הרשע, וכה אמר לו, הרי זה האיש רזה וצר הוא, לא תעבור מחצית השעה ונשמתו פורחת ממנו, אז מיד תצטרך
 להורידו מהתליה, ומה הרווחת בזה – הרי תושבי המחנה כמעט לא יראו את ה'עונש'... מוטב שתתלה אותי במקומו,
 כי חיי יאריכו יותר, ותבוא על תכליתך, להודיע ולהיוודע לכל תושבי המחנה, כי אוי לו למי שיהיה לגנוב אוכל
 מהמטבח, הרשע 'סבר וקיבל' וכן עשה, ונשאר 'התלוי' בחיים אך מכאב התליה סבל כל ימיו מ'קור וחום', ודי
 ב'הספד' זה, וראו כל העם כוחה של מסירות נפש בין איש לרעהו עד היכן היא מגעת. ולדידן הדברים אמורים, כי
 ב"ה אין לנו כלל עניינים אלו, להיהרג או לתלות עצמו במקום רעהו, אבל, לכה"פ, נראה למסור נפשנו, לשתוק במקום
 שיצר הנקמה בוער בקרבנו, למסור נפשנו שלא לשלוח כחץ לשון איש ברעהו וכיו"ב.

לו. סיפר לי איש יהודי – צדיק בדרכיו וחסיד בכל מעשיו, מרביץ תורה ויראה נודע בשערים, כי לפני כמה שנים
 אירעה צרה בביתו, בנו בן ה'שלוש עשרה' החל יורד מדרך היהדות מטה מטה... ב'רגע של אמת' התבוננתי
 בנעשה, וחשבתי על מה עשה ה' לי ככה, בחור צעיר בא מבית טוב וחשוב, לומד במוסדות חינוך הטובים ביותר,
 מדוע הוא סר מן הדרך... עד שנזכרתי כי בבחרותי ישבתי עם כמה חברים חשובים מאד, ובדעתנו הענייה פתחנו
 פינו לדבר על קודש הקדשים 'הגר"א' מוויילנא כי חשבנו שבזה נעשה יותר 'לחסידים', עתה ידעתי בשל מי הסער
 הגדול הזה, מיד עליתי בשעה שש בערב לביתו של הגאון הגדול רבי מרדכי גרוס שליט"א שהיה פוקד את ציונו
 של הגר"א בימי אלול לבקש מאתו שיחוס נא עלי ועל נפשות ביתי ויבקש מחילה מהצדיק למען ייטב לנו, אמר
 לי ר' מרדכי, בשנה זו כבר הייתי על ציון הקודש, אבל מכיר אנכי יהודי חשוב הנמצא בקרבת מקום, לכה ואשלחהו
 כ'שליח' מיוחד עבורך, השליח מיהר לקיים שליחותו. באותו זמן שהיה על הציון הראה השעון על 6:30, והנה,
 באותם רגעים ממש עלה בני על אוטובוס המוביל נוסעים לעיר מגורי אביו, בהיותו באוטובוס פגש בו 'חבר' נעוריו,
 שלמד אתו לפני כמה שנים ב'חיידער' (תלמוד תורה), בראות החבר את מראהו הפוחז של בני, פתח פיו וגער בו, דו

הישר גם בהליכות עולם ולא בעקמימות - אע"ג שהיא לשם שמים ל', דזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישובו של עולם לח. ומהאי טעמא מצינו שחז"ל (ע"ז כה.) כינו את חומש דברים 'ספר הישר', לפי שכתובה בו מצוות

'ועשית הישר והטוב', אף שנכתבו בו עוד מאתיים מצוות לערך, ומדוע קראו את שם הספר דייקא על שם מצווה זו. אלא ביאורו, כי ממצווה זו נלמד כל הענין של הנהגת האדם לפני משורת הדין, ובוה הריהו נדמה לצורו וקונו שהוא רחום וחנון ל', לכן חשובה

משוגענער (משוגע שכמותך) וכי ירדת מדעתך, מדוע הינך נראה כך, וגם אם אין לך חשק כל כך לעסוק בתורה וכו', מדוע תשחית את תואר פניך, ומראה לבושך... וכי נראה לך שתרוויח משהו, מהשערות הגדולות העומדים לך בקידמת ראשך, וכי תרוויח משהו מלבושך הקצר... וכה הוסיף לייסרו בשבט פיו, כי טיפת 'עולם הזה' לא ירוויח מכל השטויות הללו, ואכן, בבואו לביתו, ביקש בני מיד שאתן לו 'טלית קטן' חזר ללבשו, גם ביקש שאגלח את הררי שערותיו... ושוב חזרה לו א אידישע צורה (צורתו היהודית) עד עצם היום הזה (וראה נא את גדול ה'נס' כי זה פשוט שאם ה'משגיח' או ההורים היו גוערים באופן כזה לא היו הדברים משפיעים עליו כלל, אבל מכיוון שהדברים יצאו מפי חברו מנוער הבין הנער כי לא 'לחנכו' בא). ללמדך עד היכן כוחו של דיבור, ק"ו בדיבור רע על 'גדולים', כי בסך הכל ישבו להם כמה צורבים צעירים שאינם נוגעים בקצה קצהו של גדולי ומאורי הדור, ואעפ"כ השפיע דיבורם באופן נורא כל כך, על כן, כל שומר נפשו ירחק מהם.

אגב אורחא, הגה"ק מטשעבין זי"ע היה אומר, שעל כל 'שארפע טריט' (צעד חריף) מתחרטים לבסוף. נוראות אמרו לפרש במה שמצינו ב'חד גדיא', שה'שונרא' אכל את הגדי וסופו שנטרף על ידי הכלב, והוא הוכה במקל אשר לאחר מכן נשרף באש וכו', ולכאורה בשלמא לחתול והכלב מגיע עונש בדין שהרי כל אחד מהם טרף בעל חי אחר, אך 'מקל' זה מה חטא שנענש בשריפה, והרי לא עשה כלום בעצמו אלא אחד אחז בו והכה את עמו את הכלב... אלא ללמדנו, כי אף אם אינו 'חוטא' אך סוף סוף השני הוכה על ידו, ואחת דינו לו... והיינו מה דאיתא (סנהדרין מה:): לגבי מי שנהרג בסקילה, ש'אחת אבן שנסקל בה ואחת עץ שנתלה עליו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנחנק בו כולן נקברין עמו', שכל מי שנהרג יהודי על ידו טעון קבורה, ואף שלא עשה שום מעשה בעצמו, ללמדנו עד כמה קשה צער הבריות. לז. כבר אמרו - 'ולא תתורו אחרי לבבכם' (במדבר טו לט) אל תתירו לעצמכם מצוות חדשות אשר לבכם נוטה להתירו אחרי קנאת ושנאת הלב, כגון את פלוני מצוה לקבור, ואת אלמוני מצוה לבייש וכו' וכו'... (כע"ז בהעמק דבר להנצי"ב).

וכבר הוכיח כן הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע למי שאמר לו 'את פלוני מצווה לקבור בעודו בחיים חיותו...' כי מצינו שבני ישראל היו 'ערומים מן המצוות' וכבר הגיעה העת להוציאם ממצרים ולכן נתן להם 'דם פסח ודם מילה' (מכילתא ה כח), והרואה יתמה, שהרי בשלושת ימי אפילה (שקדמו לאותו זמן) מתו רוב מנין ובנין מבני ישראל ולא נשאר אלא 'חומש' מבני ישראל בחיים (וי"א אחד מחמישים או אחד מחמש מאות) ובוודאי כל הנשארים היו 'מתנדבים' בחברא קדישא לקבור רבבות אלפי הרשעים מבני ישראל שמתו בג' ימים אלו... וכלל וכלל אינם ערומים מן המצוות אלא 'מלאים מצות כרימון', ומכאן, שלא כל 'קבורה' מצוה היא והמבין יבין... (עיי' מהר"ש מבעלזא שג"כ ביאר כן). לח. כך פירש הרה"ק מקאצק זי"ע (ספר עמוד האמת) את דברי חז"ל (תנחומא פנחס א) כשם שפרצופיהן אינן שוות כך דעותיהם אינם שוות, והיינו כשם שאין לך טענה על חברך מדוע אין פרצוף פניך דומה לשלי, כך אין כל מקום לטענה על רעך מדוע אין דעתך כדעת... כי כל אחד יבין וישכיל בדעו ושכלו שנתנו לו מן שמיא, כפי שעלה ברצון הבורא ית"ש.

לט. הרה"ח מוה"ר נחום זאלץ ע"ה מקראקא סיפר שבפעם הראשונה שבא להסתופף בצל הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע נדחקו החסידים לחטוף שיריים ומכיון שחפץ לחטוף שיריים נדחף גם הוא (ודחף אחרים), ה'קדושת ציון' הרגיש בדבר וקרא לו, ובתוכחת מוסר אמר לו, בזה שהנך נדחף הדי זה כאילו הנך עומד ומבקש מאתי שלא אחלק שיריים לאיש זולתך רק לך, שאם לא כן למה נדחפת, מעתה אומר לך - בטלן וואס דו ביסט, שטופ יענעם צו וועסטו פריער באקומען (בטלן שכמותך, דחוף את חברך ל'קרבים' אלי, ואז גם אתה תקבל קודם), ר' נחום חקק דברים אלו על לוח לבו ובימי הזעם במלחמת העולם חירף את נפשו עבוד הזולת וניצול עי"ז (הובא בספרי הדרכה באבוב). גם יש בזה הדרכה רבים, כי המקרב את ידידו ורעיו יתקרב אף הוא בזכות זה למעלה למעלה.

באר הפרשה - פרשת דברים

ישראל מ"מ הקב"ה מרחם עליהם אם הם עושים חסד זה עם זה מ"א.

מצווה זו ביותר לקרוא את החומש על שמה 'ספר הישר' (כע"ז איתא במהרש"א שם) ב.

דברו על לב - לחזק לבות בני ישראל ולעודדם

בסוף פרשתן (נ כב), 'לא תיראום כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם', ומיד לאחריו מתחלת פרשת 'ואתחנן אל ה' - שמשח רכנו התפלל שיזכה להיכנס לא"י, וכתב 'בעל הטורים' (ריש פר' ואתחנן) שמשח רבינו אמר חזקתי את ישראל אולי ירחם עלי, הרי לך חשיבותו של המחזק את רעהו^{מב}, שעם כל ה'מדרגות' העצומות של משה רבינו, שהיה אב לנביאים ו'ידעו ה' פנים אל פנים', אך לא מצא זכות בעצמו לעורר רחמים על ידה לבטל את הגזירה של 'מי מריבה' שיוכל להיכנס לא"י, אלא במה ש'חזקתי את ישראל'.

נוראות מצינו בדברי מרן ה'בית יוסף' זי"ע אודות חומר הפגם של המונע עצמו מלהעתיך דברי חיזוק ועידוד לזולתו^{מב}, שהנה כתיב (כג ד-ז) 'לא יבוא

איתא ב'אבות דרבי נתן' (פ"ד משנה ה) פעם אחת הלך רבי יוחנן בן זכאי בירושלים והיה מהלך רבי יהושע אחריו, וראו בית המקדש שהוא חרב, נענה רבי יהושע אוי לנו שחרב הבית שהיו מקריבין בו הקרבנות המכפרין עוונותיהם של ישראל, ועתה אין לנו קרבן לכפר, אמר לו רבי יוחנן, בני, אל ירע לך יש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה - ואיזה, זה 'גמילות חסדים', שנאמר (הושע ו ו) 'כי חסד חפצתי ולא זבח'.

נוראות מצינו בספה"ק 'תומר דבורה' (פ"א) שבשעת החורבן היה הדין מתחזק עד שבקש לכלות את הכל לקעקע ביצתן של ישראל מפני שנתחייבו בליה וכו', והיינו שאמר הקב"ה לגבריאל, הם גומלים חסדים אלו עם אלו, ואף אם הם חייבים ניצולו והיה להם שארית. ומבאר שעל כך נאמר (מיכה ז יח) 'כי חפץ חסד הוא', שאף אם מידת הדין מקטרגת על

מ. הגה"ח רבי אליהו ראטה זי"ע (משמש בקודש של הרה"ק רבי שלומיקה מזוועהיל זי"ע) היה אומר בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, מברכים אנו מידי יום ביומו - 'שלא עשני גוי', אך עדיין לא נודע כמה 'יהודי' הוא, וזה נמדד כפי מידתו להיטיב לאחרים, כגודל טובו וחסדיו עם אחרים כך גודל ה'יהודי' שבו.

מא. מענין לענין, הובא ב'ליקוטי יהודה' על הפסוק (פר' מסעי לג לח) 'ויעל אהרן הכהן אל הר ההר עפ"י ה' וימת... בחודש החמישי באחד לחודש', וז"ל אא"ז השפ"א ביאר, וכך איתא ב'ספר חסידים' (תלד) וז"ל, מעשה באדם אחד שהיה נוהג בעצמו כשהיה אדם אבל היה חוזר לביתו בלא מנעלים - להצטער עם האבל, והיה אותו יום שמת בו, יום שנקבצו כל הקהילות לאותו העיר, ויום ט' באב היה, והלכו הכל יחפים והראה הקב"ה שהטוב והישר בעיניו עושה אע"פ שלא הוצרך לעשות. כן אהרן הכהן שגמל חסד עם כל ישראל (בהיותו אוהב שלום ורוחף שלום), לכן נפטר בר"ח אב הימים שכל ישראל מתאבלים, כדי שכל ישראל ישתתפו באבלו לדורות.

מב. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון, ח"ב פ"ז), הבה נתבונן, אם יערכו 'דינער' (מסיבת התרמה) לרגל 'בנין בית המקדש השלישי' אזי ללא כל ספק שכל איש יתן את כל הון ביתו באהבה עבור מטרה גדולה זו, הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, אם כן, הרי הנביא אומר ושביה בצדקה - והיינו שבנין הבית השלישי נבנה על ידי קיום מצוות צדקה, עלינו להרבות בצדקה כל אחד עד כמה שידו מגעת, כי כל פרוטה לצדקה נחשבת כתרומה עבור בנין הבית השלישי.

ולדין ייאמר, שאין הכוונה רק לנתינת מעות כפשוטו, דמה יעשה מי שאין לו מעות, אלא הכוונה לנדיבות הפה - שיחזקו בני ישראל זה את זה במילה טובה ורוח נדיבה.

וכך אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שכל בחור נזקק לחיותו כף אחת מלאה כבוד בכל יום ויום. ומדוע נביט על הנזקק ולא נעניק לו די מחסורו, כשאין הדבר עולה לנו אפילו שווה פרוטה.

מג. מעתה ישא כל אחד קל וחומר לעצמו, שאם כה הקפיד הקב"ה על מי שאינו מדבר 'דברים טובים', הרי קל וחומר בן בנו של קל וחומר למי שמדבר 'דברים רעים', דברי גנאי וזלזול בזולתו או לשון הרע וכיוצא בו. הנה נודע המעשה בקמצא ובבר קמצא שעל ידו נחרב בית המקדש, וכמובא בגמ' (גיטין נו.), שלאחר ש'השליך' את בר קמצא מסעודתו וביישו לעיני כל, הלך בר קמצא וסיפר למלך 'מרדו בך יהודאי', שאלו המלך 'מאן יימר', והשיב בר קמצא שישלח עמו המלך קרבן לביהמ"ק ונראה האם יקריבוהו, ובדרכו 'שדא ביה מומא (הטיל בו מום) בניב

ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ח) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם ומים' נחשב ל'דבר מועט' ואילו מניעת דברים טובים וניחומים מצדקת עונש גדול כזה עד סוף כל הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה יש להקשות וכי בני ישראל צריכים הם לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים נהנה ומחיה נפשו בדברי חיזוק וניחומים¹², ואפילו אם הם באים מ'פחות שבפחותים', כי גדול כוחה של 'מילה

עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימך לעולם', והקשה ה'בית יוסף' (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על 'דבר מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה להם מים לשתות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש

שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא' וכו', ופירשו בזה בדרך הרמז כי בני ישראל יודעים שאפשר 'להרוג' ולפגוע על ידי ניב שפתיים - בדיבור שלא כהוגן, וכן בדוקין שבעין - בקריצת עין להרע, אולם לדידהו לאו מומא, גויי הארצות אומרים שאין זה נחשב כמום... ואי אפשר להרוג אלא בכלי זיין כפשוטו...]

וכבר ביארו צדיקי הדורות לדורותיהם בלשון הכתוב (בראשית מט ו) 'כי באפם הרגו איש' כי פעמים סגי בעקימת האף (קרימען מיט די נאז) על פלוני כדי להרוג ולרצחו נפש.

סיפר לי הרה"ח ר' בנימין קאמינער שליט"א על אביו ר' ברוך ז"ל, ר' ברוך היה מקורב מאד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע ושימש בתפקידים רבים הנוגעים להנהגת הציבור וכיו"ב, פעם אחת נקרא אל הקודש פנימה, ואותו הלילה ליל ערב ראש השנה היה - לפני אמירת 'זכור ברית' (בפעם הזאת היה הפעם היחידה שהבית ישראל איחר ל'זכור ברית'), פתח הרבי לספר לר"ב שבקרוב אנ"ש יש אברך שבלידתו לא נקצב לו מן השמים שכל ודעת ככל אחיו מבני ישראל רק פחות מזה ב'כמות' וגם ב'איכות', על כן, בהגיעו לפרק 'האיש מקדש' הוכרח ג"כ לקחת מי שלא נתברכה בשכל רב ודעת רחבה... ואכן, חייהם זרמו על מי מנוחות, ואף נולדו להם שני בנים בעזהשי"ת. כל זה עד לפני כמה ימים, כי הוצרך ה'שווער' (החותן) לשלוח איזו חבילה לבית ה'איידעם' (החתן), מה עשה השווער, ירד ל'תחנת האוטובוסים' וחיפש אחר הנוסע לעיר מגוריו של חתנו, משמצא ביקש ממנו להעביר חבילתו לחתנו, ולהעמיד דברים על דיוקם שאל את ה'שליח' האם הוא מכיר 'אברך פלוני'... וישאלהו האיש.. מי.. אותו המשוגענער... (פלוני המשוגע), והסכים לקחת החבילה. אחר הדברים האלה, החל השווער לחשוב וכי זה שמי וזה זכרי - 'חותנו של משוגענער'... לא ולא, בשום פנים ואופן לא אתן להיות כן, כי חרפה היא לנו... (מן הנראה שאף שכלו של החותן לא היה 'רחב כל כך), 'זה היום עשה ה'' - היום הזה יתן החותן 'גט פיטורין' וישחרר את בתי מלהיות כפותה בידי משוגענער ל"ע... ובזה ביקש הרבי מר"ב שיראה להשכין שלום ולחבר בין הניצים.

משיצא את פני הקודש מיהר ר"ב לטפל בענין, ולא עלה בידו, שהרי 'שלושה שותפים' היו נתונים תחת 'טיפולו' הבת - 'אשת המשוגענער', אביה ואמה... על שנים מהם הצליח ועל אחד לא הצליח, לא ארכו הימים ואותו האיש נתן גט פיטורין ואיגרת שבוקין לעולמי עד, מה עלה בגורל הבנים - שניהם יצאו לתרבות רעה.

עתה בין והתבונן נוראות, עמד לו יהודי בתחנת אוטובוס ולתומו שאל מי.. אותו המשוגענער... ובזה גרם לחורבן הבית, האיש והאשה הושלכו ליגון ואנחה עולמית על שהוכרחו להתגרש זה מזה, שתי 'נשמות קדושת' והם הבנים של אותו ה'משוגענער' ירדו לעמקי שאול... ועד היום הזה לא ידע זה האיש מה גרם במאמר פיו...

מד. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו

באר הפרשה - פרשת דברים

כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה²¹. על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש (לא נודע) דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש עד כאן והוא פלא (וכבר עמד בזה המ'שנה למלך' בספרו הטהור פרשת דברים עיי"ש). אמנם בשום שכל והערת לב. יש לומר בזה כי בעת הפרידה מתעוררת אהבת רעים במלא תוקפה ועוזה, ובשעת חורבן הבית עת צאת בני ישראל לגלות המר והנמחר הזה נפרד כביכול קוב"ה מבניו על כן נתעורר אז

טובה' לרומם את הנפש ולהפיח רוח חדשה, ומעתה אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, כח תמיד ה'דבר' הוא ב'עיתו', ומה טוב²².

רב לך שבת - קדושת שבת בכלל ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון

הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (איכה, ד"ה ואומר אבד נצחו) מסביר את הכינוי שבת 'חזון', שהוא מלשון 'ראיה', שהקב"ה מראה לנו את הייעודים הטובים העתידים לבוא עלינו לעתיד לבוא²³.

נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהייתי מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

מה. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיזוק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל הגמרא', ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם הם שהעמידוהו על מקומו.

עוד מעשה כיוצא בזה סיפר הגאון רבי דניאל פרוש שליט"א שבימי בחורו למד בישיבתו של הגרמ"מ חדש זצ"ל - ישיבת 'אור אלחנן', ובאחד בימי השישי ישב ועסק בתורה בהתמדה גדולה כשהיכל היה כמעט ריקן מלומדים, באותו הזמן נכנס הרמ"מ להיכל ומצאו כך נתרגש עד מאד ושיבחו מאד, גם מיהר להתקשר לבית הוריו, וכשאמו ענתה סיפר לה בהתלהבות על בנם ההולך ומתעלה וזה עתה מצאו יושב ב'יחידות' בהיכל הישיבה ולומד בהתמדה... ושפך עליו שבחים לרוב וכי בוודאי עדין לגדולות, וכבר מעתה ניתן לומר 'אשרי יולדתו'... הדברים הגיעו לאזני ר"ד, ונסכו בו כוחות נפש מרובים, ומשם 'פתיחת' עלייתו הגדולה עד שזכה להקים ישיבה לתפארת 'ארחות משה' ע"ש רבו הרממ"ח זצ"ל, בה הוא מרביץ תורה לעדרים ומעמיד דורות של ת"ח ופארי הדור.

מו. וכבר אמרו משמו (דרושי צמח צדק למגילת איכה ששמע מאביו בשם הרב מבא"ד שאמר בהיותו בשב"ק בק"ק בראהין) להמשיל את הדבר, למלך שעשה לבנו בגד יקר ומפואר בכל מיני פאר והדר, אך הבן לא השכיל להעריך את חשיבות הבגד ויקרו, ולא שמר עליו כראוי, ונקרע הבגד לכמה קרעים, והוכרח האב לתפור לו בגד חדש, ועדיין לא השכיל הבן להחשיב את יקר תפארת גדולת הבגד החדש, ושוב לא שמרו וקרעו כבתחילה, מה עשה האב ברחמיו על בנו, תפר לו בגד בשלישית, אך הפעם לא נתנו לבנו אלא תלאו במקום שמור, ומפעם לפעם קרא לבנו ואמר לו, ראה בני, זה הבגד מוכן עבורך, אמנם לא תקבלהו עד אשר תשוב מדרכיך הנלוזות ותלמד לשמור את עצמך ובגדיך - אז תשוב לקבל את הבגד המפואר, והנמשל, הקב"ה בנה לנו את בית הבחירה, וכבר נחרב הבית בראשונה ובשניה על אשר לא שמרנו עצמנו מטינוף ולכלוך, על כן בשלישית הכין לנו מקדשינו אלא שעדיין לא נתנו לנו, ובכל שנה ב'שבת חזון', קורא לנו, ומראה לנו - ראו נא את הבית השלישי עומד מוכן לרדת ארצה באש מן השמים, אמנם 'בידכם הדבר' - 'שובו אלי ואשובה אליכם'. אם תפסיקו לטנף מעשיכם ותשמרו עצמכם כראוי מיד אורידנו לכם מן השמים, במהרה בימינו אמן.

מז. צדיקי בית באבוב היו אומרים כי מי שיש לו שכל בקדקודו יראה להרבות ב'תוספת שבת' בשב"ק דנא, ועי"ז הופך הוא את ימי האבל ליום שב"ק, ונס יגון ואנחה...

נהפך לרחמים הרי הוא שעת רחמים ועת רצון גדול מאד, ולכך באותה שעה רעוא דרעוין אשתבת. עפי"ז יש לומר על ימי בין המצרים שבימות החול נחשב כל היום עת דין ומכאוב (לא רק בשעת מנחה), ממילא כאשר 'באה שבת באה מנוחה' והקב"ה פורש על העולם סוכת רחמים נמתקים הדינים השורים באלו הימים, וכל השבת כולה היא המתקת דינים והתעוררות שערי רחמים וכולה עידן רעוא דרעוין.

ובגדולת השבתות בכל ימות השנה בזמן הזה שאין הבית קיים גילה לנו הרה"ק התפארת שלמה זי"ע (בחקותי, כו"ב ב'שבת חוין') עה"פ (ויקרא כו לד) 'אז תרצה הארץ את שבתותיה וגו' כל ימי השמה תשבות את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה' שהתורה הקדושה מרמות לנו בזה, כי כל החורבן כולו הוא רק לענין ימות החול, אך בשבת קודש לא פגע כלל החורבן, וכאילו ביהמ"ק עדיין קיים.

וזוכיח דבריו מהמבואר בספרי האריז"ל כי גם בזמן הוה אעפ"י שביהמ"ק חרב ואין עבודה ואין קרבן, מ"מ בשבת נעשים כל הייחודים שנעשו אז ע"י הקרבנות ועבודת ביהמ"ק ממילא בהעלאת העולמות כמו קודם פגם אדם הראשון, וזה פי' הפסוק (ויקרא יט ל) 'את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו', כאשר את שבתותי תשמורו ייחשב לכם כאילו המקדש על מכוננו ונעשו כל העבודות.

ולא עוד, אלא ששבתות הגלות הם יותר נשגבים מאותם שבתות ששמרו ישראל בזמן שבית המקדש היה קיים, כי אז היו גם כל ימות החול בעבודת המקדש כראוי, אך בימינו אנו, שימות החול חשוכים בשחור הגלות המר והגמרה, כל תקוותינו ורוח חיינו הוא יום השבת קודש, בה תנוח נפשינו מנוחת אהבה וידידות, באה שבת באה מנוחה, וממילא יום קדוש זה גבוה הרבה ביותר - בשלימות האהבה יותר משבתות של אותם ימים מקדם, ועל פי זה מבאר בקדשו 'אז' דיקא

אהבה עזה ועצומה ביניהם, ואהבה וחיבה זו שבה ומתעוררת בכל שנה ושנה מ"ח.

ובכל יום שב"ק מתעורר ביותר אהבתו של הקב"ה לבניו חביביו עם קרובו, והוא משרה שכינתו עליהם ביותר בכל מצב שהם נמצאים בו. וכפי שביאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש י"ג) מה שאמרו בגמ' (יומא נד:) שבשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים (הר"י מינאש ורישב"א ב"ב צט. ושאר) שהרי איתא בגמ' (ב"ב צט.) שרק בשעה שעושים ישראל רצונו של מקום אזי פני הכרובים איש כלפי אחיו, אך כשאינם עושים רצונו של מקום פניהם אל הבית, ואם כן כיצד היו הכרובים מעורים זה בזה בשעת החורבן. ומבאר הרבי ר' יהונתן על פי מה דאיתא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) שבבית ראשון נבקעה חומת העיר בתשעה בתמוז וחורבן הבית היה באחד באב (כ"א יום לאחר ט' תמוז), וכבר מצינו שתשעה באב באותה שנה היה באחד בשבת (תענית כט.), נמצא שאחד באב חל בעצם יום השבת, ומשום כך היו הכרובים מעורים זה בזה, כי בשב"ק הקב"ה מראה חיבתו לישראל אפילו כשאינם עושים רצונו של מקום מ"מ. ובה מבאר לשון המדרש (עי' זוה"ק ח"ג קעט:) מעולם לא זזה שכינה מישראל ואפילו בשבתות של חול, וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו 'שבתות של חול' ופירשו באופנים רבים ושונים, אך להאמור יש לומר שהכוונה היא לשבתות המתחללות שנוהגים בהם מנהג חול, אך מכל מקום לא זזה שכינה מישראל.

איתא מהרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (מסעי תר"ע) בשם הרה"ק 'היהודי הקדוש' זי"ע ששבתות אלו (וביותר בשבת חוין, עיי' שפתי צדיק ועוד) של בין המצרים - כל ה'מעת לעת' הוא 'רעוא דרעוין', שהרי כל הפעם שזמן המנחה קודש הוא רעוא דרעוין (פירוש 'רצון הרצונות' ועת רצון לכל היא), כי בשעה זו בכל ימות השבוע (בעת מנחה) מתגברים הדינים עד מאד, לאידך באותה שעה ביום השבת הם נמתקים מקדושת השבת, וכאשר דין

מח. אף שלא הותרה ה'עצבות' מעולם, ולא נצטוונו בתשעה באב ובימים הללו אלא 'להתאבל' על ירושלים, וכמו שידוע בשם החזו"א (מעשה איש ח"ד קסג, והובא לקמן) שאין אבלות זו סתירה לשמחה, מ"מ בשבת יש להיזהר במשנה זהירות בענין זה, וכבר אמרו חז"ל ב'ספרי' (בהעלותך יט) 'ביום שמחתכם אלו השבתות...'. מט. וכבר כתב הרמב"ן (במדבר כח ב) אין במוספי השבת חטאת כשאר כל המוספין מפני שכנסת ישראל בת זוג והכל שלום, והמשכיל יבין.

בית המקדש, אמנם משכן ה' של הארבע אמות של הלכה' - והיכלא דאורייתא זאת, לא יבוטל לעולם. זהו שנאמר 'אלה פקודי' - פירוש 'פקודי' לשון חסרון, כמו ולא נפקד ממנו איש (במדבר לא מט), ור"ל אלה פקודי המשכן, היינו בהורות אלה של גליות, שהמשכן חסר, ואין לנו לא משכן ולא מקדש, הנה משכן העדות היינו התורה הוא המשכן והמקדש (שהתורה תהיה במקום המשכן והמקדש), נמצא שאין כאן כלל הזכרת צער, עכ"ל.

ובך איתא במשנה (אבות ב יד) 'הוי שקוד ללמוד תורה', וביאר הרה"ק העבודת ישראל זי"ע (אבות שם) שתיבת 'הוי' עולה כמנין כ"א, ומרמז על כ"א ימי בין המצרים, שבהם יוסף לשקוד על דלתי תורה יי.

ובה כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (בלק ד"ה עוד בפסוק) שעל ידי עסק התורה שבעל פה יכולים להמתיק הדינים ולהמשיך חסדים על ישראל, וזהו שאמרו (שבת פה.) 'הדר קבלוה בימי אחשוורוש' והכוונה היא על תורה שבעל פה (כדאיתא במדרש תנחומא פר' נח), שמאחר שהמן הרשע רצה להגביר כח הדינים לקטרג על ישראל משום כך קבלו על עצמם לעסוק בתורה שבעל פה להמתיק הדינים והגבורות בשורשם. ובה מבאר הא דאיתא (משנת חכמים תמוז אב פ"א א) שצירוף שם הוי"ה השולט בחודש תמוז הוא יוצא מסופי תיבות של 'זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), לרמז שכמו בימי מרדכי היתה התשועה ומיתוק הגבורות על ידי קבלת לימוד התורה שבעל פה 'כן בימים האלו צריך לעסוק בתורה שבע"פ יותר מבשאר דברים', להשביט כל

בעידן גלותא 'תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה' בימי השממה של הגלות או אז תשבות את אשר לא שבתה בשבתכם עליה' כי בזמן ביהמ"ק לא היו שבתים טובים כאלה עכ"ל. וזהו שאנו אומרים בברכת המזון 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו' פי' שהמקבל השבת ושומרה בשמחה כדת כראוי וכנכון, ממילא 'והראנו ה' בנחמת ציון עירך' - כאילו כבר רואה את ציון בבניינה.

כי הם היינו - מעלת לימוד התורה, בפרט בימים אלו באלו הימים הזמן גרמא להוסיף רבות בעסק התורה? כמאמרם ז"ל (ברכות ה.) מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, ובוהר הק' (ויקהל ר א) היכלא דקודשא בריך הוא אורייתא איהי, וכד בר נש עסוק באורייתא, קודשא בריך הוא קאים תמן ואצית לקליה (היכלו של הקב"ה היא התורה, ובשעה שהיהודי יושב ועוסק בתורה עומד שם הקב"ה ומקשיב לקולו).

ועל פי זה מבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פר' פקודי) במה שנאמר (שמות לח כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ופירש רש"י רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל, ולבאורה הוא תמוה - עדין לא הוקם המשכן, כבר רמז להם להעריך תיקון חצות על החורבן, ולאיוזה צורך רמז להם זאת עכשיו החורבן שיהיה לעתיד... והרי, בשעת חדוה חדוה. אלא יש לומר עפי"ד הוזה"ק 'היכלא דקוב"ה אורייתא איהי' 'זה שבישר להם, אף אם שמא יגרום החטא, ויחרב

נ. כתב הגה"ק החיד"א בספרו 'חומת אנך' לפרש בלשון המקרא שבריש פרשתן (א א) 'אלה הדברים אשר דבר משה', כי הנה אמרו חז"ל (ב"ב קסה.) שאין אדם ניצול מאבק לשון הרע, והדרך להינצל שלא יבוא לידי זה הוא על ידי לימוד התורה (ערכין טו:), ומעתה יתפרש הכתוב כי 'אלה' ר"ת אבק לשון הרע, שדרך התיקון לחטא זה הוא על ידי הדברים אשר דבר משה, ר"ל על ידי ריבוי הלימוד בתורת משה.

נא. בימי המלחמה הנוראה היה הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד (חתנו של הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע) יושב ועוסק בתורה בהתמדה מרובה ללא הרף, והיו סובביו תמהים בפניו האיך אפשר לו לעסוק בדברי תורה במצב איום כזה אשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ודם ישראל נשפך כמים. השיב הרה"ק אצל חותני היה כמחזה הזה בימי המלחמה הראשונה - שהיה עוסק בתורה יומם ולילה, וכששאלוהו על כך, השיב איתא במשנה (סנהדרין ו ה) 'אמר ר' מאיר בשעה שאדם מצטער שכונה מה הלשון אומרת, כביכול, קלני מראשי קלני מזרועי, נמצא שבשעת מלחמה כזאת שכל כך הרבה מבני ישראל שרויים בצער ומכאוב, הרי השכינה הקדושה מייללת בצער ממכאובם, ואין לך דבר המשמח את השכינה כמו עסק התורה, על כן עוסק הוא בתורה בכדי לשמח את השכינה ולהקל מצערה, סיים רבי פנחס ואמר, אם חותני אמר כזאת בעת המלחמה הראשונה, הרי בעת הזאת על אחת כמה וכמה וודאי שהשכינה מייללת בצער, ועלינו לשמחה בתורה. ולענייננו אנו, כמה ראוי להרבות בלימוד התורה בימי בין המצרים לשמח את השכינה הקדושה.

זכור לטוב ושמר לי על הפתח עד שסיימתי תפילתי וכו', ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו, ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. שבשעה שנכנס רבי יוסי לאותה חורבה בודאי עלה צער בליבו על חורבן ירושלים, ושוב אין השכינה שורה מתוך עצבות, אולם רבי יוסי התגבר לעבודת הבורא והתפלל בשמחה, והתנברות זו גרמה נחת רוח במרומים עד שבכיבול התחרט הקב"ה על החורבן, וזה הייתה הבת קול ששמע אוי לבנים וכו'.

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (דברי אמת - לקושי כתובים איכה ג כו ד"ה לסיום) ביאר מדוע נפסק (או"ח תקנ"א י ברמ"א) שבסעודת ברית מילה שחל בתשעת הימים הותר רק ל'מנין' להשתתף (וכיו"ב לשאר הדעות שם), ואילו בסעודת סיום מסכתא אין שום חומרא, וכל הרוצה ישתתף, אלא, כי כל סיבת החורבן הנורא הייתה כמאמר הכתוב (ירמיהו ט יא) 'על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת', נמצא שעסק התורה הוא התיקון לחורבן זה, וגם הגאולה תהיה ע"י התורה כמו שאמרו רז"ל (ב"ב ה.) לכן מותר לכל להשתתף בסיום, ואין צריך לומר שעל כל אחד לעסוק בהתמדה בדברי תורה בימים הללו, כי בזה מקרב הוא את הגאולה השלימה".

המקטרגים המתעוררים בימי בין המצרים. וזהו גם המעם ששם הוי"ה השייך לחודש אב יוצא מהפסוק (דברים כו ט) 'הסכת ושמע ישראל היום' (משנת חכמים שם פ"ב א), שדרשוהו חז"ל (ברכות סג:) על עסק התורה שבע"פ, וכמו שאמרו 'הסכת - עשו כתות כתות ועסקו בתורה וכו', דבר אחר הסכת ושמע ישראל - כתתו עצמכם על דברי תורה, כי בימים אלו שהם עת תגבורת הדינין צריכון ישראל לעסוק בתורה שבע"פ כדי להמתיק הגבורות".

עוד כתב ה'מאור ושמש' זי"ע (פינחס, ד"ה עוד בפסוקים הנזכרים) שהנה אמרו בגמ' (ברכות לב:) שהקב"ה מתחרט על שברא את יצר הרע, ואימתי בא הקב"ה לידי חרטה - כאשר בני ישראל מתגברים לעבדו ית"ש על אף הצער והדוחק ועול השעבוד, וכן בימי בין המצרים שהוא זמן תגבורת הדינין והיצר מבלבל ומקטרג כמו שהיה באותו הזמן עד שהביא את הקב"ה להרחיב את ביתו, 'ואעפ"כ הן מתגברין על היצה"ר ועוסקים בתורה ובמצוות בכל נפשם, מזה מקבל הקב"ה שעשועין גדולים ומתחרט על שהחריב את ביתו והגלה את בניו לבין האומות'.

ובזה מפרש במעשה שהובא בגמ' (ברכות ג.) אמר רבי יוסי, יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, בא אליהו

נב. הנה אמרו חז"ל (ברכות סג:) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ויתבאר על פי המסופר על החסיד ר' זעליג שעראנסקי זצ"ל (היה נוסע אל הרה"ק ר' ברוך ממעז'בוז' זי"ע ובסוף ימיו נסע לקאצק, ובפעם האחרונה שהיה בקאצק) שאמר לו הרה"ק מקאצק זי"ע שכל אחד חייב לדעת לכל הפחות מסכת אחת בעל פה, ויהיה לו מכך תועלת, מיד התיישב רבי זעליג ללמוד מסכת תענית עם כל המפרשים בעיון ובבהירות עד שידעה על בורייה, ואכן מיד אח"כ איבד מאור עיניו רח"ל. אז נענה ר' זעליג ואמר, חבל שלקחתי לעצמי מסכת תענית, הייתי צריך לקבל ע"ע ללמוד מסכת בבא בתרא (שהיא ארוכה פי שש ממס' תענית) ועדיין הייתי רואה בעיניי... (אגב, רבי זעליג היה ונשאר מלא שמחה, וכשאיבד מאור עיניו אמר 'לרקוד אפשר גם בחשיכה', ומסופר שפעם אמר להרה"ק ר' וואלף מסטריקוב זי"ע, את הכל כבר איני רואה, אבל 'את עצמי' עדיין הנני רואה בכל זמן, ילמדני רבינו, כיצד אעשה זאת - שגם את עצמי לא אראה, רק אבין שיש עוד בריות בעולם זולתי).

וזאת יש לרמז, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה - שילמד מתוך מחשבה כאילו הולך למות וחייב ל'חטוף במהרה' עוד ועוד כדי שיהיה לו תורה מונח בכיסו (ואם ימשיך לחיות אז 'הכל ריווח'... אבל כעת מוטל עליו לחטוף וללמוד מה שיותר).

וכמו שסיפר הגה"צ רבי אריה לעווין זצ"ל, שפעם נקרא ע"י שוטרים אנגליים (בזמן שלטון האנגליים בארץ הקודש), לבוא עימם 'כלא עכו', מכיוון שהרשעים עמדו לעלות לגרדום כמה מאחינו בני ישראל, וכששאלו אותם לבקשתם האחרונה, השיבו שברצונם לדבר עם ר' אריה לעווין, והיתה מטרתם בכדי שיניח להם תפילין (דרכו היה לילך כל היום עם תפילין), ואכן מילא בקשתם והניח להם ובכו בדמעות שלישי, לאחמ"כ היה רבי אריה חוזר ואומר, מהם למדתי כיצד צריכה להיראות הנחת תפילין, והדבקות עם בורא עולם, כלומר שייביט בכל פעם כאילו שזו לו הפעם האחרונה... נג. . כעין זה מובא בשם הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, שלכן התירו לאכול בשר ולשתות יין בסיום מסכתא, להורות שכשיהודי לומד תורה אין אז כלל חורבן.

תשעה באב

זהו ביתי וזהו מנוחתי שבאו אויבים ועשו בו כרצונם. באותה שעה היה הקב"ה בוכה ואומר אוי לי על ביתי, פני היכן אתם, פני היכן אתם, אוהבי היכן אתם, מה אעשה לכם התריתי בכם ולא חזרתם בתשובה. אמר הקב"ה לירמיה, אני היום דומה לאדם שהיה לו בן יחיד ועשה לו חופה ומת בתוך חופתו וכו', לך וקרא לאברהם ליצחק וליעקב ומשה מקבריהם שהם יודעים לבכות וכו', מיד אף הם קרעו בגדיהם והניחו ידיהם על ראשיהם והיו צועקים ובוכים עד שערי בית המקדש, כיון שראה אותם הקב"ה מיד 'ויקרא ה' אלוקים צבקות לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק', ואלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאמרו, והיו בוכין והולכין משער זה לשער זה כאדם שמתו מוטל לפניו, והיה הקב"ה סופד ואומר אוי לו למלך שבקטנותו הצליח ובקנותו לא הצליח.

ובכל שנה ושנה חוזר ומתחדש אותו צער ובכיה במרומים, וכמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' (דרוש ז' אב תק"ס, עמוד ש"ז), כי עזו וחדווה במקומו, ואין השכינה שורה מתוך עצבות, אמנם יום תשעה באב נקרא יום מר כדכתיב (ישעי' נב יב) 'ויקרא ה' אלוקים ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה', ולכן טוב ונכון לכל מרי נפש הנבוכים לבכות ולספוד בימים הללו אשר אלוקינו בשמים ממעל עושה כבי והספד^י, כי

בכה תבכה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל

נוראות מצינו בכתבי הקודש על גודל הצער שיש לו להקב"ה על חורבן ביהמ"ק^י, כי 'מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם' (ברכות ג.), וכדכתיב (ישעי' נב יב) 'ויקרא ה' אלוקים צבקות לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק'. ובגמ' (חגיגה ה:) פירשו מה שנאמר (ירמיה יג יז) 'ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' - אמר ר' אלעזר שלש דמעות הללו למה, אחת על מקדש ראשון ואחת על מקדש שני ואחת על ישראל שגלו ממקומן'. עוד שם בגמ', 'שאני חורבן ביהמ"ק דאפילו מלאכי שלום בכו שנאמר (ישעי' לג ז) 'הן אַרְאֶם צַעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון'.

ובמדרש (איכ"ר פתיחתא כד) איתא דברים המשברים כל לב מרגיש על גודל הצער שיש למעלה, וכך כתיב שם, באותה שעה היה הקב"ה בוכה ואומר אוי לי מה עשיתי, השריתי שכינתי בשביל ישראל ועכשיו שחטאו חזרתי למקומי הראשון וכו', אמר להן הקב"ה למלאכי השרת בואו ונלך אני ואתם ונראה בביתי מה עשו אויבים בו, מיד הלך הקב"ה ומלאכי השרת וירמיה לפניו, וכיון שראה הקב"ה את בית המקדש אמר בודאי

נד. כבר נודע בשערים מה שהביא השל"ה (מסכת שבועות פרק נר מצוה אות ח) מכת"ק הגה"ק רבי שלמה אלקבץ בו תיאר סדר לימוד החבריא קדישא בליל שבועות, ובתוך הדברים הביא את הלשון הנורא שהיתה השכינה הק' מדברת מתוך גרונו של מרן ה'בית יוסף' זי"ע 'אשר זה כמה שנים נפלה עטרת ראשי ואין מנחם לי, ואני מושלכת בעפר חובקת אשפתות וכו', ואלו הייתם משערים אחד מאלף אלפי אלפים מהצער אשר אני שרוי בו לא היתה נכנסת שמחה בלבבכם ולא שחוק בפיהם בזכרכם כי בסבתכם אני מושלכת בעפר'. וכתב מהר"ש אלקבץ, 'את כל הדברים האלה דבר אלינו ושמעה אזנינו וכולנו געינו בבכיה כו' בשמענו צרת השכינה בעונינו וקולה כחולה המתחננת אלינו'.

נה. מסופר שבישיבתו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בפרעשבורג, נהגו בכל יום מימי בין המצרים בהגיע עת חצות היום לערוך תיקון חצות כמובא במג"א (סי' תקנ"א מ"ה) וז"ל. 'ובכוונות האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה' (וכך נהיגי עד עצם היום בהרבה קהילות), כשליח ציבור שימש הגה"ק רבי פישל סופר זי"ע שהיה איש מורם מעם, ובכיה רבה בכה על הר ציון ששם, עד שכל הקהל געו אחריו בבכי ויללה, יומא חדא נעדר רבי פישל מבינות לספסלי דבי מדרשא, ושלחו במקומו נער אחד צעיר לימים שיואיל לגשת לפני התיבה באמירת תיקון חצות, אותו נער 'אמר' את התיקון, ואף הנעים בגרונו בסלסולים משל עומד הוא זה עתה בתפילת שבת ויו"ט, ולאחר שתמה אמירת התיקון חצות, נענה החתם סופר ואמר, נער זה צריך בדיקה אחריו אם אינו מכת ש"ץ חלילה... כי היאך יוכל אדם ירא שמים להוציא מפיו את התפילות והקינות על חורבן עיר האלוקים המושפלת עד שאול תחתיה, בכזו שאננות ושאט נפש, כאילו אין זה נוגע לו עצמו, והרבה יש בעובדא זה ללמדנו עד כמה צריך לקונן ולהזיל דמעות כתנים על שריפת בית אלוקינו.

אינה תלויה אלא בבכי, ונלמד זאת ממה שנאמר (ירמיה לא ה) 'בבכי יבואו ובתחנונים אובילים'.

וזכר הפליגו קמאי בשכרם של המתאבלים על ירושלים¹¹, שזוכה ורואה בשמחתה, וכנהנה מצאנו רבות בספרים. הרה"ק רבי חיים פאלאנ'י (בספר 'מועד לכל חי' חודש אב אות 10) מביא בשם ספר 'קמורת המזבח' המקונן על חורבן הבית מכפרים עונותיו וזוכה לאריכות ימים, ובניו לא ימותו בחייו יראה זרע יאריך ימים¹².

ובכלל זה הוא התפילה והזעקה עד אנה כבייה בציון ומספד בירושלים¹³, וכלשון המדרש (בר"ר יג ב),

או עולה (המתאבל על החורבן) עד גבוה מעל גבוה, ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, ושומע קולו של מעלה יתברך שמו בוכה בנגדו, וזהו 'בצר לך' בכל צרות גלות הרע והמר הזה, 'ומצאוך כל הדברים האלה' באחריתן של ימים שהוא ט' באב או 'מצאוך ויעוררוך, ואז 'ושבת עד ה' אלוקיך' שיעלה בכיותך עד ה', והטעם כי אז 'ושמעת בקולו' גם כן, כי הוא אז גם למעלה גנחתי גנח.

ומעתה פלגי מים תרד עיננו בהעלותינו על ליבנו עומק הצער והכאב שאי אפשר להשיגו¹⁴, ועל שבר בת עמי, וכבר איתא בזה"ק (ה"ב יב): 'אמר רבי יצחק, פורקנא דישׁראל לא תליא אלא בבכי' - גאולת ישראל

נו. בטוב טעם ודעת ביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (גלות ונחמה, עמ' קמז - קנא), כי ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. פוק חזי ממנהגו של עולם, שהרי בלוית המת רק קרובי המשפחה בוכים, ורק מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. כך בימים אלו של אבילות על חורבן הקודש והמקדש, נבחן כל אחד כמה מידת קרבתו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובוה צריך לעבוד ולחזק את תחושת השייכות... הבוכה מבטא את השייכות לדבר שאבד, את הכאב על החסרון, וכך מתקרב ונקשר יותר אל הדבר. ומסיים שם, מי שאינו מסוגל לבכות בימי 'בין המצרים' על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, עליו לשבת על הרצפה ולבכות בבכי מר על חורבן הקודש בקרבנו, על זה שאינו מסוגל לבכות, ועל שלא אכפת לו, ואין לו שייכות לחסרון בית המקדש, כאשר אינו מרגיש את החסרון של בית המקדש, הרי חסרונו ברוחניות ניכר וגלוי. ועל זה ראוי באמת להתעורר בבכי.

כתב היעב"ץ (סידור בית יעקב עניני ט"ב חלוץ ו אות טז) אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו - שאין מתאבלין כראוי על ירושלים כראוי, די להאריך גלותנו, והיא בעיני הסיבה הקרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאנו בגלות בכל מקומות פזורנו, על צווארנו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותנו עניינו ומרודנו, לפי שיצא האבל הלז מלבנו...

נו. סיפר הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל, פעם בעת אסיפת הרבנים לדון בענייני השעה, הראה ה'חפץ חיים' זי"ע את דברי ה'תנא דבי אליהו' (רבה פ"כ ד"ה פעם אחת), ולא גלגל הקב"ה והביא פרס ומדי לעולם אלא בשכרו של כורש שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהחריבו העכו"ם את בית המקדש. הוסיף על כך ה'חפץ חיים', שכאשר נחשוב את מניין השנים, נמצא שבאותה שעה היה כורש בן שבע שנים בלבד, ויש לנו להתבונן, מה וכמה משיג ילד (נכרי) רך בשנים להבין את גודל החורבן, ואף על פי כן בזכות שבכה על חורבן הבית הביא הקב"ה את מלכות פרס ומדי לעולם, ק"ו לדידן, כמה שכר טוב יש לבורא ליתן לנו על אבלותנו על החורבן הגדול והנורא.

נח. מפורסמים הדברים שהרה"ק המהר"י אסאד היה שומר את הדמעות שהזיל בעת עריכת תיקון חצות, והיה משתמש בהם לעת מצוא להצלת בחורי ישראל מגיוסם לצבא הנכרים (תולדות שמואל, קליין תרצ"ו פ"ט ט - שהיה נותן לטעום מאותן הדמעות. מעדות הרה"ק המהר"י דושינסקי זי"ע, ועוד), וכמו כן הציל בהם מי שכבה מאור עיניו רח"ל, ועוד אותות ומופתים רבים פעל על ידם.

ובכלל הדברים גם הצלת בחורי ישראל מרדת שחת על ידי הצר הצורר רח"ל, וכמו שאמר החת"ס שהבוכה בימים אלו על חורבן הבית זוכה לבנים טובים (הגר"ב מנדלזון גאב"ד קוממיות). והזמן גרמא להעתיר על הצלחת הבנים בתורה ויר"ש, להינצל מן הגזירה הנוראה של 'קרא עלי מועד לשבור בחורי'.

ולאו דווקא לגבי ה'בנים' אף גם לגבי ה'אבות', וכמו שכתב ה'קב הישר' זי"ע (פצ"ג) וקבלה אמיתית היא בידי, כל מי שבליבו תדיר צער על גלות השכינה זוכה לכתר תורה.

נט. המגיד מדובנא זי"ע נשא משלו לאחד משרי המלוכה אשר היה אהוב אצל המלך, ונתקנאו בו שאר השרים והעלילו עליו עד שנאלץ המלך לצוות להביא אותו אל בור בית הסוהר, באמצע הלילה הגיעו שוטרים לבית

באר הפרשה - תשעה באב

יתברך שיהיו בנוי מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה מעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה. עכ"ל.

ועדיין לא נושענו – כאילו נחרב מחדש בכל שנה

כתב החתם סופר (דרוש לו' אב תקפ"ו, עמ' שכו), הנה, בחורבן בית המקדש נתכפרו עונותיהם של ישראל וכמו שכתב רש"י (יחזקאל כ ה, והוא מויק"ר ז א) 'הרי שהיתה שנאה זו כבושה לפני המקום קרוב לתשע מאות שנה משהיו במצרים', עוד איתא במדרש (אסת"ר, פתיחות יא). 'והיה כאשר נלכדה ירושלים... אף ההיא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נולד מנחם (משיח) ונמלו ישראל אפוכי (פרעון שטר חוב עונותיהם) על עונותיהן, דאמר רבי שמואל אפוכי גדולה נמלו ישראל על עונותיהן בשעה שחרב בית המקדש הדא הוא דכתיב (איכה ד כב) תם עונך בת ציון.

ועל כן אומר החתם סופר' ולולי דמסתפינא הוזה אמינא דיום ט' באב גופיה יום ששון ושמחה הוא, שהרי נאמר 'תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך' אך האבלות והבכי בכל שנה על חורבן חדש בעו"ה כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, ונחשב

על הא דכתיב (בראשית כ ה) 'וכל שיח השדה' - 'כל תפילתן של ישראל אינו אלא בית המקדש, מרי יתבני בית מקדשא, מרי מתי יתבני בית מקדשא [- אדוני, ייבנה בית המקדש, אדוני מתי ייבנה בית המקדש, כי חז"ל דרשו תיבת 'שיח' שהוא מלשון תפילה, כמו 'ולפני ה' ישפוך שיחו' (תהילים קב א), ושדה קאי על בית המקדש (מפרשים)], וכלומר, שצריך להרבות בתפילה ובתחנונים לביאת משיח צדקנו ולישועתן של ישראל', ואתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, וכבר כשל כוח הסבל מצרות הכלל והפרט מרוב אריכות הגלות המר הזה. והמצפה זוכה ורואה בשמחתה - לשון הוזה, שכבר היום רואה בשמחתה (קדושת לוי איכה, ועוד ספרים).

וכך כתב הרמח"ל זי"ע ב'מסילת ישרים' (פרק יט) הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד שזה גרם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאווה לגאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך, ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל - שיתגלה כבוד שמים. ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, ובי מפני תפילתי יתכנסו הגליות ותצמח הישועה, תשובתו בצדו, כאותה ששינוי (סנהדרין לו). לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, ונחת רוח הוא לפניו

השר והעירו אותו כשהם מצווים עליו לבוא עימם, צווח השר מה חטאי ומה פשעי כי הינכם אוסרים אותי כאחד הריקים, אך לא ידעו לענות לו ולקחו אותו והטילוהו לתוך בור עמוק חשוך ואפל, תיכף לאחר שהושלך שמה שקע השר בתרדמה עמוקה, כשנתעורר לאחר זמן רב ראה כי חושך סביבותיו, והיה בטוח שעדיין לילה ולא ידע כלל שהוא בבית הסוהר כי חשב שכל זה היה בחלום הלילה, והתהפך אל הצד השני... וחזר לישון, וכך חזר הדבר ונשנה כשהוא מתעורר ונדמה לו כלילה. בינתיים המלך חיכה וציפה מתי יזעק השר שרוצה הוא לעמוד בפני המלך ולהכחיש כל מה שהעלילו עליו, שהרי אהבו ביותר, אך לאחר שעברו כמה ימים 'ואין קול ואין עונה' החליט המלך לירד לתוך בית הסוהר ולבקר את השר ולראות בשלומו, ושמע אותו שואל לעצמו 'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות' שנתארך הוא כל כך ועדיין לא עלה השחר, נכנס המלך לתוך הבור, וגער בו, כי כבר אתא בוקר וגם לילה... השמש יצאה על הארץ וחזרה ושקעה ושוב האירה ועתה שקוע בתרדמתך ונדמה לך שלילה אחד ארוך הוא, ואינך שם על לב על מצבך...

והנמשל הוא לבני ישראל השקועים בחשכת הגלות 'ומחשכים הושיבני כמתי עולם', ואינם יודעים שהיו זמני רצון ואורה כדוגמת היום, ושואלים מדוע האריך לנו הלילה, ואומר להם הקב"ה אין הדבר תלוי אלא בכם, קומי רוני בלילה, התפללו אלי שאוציאכם מבור הגלות, ושבתם עד ה' אלוקים, ואז אשוב אליכם (משלי יעקב אמוה, עיי"ש באריכות).

ס. וכבר כתב הרמב"ן (על עניין 'הנה ישכיל עבדי', ישעיה נג ו, נדפס בכתבי הרמב"ן ח"א עמ' שכד) וז"ל, 'יאשים את ישראל בעבור כי הם בגלותם ישימו כל כוונתם בעסקי העולם, ומשים כל אחד כוונה לעצמו ביתו ועסקיו, וראוי להם להיות בוכים ולהתפלל לפני ה' לילה ויום שיכפר על עוון ישראל ויחיש קץ הגאולה, כי המשיח בתשובה יבוא מיד וכו'.

קאר הפרשה - תשעה באב

כה

כמו שבכל שנה נחרב ביהמ"ק מחדש^{סא}, נמצא שמן הראוי היה לשמוח ולהודות לה' ביום ההוא על החורבן העבר... אלא מכיוון שעוונותינו האריכו קיצנו ומוסיפין יגון על און, ההספר החדש דוחה השמחה הישנה^{סב}.

קרא עלי מועד - קרבתנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה

כתב בספר זרע קודש (פר' דברים ד"ה במדרש ג), שהנה בקניות נאמר (איכה א א) 'איכה ישבה בדד',

סא. כי חורבן הבית היה בכדי לכפר עוונותיהם של ישראל, וכדאיתא בחז"ל (תנחומא פר' פקודי, והובא ברש"י שם) על הפסוק (שמות לח כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ונאמר 'משכן ב' פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל, אך עתה שחרב הבית אין לנו במה להתכפר באים עלינו ל"ע צרות וייסורים, וכמשל לאחד שהיו לו חובות לרוב ולא היה בידו לשלם לנושים המרובים, שכל זמן שיש לבעל חוב 'בית דירה' עדיין ניתן לגבות את החובות על ידי שיקחו ממנו את דירתו וימכרוה, ובממון שיקבלו בעדה יפרעו את החובות, אכן אם כבר נמכר ביתו הרי שוב אין להם ממה לגבות את המגיע להם, ואזי מאיימים עליו ומכים אותו עד שישלם חובותיו. ועל דרך זה כל זמן שהיה ביהמ"ק קיים היה הבית משכון עבור חובות העוונות, אך בגלות המר והנמחה, הקב"ה משלח צרות רבות ורעות עד שישוב האדם בתשובה ויפרע חובותיו...

אמנם עלינו לדעת כי לא חפץ הקב"ה להכות בנו, ותכלית כל הצרות - לעורר אותנו להתקרב אליו יתב"ש, ואם נשים על לב לעבוד את ה' כפי כוחנו ומוחנו ננצל מכל פגע. וכך נשא המגיד מדובנא את משלו, לאב שבנו היחיד חלה, פנה האב לדרוש ברופאים מומחים, וכולם אמרו לו פה אחד - במצב כזה יש לשמור מאד את הבן שלא ישן אפילו רגע אחד, שכן סכנה גדולה היא שמא תיפול עליו תרדימה עולמית רח"ל, כשמוע האב את דבריהם נטל את הכר אשר למראשותיו של הבן בכדי שלא יוכל לישון, כעבור זמן מה הורגל הבן לשכב אף ללא כר, וכמעט שנרדם בשינה, מיד נטל האב את המיטה בחשבו שכך וודאי לא יהא ביד הבן לישון, אך אף לזה הורגל הבן והחל לשכב על הארץ, עד שלא היה ברירה ביד האב אלא להכותו בכדי שלא יוכל להירדם מחמת הכאב, אך גם לזה הורגל הבן עד שהכהו האב מכות גדולות ונאמנות - כשכל מטרתו הוא לטובתו של בן, לבל ישקע בשינה ויסתכן. כך הקב"ה מייסר את בניו בכדי שלא ישקעו בשינת העולם הזה לגמרי... אלא יתעוררו לשוב אליו, ואם ח"ו אינם מבינים את מהות ותכלית הייסורים אזי מחויב כביכול להוסיף להביא מכות שונות ומשונות עד שנתעורר אליו בלבב שלם, אמנם כאשר נתעורר מיד ייפסקו הייסורים, ונס יגון ואנחה.

הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע נשא משלו לאב שיצא עם בנו לדרך ארוכה בין ההרים, והנה מבחין האב שניתק סלע מראש ההר, ועוד כמעט רגע תפגע האבן בבנו ותמחצנו תחתיה רח"ל, על כן קפץ האב והעמיד עצמו באמצע - באמרו מוטב יכנס הסלע בי ולא בבני. כך הקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים מרוב אהבתו לבניו. ורמז לדבר מזל אב אריה, שהנה אריה רומז על 'מידת החסד' (כמבואר בספרים) וזהו 'מזל אב אריה' שהאב נוהג כארי - בחסד וברחמים, אלא שהחסד היה בהסתר, וכמו שכתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ד"ה דב) לפרש את הפסוק (איכה ג י) 'דב אורב הוא לי ארי במסתרים' שכלפי חוץ היה נראה הקב"ה בעת החורבן כדב אורב, אך במסתרים - בפנימיות הנהגת הבורא הייתה הנהגתו מבחי' ארי, שהמטרה הייתה מקשה אחת של חסד ורחמים (עיי"ש).

וכבר אמרו להמשיל לאב שמחמת אהבתו את בנו היה מסתתר מעמו - בכדי שהבן יחפש אחריו וימצאנו, וכך נתגדל אהבתם זה לזה. וכאשר מצאו הבן - הטמין עצמו במקום אחר בבית, וכך נשנה הדבר בזה אחר זה עד שהיו גלויים לפני הבן כל המסתורים של האב, הוכרח האב לזרוק את הבן לרחובה של עיר, והנה רואה הבן אריה מהלך לקראתו, אזי, אם הבן כסיל, מיד יבכה ויזעק אבי אבי למה עזבתני והפקרתני בידי ארי דורס, אבל אם הבן חכם ונבון יבין שוודאי לא זרקו אביו לתוך גוב האריות בסכנת נפשות, אלא וודאי, שהאב עצמו לבש על עצמו עור ארי, מרוב תשוקתו שיחפש הבן אחריו.

סב. עפי"ז מבואר הא דאיתא במדרש (איכ"ר א כד) על הפסוק (איכה א ב) בכה תבכה בלילה, מעשה באשה אחת שהיתה בשכונתו של רבן גמליאל, והיה לה בן תשחורת ומת והיתה בוכה עליו בלילה, והיה רבן גמליאל שומע את קולה והיה נזכר חורבן בית המקדש והיה בוכה עמה עד שנשרו ריסי עיניו, ולכאורה צריך ביאור, מה ענין הבכיה על בית המקדש תחת הבכיה בהשתתפות בצערה שמת בנה. אלא, רבן גמליאל ידע והבין ששורש כל הצרות ומקורן הוא מחורבן בית המקדש, על כן כאשר שמע את קולה בוכה על צערה הפרטי נזכר בחורבן הבית שהוא הוא הגורם למיתת הבן.

באר הפרשה - תשעה באב

אל ה' ממש כיום מועד, שהוא זמן קרבה גדולה אל הקב"ה, ולפי זה יובן מה שכתב ה'אמרי פנחס' (עי' בהערה) שאז נמצא האדם כביכול באותו מקום שהקב"ה נמצא ועל כן יכול לפעול מה שרוצה סד.

איתא ב'עבודת ישראל' זי"ע (אבות ג א) כמשל לאחד שפיזר אבנים טובות בתוך האשפה, וציווה לבנו ללקט אותם ולנקותם מן הטינופת, הרי וודאי שיגדל שחרו של הבן בקיום מצוות האב בזה, יותר מבציוויים אחרים, שהרי קשה עליו המלאכה - ללקט מתוך

ופירוש תיבת 'איכה' הוא מלשון 'איכה' 'שכביכול יתברך שואל עלינו משך כל ימי גלותינו איה, ואיפה אנחנו עד שימצא אותנו כמו שנאמר (הושע ט י) 'מצאתי ישראל', וכשימצא אותנו כביכול ישמח איתנו - על ידי שלא ידך גיסא אנו מבקשים אותו בגלות ואנו שואלין איה מקום כבודו להעריצו... ע"כ סג.

הבט וראה, עד היכן הדברים מגיעים כי ביום הזה אנו כביכול באותו מצב של השכינה - שהיא גם כן בוכה על גלות ישראל והשכינה, וממילא קרבתנו

נמצא שחורבן הבית ב'תשעה באב' הוא מקור כל הצרות המתרגשות לבוא לעולם, ועל כן יש לנו להתאונן על חורבן הבית, וכמו שכתב ה'חתם סופר' (דרוש לז' אב תקנ"ט, ד"ה ירמיה, עמו שז) 'וכבר מילתנו אמורה שבכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא מירושלים'.

בד בבד עלינו לכנות ולקונן על ה'חורבנות' המתחדשים ועל צרות ישראל, קול יעקב נוהם מתהומותיך איש איש מנגעי לבבו, ולזעוק ולהתחנן 'ראה ה' והביטה למי עוללת כה', כאשר נתקיים בנו מעין מאמר הכתוב (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבתי, כשאברכים צעירים לימים אינם יכולים לישב בשולחנות שבת בבתיים אלא הם שוכבים על מיטתם בבתי החולים רח"ל, ואוי לו לאב שגלה מעל שולחן.... וכבר אמר לי אברך מלומד במכות ועינוי סבל עד שכבר אינו יכול 'לצעוק' שאינו יודע האם צערו גדול משל ילדיו, או שמא סבלם מרובה יותר בראותם את אביהם מוטל במצב כזה.

'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיך על נפש עולליך העטופים'.... כמה ילדים נכנסו השנה לבית חולים ל"ע, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, ועלינו לזעוק ולהתחנן שמי שאמר לעולמו יאמר לצרותינו די. ואם נמצאים אנו במצב של 'סכותה בענן לך מעבור תפילה' הרי 'הורידי כנחל דמעה' עדי יחוס וירחם עלינו הבורא ית"ש.

הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע סיפר מעשה שהיה מקובל בידו, כי בעת תקופת ה'קנטוניסטים' - כאשר גזרה מלכות רוסיה הרשעה לתפוס בכח מילדי ישראל בכדי שישמשו כחיילים בצבא הצאר ימ"ש, פעם חטפו הרשעים כמה ילדים והובילו אותם בעגלה להביאם אל מחנה הצבא. בעודם בדרך אמרו הילדים זה לזה, הבה נאמר מזמורי תהלים ונתחנן לפני הקב"ה שיצילנו מידם, אך לא הצליחו להיזכר בשום מזמור, עד שאמר אחד מהילדים, הן אמת שאין בידינו לומר תיבות פסוקי התהלים, אך את ה'ניגון' של התהלים עדיין אנו זוכרים, על כן לכל הפחות נזמר ניגון זה, ואכן עשו כן, החלו מזמרים את הניגון שבו אומרים תשב"ר פסוקי תהלים - ללא אמירת התיבות, ותעל שוועתם השמימה, קול הזמר בקע עת המחיצות וקרע גזר דינם לטובה, ובדרך נס ופלא שלחום הרשעים לשוב לביתם (הובא בשער יששכר להגה"ק ממונקאטש, מאמרי חודש תשרי, מאמר תקע בשופר). לדידן ייאמר, אף אם אין בידינו 'להתפלל' אך עדיין יודעים אנו את ה'ניגון'.... יושבים על הארץ ומשמיעים קול נהי ובכי, עדי יעלה קול יעקב למרומים לבטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות, וימנע מגיפה מנחלתנו.

סג. משל לבן יקיר שראה איך שבאו מרצחים שפילים והורגים את אביו ואמו לעיניו, הרי הבן שרוי בצער ואבל ימים רבים ומ"מ אינו תר ומחפש אחריהם בידעו כי הלכו לבית עולמם וכל עוד שלא יקיצו וירננו ישני עפר לא יזכה לראותם בעיניו... אבל אם רשע שפל לקח את האב והאם בשבי, יהפוך הבן את כל העולם כולו בחיפושיו אחר אביו ואמו, לא ינוח ולא ישקוט עד שימצא את שאהבה נפשו, ובשעה שימצאם יתרגש הבן עד מאד וישפוך נפשו בזעקתו ושאלתו לפני אביו - 'איכה' - חפשתי אחריך, והאב אומר לו - גם אני חפשתי תמיד אחריך...

סד. כתב הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס אות שע"ח), 'שהשחוק בתשעה באב הוא סכנת נפשות, כי כשאדם במקום המלך אזי הוא נשמר, מה שאין כן כשנתרחק משם הוא בלא שמירה וביום הזה השכינה כביכול יושבת על הארץ'. כדברים האלו כתב באות ש"פ, 'במקום שהשי"ת שורה, שם כל המלאכים והעולמות והממונים', וכיון שביום זה כביכול השכינה מייללת לכך כשהאדם גם כן במקום הזה הוא נשמר בשמירה מעולה... ולכך בתשעה באב

מוסיפים בבנינו, וכשזוגמר זה הבנין ירד למטה הבית בניו ומשוכלל^ס... והנה אנו עוסקים בבנינו זה כב' אלפי שנה - וכמספר השנים שאנו מתאבלין על חורבנו - כן מספר השנים שהוא נבנה כי ההספר והבכי על החורבן הוא עצמות הבנין. ולכן נאמר 'בונה' בלשון הווה, כי הקב"ה הולך ובונה בכל עת את ירושלים על ידי שנדחי ישראל מתכנסים כאחד לקונן ולבכות על אריכות הגלות המר הזה^ס.

ומטעם זה כתב השל"ה (מס' תענית פ' נר מצוה, מענין העבודה, אות לג) לבאר הטעם שאין אבילות בשבת (עיי' או"ח תקנ"א א), משום שכאמור האבילות היא היא בנין הבית, ואין בנין בית המקדש דוחה שבת.

אמנם אין הכוונה ב'אבילות' על החורבן ל'עצבות' גרידא, כי כבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (מעשה איש ח"ד קסג, י"א בשם הגרי"ז מבריסק), שלכאורה יש מקום להקשות שהרי 'איכה' דברי נבואה היא, והרי אמרו חז"ל (שבת ל:) 'אין השכינה שורה אלא מתוך

המינופת... יש ימים בשנה שהם שפלים, דהיינו בין המצרים, שאז ביד האדם להעלות יותר... ומה שיוכל אדם לתקן כט' באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה^ס.

ודע, שעל ידי האבילות על חורבן הבית אנו ממשיכים את הקשר והדבקות לבורא כל העולמים, וכמו שאמר הרה"ק ה'החתם סופר' זי"ע (דרוש לו' אב תקצ"ט) על הפסוק (תהילים קמו ב) 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס', שלכאורה צריך ביאור מדוע נאמר 'בונה' בלשון הווה ולא 'יבנה' בעתיד. אלא, על פי שאמרו חז"ל (מכילתא יתרו) כשאתם זוכים אתם מונים לבנינו, וכשאי אתם זוכים אתם מונים לחורבנו, ועומק הכוונה הוא בהקדם מה שאמרו (ר"ה ל. ברש"י ר"ה ל"ז, ועוד) שבית המקדש השלישי ירד בנוי מן השמים - ומי הוא הבונה אותו - ובמה יהיה נבנה, זהו על ידי הבכיה והצער של אבילי ציון המתאבלים על חורבנו, ובכל שנה, בזה שבני ישראל מתקבצים לבכות על חורבנו הרי הם

כשיושבין על הארץ, יכולין לפעול אצל השי"ת בתפילה מה שצריכים. עוד כתב שם (אות שפ"א) שאם יחסר לאדם איזה דבר, עת טוב היא להתפלל ולבקש מהשי"ת על זה בתשעה באב בעת שיושבין על הארץ.

יש שביארו (פרקי אמונה א-ב שסב, להגאון מרדכי גיפטער בשם רבו הי"ד) לפי זה את הפסוק (איכה א טו) 'קרא עלי מועד', ש'מועד' פירושו מלשון 'וועד' - שביו"ט בא הקב"ה להתוועד יחדיו עם עמו ישראל באהבתו כי רבה, ואף בתשעה באב הקב"ה מתוועד עמנו - כי אהבה גדולה יש לו לבניו בראותו היאך שהם יושבים על הארץ ומבכים מרה את ריחוקו מאיתנו ועל שכירתא בגלותא.

סה. ב'אמרי פינחס' (אות תד) כתב בשם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע 'שתשעה באב מכפר עוונות מחמת שנעשים נשברים ונדכאים מאד, על כן אחריו קצת הרגשה כמו אחרי יום כיפור'.

סו. פעם נתאחר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע מלהיכנס לעריכת שולחנו הטהור, בעת ישיבתו אצל השולחן הסביר לחסידיו, הנה עתה היה אצלי משיח בן דוד גואל הצדק, ושאלתו בפיו האם יתגלה זה עתה ויגאל כבר את בני ישראל מגלותם המרה, או שעדיף שעוד יתמהמה מאחר שיש עוד נשמות רבות הצריכות לבא אל תיקונם, ולאחר ביאת הגואל לא יהא בידם לתקן עצמם עולמית, ועיניתי לו, שלדעתי אכן יש לרחם על אלו הנשמות, ולכן עדיף שימתין להתגלות עד שיתוקנו כל הנשמות הצריכות תיקון. נענה אחד מהעומדים - 'וכי בגלל אותם כמה בני בליעל שעדיין לא הגיעו אל תיקונם אנו צריכים לסבול', הפטיר לעומתו הרה"ק ואמר לו, 'הן אתה הוא אחד מאלה'... כל אחד יתבונן בעצמו בשמעו עובדא זו... כי מי יאמר זיכיתי לבבי, ומי יודע בשל מי הסער הגדול הזה.

סז. בדרך זה ביאר הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע (גנזי ישראל ואתחנן תרס"א) הא דאיתא בגמרא (מכות כד:) כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א נא) 'והזר הקרב יומת' ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה, אמר להן לכך אני מצחק... עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. ולכאורה צריך ביאור שהרי רבי עקיבא היה מצחק מפני שבטח שגם נבואתו של זכריה תתקיים, ואם כן מהו שאמר לכך אני מצחק, שנראה ששמחתו תלויה בבכיתן של חבריו. אלא ביאורו, שאכן, לכך - מפני שעדיין אתם בוכים אני מצחק, שכל שמחתו באה מתוך שראה שהם מתאבלים על החורבן, וזה גופא סימן וראיה שעומד הבית להבנות בבנין ציון וירושלים.

עוד הביא ב'עבודת ישראל' (שם) את דברי הרה"ק ה'מגיד' ממעזריטש זי"ע לבאר בפסוק (איכה א ג) 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', שמרמו לכל אדם מישראל הרודף קה - להמליך את הבורא יתב"ש על עצמו ועל העולם כולו, ויכל להשיג יותר בימים אלו ימי בין המצרים. והרי הדבר משול לשר ומלך גדול, אשר בעת שהוא יושב בביתו אזי אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה, ואין הפשוטים שבאנשים רשאים להיכנס לפני ולפנים. אך כשהמלך נודד במסעותיו ברחבי המדינה, בבחינת 'מלך בשדה', אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שזועת כל הקוראים בשמו וכל אחד יכול להרהיב עוז ולגשת אל הוד מעלת מלכותו, ולשאול ממנו כל, כאוות נפשו. וכן הנמשל, כי בזמן הזה שהשכינה כצפור נודדת מקינה (משלי כו ה)... לבן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם^{סח}.

ועיקר הענין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה, ואפילו בתשעה באב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו והיתה לו המלוכה כימי קדם, ע"כ^{סט}.

ציפית לישועה - האמונה שהוא אלוקינו והוא יושיענו בימים אלו אשר אנו עוסקים באבלות על חורבן הבית^ע, אזי עלינו להגביר בעצמנו את הציפייה לישועה והתקווה שכבר יקויים בנו 'והראינו בבנינו

שמחה', א"כ קשה כיצד נתנבא ירמיהו את 'מגילת איכה' שהם דברים הקשים כגידים ומוציאים את האדם מכלל השמחה. אלא מכאן, שאפשר לשמוע נבואות קשות ואף לקונן עליהם - בכו תבכה בלילה... ובאותה העת גם להיות בשמחה, והיינו שוודאי צריך 'להתאבל' אבל לא להיות ב'עצבות' (וזהו 'בין המצרים' שצריך להלך בין האבלות לשמחה, בלא ליפול לעצבות ח"ו).

ביו"ב כבר מצינו בדברי הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (פרשת מסעי) הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפילה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות. ולהבין זה על פי משל ומליצה, מדרך מלך בשר ודם שיש לו כל מיני טוב ומיני שמחה וגם מנגנים בתוף ומחול וכנור ועוגב, ובודאי כאשר טוב לב המלך והוא שרוי בשמחה אין מן הצורך לו אל המשוררים והמנעימים בקולי קולות, כי בלאו הכי יש לו שמחת לב, אכן, כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון ממקרה אשר קרהו, או ייקראו הפורטים על נבל לשירם ולזמרם - לשמח לבבו ולהצהיל פנים. וכן הנמשל והוגמא כביכול אל קדושתו יתברך, שבוודאי משרתיו ברקיע מנעימים לו ומקלסים שמו, רק בזמן שבית המקדש הרב יש לפניו עצב כביכול, אז צריכים מי אשר ה' בלבו להתחזק ולכנס אל בתי גוואי, להסיר מעליו כל מיני עצבות, ולשמח כבוד המלך - לומר לפניו אתה מלכנו מעולם, וגם עבשיו, ותמלוך לעולם ועד והכל כאין נגדך, ועלו מושיעים בהר ציון ויאתו כל לעבדך ויתנו לך כתר מלוכה, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

סח. ושמא יאמר אדם - היאך אתקרב אל הבורא ואין בידי עשות מאומה בעבודתו, ובפירוש אמרה תורה (שמות כג טו) ולא יראו פני ריקם, תשובתו בדברי ה'עבודת ישראל' עצמו בפירושו למסכת אבות (ב יד) ...לכך קל להתקרב עצמו אל הבורא יתברך בימים אלו משאר ימים, כדוגמא ומשל כשהשר יושב בפלטין שלו אז אינו בקל לבוא אצלו מחמת השומרים הסובבים אותו וגם צריך להביא לו תשורה גדולה לראות פניו, אבל כשהשר יוצא לדרך קל לבוא אצלו וגם תשורה מועטת נחשבה בעיניו... ומקבל אותו בסבר פנים יפות מחמת שהוא בדרך. סט. וכן מתאמרא בשם הרה"ק מבערז'אן זי"ע שאין זמן המסוגל לקבלת התפילות כימים אלו אשר הם במצב של 'תפילה לעני כי יעטוף' ומן המצר קראתי י-ה - ענני במרחב.

ומספרים שהרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע היה מצווה לפעמים בעת שהגישו לפניו פיתקא דרחמי בבקשת ישועה גדולה, להביאם אליו בתשעת הימים, כי אלו הימים הינם ימים מסוגלים לפעול בהם כל מיני ישועות. ע. סיפר הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע שנלווה אליו בדרכו לכותל המערבי ב'תשעת הימים', אחר צאתם שאלו הרה"ק האם ראה שהאבנים שבכותל המערבי הוזילו דמענות כמים בימים אלו על צער החורבן... כי בימים אלו אפילו 'אבן מקיר תזעק' על החורבן הגדול והנורא.

אתכם, כך אני רוצה שתאמינו בי שאני ה' אלוקיכם, ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם. וכן יושיענו ברחמי שנית, כדכתיב (דברים ל ג) 'ושב וקבצך מכל העמים'. וביארו ב'הנהרות רבינו פריץ' (אות ד), אם כן צפית לישועה מצוה כתובה בתורה היא (בדיבור הראשון 'אנכי ה' אלוקיך'), ולכך שואלין עליה בבי"ד של מעלה.

נמצא, שענין זה של 'צפית לישועה' שייך לכל בר ישראל יהיה מי שיהיה, שהרי 'אנכי ה' אלוקיך' לכל בני ישראל נאמר, א"כ, כל מי שדרבו רגלי אבותיו על הר סיני שייך בזה. ועוד, כי לאחר אריכות ימים ושנים ישאלו לכל אחד בבי"ד של מעלה 'צפית לישועה' (שבת לא.). לא רק את גדולי הדור ישאלו כן, אלא כל איש מישראל יצטרך לענות האם ציפה וחיכה בכליון עיניים לגאולתנו ופדות נפשנו^{עא}. וכבר כתב הרמב"ם

ושמחנו בתיקונו'. וכבר כתב הסמ"ק, וז"ל במצוה הראשונה ממנין המצוות שהוא מונה. לידע שאותו שברא שמים וארץ הוא לברו מושל מעלה ומטה ובר' רוחות כדכתיב (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלוקיך', וכתיב (דברים ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'. ... אכן הקב"ה מנהיג את העולם כולו ברוח פיו. הוא הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהילים לו כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו'. ובוה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת לא.) ששואלים לאדם לאחר מיתה בשעת דינו צפית לישועה. והיכן כתובה זאת המצוה, אלא זה תלוי בזה - כשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים דכתיב 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', והכי קאמר, כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי

עא. על כן יראה להעמיד ענין זה בראש מעיינינו (לכה"פ בימים אלו שהזמן גרמא כן), וכבר המשיל זאת ה'מגיד מדובנא', לאב עשיר ונגיד ששלח את חמשת בניו ל'עבר הים' לגלות למקום תורה, ויהי היום, ואחד מהילדים ושמו 'ראובן' חלה ל"ע, האחים הדואגים החישו אותו לפני ה'רופא' המומחה הגדול, ולאחר שבדקו ב'שבעה בדיקות' נענה ואמר, דעו נא כי מחלתו של אחיכם אנושה היא ואין תרופה למכתו אלא במיני סממנים יקרי המציאות שכמעט ואינם בנמצא רק תמורת 'ממון ודמים' יקרים, השיבו לו האחים, הסר דאגה מליבך, אבינו עתיר נכסים הוא ובעל יכולת, נשלח לו אגרת ומיד ישגר לנו מאוצרותיו המרובים. תיכף נתישב גדול האחים, וכתב 'מכתב' לאביו, וז"ל, לכבוד אבי מורי שליט"א, בחסדך הגדול, שלח הנה מעות הרבה כי ל'שמעון' נשברו המשקפיים, אף 'לוי' זקוק למעות הואיל ובגדיו כבר מרוטים וישנים ואינם לפי כבודו, אחינו יהודה לווה משכנו סך 450 דינרים וכבר הגיע זמן הפרעון, גם בעד 'ראובן' תשלח מעות הרבה כי הוא חולה הנוטה למות והרפואות שהרופא המליץ עליהם עולים להון תועפות... ושלח את האגרת דרך בית הדואר לאביו. כאשר הגיע המכתב לידי האב חשכו עיניו, וכמעט שלא יצאה נפשו מרוב תדהמה וכעס גם יחד... על כסילותו וטפשותו של בנו ה'סופר'... כיצד הפך את היוצרות והזכיר את דבר מחלתו של ה'חולה' בסוף המכתב כ'ספל', והרי כל שאר צרכיהם כאין ואפס ייחשבו בזו השעה שבני - אחיהם מוטל על ערש דווי וחיייו תלויים לו מנגד... והנמשל ברור לכל בר לבב בתוכחה מגולה, לאותם המבקשים מהקב"ה כל צרכיהם, ולבסוף 'נזכרים' להוסיף בדרך אגב גם שייבנה בית המקדש במהרה בימינו... והלא 'בקשה' זו צריכה להיות תמיד בראש מעיינינו.

וב'יערות דבש' (ח"א סוף דרוש יג, דף רנג) איתא, וז"ל, מי שאין דעתו שלימה, לא ירגיש כ"כ בצער החורבן, כמו אנחנו בעוה"ר, שאיננו מרגישים כ"כ חורבן בית מקדשנו, לחסרון דעתנו, ואין שוטה מרגיש. אבל אלה הגדולים שלמי הדעת, הם הרגישו עוצם האבידה בחורבן הבית. ואילו אנחנו היינו משיגים העדר שלמותנו ע"י החורבן ואובדן תפארתנו, לא היה ערב לנו לאכול ולשתות, כי אם להתפלל בעפר.

סח בפני אחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש של"ע נתאלמן מזוגתו לפני כשלוש שנים, שאמרה לו בתו הנערה בת 16, שאיננה יכולה לסבול צער מסכנותם של אחיותיה הקטנות, באמרה על עצמה, אני עוד הספקתי להרגיש באהבת אם, עד כמה היתה האמא ע"ה מסורה אלי ודואגת לכל צרכי, ולכה"פ הנני מכירה חסרון הגדול כאשר 'עקרת הבית' איננה ל"ע, אבל, הקטנות שבבית, כבנות חמש ושש, כמעט ולא זכו 'לטעום' ממסירות אם לילדיה, ואינן זוכרות אותה כלל, ואינם מבינות כלל מה חסר להם ביתמותם. באותה שעה פריץ 'האלמן' בבכי גדול ומר, ואמר לה, עתה הבנתי היטב את מצבנו בגלות הארוכה הלזו, עד שאין לנו יודעים כלל מה חסר לנו, ועל זה לבד היה דווה לבנו.

באר הפרשה - תשעה באב

ומבאר הגר"א (בספר 'ביאור הגר"א' לאגרות ח"ל - סני דבי אתונא) כי מקורה של 'שנאת חנם' באה מתוך חסרון אמונה ע"י. והיינו, כי מי ישנא את רעהו 'בחנם'... והרי אינו שונאו אלא על שהזיקו או ביישו, גזלו או גנבו וכיו"ב רבות, ומדוע נחשבת שנאתו כשנאת 'חנם', והרי בסיבת איזה דבר נתמלא לבו ב'שנאה' על רעהו. ובע"כ תאמר, שאם היה מאמין שלא פלוני עשה לו כדברים הללו, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו - שהרי אי אפשר לאדם להפסיד את רעהו אפילו בחצי שווה פרוטה, ולא להביא עליו צער או נזק אם לא 'כי הוא אמר ויהי' מתחילה, הרי מיד הייתה כל שנאתו נמוגה. נמצא, שאם יש בלבו שנאה הרי זה 'סימן מובהק' שאברהם האמונה נכרתה מפיהם, ואין שנאתו אלא 'בחנם'... כי באמת לא רעהו הזיקו או גזלו ע"י.

ע"כ בבית ראשון, שאכן, רשעים היו והרעו מעשיהם מאוד, שהרי כל אלו הג' עבירות החמורות שבתורה ביהרג ואל יעבור הם, מ"מ לבם הי' טוב מאוד -

(פי"א מהל' מלכים ה"א) 'כל מי שאינו מחכה לביאתו הרי הוא כופר בתורה ע"ב ובמשה רבינו' ע"י.

לא תלו בטחונם - חורבן הבית והגלות בגלל חסרון הבטחון איתא בגמרא (יומא ט:): מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים... רשעים היו, אלא שתלו בטחונם בהקב"ה. אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם [עוד איתא שם, 'ראשונים נתגלה עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם'], וביתר שאת איתא בירושלמי (יומא א ג) מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עכו"ם ומגלי עריות ושופכין דמים, אבל בשני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזוהרין במצות ובמעשרות, וכל זוסת טובה הייתה בהם, אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אלו לאלו שנאת חנם, וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים...

עב. כתב הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, כי הנה הרמב"ם פותח את ספרו הגדול 'היד החזקה' במצוות האמונה בה', וכלשון קדשו 'יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא לכל נמצא', וסיום הרמב"ם הוא באמונה בביאת המשיח, 'וביניהם' נכתבו כל ההלכות החוקים והמשפטים, ללמדנו כי כל התורה כולה תלויה בב' חלקי האמונה הללו.

עג. אחד מגדולי האדמו"רים בדור האחרון עלה פעם למעונו של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בחודש הרחמים והסליחות, והשנה היתה שלהי שנת תשל"ה, נענה האדמו"ר בלהט קודש לפני הרמ"מ שהרה"ק מקאמרנא זי"ע כתב על השנה הבעל"ט - שנת תשל"ו, שהיא היא שנת הגאולה, ובה יבוא גואל צדק, נענה לעומתו הרמ"מ וזעק 'אני מאמין - תשל"ה'... כאומר שעל יהודי להאמין שבזו השעה ממש בוא יבוא משיח צדקנו לגאלנו - אף שעדיין שנת תשל"ה, וח"ו מלדחות את הקץ לתשל"ו...

עוד היה מעשה בהרה"ק רמ"מ מלעלוב זי"ע שפגש את הרה"ק מביאלא זי"ע בכותל המערבי במוצאי ת"ב ושאלו לשלומו וכיצד 'עבר' עליו התענית, והשיב מה שהשיב, לאחר מכן החזיר לו הרה"ק מביאלא ושאלו וכיצד עבר הצום על מר, נענה לו הרמ"מ, היה לי צום קל מאוד, כי לא חשבתי מתחילת התענית שעומד אני להתענות בכל ה'מעת - לעת'... אלא בכל רגע חשבתי שהנה זה עומד אחר כתלנו, כבר עתה מגיע המשיח ויתהפך הצום לששון ולשמחה, וממילא לא הכביד עלי התענית...

ואכן, מלפנים היו בני ישראל הכשרים חיים באמונה שלימה, ומקיימים בנפשם אחכה לו בכל יום שיבוא... וכמו שסיפר הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל שהנשים צדקניות שבפרעשבורג היו מסיחות זו לזו, איזה תבשיל בשלו בביתך היום, ותען ותאמר - ארבעס (חומוס), ומה תבשלי מחר, ענתה השניה מסתפקת אנכי אם לאקשן או קאשע (אטריות או דייסה) ובוודאי יבוא למחר המשיח ואציג לפניו ספקותיי... שאלה חברתה, ומה תבשלי באם לא יבוא המשיח, מיהרה השניה להשתיק אותה, נו, נו, כיצד את מהינה לדבר כך...

עד. וכן כתב הגר"א ('אבן שלמה' ח"ב פ"ג) יסוד כל התורה הוא אמונה שלימה שלא לדאוג דאגת מחר... והמחוסר בטחון יבוא על ידי זה לידי קנאה ושנאה אעפ"י שעוסק בתורה ובגמילות חסדים.

עה. ביסוד זה ביאר הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע, את מאמר חז"ל (יומא כג.) 'המעביר על מידותיו מעבירין לו על פשעיו', כי הבה נתבונן היאך יש ביד 'בשר ודם' להעביר על מידותיו, והרי פלוני ירד לחייו... אלא כי

תפילות במקום תמידים – במעלת התפילה, והיא לנו במקום קרבנות

איתא ב'יערות דבש' (דרוש ד), שעיקר בכייתנו כהיום הוא על חורבן בית הראשון, כי עונם סבלנו עד היום הזה, וכל בנין בית שני לא היה כי אם 'פקידה לזמן'. מעתה, עלינו להעמיד תמיד לנגד עינינו סיבת הדבר - על מה נחרב בית הראשון, מכיוון שהיה 'אוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו' (תהלים יד ד). והיינו, שכל חורבן בית ראשון היה עבור שולזלו בתפילה - ה' לא קראו. וזה הפי' 'ודמעתה על לחיה' (איכה א ב), כי לחיה הוא שם שמושאל על תפילה, כדאיתא בגמ' (חולין קלד:) לגבי מתנות כהונה שה' לחיים' ניתנים לכהנים בזכות 'ויעמוד פינחס ויפלל' (תהלים קו ל), וכלומר, ש'לחי' הוא המוכן לתפילה וועקה, וזה הפירוש 'ודמעתה על לחיה' שלא התפללו ולא קראו אל ה'.

וזוסיף ה'יערות דבש', 'ראו נא עד היכן מגיע כח התפילה אשר רק מחמת שלא קראו אל ה' נחתם גור דינם וצריך האדם להיות חרד בתפילה, כי זה אשר נשאר לנו בגלות ואין לנו עבודה כביהמ"ק, רק נשאר לנו כח התפילה שנקראת ג"כ 'עבודה ע', וכמה יש לאדם להתבונן בו ולעמוד בתפילה בהכנעה יתירה ובכפיפת קומה, ויתפלל בנחת ובכוונה, ואשרי מי שמתפלל בדמיע ובלב נשבר ונדכה, כי לא ישוב

שבטחו בה' ומעלת הבטחון גדולה מעל כולם, לכן 'נתגלה קיצם'. משא"כ בבית שני לא נתגלה עונם - כי בחיצוניות היו צדיקים וטובים, חסידים ובעלי תורה, אבל בלבם (הנסתר מעיני אדם) הייתה ביניהם 'שנאת חנם' הבאה מתוך חסרון אמונה, לכן לא נתגלה קיצם כי העדר האמונה גרוע מכל, והוא הגורם לכל הקנאה והשנאה, על כן חמור הדבר כל כך עד שלא נתגלה קיצם'.

והדרך הישרה שעל ידה יתרחק משנאת חנם הוא בשיתחזק באמונה שכל הקורות עמו הם כפי שנגזר עליו מן השמים, ורעהו אינו אלא 'שליח' העושה שליחותו, ומה לו להתלונן על חברו שהרי ה' אמר לו קלל. וכך ביארו צדיקים (מובא גם בשם הרה"ק הישמה משה ז"ע) מה דאיתא בגמ' (ברכות לג.) 'אמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו', ולכאורה מה עניין ה'דעה' לבניין בית המקדש איזו מעלה וגדולה יש במי שיש בו דעה, אלא שבית המקדש נחרב מחמת שנאת חנם, ואהבת חנם היא בנין הבית, ומי שיש בו דעה יודע להבין את שורש הדבר שאף כשפגעו בכבודו כך נקבע במרומים, ושוב אינו בא לידי 'שנאת חנם', וכאילו נבנה בית המקדש בימיו.

באמונתו הינו אומר לעצמו, וכי פלוני הזיק אותי, לא כי, אלא ה' אמר לו קלל... כך נמי יענה לעומתו הבורא, וכי פלוני חטא נגדי, לא כי, אלא יצרו הרע אמר לו חטא... א"כ יש לפטרו מהעונש המוטל על עוברי עבירה.

שמעתי לפרש מאמרם ב'הגדה של פסח' אחד חכם ואחד רשע. כי הנה כל אשר בשם ישראל יכונה יענה ויאמר 'מאמין אנכי כי ה' הוא האלוקים' והכל במאמרו נעשה... אלא שיש מי שיוסיף אכן, הכל בידי שמים אבל מדוע הזיק אותי פלוני, ומדוע הקדימני פלוני בעסק שרציתי לגמור, מה רוצה פלוני מאתי והוא יורד לחיי... על כגון דא רמז בעל ההגדה אם אמונתו תמה באחד שמאמין ש'הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים', הרי זה חכם. אבל אם ואחד, כלומר בוא"ו החיבור, שאכן הקב"ה עושה אבל מדוע גם פלוני עשה לי כך וכך... הרי זה רשע ל"ע. עו. והנה איתא בגמרא (יומא נד:) בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו את הכרובים והם עומדים כבשעה ש'עושין רצונו של מקום' - פניהם איש אל אחיו (עיי' ב"ב צט.), וכתב הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (עיי' נפש החיים שער א פ"ח) שכרוב אחד מורה על הקב"ה והכרוב השני מורה על ישראל, וכאשר ישראל עושין רצונו של מקום הרי הם דבוקים בו ית'. ולדמיון זאת היו הכרובים קרובים זה לזה. ויש לרמז בזה שבאו ללמד בזה לבני ישראל על סדר העבודה, שמכאן ולהלאה לאחר החורבן - יהיה הקשר והדבקות בין ישראל לאביהם שבשמים על ידי תפילה כראוי ממעמקי הלב, והוא כדוגמת הקרבה שנראה אז בכרובים.

ועומק הדברים הוא כי השראת השכינה בזמן הזה היא על ידי התפילה, וכמו שכתב הבית יוסף (סי' קכג) בשם שבלי הלקט (סי' יח) וז"ל, טעם לשלש פסיעות, מפני שכשאדם עומד בתפילה העומד במקום קדושה ושכינה למעלה מראשו, וכיון שנפטר מתפילתו צריך לפסוע ג' פסיעות לאחוריו כדי שיצא ממקום קדושה ויעמוד במקום חול, וראיה לדבר שכן הוא, כיון שחוזרים לאחוריהם ג' פסיעות נותנים שלום זה לזה, כלומר עד עכשיו היינו במקום קדוש

פסוקים שבכל שנות קיומם של בני ישראל לא נושעו אלא בזכות התפילה. עוד מביא את דברי מדרש תנחומא (וירא א) אמר להן הקב"ה לישראל הונו זחורין בתפלה שאין מדה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות שנאמר (ישעיה א יא-טו) 'למה לי רוב זבחיכם... גם כי תרבו תפלה', מכלל שהיא גדולה מן הקרבנות (כך גם איתא בזה"ק ויקהל רא:), ואפילו אין אדם בדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה חסד עמו.

בניה אחת – בכח התפילה למנוע את החורבן, ובפרט כשהיא 'ממעמקים'

נוראות מצינו בדברי המדרש (ילקו"ש תהלים רמו שבו) בשעה שנפרדו בני מירמיהו הנביא על נהרות בבל (ו"ל המדרש) נטלו הגלויות את עיניהם וראו את ירמיה שפירש מהם געו כלם בבכיה וצווחו רבינו ירמיה הרי אתה מניחנו, ובכו כמו שנאמר (תהלים קלו א) 'על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו', ענה ירמיה ואמר להם מעיד אני עלי שמים וארץ שאם בכיתם בכיה אחת עד שהייתם בציון לא גליתם, עכ"ל. הרי לך כוחה של תפילה, שבבכיה אחת שהיו בוכים תחילה היו מונעים מעצמם ומכל הדורות את כל הגלות כולה.

ריקם, ועל מה נבטח בגולה ומה יגן בעדינו, אם לא בתפילה ובקשה מקירות לב"י אוי לנו ממה שכתוב (איוב ג מד) 'סכותה בענן לך מעבור תפילה', וענן זה נעשה מההבל היוצא מדיבורים אסורים, וביחוד מתוך שיחה בטלה בבית הכנסת ומכל שכן בשעת התפילה, אך אם האדם מתפלל אחר כך בכונה ובכבי ודמעה מעלה כל התפילות מכמה שנים אשר נקבצו לו, שנשארו עומדים ברפיון מבלי עליה, ובעת ע"י תפילה זו בכונה בכבי ודמעה הם עולים למעלה לפעול פעולתם לטובה ולברכה'.

כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ליקוטי אמרים פרק י), שכל הצרות הרבות, הבאות עלינו בגלותנו, הכל הוא רק מפני שאין אנו צועקים ומרבים בתפילה, כי לו התפללנו ושפכנו שיח לפני הקב"ה - בוודאי לא ישובו תפילתנו ובקשתנו ריקם.

ומביא ה'חפץ חיים' (שם) דברי המדרש (שמ"ר תצוה לח ד), לפי שישראל אומרים רבון העולם... אמרו לו אין אנו יודעין, אמר להם כבו והתפללו לפני ואני מקבל, אבותיכם כשנשתעבדו במצרים, וכי לא בתפלה פדיתי אותם שנאמר (שמות ב כג) 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויצעקו, ומאריך שם המדרש להביא כמה וכמה

ויצאנו למקום חול. וכעין זה ביאר ה'משנה ברורה' (סי' קב ס"ק יד) בשם ה'חיי אדם' הטעם שאסור לעבור כנגד המתפללים בתוך ד' אמות – 'מפני שמפסיק בין המתפלל להשכינה'.

עז. ונה נאמר בהפטרה לתשעה באב 'אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה והעלה נבל' (ירמיה ח יג), ולכאורה צריך ביאור, מה מקום להתאונן על חסרון הענבים והתאנה בשעה שצרות קשות ונוראות פקדו את ישראל - בזמן החורבן, אלא, שבא ללמדנו כי מהיום והלאה עלינו להתחנן ולהתפלל על כל פרט ופרט קטון כגדול, ואין ביכולתנו להשיג דבר וחצי דבר ללא כוח התפילה. והנה בזמן שלמה המלך היו איש תחת גפנו ותחת תאנתו (מלכים א' ה ה), ובא לומר שמעתה אפילו ענבים ותאנים לא יהיו לנו לולי התפילה על כך.

וכמו שכתב בסידור הרוקח (על סדר התפילה ביאנא מלך חנון ורחום, ביהווא רחום ב'שני וחמישי') **מיום שחרב בית המקדש אין הקב"ה משפיע טוב לישראל אלא בזכות התפילה.**

כע"ז כתב ה'הפלאה' (כתובות סז: ד"ה ויש לפרש עוד) 'ידוע לכל המאמין בהשגחת הבורא יתברך כי הפרנסה והמחיה בגלותינו היא בשכר התפילה שהיא במקום העבודה של מזבח שהיה מזין את ישראל, כדלעיל (שם דף י) שמזבח נקרא על שם שמזין את ישראל'.

כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ליקוטים, על תהלים) על הפסוק (תהלים קו ל-לא) 'ויעמוד פינחס ויפלל ותיעצר המגפה ותחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם', ולכאורה צריך ביאור, במה נשתבח פינחס שתחשב לו הצלת בני ישראל לצדקה לדור ודור, ואילו הצלתו של אהרן בהקרבת הקטורת לא נאמר כן. ומבאר הרה"ק, שאהרן הכהן עצר את המגיפה ב'קטורת' הקיימת רק בזמן שביהמ"ק קיים, מה נעשה עתה כשחרב הבית... לזה בא פינחס והעמיד את המגפה ב'תפילה' אשר עד עצם היום הזה יש בכוחו להתפלל בכל לב כדוגמת פינחס באותם הימים ללא כל שינוי – להציל רבבות אלפי בני ישראל מכל גזירה קשה ורעה, ובעבור העמדת כח זה תחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם.

באב היו כל אלו האנשים נכנסים ל'קברים' אשר חפרו לעצמם כמו"ש חז"ל (מדרש איכה פתיחתא לג) 'כל ארבעים שנה שהיו במדבר, בכל ערב תשעה באב היה הכרוז יוצא ואומר צאו לחפור, והיה כל אחד ואחד יוצא וחופר לו קבר, וישן בו, שמא ימות קודם שיחפור, ולמחר הכרוז יוצא וקורא - 'יבדלו חיים מן המתים', וכל שהיתה בו רוח חיים היה עומד ויוצא, וכל שנה היו עושין כן' והנה מספר המתים בכל שנה עלה לכדי קצת יותר מט"ו אלף (עי' רש"י ותוס' תענית ל:). ומכל מקום בשנה האחרונה בטלה הגזירה ולא מתו ט"ו אלף האחרונים.

והרי זה וודאי שאין לתאר ואין לשער היאך התפללו בני ישראל (תפלת ערבית) בכל ליל תשעה באב - בהשתפכות הנפש מתוך חזרה בתשובה, וכמו שאמרו (אבות פ"ב מ"י) 'ושב יום אחד לפני מיתתך' - כ"ש באותו פרק זמן ממש, ואעפ"כ בכל שנה מתו ט"ו אלף, ומדוע - כי אחרי כל המורא הגדול עדיין היה עולה בדעת כל יחיד ויחיד מאן יימר שאף אני בכלל המתים בשנה זו, הרי לא ימותו אלא כט"ו אלף מתוך רבבות מה לי לחשוש שאני בכלל המתים ע"ה, תפילה בזו עדיין לא ביטלה את הגזירה שיש עמה שבועה, אבל בשנה האחרונה (שנת הארבעים) ידעו הנותרים שללא כל ספק הרי הם בכלל המתים - שהרי לא נשארו אלא ט"ו אלף מתוך כל בני דור המדבר, ומתוך כך התפללו מעומק לבם (בתפילת הערב) - 'והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית', ותפילה בזאת בכוחה לפתוח את כל השערים ע"ה. הרי לך שעל ידי תפילה מעומק הלב אפשר לקרוע אפילו גזר דין שנחתם בשבועת ה'.

והתבונן בדברי הגמרא (תענית כט.) שבעת חורבן הבית אמרו הכהנים שירה 'וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם' (תהלים צד כג), ולא הספיקו לומר 'יצמיתם ה' אלוקינו' עד שבאו נכרים וכבשום. יש אומרים ללמוד מכאן - שאם היו מספיקים לומר יצמיתם ה' אלוקינו היו מונעים את החורבן בכוח תפילתם אף שכבר נגזרה הגזירה, ראה נא כמה גדול כוחה של תפילה לבטל כל הגזירות.

ואפילו הרשעים הכירו בכח זה, כדאיתא במדרש (איכ"ר ה ה) עה"פ 'יגענו ולא הונח לנו' (שם), שנבוכדנאצר הרשע ציווה לנבזראדן כשהגלה את בני ישראל על נהרות בבל, אלוקיהם של אלו מקבל בעלי תשובה וידו פשוטה לקבל שבים, ובאם יצעקו אליו מיד ישמע אליהם ויצילם מידך, על בן שמור עליהם שלא יעמדו מהילוכם אפילו רגע אחד, כדי שלא יוכלו להשים על לב ולזעוק אל ה'. ואכן כל מי שעצר מהליכתו לרגע קט חתכוהו איברים איברים - ומכאן נלמד כוח התפילה והתשובה בכל עת ובכל מצב.

צא ולמד על מעלת התפילה בשהיא באה ממעמקי הלב, שהנה נאמר בפרשת המרגלים (במדבר יד כא-לה), 'חי אני [פירש רש"י 'לשון שבועה'] וימלא כבוד ה' את כל הארץ... אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם... במדבר הזה יתמו ושם ימותו'. נוראות מצינו בדברי התוס' המביא את שיטת 'רבינו תם' (מסכת ב"ב קכא. תוד"ה יום שכלו) שאף שנגזרה הגזירה וכביכול נשבע הקב"ה על כך - שכל דור המדבר ימותו (שישים רבוא שבין שנת העשרים לשנת שישים לחייהם), ואכן בכל ליל תשעה

עח. הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע נשא משלו, לאחד שחש בעיניו והלך לרופא, בדקו ואמר לו כי אין זה כאב גרידא, אלא כל מאור עיניך בסכנה, והינך זקוק לעבור ניתוח דחוף, ואם לא ינתחו אותך תוך חודש ימים אזי תאבד את הראייה לצמיתות רח"ל, והוסיף לומר לו, כי לא רבים מהרופאים יודעים היאך לטפל במקרה מסובך ונדיר כזה, אלא רק שני 'יחידים' מומחים, האחד גר בלאנדאן והשני בניו יארק, נסע במהרה ללונדון וביקש להתקבל אצל הרופא, והודיעו לו שיש תור פנוי עוד שלושה חדשים... כמעט שלא חשכו עיניו רק מלשמוע ידיעה זו... שהרי זקוק הוא לניתוח חירום, ועוד שלושה חדשים כבר מאוחר... זעק, התחנן וניסה להפעיל קשרים... סיים ה'ברכת אברהם' ושאל, שמא תאמרו זו היא 'קריאה באמת'... לא ולא... כי בתוך ליבו חושב שעדיין יש לו סיכוי, שאם לא יצליח להקדים את התור ימהר ויעוף לניו יארק אל רופא השני... ו'יקראוהו באמת' היינו כשהוא כבר עומד בניו יארק לפני הרופא השני וזה גם כן מנסה להערים עליו קשיים, שם יזעק 'באמת', כך כביכול יעמוד לפני ה' כמי שיודע שאין שום תקווה וסיכוי - ו'מבלעדי עוזך ועזרתך אין אין עזרה וישועה'...

עט. כה סיפר 'מגיד מישרים' הגאון רבי ראובן קארלנשטיין זצ"ל מעשה שהוא היה עד לו בשהותו בבית החולים לצרכי רפואתו, אשה אחת מבנות ישראל חלתה ל"ע ב'מחלה' באופן נורא, כל בני מעיה נאכלו, עד שביום

גאר הפרשה - תשעה באב

אבינו מלכנו^פ רחם עלינו, והפך לנו את יום המר כולנו כאחד בירושלים הבנויה^{פא}, ובא לציון גואל^{פב}
והנמהר ליום חג ומועד, ונעלה יחדיו לחוג אותו במהרה בימינו אבי"ר.

מן השמים הרימו הרופאים את ידיהם מתוך ייאוש, והכריזו כי הם את שלהם עשו, יותר אין להם מה לטפל באשה, ומן הנראה (עפ"י חכמת רפואתם) שבתוך שבוע תעלה נשמתה בסערה השמימה. ביקשה האשה מבתה בת ה'חמש עשרה' שנה שתצא מהחדר, הבת שנבהלה מיהרה לקרוא ל'אחות' (nurse) ובבואה מצאו את האם שוכבת כשהיא מכוסה בסדינה מעל לראשה, ובזה הלשון היא שחה ומתפללת לפני יוצרה ובוראה, אבי שבמים, אנא ממך, וכי מה בצע בדמי ברדתי אל שחת כשאמות, עוד קדיש עוד פרק משניות, הנני מבטיחה, שאם אבריא ממיטת חוליי אקדיש את כל ימי עבור התורה ועמליה, בכל יום אתנדב לבשל ולנקות בישיבה קדושה...

אחר הדברים האלה ביקשה האם מביתה כוס מים לשתות כי צמאונה גבר, אבל ה'אחות' אסרה על הבת לתת לה מים, כי מטבע הדברים היו המים הללו חונקים אותה מיד למוות, אבל משהוסיפה האם להפציר בביתה שוב ושוב נתנה לה כוס מים, האם בירכה בכוונה ושתתה המים, ולא ניזוקה כלל, שוב ביקשה עוד מים ולא אירע לה מאומה, עד שביקשה לאכול כי רעבונה גבר, הבת חששה מלתת לה אבל הפצרותיה גברו, נתנה לה הבת תפוח מרוסק, אכלה האם שבעה נפשה ולא אירע לה כל רע, עד שאפילו 'ראש הרופאים' בא לראות את ה'פלא' הגדול, נענה ואמר, זה לי כשלושים שנה בבית החולים, ומעודי לא ראיתי ניסים כגון דא, לא עברו שבוע ימים והאשה שוחררה לביתה כשהיא בריאה ושלימה... ואכן, היא זכרה את הבטחתה, ומיד פנתה ל'ישיבה' גדולה הסמוכה לביתה, שם נועדה עם ראשי הישיבה שאמרו לה שממש לפני כמה ימים ביקשה ה'מבשלת' שיוסיפו לה עוזרת כי נתרבו ספסלי הישיבה, ומן השמים באת הנה, ועד היום (יותר מכ' שנה בליעה"ר) היא עומדת ומשמשת כמבשלת באותה ישיבה כשהיא בריאה ושלימה... (אף בימי בין הזמנים היא מתנדבת בישיבת מיר, שם מבשלים עבור התלמידים גם בימים אלו). **לדין ייאמר, כי בכח התפילה להחיות מתים כפשוטו ממש, גם נראה מכאן גדולת העוסקים והמסייעים לעמלי תורה לעסוק בתלמודם על מי מנוחות.**

פ. ודע, כי מעולם לא פסקה אהבת הבורא אלינו - בניו רחומיו, הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאהן זצ"ל ביאר בדברי הגמרא (יומא נד.) בשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והרי רק כשהיו עושין רצונו של מקום היו הכרובים פניהם איש אל אחיו, ובשעה שאין עושין רצונו היו פניהם אל הבית (ב"ב צט.), אלא ביאורו, דגבי נכרים נחשבים תמיד בני"י כעושים רצונו של מקום, ע"כ, כשנכנסו אויבים להיכל נתגלית אהבת אב לבנים והיו הכרובים 'פניהם איש אל אחיו'.

פא. כי אין חפץ לה' בריחוקם של בני ישראל מעליו, אדרבה, וכלשון התנא דבי אליהו (רבא, פל"א) מעיד אני עלי שמים וארץ, שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו שיעשו תשובה, כדי שיגאל אותם ויבנה להם בית המקדש שלא יחרב לעולם. אין לנו אלא למלא את ההשתוקקות שיש כביכול לבורא עולם על בניו שיתקרבו אליו ואז מיד יבנה בית מקדשנו ולא ייחרב לעולם, 'שוב שנית לקדשה' בבנין עדי עד בב"א.

פב. מובא בשמו של הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג בספר יכבד אב (עמ' 85), הנה אנו מחכים לגאולה אע"פ שיתמהמה עכ"ז אחכה בכל יום שיבא, והדוגמא ברב שדורש שאין לו סוף לאריכות דרשתו, והעולם מחכין שיסיים, (אבל ולבסוף שגומר, כן יש לנו לדעת שסופו יהי' שנזכה לגאולה במהרה בימינו, ולזה מסיים [-הדרשן] ובא לציון.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת דברים - חזון תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ספר דברים

כתב הגר"א בקול אליהו שכמו שיש בין כל שני מדרגות ממוצע, כמו בין מדבר לחי, בין חי לצומח, בין צומח לדומם, כך יש ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ שהוא חומש דברים, כי כל מה שאביי ורבי אומרים דברים מפי עצמן, הוא מה שהקב"ה נתן להם כח לעשות משמרת למשמרתי, גדרים וסייגים בתורה שבע"פ להיות גדר לתורה שבכתב. והנה יש דברים בתורה שבע"פ שאינו מפי החכמים, כגון מה שהאחרון הוא הפרי עץ הדר שכתוב בתורה, זה לא 'מפי עצמן', אלא הלכה למשה מסיני הוא, אך יש חלק בתורה שבע"פ שהוא מפי עצמן, כי הקב"ה אמר שבשר בהמה אסור בחלב, ורבינא ורבי אשי אמרו מפי עצמו שגם בשר עוף בחלב אסור.

(הגרמ"י רייזמן)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א)

אל"ה ר"ת אבק לשון הרע, הגמרא (בבא בתרא קסו, א) אומרת שמיעוטן של ישראל נכשלים בעריות רובן בגזל וכולם באבק לשה"ר, לפי"ז מפרש רבי אברהם פלאגי "אל"ה" – אבק לשה"ר "הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" שהרי כולם נכשלים בזה.

בדרך הלצה אומרים, שלכן ברמב"ם מופיע הלכות לשה"ר ואילו בשלחן ערוך אין הלכות לשה"ר כי הרמב"ם מביא גם את ההלכות שלא נוגעות בזמן הזה ואילו השו"ע לא מביא הלכות שאינן נהגות בזה"ז... (הר"א דיסקין)

ובעניין הזה של "רובן בגזל" מספר הרב שלמה לוינשטיין שפעם בא רבי ישראל מסלנט אל איזה נדיב, וישבו שניהם ע"י השולחן, ועל השולחן היה מונח סכום גדול של כסף, והנה כשהם יושבים באו לקרא לעשיר למשהו חשוב שלא סבל דיחוי, אמר הנדיב לרבי ישראל, תמתין כמה דקות כאן, אני מיד חוזר, והנדיב יצא מן החדר, איך שהוא יוצא רואה הוא את רבי ישראל יוצא אחריו, שואל אותו הנדיב למה יצאת? אמרתי לך שתמתין ע"י השולחן, אמר לו רבי ישראל, לא רציתי להישאר לבד עם הכסף כיוון שהגמרא אומרת ש"מיעוטן בעריות ורובן בגזל", ואם לגבי עריות שרק מיעוטן נכשלים בזה גזרו חז"ל על יחוד, גזל שרובם נכשלים בזה, וודאי שיש בזה איסור יחוד...

(הר"ש לוינשטיין)

וחצרות ודי זהב (א, א)

חצרות זה מחלוקת קרח ועדתו, ודי זהב זה מעשה העגל. שואלים המפרשים למה הפך את הסדר, הרי קודם היה מעשה העגל ולמה נשנה כאן אחרי מחלוקת קרח?

ואפשר לתרץ עפ"י הגמ' שבת (קיט) שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים, ומה הטעם שדוקא בגלל זה? אלא מצינו אצל אברהם אבינו כשביקש על סדום שאל אולי יש שם צדיקים שיגנו על העיר, רואים מכאן שאע"פ שיש עבירות גדול כח הצדיק להגן על אנשי דורו, והנה בירושלים אף שעשו עבירות כדאיתא שנחרב על ג' העבירות החמורות, מ"מ היו צדיקים שהיה בכחם להגן על הדור שלא יחרב ביהמ"ק, אמנם, כשביזו בה תלמידי חכמים, הרי כבר לא מחשיבים אותם וא"כ אין בכחם להגן, וזה כוונת הגמ' שלא חרבה אלא עבור שביזו בה תלמידי חכמים וממילא לא יכלו להגן על הדור.

והנה כאן אחרי מעשה העגל בא משה רבנו ובקש והתחנן עבור כלל ישראל והקב"ה קיבל בקשתו וסלח, אבל כשבאו עדת קרח וביזו את משה א"כ שוב לא יכלו כוחו להגן עליהם לכן כתב הפסוק קודם

"וחצרות" היינו מעשה קרח ורק לאחמ"כ "ודי זהב" שהקטרוג נתעורר רק אחרי מחלוקת קרח.

(תפוחי חיים בשם מעגלי צדק)

ודי זהב (א, א)

כתב האור החיים הק' בתחילת פ' דברים ט' לימודים בפסוק הראשון, ונזכיר התשיעי: 'ט', שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי והוא מה שרמז באומרו "ודי זהב" שיאמר לזהב די: או ירצה על זה הדרך שכל מה שיהיה לו יהיה בעיניו דבר מספיק כאילו יש לו כל זהב, והוא על דרך אומרם (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, ובזה יטה לבבו לעבודה העליונה היא עבודת ה' אלקים חיים'. הרי לנו ללמוד ששייך לכולנו שלא ללכת אחר תאוות הלב, רק לומר לזהב די. ולהיות שמח בחלקו.

מסופר על הרה"ק מרוז'ין זי"ע שפעם אחת עמדו לפניו שורה אנשים שבקשו להתברך ממנו. אחד מהעומדים לא היה חסיד רוז'ינאי אלא שבדרוכו עבר מרוז'ין ונכנס דרך אגב לבקש ברכה. האיש עמד וראה אחד החסידים מניח קוויטל לפני הרבי, והרבי מברך אותו 'יהיה לך ממון רב ומעט יראת שמים'. האיש שמח אולי גם הוא יקבל ברכה כזאת, שיהיה לו הרבה כסף ולא יהיה מצומצם מחמת יראת השם, ויחיה משוחרר וכו'. הוא העיז פניו לפני הרבי, וביקש שגם הוא רוצה ברכה כמו שבירך לאיש הקודם... הרה"ק מרוז'ין חיך ואמר האיש הזה הוא היימשיער והוא מבין מה שהתכוונתי. כסף יהיה לך הרבה, היינו ענייני פרנסה, כל מה שיש לך, יהיה בעיניך כהרבה מאד. שלא כעושר שתמיד הוא בוכה, יש לו ארבעים מליון רוצה שמונים מליון נוספים, תמיד העשירים אין להם לתת, הוא צודק, כי באמת אין לו רק בקושי שליש ממה שהוא רוצה. לכן ברכתי אותו שיהיה לו הרבה כסף, שתמיד כמה שיהיה לו, יהיה לו הרבה. רבי חנינא בן דוסא די לו בקב חרובין, היה אומר די על קב חרובין, יש לו המון. ומעט יראת שמים היינו שכמה שיהיה לו יראת שמים, יבין שזה עדיין מעט, שלא כדרך האנשים שנדמה להם שכבר יש לו יראה.

הרוז'ינער סיים ואמר לאיש: 'האם אתם גם רוצים ברכה כזאת?...'

(הגרמ"י רייזמן)

עד הנהר הגדל נהר פרת (א, ז)

כתב רש"י "מפני שנזכר עם א"י קוראו גדול משל הדיוט אומר עבד מלך מלך וכו'".

מסופר שפעם נסע אחד מחסידי הרה"ק מלעכוניץ אל רבו, אותו חסיד דר בארץ ישראל ונסע ללעכוניץ, וכביכורים לרבו הביא אתו חלה מארץ ישראל, כמובן שבמהלך הנסיעה הארוכה הצטמקה החלה ונתקטנה, וכשהביא את החלה לרבו, הסתפק הרה"ק מלעכוניץ על מה לבצוע בברכת המוציא, שכן היה לו חלה אחת גדולה שנאפתה שם וההלכה היא לבצוע על הגדולה ומאיך החלה מארץ ישראל אמנם קטנה, אבל יש בה חשיבות מיוחדת שהיא מארץ ישראל.

עד שהכריע לבצוע על החלה מארץ ישראל עפ"י דברי רש"י אלו בפרשתו, שכתב רש"י שלכן נקרא הנהר הגדול מפני שנזכר עם אר"י, רואים מכאן שמה ששייך לארץ ישראל נקרא "גדול", א"כ אף החלה הקטנה היות שמקורה טהור מארץ ישראל ודאי נקראת "גדולה".

(ציוני תורה)

הבטיח לו זאת הקב"ה כאמור, וזה מה שהתכוון משה באמרו "ד' אלוך אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים" ושפיר אומר רש"י "זו משלי" כי אני יש לי כח של אלף פעמים. (פנים יפות)

ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה ואשלח מלאכים אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר (ב, כד-כו)

הנה יש לתמוה דמשה כאשר שלח דברי שלום אל סיחון לכאורה עשה נגד ציווי הקב"ה, דהקב"ה ציווהו להתגרות בו במלחמה והאיך שלח אליו דברי שלום.

ואפשר לומר על פי מה שכתוב (תהלים קכ, ז) אני שלום וכי אדבר המה למלחמה, כלומר שטבע הנכרי הוא, שכאשר מדברים עימו שלום סובר שפוחדים הימנו ולכן מתחיל במלחמה. וכמו כן משה כאשר רצה לגרות את סיחון שלח אליו דברי שלום כדי שיצא למלחמה נגדו. ובזה קיים מה שציווהו השי"ת והתגר בו מלחמה.

(כרם חמד)

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו (הפטרות חזון)

הירושלמי בשבת (פ"ט ה"ג) אומר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו זה בית ראשון אם יאדימו כתולע כצמר יהיו זה בית שני", יש להבין למה מרמז השני על בית ראשון והתולע על בית שני?

יש לומר, שהנה ה"שני" זה חוט שצבוע מבחוץ בצבע אדום, משא"כ ה"תולע" שזה תולעת אדומה מחמת הדם שלה. הגמרא אומרת שבית ראשון נחרב בעבור ג' העבירות החמורות של ג"ע שפ"ד וע"ז, ואילו בית שני נחרב בעבור שנאת חנים. והנה, ג' העבירות החמורות הם עוונות ששייכות לחיצוניות, שהלך האדם ועבד ע"ז או שרצח ר"ל וכו', לכן מדמה הירושלמי את חטאם ל"שני" שרק צבוע באדום מבחוץ. אבל "שנאת חנים" שייך למידות של האדם שזה בפנימיותו לכן מדמה את חטאם ל"תולע" שזה אדום מבפנים.

והנה בהלכות מראות נגעים מצאנו שהשלג יותר לבן מהצמר, אומר לנו הנביא אם זה עבירות שהם רק בחיצוניות "כשנים" אזי אפשר להלבין ולמחוק את זה לגמרי שילבין כמו השלג, אבל אם זה עבירה בפנימיות "כתולע" זה כבר יותר חמור, וזה אפשר להלבין רק כמו הצמר שהוא פחות לבן. לפי זה אפשר לבאר את דברי הגמ' "ראשונים שנתגלו עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם", שבית ראשון "נתגלה חטאם" דהיינו שהיה חטא רק בגלוי ובחיצוניות, אבל לא בעצם, זה יותר קל ולכן "נתגלה קיצם" אבל בבית שני ש"לא נתגלה חטאם" דהיינו שחטאו בפנימיות "לא נתגלה קיצם" כי זה כבר יותר חמור.

(משך חכמה)

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח" (ד, ט)

אזהרה מיוחדת הזהירנו הקב"ה מפני שכחת מעמד הר סיני, הברקים, הקולות והדברים שנאמרו שם, והורה לנו שהדברים צריכים להיות חקוקים היטב על לוח לבנו.

כל אחד ואחד חייב לעשות את מרב המאמצים לשם כך, אולם מידת הצלחתו שלא לשכוח, תלויה כבר בידי שמים, בכשורים בהם ניחן מאת הבורא יתברך.

מושג כלשהו ב"לא תשכח" של גאוני הדורות, נוכל לקבל מן הספור הבא, המובא בספר "שמוש חכמים":

באחד הימים פגש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את הרוגצ'ובר זצ"ל.

שאל אותו הרוגצ'ובר: "מה כבודו עושה?"

"לומד עם ילדים", ענה לו רבי אלחנן.

"היכן?"

"בישיבת ברנוביץ".

"ומה חדשתם?"

בתשובה נענה רבי אלחנן ואמר לו חדוש מסוים שחידש.

"בארבעים שנה לא חדשתם כלום?", התפלא הרוגצ'ובר.

נסה רבי אלחנן להבין את כוונתו, עד שנזכר, כי, אכן, כארבעים שנה (!) קודם לכן פגש בו ואמר לו בדיוק את אותו חידוש...

כתב הערוגות הבושם בדרך צחות, על הפסוק 'איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם', וידועים דברי המדרש ג' נביאים אמרו 'איכה', משה רבינו ראה אותה בשלוותה ואמר איכה אשא לבדי, ישעיה ראה אותה בניוולה ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה, וירמיה ראה אותה בחורבנה ואמר איכה ישבה בדד.

והנה משה רבינו התעסק עם בני ישראל שהיו טרחנים, כמ"ש רש"י, היה קשה להנהיג את הדיני תורה, כי אם נכנסים לדין שני אנשים פשוטים, אין לדיין עבודה קשה, כי פוסק מה שכתוב בשו"ע ודי בזה. אך אם בעלי הדין הם תלמידי חכמים ובקיאים בחושן משפט, אזי רחמנות גדולה על הדיינים, כי בעלי הדין מזכירים בכל פעם עוד מיגו, עוד קים לי, ולא רק 'שלי שלי', אלא ע"פ מיגו 'שלך שלי' וכו'.

וכיון שמשה רבינו לימד אותם כל הלכות התורה, כל דברי השי"ך והסמ"ע קצות ונתיבות, כשלחן הערוך ממש, אך בזמנו של ישעיה הנביא כבר למדו פחות, ולא היו טרחנים כ"כ.

[כמו המשל שאמר הישמח משה, פעם אחת היה סוחר של יין שהחביות היו במרתף למטה, ובתחילה הצליח מאד במסחר היין, והיה מתלונן מאד שכל היום הוא צריך לרדת למרתף להביא עוד יין מהחביות. לאחר תקופה נחלשה הצלחתו, ולא באו אנשים לקנות, החל להתלונן שאין לו כ"כ רווחים, ובסוף נסגרה החנות לגמרי, אזי התחיל לבכות ביותר.

משה רבינו בכה שקשה לדון דיני תורה עם תלמידי חכמים, ישעיה בוכה 'האיך נקח כאן את האנחה של משה רבינו' איכה היתה לזונה קריה נאמנה, מלאתי משפט ועתה מרצחים, אין מי שילמד חושן משפט, הלוואי שיהיה את הבכיה של משה רבינו, כ"ש בבכיה של ירמיה הנביא שכבר ישבה בדד.]

והישב משה רבינו מה יעשה עם הלומדים האלה, אתחיל לקבל שכר בטלה לדין תורה, ואז הלומדים יפסיקו את הטענות שלהם, כי כל שעה עולה הרבה כסף, כטענת רבי משה שטערן על דייני אמריקע שבזמנו, שכל דין תורה לוקח הרבה שנים, משום שהדיינים מקבלים שכר לפי שעה, לכן מושכים את הזמן.

ובזה מבאר הערוגות הבושם דברי רש"י הפלאיים: 'איכה אשא לבדי. אם אומר לקבל שכר, לא אוכל, זו היא שאמרתי (ס"א שאמרנו) לכם, לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי הקב"ה' כי על דברי תורה אין לוקחים מעות, כמו שדרשו חז"ל 'מה אני בחינם אף אתם בחינם'. ואע"פ שיש עצה לקחת שכר בטלה שהרב מותר לו לקחת מעות על שמתבטל ממלאכתו, אמנם במדבר לא שייך שכר בטלה, כי צריך שיהיה שכר בטלה דמוכח. אמנם משה רבינו כן יכול לקחת שכר בטלה אפי' במדבר. כי הרב ששומע את הדיני תורה והטענות הקשות של בעלי הדין, אזי לאחר הד"ת כשיושב ללמוד גמרא, ראשו מתפוצץ מכל הצעקות וטענות של בעלי הדין, ובמקום שהיה יכול ללמוד ז' דפי גמ', הוא לומד רק דף אחד, וזהו שכר בטלה. ולכאן על זה היה יכול משה לקחת את המעות.

אמנם משה רבינו גם זה אינו יכול, 'כי לא מעצמי אני אומר', אני לא יושב ללמוד גמ' מעצמי, אלא מפי הקב"ה אני אומר, ולא שייך בזה כלל ביטול תורה. אמנם רבנים אחרים יש להם עצה טובה להנצל מהלומדים הטרחנים, פשוט לקחת שכר בטלה, ואז יפסיקו להרבות בטענותיהם. (הגרמ"י רייזמן)

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם (א, יא).

כתב רש"י: "אמר להם זו משלי הוא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם". דהיינו שמושה רבינו נתן להם מעצמו ברכה על אלף פעמים ככם. ויש להבין למה נתן דווקא אלף פעמים ככם?

יש לבאר, במעשה העגל אמר הקב"ה למשרע"ה (שמות לג, ו) "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול" וכן במרגלים (במדבר יד, יב) "אכנו בדבר ואורישנו ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" והנה איתא בברכות (ז). "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו".

והנה הגמ' (סוטה יא). אומרת שמרובה מדה טובה ממדת פורענות חמש מאות פעמים. וכאן אמר הקב"ה "ואשמידם" ואעשה אותך לגוי גדול הכוונה שמושה רבינו יהיה חמש מאות פעמים יותר, והרי פעמיים

בשדה החינוך, יש צורך כפול ומכופל לזכור דברי חז"ל נוקבים אלו, למצא את הדרך אל ה"מרדות האחת" שהיא הרבה פחות זמינה מה"מאה מלקיות"...

סיפור הרב אברהם הכהן בהר"ן [והודפס ב"אורו של עולם" ומובא באוצר הסיפורים למחנכים], ששימש כראש אולפנת כפר פינס, ועוד, והיה מחנך דגול:

כרוב ילדי ירושלים, התחנכתי בתלמוד תורה "עץ חיים" שבלב העיר, בצהריים היינו אוכלים ב"מסעדה" של החיידר. במצב הכלכלי הקשה דאז, הייתה זו לרבים מאיתנו הארוחה העיקרית, שאותה אכלנו באותו היום. לעיתים היה גם קינוח, מעדן אמיתי של אותם ימים: פודינג מתוק!

ים אחד הזדרזתי לאכול את מנת הפודינג שלי וביקשתי מטבע הדברים מנה נוספת. לצערי, גם המנה השניה, נגמרה, חיש מהר, ולא נודע כי באה אל קרבי. ישבתי וחשבתי במהירות, שאם אמתי, עד שהכל יקבלו, סיבוב שני, של פודינג, לא ישאר עוד מן האדום המתוק הזה, ניגשתי איפה ובקשתי מנה שלישית.

אולם כאן נכונה לי אכזבה קשה. הטבחית התבוננה בי ואמרה: "לא, אתה כבר קיבלת פעם שניה, וישנם בים שקבלו רק פעם אחת". באותה עת היו הממתקים מעטים ולא יכלתי להשלים עם ההכרעה הקשה של הטבחית. ברגע של כעס החלטתי: "גם לי גם לך לא יהיה", והפכתי את הסיר על פניו! מיד קמה מהומת עולמים: ילד השתגע ושפך את כל הפודינג!

נלקחתי אחר כבוד אל ההנהלה, ונאמר לי שמחר בבוקר עלי להתייצב בחדרו של ה"משגיח", הצדיק רבי אריה לוי. וכי יש צורך לומר, שלא ישנתי כל הלילה? מה אענה ל כשישאל איך עשיתי דבר נורא כזה?! כל הלילה עברו במוחי העונשים, שתטיל עלי הנהלה למחרת. נכנסתי בדחילו ורחימו ובפיק ברכיים, לקיטון הקטן של ה"משגיח" שהיה ממוקם מתחת לגרם המדרגות.

ישבתי מולו והוא פנה ושאל: "אמור לי האם נכונה השמועה ששמעת בקשר אליך?"

הרכנתי ראשי, ואמרתי בקול נמוך: "כן".

"מבין אני, מסיפור זה שהנך אוהב מאוד פודינג?"

ראשי הקטן, אישר את דבריו בשתי תנועות נמרצות.

"אם כך", שלח רבי אריה את ידו הצידה והרים צלחת מן השולחן, "הנה הבאתי לך פודינג, קח ואכול להנאתך!"

באותו רגע התעלה ליבי הקטן להבין, שחינוך אמיתי, הינו מתוק הרבה יותר מפודינג. אז, לראשונה בחיי נצנצה בי שאיפה: "אם יזכני ה', אגדל ואהיה מחנך בישראל! מחנך כמו רבי אריה לוי".

הנה לנ דוגמא ל"מרדות אחת" בלבו של אדם הטובה ממאה מלקיות...

ג. המידה השלישית, מגלה רבינו אור החיים, שמושה רבינו מלמדנו היא: "מדת הענוה, כאומרם ז"ל (נדרים נה). לעולם ישים אדם עצמו כמדבר, ועיין מה שפירשתי בפרשת יתרו (שמות יט ב) בפסוק ויסעו מרפידים, והוא מה שרמז באומרו "במדבר":

מידת הענוה, שעליה אומר הרמב"ם שאין בה הקצנה, ככל שיותר עניו - עדיף. וכמו שחז"ל אומרים במסכת שבת שהתלמיד חכם צריך להוסיף כפיפה על כפיפתו. וכפי שהיה מרן הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל חוזר על מה ששמע מאחר האדמו"רים החשובים ש"ס שהקב"ה ציווה על הענוה, שאילו היה מצווה על הגאוה כיצד היינו מקיימים זאת"....

ד. המידה הרביעית כותב רבינו: " שתהיה הענוה בדרך הנאות לא בדרך הפחיתות הנמאס, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ה הלכה ו-ח) עוד תנאי הענוה שלא ישתמש בה להרחיק תוכחות על עון, אם יראה איש עובר פי ה' ויאמר מי אני ומי ביתי להוכיח אנשים גדולים, אלא צריך להוכיח לצד חיוב בערבות, והוא מה שרמז באומרו "בערבה" כלל שני דברים, א' שתהיה הענוה ערבה, על דרך אומרו (משלי ג ד) ומצא חן ושכל טוב וגו', ב' חיוב הערבות, שיצטרך להוכיח על עון לקטון וגדול ולא ישתמש בענוה בענין זה".

עובדא שמלמדת על המבט הנכון של העניו, כמו שכתב רבינו שלא תהיה בדרך הפחיתות והנמאס, סיפר הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל, לאחר שבירר את הסיפור לאשורו, פעם ניגש אחד ושאל את מרן החזון אי"ש ז"ע אם הוא יודע שהוא גדול הדור, והשיב שכן, וחזר הלה ושאל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב (א, א)

באור החיים הקדוש מבאר דרך רמז, שמושה רבינו הזהיר את כלל ישראל לקחת עמם תשעה הנהגות ראויות ובלשונו הקדוש: "כי במקרא מועט למד משה כללות יראת ה' ומדות ההגונות הצריכין להולכים בתורת ה', והם מדות תשעה":

א. "שיהיה לוקח מדתו של אברהם דכתיב (בראשית יד יג) אברהם העברי, והוא מה שרמז באומרו "בעבר":

מה מתכוון האור החיים הקדוש בכך שנקח את מדתו של אברהם העברי? ומדוע נרמז דוקא במילה "בעבר"? אפשר לבאר בדרך אפשר לפי מה שכתב בספר הקדוש "באר מים חיים" שלכן נקרא אברהם אבינו בתואר "העברי" על שם שהבדיל את עצמו מכל יושבי העולם עובדי ע"ז, כמו שאומרים בהגדה ואקח את אביכם "מעבר לנהר". הרי לנו ש"עברי" פירושו להיות נבדל מכל דרך לא טובה, ואף גם אם כל העולם נמצא מעבר לנהר ואתה הנך בודד - גם אז, בכל מחיר ובכל מצב להיות דבוק בהקב"ה.

בענין הזה התפרסם בשנים האחרונות סיפור על זוג חשוכי ילדים שהמתינו המון שנים לישועה ולא זכו לראות פרי בטן, לאחר המון מאמצים, השתדלויות ורפואות, תפילות וסגולות, ומשלא ראו ישועה השלימו עם המצב. מכרים סיפרו להם על אפשרות של אימוץ, ולאחר הרבה מחשבות והתלבטויות החליטו לנסות להגיש בקשה לאימוץ. זאת עליכם לדעת כי הגשת בקשה כזו היא מסלול עם המון מכשולים, ראשית, ישנם מאות בקשות כאלו, ובנוסף עוברים בדיקות ותחקורים שונים על מידת ההתאמה מטעם הממונים הסוציאליים. הזוג הזה ניסו את מזלם כאשר נושאים הם תפילה לשמים שיזמן להם הקב"ה לפחות תינק לאימוץ. והנה הגיע היום, קבלו טלפון שהינם מוזמנים לפגישה אודות תינוק שנמסר לאימוץ. אחוזי התרגשות התקשרו אל עורך דין שליווה את הגשת הבקשה, והוא התלווה אליהם אל הפגישה גורלית.

עורך הדין הזהיר אותם שיענו על השאלות בדיוק כפי שינחה אותם כי שם פוסלים על כל סיבה פעוטה את ההתאמה. ולכן, הם חייבים לענות שהתינוק הזה הוא משאת חייהם ואותו יאהבו יותר מכל דבר בעולם...

העובדת הסוציאלית, התחילה את הפגישה, ובמהלכה שאלה את ההורים: באם תקבלו את התינוק לרשותכם, את מי תאהבו מספר אחד בעולם? "את הקדוש ברוך הוא" - ענו ההורים, מבלי למצמץ. "את מי?" - שאלה שוב, וההורים רואים את העורך דין שכל כולו זועם ורותח, "את הקדוש ברוך הוא, ומיד אחריו את התינוק" - ענו שוב ההורים. העובדת המשיכה עם עוד מספר שאלות, ואמרה להם להמתין בחוץ לקבלת התשובות. אך יצאה העובדת והעורך דין התפרץ עליהם: "אתם משוגעים?! כל עבודתנו ירדה לטמיון!!! אמרת לך מה צריך לענות, כעת אין כמעט סיכוי שיאשרו את בקשת האימוץ" - צרח עליהם. לאחר כמה דקות נמסרה להם תשובה, שלילית, כמובן.

ההורים חזרו הביתה. עם לב שבור, אך שלם מאין כמותו. בידעם שמלסמוך על הקדוש ברוך ולקדש את שמו - לא מפסידים. זה נקרא "העברי", לעמוד מעבר לכל העולם, לעמוד ולענות תשובה שונה מאשר כל העולם היה עונה בסיטואציה קשה כזו, ולהכריז כי נאה את הקדוש ברוך הוא ושלם על כך כל מחיר!

כמובן, "אין אדם שומע לי ומפסיד", כעבור שנה, כעת חיה, חבוקו ההורים תאומים!!! מה שלא הצליחו כל הרופאים, ובניגוד לכל התחזיות - רופא כל בשר הושיעם בעבור שמו את מבטחם ונאמנותם המוחלטת בו יתברך שמו.

ב. המידה השניה, מבאר רבינו אור החיים הקדוש: "שיהיה מרדות בלבו תמיד כאומרם ז"ל (ברכות ז). טובה מרדות אחת בלבו של אדם ממאה מלקיות, והוא מה שרמז באומרו "הירדן"

חז"ל הקדושים גילו לנו שישנה דרך, קצרה ומועילה בהרבה מ"מאה מלקיות" והיא, "מרדות אחת", מאי ניהו מרדות אחת? שהלב ימרוד במעשים הלא טובים. שכן אם הלב עדיין חומד ורוצה את הדברים הפסולים, מאה מלקיות לא ישנו זאת, באם נצליח להביא את הלב עצמו שימרוד במעשים הלא טובים, זכינו ועשינו שינוי אמיתי.

"אם כן מה שייך ענווה?" והשיב לו ה"חזון איש": "אם לאחרים היו כוחות כמו שלי היו יכולים יותר לגדול..."

אמר לו פיליפ: "נו, רבי אלחנן... אתה היית העילוי של החיידר, מאחורי כל מעשה שלך עומדת מחשבה עמוקה. אתה כמובן לא באת מרוסיה לומר לי שלום, למה כן באת?"

"רציתי לומר לך שלום", שב ואמר רבי אלחנן.

השיחה הסתיימה, מבלי שסיפר רבי אלחנן על סיבת בואו. רבי אלחנן חזר לאכסנייתו. לא חלף זמן רב, ופיליפ יצר איתו קשר, ובקש ממנו לשוב ולבקר אצלו בהקדם האפשרי.

"תגיד לי בבקשה את האמת – למה באת? אני בטוח שמשוהו גדול וחשוב עומד מאחורי הנסיעה שלך לארצות הברית. אין לי מנוחה כל זמן שאני לא יודע. תגיד לי, בבקשה, למה."

אמר לו רבי אלחנן וסרמן: "אתה רוצה לדעת למה באת? הנה, תראה את המעיל שלי – יש פה רק שני כפתורים, אחד מהם רפוי, ועוד כפתור אחד חסר לגמרי. יש לך מפעל שלם של מעילים, אני מבקש שתתפור לי את הכפתורים."

פילפ מחייך. "א-י-י, ר' אלחנן, מה כוונתך? יש לך איזו מטרה גדולה וסמיה. נראה לך שאין לי שכל בקודקודי? היית מגיע לכל העושר הזה בלי שכל?... ר' אלחנן, אנא ספר לי את האמת – מדוע באת לכאן?"

שאל אותו רבי אלחנן: "מדוע נראה לך פשוט וברור שלא באתי בשביל הכפתורים?"

אמר לו: "הכפתורים האלה עולים כמה קופיקות, כום ביחד. כרטיס הנסיעה באנייה להפלגה ארוכה של שלשה שבועות מרוסיה לארצות הברית, עולה כמה מאות רובל. אתה לא תשלם כמה מאות רובל בשביל לתפור כפתורים, נכון? ולא תצא לנסיעה כל כך ארוכה ומפרכת, מבלי שתהיה לך סיבה חשובה ומספיקה?"

אמר לו רבי אלחנן: "ישמעו אזניך מה שפיך מדבר. הגמרא במסכת חגיגה אומרת, שכל רקיע מהלך חמש מאות שנה, בין רקיע לרקיע מהלך עוד חמש מאות שנה. הנשמה שלך היתה חצובה מתחת כסא הכבוד, והקב"ה שלח אותה לדרך הארוכה הזאת של חמש מאות שנה כפול ארבע עשרה פעמים... בשביל מה שלח הקב"ה את הנשמה שלך לעולם הזה, לעבור את כל הדרך הזאת? בשביל לתפור כפתורים?! שביל זה בת לעולם, פנחס, לתפור כפתורים?! כלום ניתן לחשוב כך?! תורה, אתה לא לומד. צדקה, אתה לא נותן. מה יהיה איתך???"

פנחס התחיל לבכות. בפעם הראשונה, מזה שנים רבות, נזכר בבוראו. "בבקשה ממך, רבי אלחנן, בא תלמד איתי דף כמרא, כעת!".

ר' אלחנן פותח גמרא, ולומד איתו סוגיא במתיקות גדולה. פתאום שבו אל פנחס רגשות קדומים, פתאום הוא מתעורר לתשובה.

"אני חייב להתחיל ללמוד", הוא אומר לר' אלחנן. ורבי אלחנן, ללא עיכובים, סידר לו חברותא ומקום קבוע ללימוד.

"עכשיו יגיד לי הרב באמת לא בא לכאן?"

אמר לו רבי אלחנן: "באתי כי לשיבה בברנוביץ אין כסף."

אמר לו רבי פנחס: "בעז"ה, שנתיים שלמות – כל הישיבה על חשבונאי!"

זה מה שאמר רבינו אור החיים הקדוש, לחיות עם ה"מול סוף" עם הדין וחשבון בסוף ימיו של אדם, ועם מחשב כזו, של "מאין באת" כמה היטלטלה נשמתך, ולאן אתה הולך יחיה האדם את שנותיו במילוי חובותיו בזה העולם.

ו. המידה השישית, מבאר רבינו: "מאמר החסידים (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד) וז"ל הפרוש צהלתו בפניו ודאגתו [ואבלו] בלבו, והוא מה שרמז באומרו 'בין פארן ובין תופל', כנגד צהלתו בפניו אמר בין פארן לשון פאר, היפך עצבון שהוא פנים רעות, וכנגד עצבון הלב אמר ובין תופל, שלא יהיה לבו ערב עליו ויתעצב אל לבו, מפחד שמא עבר את פי ה' בלא ידיעה בגדולות או בקטנות, או שמא מיעט בעבודה ממה שצריך עשות".

בהקשר לדברי רבינו נציין לדברי הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל כפי שמביא בספרו "נתיבות אור" על אפיזודה שאירעה לרבו הנודע הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל בימי נעוריו:

היה זה בערב יום כיפור לפנות ערב... בשעה שיהודי העיירה צעדו אל בית הכנסת לתפילת "כל נדרי"... האוויר ברחוב היה טעון מאימת יום הדין הקרב ובא, האווירה הרצינית ששלטה בשעה זו הייתה כל כך סמיכה ודחוסה עד שניתן היה לחתוך אותה בסכין... ברחוב השקט

ה. המידה החמישית, שמשוה רבינו מלמדנו ברמיזא כותב הור החיים הקדוש: "מאמר התנא (אבות פ"ג מ"א) הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך וכו' ולפני מי אתה עתיד וכו' וכן אמר התנא (שם פ"ב מ"י) ושוב יום אחד כו', ופירשו שם שהכוונה היא שיזכור תמיד יום מותו, ושכל יום הוא זמן גבול המיתה, והוא מה שרמז באומרו "מול סוף" שיהיה למול עיניו "סוף אדם" ותכליתו".

סיפור הממחיש את המחשבה הנצרכת על משמעות החיים כפי שכתב רבינו כאן, מובא בספר "דורש טוב":

ישיבתו של רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד "אוהל תורה" ברנוביץ, היתה שרויה במצוקה כספית קשה. רבע מאות תלמידים גדולים בתורה וביראה, ישבו ולמדו תורה בשקידה, אב לא היה להם לחם די שבעם. מפעם לפעם היה רבי אלחנן נוסע לאסוף כסף להחזקת הישיבה. המצב הכספי של הישיבה הלך והורע. לא רק שהיה קשה להשיג חם כדי שבעם של התלמידים, קשה היה בכלל להשיג לחם. רבי אלחנן נסע לרוסיה וגם לפולין, אבל התוצאה היתה כשלון מוחלט. הוא לא הצליח להשיג כסף שיהיה אפשר להמשיך את הישיבה.

"זהו רצון ה' יתברך", אמר רבי אלחנן. "הישיבות במצב כלכלי קשה, על מנת לאפשר ליהודים נוספים לזכות לקבל חלק בתורה הקדושה על ידי תרומתם. על כן אסע לארה"ב". נסיעה לארצות הברית פירושה היה – באותה עת – שהות של שנה לפחות בניכר. היה עליו לעזב את התלמידים ואת הישיבה למשך שנה שלימה.

בימים ההם, לפני קרוב למאה שנה, היתה נסיעה מיבשת ליבשת כוכה בממון ובמאמץ רב. להחליף רכבות, ואח"כ מסע של כמה שבועות באניה. לאחר כחודש ימים של טלטולים ותלאות, מגיעים סוף סוף רבי אלחנן ומקורביו לחופי אמריקה.

היה שם אדם בשם רבי יוסף אליהו אנטל. אותו אדם אמר לרבי אלחנן וסרמן: "יש במנהטן יהודי אחד, שפעם קראו לו פנחס וסרמן, והיום קוראים לו פיליפ גודסטין. הוא אדם עשיר מאוד, בעל מפעל גדול של מעילים, ואם הוא רק ירצה לעזור..."

"פנחס וסרמן? אני מכיר אותו. כשהיינו ידים למדנו יחד בחיידר. בבקשה קח אותי איליו!"

ר' יוסף אליהו היה די מסוייג. "ישנן שתי בעיות: ראשית, הוא התרחק מאוד מתורה וממצוות. ושנית, הא קמצן נוראי. להוציא ממנו דולר אחד זו משימה בלתי אפשרית".

אמר רבי אלחנן וסרמן: "אעשה את ההשתדלות הנחוצה ואנסה".

רבי אלחנן ניסה לפגוש את פינחס-פיליפ, אבל המזכיר הודיע שהנ"ל עסוק. שוב ניסה רבי אלחנן, ושוב הודיע צוות עוזריו של מיסטר פיליפ גודסטין, שהוא עסוק.

בפעם השלישית הצליח רבי אלחנן להעביר הודעה לפנחס-פיליפ, שהוא מחפש אותו.

האיש שמח מאוד לשמוע שרבי אלחנן, חברו מילדות, נמצא באזור, ובקש שיבוא לפגוש אותו בהקדם האפשרי.

רבי אלחנן הגיע לביתו המפואר של פנחס-פיליפ, והתקבל בהתרגשות גדולה.

"ספר לי בבקשה, מה קורה איתך? מה עבר עליך בשנים הארוכות הללו שלא נפגשנו?"

רבי אלחנן סיפר: "למדתי אצל ה'חפץ חיים' הקדוש, ואחר כך בכול בקובנה. היום ב"ה יש לי ישיבה עם ארבע מאות תלמידים, שלומדים תורה לשמה. ומה איתך?"

"הגעתי לארצות הברית בגיל שבע עשרה" סיפר פינחס-פיליפ, "מצאתי מכונת תפירה ישנה, תיקנתי אותה והתחלתי לעבוד איתה. היום יש לי מפעל לייצור מעילים, שמעסיק שלש מאות עובדים. אני נחשב היצרן הגדול ביותר של מעילים במנהטן".

לאחר זמן מה שאל פינחס-פיליפ את רבי אלחנן: "לשם מה באת?" "רציתי לומר לך שלום".

פסע לו בצעדים נפחדים יהודי נכבד בעמיו, שרבי ישראל סלנטר מכנה אותו "מגדולי היראים" מכונס היה אותו יהודי בתוך עצמו, וחרדת יום הדין נסוכה הייתה על פניו שהיו רציניים עד לאימה, כל מהותו כאילו הכריזה על מתח ולחץ... אלא שבדיוק ברגעים אלו היה רבי ישראל צריך לשאול את אותו יהודי נכבד שאלה מסוימת, ב"דבר הנחוץ לו" פנה רבי ישראל אל אותו יהודי עם שאלתו, אבל אותו יהודי "מגודל עצבונו ויראתו" פשוט התעלם מרבי ישראל, ולא י שלא השיב לו, אלא שאפילו לא חנן אותו בניד עפעף...

"עזבתי אותו" - מספר רבי ישראל - "עם רגשות קשים ביותר, הקול הפנימי שבקרבי החל, כביכול, לסדר את טענותיו למול אותו יהודי: 'מה הנני אשם כי הנך ירא אלוקים, ותפחד ותרעד מיום הדין? מה זה נוגע אלי? הלא מחויב אתה להשיב על שאלתי בנחת רוח! כי זהו מדרכי ההטבה וגמילות חסדים!... האם אימתך ויראתך הגדולה מיום הדין פוטרת אותך מהמחויבויות שלך שבין אדם לחבירו? ויתר על כן - טען אותו קול מסתורי - אם אותו יהודי באמת ירא וחרד לדבר השם, מדוע הוא בכלל לא חשב על ההרגשה המאוד לא נעימה שנגרמת לחבירו כאשר מתעלמים ממנו, כאילו שאינו קיים כלל..."

ז. והמידה השביעית, כותב: "שיהיה לו לב טהור ונקי, כדרך שהתפלל דוד (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי וגו', וירחיק ממנו שנאת הבריות והקנאה והתחרות והמשטמה, והוא מה שרמז באומרו 'ולבן' שיהיה לו לב טהור, שיתיחס לטהרה כינוי זה של 'לבן'"

רבינו מרמז בכאן על מידת הנקיטות, לב נקי וזך, בלא שום קנאה, בלא שום שנאה, לב גדוש בטוב 'לבן לגמרי'... וסיפור על עניין זה מובא בסיפורי צדיקים:

אחד מתלמידי מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע פנה פעם לרבו ואמר לו כי ביום חמישי הקרוב לא יגיע לשיבה, כי הקב"ה עזר לו והוא אמור לעבור לדירה גדולה יותר לרווחתה של משפחתו הגדולה.

לאחר מספר ימים פנה רבי שלמה זלמן לתלמידו ואמר לו כי ברצונו לבוא לבקר בדירתו החדשה. האברך הופתע מהבקשה, וכמובן שקיבל זאת בשמחה ובהתרגשות.

כשנכנס רבי שלמה זלמן לדירה, ערך סיור בכל הדירה, התעכב בכל חדר וחדר ואמר בהתפעלות: "אה, איזה בית יפה... איזה חדר יפה...". גם למטבח נכנס והביע את התפעלותו בקול רם. ולא הסתפק בזה, וגם לחדר האמבטיה הציץ והביע את סיפוקו, ולפני צאתו בירך בלבביות את בעל הדירה שיזכה לישוב טוב מתוך בריאות ונחת והרחבת הדעת.

האברך שהיה נפעם מכל הביקור, לא יכול היה להתאפק ושאל את רבו: "ילמדנו רבנו, מה כל הרעש והטרחה שטרח בביקורו? ויותר מכך, מה היה העניין לבקר בכל פינה בבית ולהביע את התפעלותו?"

השיב רבי שלמה זלמן במתק שפתיו: "תלמידי היקר, כאשר סיפרת לי שאתה עובר לדירה גדולה יותר, חששתי שמא יקנאו בך אלה שאין ביכולתם לרכוש דירה כזאת, ועלול חלילה לפגוע בך עין הרע ר"ל, לכן החלטתי לעלות לביתך ולהכניס עין טובה בכל פינה בבית, כדי שח"ו לא יפגע שם עין הרע."

ח. המידה השמינית, כותב בלשון קדשו: "תלמוד תורה בקביעות, כיעקב אבינו דכתיב (בראשית כה כז) יושב אהלים, לא ללמוד עראי, והוא אומרו 'וחצרות' הם חצרות ה' שהם בתי מדרשות."

הן יסוד זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל ללמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

הרבי שלי הביא מדרש בו נאמר - מדוע משה רבינו אמר את תוכחתו ברמזים: "בעבר הירדן, בערבה, מול סוף וגו'?" משיב המדרש, כי אם היה מפרש יותר היו מתביישים כל כך עד שלא היתה להם אפשרות לעמוד מול משה רבינו ע"ה, היו מתעלפים, לכן דיבר ברמז בלבד:

"במדבר" - בשביל שאמרו מי יתן מותנו במדבר. "בערבה" - שחטאו בפעור בשיטים בערבות מואב.

מיהר הרב כהרף עין ואחז במזוודה שהכילה את כל חפציו האישיים הנצרכים, מיהר לפתח וקפץ החוצה בזריזות, כשדלתות הרכבת היוצאת נסגרות מאחוריו.

"מאותו מאורע", סיפר לימים, "למדתי שני דברים: א. צריך ללמוד בלא שום דאגה, כי אז הקב"ה דואג לך שלא תאחר ולא תחמיץ מאומה. ב. יש לזכור תמיד לקחת עמך את המזוודה על תכולתה... גם כשתעלה לשמים לאחר מאה ועשרים, תדאג שיהיה לך במזוודה את כל מה שתצטרך לשם..."

לעניינינו, גם כשהנך במצב של "ארעי", כגון בדרכים, או מצבים שונים, תמיד יש ללמוד במצב של "קביעות", ולא ללמוד בצורה של "עראי"...

ט. והמידה התשיעית, כותב ה"אור החיים הקדוש": "שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי והוא מה שרמז באומרו 'ודי זהב' שיאמר לזהב די:

או ירצה על זה הדרך שכל מה שיהיה לו יהיה בעיניו דבר מספיק כאילו יש לו כל זהב, והוא על דרך אומרם (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, ובוזה יטה לבבו לעבודה העליונה היא עבודת ה' אלקים חיים."

רבינו כותב כאן שתי בחינות שונות, אבל באמת, על פי רוב ילכו יחדיו, אלו שמסתפקים במועט ובהכרחי - אלו הם המרגישים שיש להם כל צרכם וכי יש להם די זהב...

כפי שניכר ממה שידוע ומפורסם שהיה אצל מרן הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל, שהיה גר בדירת שני חדרים בדמי מפתח, שמעולם לא שופצה, בית דל, מט ליפול ולא מסויד, השתמש במיטות פשוטות "מיטות סוכנות" עשויות ברזל, וישב על כסאות שהוא ניסר מארגזי עץ עתיקי יומין של תפוזים, וללא משענת... בחלונות היו התריסים שבורים...

כשלימד פעם תלמידים את דברי חז"ל: "דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם", שאלוהו דוגמא לכך, והשיב בפשטות: "הנה ביתי הוא דירה נוחה ונאה המרחיבה דעתו של אדם". והרבנית של הרב שטיינימן, כשהייתה קונה דבר לבית הייתה אומרת: "אני קונה עכשיו דברים לוויולה שלי"... הוא אשר דברנו, שבדרך כלל ילכו יחדיו שתי הפירושים של רבינו "די זהב" - להסתפק במועט, ובאותו הזמן ההרגשה היא שיש להם "די זהב".

(ציוני תורה)

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תופל ולבן, וחצרת, ודי זהב" חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים... ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

אילו אתם הייתם יודעים מה שאני חושב, כולכם הייתם צוחקים? אבל יש נס שאינכם יודעים מחשבות.

אבל אני רואה שאתם רוצים לדעת, אז אומר לכם.

בזוהר הקדוש כתוב כי יש רקיע אחד שהוא מצלם את כל מעשי בני אדם, ולא רק מעשים אלא גם את המחשבות. וכאשר האדם יבוא לדין, יראה כמו סרט איך שאנחנו עתה יושבים, אני שותה וגם חלק מהציבור שותים תה, וככה אומרים שמוע"ס - - - (ר' שלום שתה מחמת יובש הפה שסבל ממנו). חשבת על כך ולכן חייכתי: איך זה היה נראה שם בסרט של הרקיע.

ובזה יצאנו ידי מילתא דבדיחותא, לא ליצנות חס ושלום, אבל מילתא דבדיחותא לפקח את הלב. טוב.

רש"י מבאר כי בתחילת הפרשה מנה משה רבינו את כל המקומות שהכעיסו לפני המקום "לפיכך סתם את הדברים ברמז, מפני כבודן של ישראל".

הרבי שלי הביא מדרש בו נאמר - מדוע משה רבינו אמר את תוכחתו ברמזים: "בעבר הירדן, בערבה, מול סוף וגו'?" משיב המדרש, כי אם היה מפרש יותר היו מתביישים כל כך עד שלא היתה להם אפשרות לעמוד מול משה רבינו ע"ה, היו מתעלפים, לכן דיבר ברמז בלבד:

"במדבר" - בשביל שאמרו מי יתן מותנו במדבר. "בערבה" - שחטאו בפעור בשיטים בערבות מואב.

"מול סוף" - שאמרו המבלי אין קברים במצרים וכו'.

באשוויץ, לא היה אחד שנכנס לתאי הגזים ולא אמר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', רבבות משומדים פורקי עול וכולם הכיר אות בוראם ומתו על קדושת שמו - טבע קדוש של יהודי, ה' ינקום דמם!). רואים מכאן שגם הדור הפחות ביותר עיקבתא דמשיחא, יש לו טבע קדוש להכיר את ה'.

וכאמור זהו יסוד גדול, כי לכך מתאונן הנביא בתוכחתו - "ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" כמה דורות חלפו בסך הכל ממשוה רבינו עד דורו של ישעי הנביא, והנה ישעיה הנביא כבר יכול היה לדבר בנוסח ברור ונחרץ ללא שום רמז - "הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים וגו'" נורא מאד. כי קיימת ירידת הדורות.

יש לדעת כי ירידת הדורות לא נעצרת, אלא הדורות הולכים ויורדים. ועד דורנו, דור עיקבתא דמשיחא. א"כ נחשוב - היכן אנו עומדים...?

כתוב בזהר הקדוש מדוע הדור, בו יבוא המשיח, נקרא עיקבתא דמשיחא? מפני שאותו דור יהיה המגושם מכל הדורות - כמו העקב המגושם שבגוף. כלומר? אם יכניסו מחט חס ושלום לעין היא מיד תדמע ואף תתעווור חלילה, ואם ביד, יחושו בכאב, אך אם תוחבים מחט בעקב, לא נורא, הרי שהעקב הוא הפחות מכל הגוף. כך דורנו...

אך עם כל זאת, העולם אומר בשם הרבי מקוצק, שעמד פעם ונקש בכף ידו על השולחן: "נכון, מה שנאמר על דור העקב, אבל תדעו, כל הגוף עומד על העקב..." כל הדורות עומדים על הדור שלנו.

ואם נכון שכה היו דבריו של הרבי מקוצק, נבוא ונתמה, ממה נפשך, איך יכול להיות שאפילו שאנו כמו עקב (מגושמים), עם כל זאת כל הדורות יכולים לעמוד על כזה דור חלש?!

נסביר את ההפסדה ונבין גם את זה. הפלא ופלא.

"חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים, ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

השור יודע להכיר את בעל הבית - "קונוהו". (בהיותי בחור צעיר והלכתי להתפלל תפילת מעריב ב'אחזה' ירושלים, שם בדרכי לקראת ערב היו שבים מהשדה שוורים של בעלים שונים, היה מעניין לראות איך הם שבים יחד מהשדה, נפרדים, וכל אחד הולך מעצמו לבית אדונו...) אך דווקא "ידע שור קונוהו", השור מכיר את הבעלים עצמו. "וחמור אבוס בעליו" החמור אין לו הבנה כהשור להכיר ממש את קונוהו, אבל את האבוס הוא כן מכיר.

ישעיה הנביא אומר תוכחה קשה כזו לישראל, השור ידע, החמור מכיר, אתם כביכול, גרועים מהם - "ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

נשאלת השאלה.

וכי השור והחמור למדו בגימנסיה (אוניברסיטה) להכיר את בעליהם, זו הרי מציאות טבעית שנולדת עם השור והחמור, א"כ מה ה' רוצה מאיתנו ומה אשמתנו?! הם יודעים באופן טבעי ללא מאמץ והתבוננות, ולנו הדבר כרוך בלימוד והתרגלות, ומדוע מכנים אותנו כגרועים מהשור והחמור?!

התשובה טמונה בתוכחה עצמה. הנביא מגלה לנו בתוכחה זו, ואומר בשם ה', לשור נתתי טבע שיכיר את בעליו, ולחמור את האבוס, גם לכם נתתי טבע להכיר אותי! כן! כלומר, לעם ישראל יש טבע קודש שנטע ה' בתוכנו להכיר את ה' יתברך!

אנו רואים כך מעז ומעולם, לדוגמא, מסירות הנפש - כאשר עלו על המוקד באינקוויזיציות, נשרפו באש וקפצו למים ילדים צעירים על קידוש ה', וכל יהודי באשר הוא, בשעה שמת אומר "שמע ישראל", אפילו הפחותים ביותר.

שמעתי מעד ראה ישיש, כי בתקופת הקומוניזם, בימים הקשים, כאשר יהודים רבים שירתו יחד במפלגת הקומוניסטים - וגם היו לראשי המפלגה - "מהרסיך ומחריבייך ממך ייצאו!" והנה יהודי קומוניסט אחד שחטא והחטיא בעיירתו, הגדיל לעשות בחטאי - וערב בהיר אחד נעמד ברשות הרבים הוציא עימו ספר תורה והחל לקרוע את גווילי הספר ברחובה של עיר, ה' ירחם. והיה לפלא, כי ממש בעודו קורע ואוחז בגווילים חלפה שם מרכבה עם סוס. העגלה סטתה, ופגעה בו. הוא נסחף מתחת לגלגלים, עצמותיו החלו להישבר. ואז שמעו כולם איך שצועק בין הגלגלים: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד!" הקומוניסט הזה - - -

(רבי שלמה וולבה זצ"ל סיפר על הימים ששכב בבית החולים בשוודיה, היה זה לאחר המלחמה. בבית החולים אושפזה גם כן אישה ששבה מאשוויץ, והיא סיפרה לו, כי באותם שנתיים שעבדה ליד תאי הגזים

ומה הסיבה שבאמת לא יודעים ולא מכירים, התשובה נמצאת באותו פסוק: "עמי לא יתבונן" אילו אדם היה מתבונן היה מכיר ויודע את ה'. ובלי התבוננות הוא גרוע מהשור. וי, וי, - "עמי לא התבונן!".

"בזמן שעושים רצונו"

ועתה, לאחר שהסברנו את הטבע הקדוש של עם ישראל, נבין את המשך הפסוקים בהפסדה: "הוי גוי חוטא זרע מרעים בני משחיתים".

ועל כך יש ויכוח בגמרא קידושין דף ל"ו:

"דתניא בניי אתם לה' אלוקיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בניי אתם קרויים בניי אין אתם נוהגים מנהג בניי אתם קרויים בניי דברי ר' יהודה. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויים בניי שנאמר בניי סכלים המה ואומר בניי לא אימון בס' וכו' זרע מרעים בניי משחיתים".

רבי מאיר אומר כי אפילו כאשר עובדים לעבודת כוכבים נקראים בניי! במקום אחר בגמרא נאמר כדברי רבי יהודה, רק בנוסח שונה קצת: "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום נקראים בניי אין עושים רצונו נקראים עבדים"

צריכים להסביר מה הכוונה "רצונו של מקום", לא כתוב "בזמן שישראל עושים ציוויי של מקום", עוד יש להבין וכי "בזמן שאין עושים רצונו של מקום נקראים עבדים", עבדים?! איזה עבד הוא האומר לאדונו: אמת שאתה האדון ואני העבד, אבל כל מה שתאמר לי לא אעשה. הינו מורד באדונו, לא עבדו.

ניישב זאת עפ"י משל. אני מבחין שאתם מקשיבים טוב:

ערב יום טוב אחד נכנסתי לחנות גדולה (איך קוראים לה? סופרמרקט) קונים וקונים ובעל הבית לא מצליח לעמוד בעומס הקונים.

ראיתי באחת הפינות, ישב לו פקיד עם דפים ועט ועסק בניהול חשבונות בלי הפסקה - "רואה חשבון" חרוץ. חשבתי לעצמי, הנה הפקיד יכול היה להטות שכס להוריד קצת מהלחץ של בעל הבית בערב חג, אך אינו עושה כך, מדוע? הוא כאילו לא נמצא כאן יושב לו בפינה ועוסק בשלו. והוא צודק כי אומר לעצמו "אני עושה תפקידי באמונה - לעסוק בביקורת חשבון, וזהו, לסייע לקונים או לפרק סחורה לא שייך אלי", כך חושב לעצמו בצדק.

אבל. נכנסתי לחנות שניה ממש בסמוך לאותה חנות, גם היא עמוסה בקונים, גם שם ישב איש בפינה - "רואה חשבון" במלאכתו, אך כאשר רק היסב את ראשו וראה כי יש צורך בעזרה, התרומם, סגר את הפנקס והשתלב במכירות, הוריד סחורה, ניגש לקופה וסייע בחשבון לקונים ועוד.

במה שונה השני מהראשון?

בחנות השנייה רואה החשבון הוא גם בן של בעל הבית...

הביזנעס הם שלו. לכן, כאשר צריך להוריד סחורה ובעקבות כך יהיה רווח גדול של ערב יום טוב, הוא שולח את ידיו לסייע, אם קשה לאביו הוא עוזר ורוצה לעזור. אבל הפקיד בסופרמרקט הראשון הוא בסך הכל פקיד, וכי איכפת לו הרווחים וההפסדים של המנהל, שיכאב הגב לבעל הבית, לא לי...

כך גם בענייני תורה ומצוות:

שואלים לפעמים את ר' פלוני "למה אתה עושה כך וכך, וכי מה שאתה עושה מותר וראוי?!"

והוא משיב: "וכי כתוב בשולחן ערוך שאסור לעשות כך? היכן ראית כתוב בשולחן ערוך לא לעשות מה שעשיתי?" מתרעם בשאלה.

לדוגמא, זכורני מימי נערוטי. חבר שלנו הלך לשחק פוטבול (כדור רגל) הוא היה השוער.

"מה זה?" שאלו אותו החברים בתרעומת, כמו שאומרים מדוע אתה כבן ישיבה משחק פוטבול?

"מה?! תמה הבחור" האם כתוב בשולחן ערוך לא לשחק כדור רגל?!...
בזה התיירון על השאלות הנ"ל.
הפסוק לא מדבר במי שמורד ממש באדוניו ולא שומע להוראותיו,
אלא שלא עושה רצונו של מקום, ולכן נקראים עבדים - עבדים
שעושים ציווי אבל לא רצונו.

אבל בני כן עושים רצונו של מקום, מה שה' רוצה.
כלב כתוב לא רק בשולחן ערוך...

באחת האסיפות דיבר החפץ חיים על ענין חשוב בתקנת הציבור, בתוך
דבריו אמר: והרי ודאי תשאלו אותי היכן זה כתוב? אומר לכם: זה כתוב
פה - הצביע ודפק על ליבו - כתוב בלב! אדם המרגיש כי רצון ה' לא
להסתובב עכשיו במגרש כדור רגל הוא לא שואל אם כן כתוב או לא
כתוב, אם רצון ה' לעשות עושה ואם לא - אינו עושה.

(היה לי חבר שהיה שורק בפיו הרבה, פעם חלף לידי במסדרונות
הישיבה ושרק בפיו (כמדומה שהיה זה בשבת) שאלתי אותו - מה זה?!
והוא הגיב "היכן כתוב שאסור?" הצעתי לו לשאול את החזון איש. הוא
הסכים. קמתי ונסעתי מירושלים לבני ברק. אמרתי שהבחור שואל
"היכן כתוב שאסור?" הגיב החזון"א - "יש דברים שאי אפשר לומר
מותר או אסור, צריכים להרגיש..." (אמר ולא יסף).

"אימתי נקראים בני בזמן שעושים רצונו של מקום. ואם לאו נקראים
עבדים".

ה' רוצה מאיתנו שנעשה רצונו, לא רק מצוותיו. כי יש לנו טבע קדוש
להבין מה הרצון של האבא שלנו. (ואדרבה, לכן באמת דעת רבי מאיר
במסכת קידושין דף ל"ו הנ"ל, כי גם כאשר אין נוהגים מנהג בני
נקראים בני, מדוע? כי תמיד טמון בקרב עם ישראל הטבע קדוש
לעשות רצונו של מקום, (יש לנו את האפשרות להבין להתעלות
ולעשות רצונו של מקום) אלא שדעת ר' יהודה כי כיון שאין נוהגים
מנהג בני אינם קרויים בני.

שאבעס!
ומה אתם חושבים כי רק ברוסיה? גם כאן בארץ ישראל הולך לו יהודי
רחוק, אוי רחוק, עוסק בביזנעס שלו ופתאום צצה מחשבה במוחו:
"מה איתי, במה אני יהודי?" הוא ממשיך ומתבונן הולך וחושב על
מעשיו עד שמתחיל להשתפר. והוא נהיה צדיק, נורא ונפלא.

חבר שלי רבי ברוך ידלר ז"ל נחלה ושכב בבית חולים לאחר שהבריא
ושב לביתו, באתי לבקרו והוא סיפר לי כך.

בחדר עימו שכבו עוד חולים ל"ע, אחד מהם יהודי חילוני גמור. והנה
באו לבקרו (את החילוני) בני נכדים צעירים בעלי זקן ושיראים של
חרדים - חליפה וכובע. ר' ברוך המתין להזדמנות והתעניין בעדינות
"איך הוא הגיע לכך - לצאצאים כאלו?".

"זה סיפור ארוך אספר לך מחר". השיב.
למחרת כאשר הוציאו את החולים לחצר, סיפר לו:

התגוררתי בקיבוץ מסוים (נקב בשמו) שבת אחת יצאתי לטייל, עליתי
על רכב של הקיבוץ נסעתי לירושלים לטייל בה עד ככר השבת. שם בלי
תכנון מראש נעמדו ילדים וצעקו: שאבעס! שאבעס! לא ידעתי מה זה
בכלל מה הצרחות הללו. כעסתי מאד. פתחתי את הדלת "וירקתי
עליהם קללות" כלשונו, הם ברחו מפחד שמא אכה אותם.

נכנסתי לרכב להמשיך בנסיעה ושוב התאספו כולם: שאבעס!

יצאתי שנית והם ברחו. וחזר חלילה. לא יכולתי להמשיך בנסיעה, עד
שהתקרב אלי רב אחד, שכן מאחד הבניינים ואמר לי בנחת: "אתה
רואה מה הולך פה, הילדים לא יעזבו אותך אתה תאלץ להישאר פה,
והוא המשיך: "הסתכלתי מהחלון והבחנתי כי יש כאן שיח חירשים,
צועקים אחד מול השני - הם אינם מבינים אותך ואתה לא מבין כלל
מה הם צועקים, תשמע, אם אתה מעוניין להבין, תעלה אלי לשעה
שעתיים עד צאת השבת ואסביר לך".

בקיבוץ לא אאריך. עלינו, אני ורעייתי, לביתו. התיידדנו. חלפו ימים
ביקרנו אצלו שוב, אח"כ ביקרנו בביתו עוד פעם פעמיים - אני ואשתי,
וזה לא היה בכלל פשוט מצידנו לבקר בבית חרדי כל כך.

באחד הימים אמר לנו "אתם הרי סוציאליסטים יש לכם אפשרות
לחיות בקיבוץ שלכם אבל האם יש בו בית כנסת?" הוא סידר לנו בית
כנסת, ומפקידה לפקידה נכנסתי לבית כנסת. הדברים התגלגלו עד
שביום מן הימים נכנס לנו בחשבון הבנק "שילומים" כי שנינו מילדי
טהרן, היה זה כסף שלא ציינו לו, ואז פשוט עקרנו את דירתנו

לפתע הזדקף מולו בפה פתוח וקול שריקת נחש ארסי (בזעם ורצון
להכיש ארס). החייל רעד מפחד. אך גם זאת למד בספרי הטבע, כי אם
נקלעים חלילה, לכה מצב, שהנחש עומד ממול זקוף כמקל, אסור
לברוח. בריחה תביא אותו אחריו, ובדרך כלל הוא המנצח והסוף הוא
מות. לכן מה עושים? נשארים לעמוד זקוף ממולו בעמידה איתנה.

הבחור באמת הצליח להתייצב לעמוד על פי הכללים ועפ"י ההוראות.
שעה. עמד עוד שעה והנחש מולו - שעתיים. שלוש, אתם שומעים?
ארבע, חמש שעות תמימות! הוא היה על סף עילפון.

החברים שלו שהמתינו שעה קלה לבואו, משלא הגיע יצאו במהירות
לדרכם לפי הפקודה ותוואי הדרך. אך הוא נשאר שם על עומדו כשהוא
מתאמץ ונוהר לא לעשות אפילו תנועה קלה של בריחה.
לאחר שש שעות ירד הנחש, התקפל, פנה לדרכו ונעלם לו.

והוא הרי בחור קומוניסט, מה כבר יכול היה לחשוב על מה שקרה, וכי
ידע את הכלל "שוויתי ה' לנגדי תמיד - שהכל מהקב"ה? טוב, הוא מיהר
למחנה, שכמובן היה ריק מאנשי הקבוצה שיצאה לדרכה, נטל את
מטלטליו, וכיון שידע את כיוון הליכתם, יצא אחריהם בדילוג וריצה,
קיווה לעקוף אותם עוד לפני רדת החשיכה. ירד מההר ורץ לפי
השבילים. והנה. באחת הפינות מצא את כל הקבוצה כולה שוכבים
שחוסים. המורדים ארבו להם והרגו אותם בחרב.

אתם רואים נס? חמש שעות הראה הקב"ה לתינוק שנשבה - תראה,
איך אני מציל אותך...

בסוף המכתב הוא חתם בנוסח שלו (אני אומר בנוסח שלנו): ולפיכך
התעוררתי להאמין שבורא עולם הוא מנהיג לכל הברואים והוא עושה
ויעשה לכל המעשים.

שאבעס!

ומה אתם חושבים כי רק ברוסיה? גם כאן בארץ ישראל הולך לו יהודי
רחוק, אוי רחוק, עוסק בביזנעס שלו ופתאום צצה מחשבה במוחו:
"מה איתי, במה אני יהודי?" הוא ממשיך ומתבונן הולך וחושב על
מעשיו עד שמתחיל להשתפר. והוא נהיה צדיק, נורא ונפלא.

חבר שלי רבי ברוך ידלר ז"ל נחלה ושכב בבית חולים לאחר שהבריא
ושב לביתו, באתי לבקרו והוא סיפר לי כך.

בחדר עימו שכבו עוד חולים ל"ע, אחד מהם יהודי חילוני גמור. והנה
באו לבקרו (את החילוני) בני נכדים צעירים בעלי זקן ושיראים של
חרדים - חליפה וכובע. ר' ברוך המתין להזדמנות והתעניין בעדינות
"איך הוא הגיע לכך - לצאצאים כאלו?".

"זה סיפור ארוך אספר לך מחר". השיב.
למחרת כאשר הוציאו את החולים לחצר, סיפר לו:

התגוררתי בקיבוץ מסוים (נקב בשמו) שבת אחת יצאתי לטייל, עליתי
על רכב של הקיבוץ נסעתי לירושלים לטייל בה עד ככר השבת. שם בלי
תכנון מראש נעמדו ילדים וצעקו: שאבעס! שאבעס! לא ידעתי מה זה
בכלל מה הצרחות הללו. כעסתי מאד. פתחתי את הדלת "וירקתי
עליהם קללות" כלשונו, הם ברחו מפחד שמא אכה אותם.

נכנסתי לרכב להמשיך בנסיעה ושוב התאספו כולם: שאבעס!

יצאתי שנית והם ברחו. וחזר חלילה. לא יכולתי להמשיך בנסיעה, עד
שהתקרב אלי רב אחד, שכן מאחד הבניינים ואמר לי בנחת: "אתה
רואה מה הולך פה, הילדים לא יעזבו אותך אתה תאלץ להישאר פה,
והוא המשיך: "הסתכלתי מהחלון והבחנתי כי יש כאן שיח חירשים,
צועקים אחד מול השני - הם אינם מבינים אותך ואתה לא מבין כלל
מה הם צועקים, תשמע, אם אתה מעוניין להבין, תעלה אלי לשעה
שעתיים עד צאת השבת ואסביר לך".

בקיבוץ לא אאריך. עלינו, אני ורעייתי, לביתו. התיידדנו. חלפו ימים
ביקרנו אצלו שוב, אח"כ ביקרנו בביתו עוד פעם פעמיים - אני ואשתי,
וזה לא היה בכלל פשוט מצידנו לבקר בבית חרדי כל כך.

באחד הימים אמר לנו "אתם הרי סוציאליסטים יש לכם אפשרות
לחיות בקיבוץ שלכם אבל האם יש בו בית כנסת?" הוא סידר לנו בית
כנסת, ומפקידה לפקידה נכנסתי לבית כנסת. הדברים התגלגלו עד
שביום מן הימים נכנס לנו בחשבון הבנק "שילומים" כי שנינו מילדי
טהרן, היה זה כסף שלא ציינו לו, ואז פשוט עקרנו את דירתנו

מהקיבוץ לירושלים. כאן גידלנו את המשפחה והילדים. ותראה מה יצא מהם. ע"כ.

אם נשם עוד אור הבוקר בדרשה לא אסיים מה שאני שומע אודות חזרה בתשובה. רק עוד עובדה אחת.

מה ראה רבי חיים קנייבסקי?

נכנסו אל בנו של הסטייפלער - רבי חיים קנייבסקי שליט"א, בן ואביו - הבן בעל תשובה והאב שעדיין אינו שומר תורה ומצוות, להזמינו לשמש כסנדק בברית של הבן הנכד.

השיב ר' חיים: "לא, אתה תהיה הסנדק" והצביע על הסב.

"מה, וכי אני אהיה הסנדק, וכי אני ראוי לכך?!"

"אני רואה על הפנים שלך קדושה, אתה צריך להיות הסנדק" פסק ר' חיים את פסוקו.

הסב היה הסנדק.

אחרי הברית הוא התחיל לחשוב "למה הרב אמר עלי קדושה, וכי אני קדוש?!"

הרהר בדעתו ובמעשי חייו, והבין... וגם התעורר ושב בתשובה שלימה. מה הבין ומה נזכר?

הוא חיפש בהסטוריה של חייו. ומצא. מעשה שהיה.

היה זה עשרות שנים קודם לכן כאשר עמד להינשא בקיבוץ לפני החתונה קראה לו המיועדת להיות אשתו (הסבתא של הרך הנימול ואימו של אבי הבן) לשדה בפאתי הקיבוץ, ואמרה לו כך: אספר לך. אני הרי ניצולה מהשוואה כפי שאתה יודע. ואיך ניצלתי? נסעתי יחד עם אבא ואמא ברכבת בדרכנו לאושוויץ. בנסיעה כבר חששנו כולנו כי אכן אנו בסוף החיים. באחד הרגעים אמא התייפחה בבכי ואמרה לי: אנו צועדים לקראת המוות, רצוני לזרוק אותך מחלון הרכבת, רק כך אולי תזכי את להישאר בחיים, וישיאר מאיתנו זכר. ובכן, אמרה אמא "בשעה שהרכבת תאט באחד מעיקולי הדרכים אשליך אותך" באותה שה בכתה עוד ואמרה: "וכאשר תזכי להישאר בין החיים תחיי בנעימים, תתבגרי, וגם תזכי לבוא בברית נישואין, קודם לכן תשאלו יהודים מה זה טהרת הבית היהודי, שהיא חובה של יהודים".

והשלכתי. והגעתי עד הלום.

לפני כמה ימים שאלתי את מזכירת הקיבוץ מה זה טהרת הבית? היא אמרה בזעם "סתם כלום", לכן מהכעס שלה, אדרבה, הבנתי כי אני צריכה לברר והלכתי לשאול רב דתי, נסעתי לעיר ושאלתי, והרב כן הסביר לי ברור מה החובה של התורה. ועתה, אם אתה מסכים שנשמור על צוואת אימי, טוב, ואם לאו - לא אתחתן!" כך אמרה.

לאחר שלושה ימים נתתי את הסכמתי וכך התחתנתי. וכנראה משום כך ר' חיים ראה עלי מעט קדושה, ולכן זכיתי לבנים ונכדים, ואני מכריז בזאת, כי גם אני שב עתה בתשובה ואזכה לשמור שבת ושאר תרי"ג מצוות. נורא ואיום. ע"כ המעשה.

אתם כבר עייפים (דרשה ארוכה), אולי מפאת שאני עייף אני חושב שאתם עייפים... טוב, וה' יזכנו לראות בישועתו ונראהו עין בעין בעגלא ובזמן קריב.

קדיש, כבוד הרב.

(להגיד)

בין המצרים

עמי לא התבונן (הפטרה לשבת חזון)

משל למה הדבר דומה, לזוג שלא היו להם ילדים הרבה שנים, סוף סוף לאחר הרבה שנים נפקדה האשה.

הגיע זמן הלידה, הלכו לביה"ח, הבעל מחכה בחוץ, ועובר הרבה זמן, הבעל שם לב שהדלת נפתחת ונסגרת הרבה פעמים, רופאים יוצאים ונכנסים, ניגש אליו רופא ואומר לו: המצב חמור מאוד!

אשתך בסכנת נפשות!

יש אפשרות להציל את האשה אבל התינוק ימות! יש גם אפשרות להציל את התינוק אבל אז האשה תמות, תחליט מה לעשות.

אמר הבעל, רגע, זה דיני נפשות, אני צריך ללכת לרב לשאול!

אומר הרופא: אין זמן לרב, תחליט עכשיו!

טוב, אם כך צריך לשאול את האשה בעצמה, זה החיים שלה.

שאלו את האשה ואמרה, לחיות בלי הילד, זה לא חיים, לכן תצילו את הילד. ואמרה לבעלה: תגיד ותספר לתינוק מי הייתה אמא שלו! שמסרה נפשה!

עשו הרופאים מה שעשו, ונולד בשעה טובה ומוצלחת תינוק חדש. למחרת התקיימה לווייה רווית יגון ואנחה,

רבנים הספידו, אנשים געו בבכיה, עצוב מאוד מאוד.

התינוק גדל וגדל, והגיע יום הבר מצוה. האבא קורא לחתן הבר מצוה, בני: אתה יודע שהיום היארציטי של אמא שלך? באותו יום שאתה נולדת אמך נפטרה! ולכן היום בערב כשיבוא האורחים תיגש להתפלל מעריב כי אתה 'חיוב', אני מבקש ממך תתפלל ברגש, תתפלל לאט.

הילד ניגש לעמוד: "תְקַדֶּה תְקַדֶּה שמייה רבה פפם פפום 5 דק' סיים מעריב.

האבא התעלף.

לאחר שהתעורר, ניגש אל הבן ושאל אותו: למה? למה אתה ככה מתפלל? הרי בקשתי ממך!

עונה הבן- מה אתה רוצה ממני, רגש? איזה רגש? את אמא שלי לא הכרתי! לא ראיתי אותה מעולם! אני יודע שבבית קברות יש איזה אבן שם נמצאת אמא שלי.

וכדי בזיון וקצף.

אומר רבי שבת יודלביץ זצ"ל [ומביאם הר"ש לוינשטיין], הקב"ה החריב את בית המקדש השכינה גלתה ממקומה, "שפך חמתו על עצים ואבנים" והכל כדי להציל את הילד את כלל ישראל, ואנחנו הילדים "תקדה תקדה שמייה רבה"

"למה א"א להתרחץ?"

- איך אפשר להתרחץ?!!

אלא מאי, אין לנו רגש!

נסיים בדברי האדמו"ר מקוצק כפי שרבי שלום שבדרון היה חוזר על זה.

השו"ע מביא הלכה "שיהא ירא שמים דואג ומיצר על החורבן".

שאל האדמו"ר מקוצק, הרי השו"ע מיועד לכלל ישראל א"כ למה מביא השו"ע הלכה ליראי שמים בלבד? וכי מה יעשה מי שאינו ירא שמים?

ותירץ: 'ירא שמים' יתאבל על חורבן בית המקדש, ומי שאינו ירא שמים שיתאבל על החורבן של עצמו!...

(הגר"ש לוינשטיין)

כי נגע עד ליבר - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

נעמוד על נקודה בסיפור החורבן, שכמדומני שלא שמים לב אליה. נזכיר את ספור הגמרא (גיטין נה, ב) על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. שאותו אדם שאהבו קמצא ואיש ריבו בר קמצא עשה סעודה, אמר למשרתו: קרא לקמצא.

הלך והביא את קמצא.

בא ומצאו יושב. אמר לו: "הואיל ואתה איש ריבי, מה מעשיך כאן, קום צא".

אמר לו: "הואיל ובאתי הניחני, ואתן לך דמי סעודתי".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי מחצית הסעודה".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי כל הסעודה".

אמר לו: "לאו", אחזו בידו הקימו והוציאו.

אמר בר קמצא: "הואיל וישבו חכמים ולא מחו בו, מוכח שהסכימו עמו, אלך ואלשין עליהם". הלך ואמר לקיסר: "היהודים מרדו בך" -

כך התגלגל הדבר הדבר, ונחרב הבית, וסימו (שם נז ע"א): תניא, אמר רבי אלעזר, בוא וראה כמה גדול כוחה של בושא. שהרי סייע הקדוש ברוך הוא את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

ברם, היא גופא: לא שיקולו כדאיות ותועלת היו כאן, אלא התקוממות רגשית, שנאת עול קיצונית, אי השלמה תהומית עם ההשחתה והרוע. אי יכולת להבליג ולשתוק!

ונספר –

רב עירה ביקר אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל, לבקש עצתו וברכתו. כהרגלו, חקרו: "מה מצב הדת בעירכם".

נאנח הרב. המצב אינו משובב נפש.

ה"חפץ חיים" לא הרפה: "החינוך הטהור נשמר?"

ספר הרב: "המשכילים פתחו בית ספר 'תרבות' כפרי, הלימודים בו חיים אין כסף, וההורים העניים נפתו לשלוח לשם את לידיהם, ומה בכוחי לעשות!?"

"והכשרות, נשמרת?"

סיפר הרב: "הקצב אינו מקבל מרות. 'פוסק' בעצמו ומכשיר נבלות וטרפות. והקהל מקבל דבריו, ומה בכוחי לעשות!"

המשיך ה"חפץ חיים" ושאל: "והטהרה נשמרת?"

סיפר הרב: "סדקים נתגלו בקירות המקוה והבנין עומד ליפול. סכנה להכנס אליו. נסיתי להתרים לבדק הבית ולא עלה בידי. ומה בכוחי לעשות?"

התרגש ה"חפץ חיים": "מה בכוחו לעשות?! אבער חלשין, קענט אר דאך! להתעלף הרי אתה יכול!..."

לא מובן –

יתעלף, ומה?

מאומה, אבל איך אפשר להבליג!?

ונספר –

מי לנו גדול מהמהרי"ל דיסקין זצ"ל, השרף מבריסק. והיה אומר: אני לגבי אבי – הגאון רבי בנימין מוולקוביסק זצ"ל – כחומץ לגבי יין. עד כדי כך!

מובן שתמהו, לא הבינו ולא קבלו.

אמר: אספר לכם, ותבינו.

סיפר שבבחרותו נהג לשבת בחדר החיצון בעוד אביו הוגה בתלמודו בחדר הפנימי. כשהיו באים עם שאלות בהלכה או דיני תורה היה מעכבם לשמוע דבריהם ותוך כדי דיבור גיבש עמדתו, ונכנס עמם לחדר הפנימי לראות האם קלע אל המטרה או שמא דעת אביו אינה כדעתו.

ויהי היום, ושרפה פרצה בישוב הסמוך. בתי העץ היו למאכולת אש, ובין הבתים גם בית הכנסת. כששקעה האש ליקטו היהודים את שרידי יריעות ספר התורה המפוחמות והביאון לוולקוביסק הסמוכה, לשאול מה דינן.

כשהגיעו, שמע הנער את שאלתם ומיד ידע את דין השולחן ערוך (יורה דעה רפב, י) בנדון. קם, ונכנס עמם אל אביו –

והאב לא פסק כמוהו.

גם לא פסק אחרת.

כשראה את הגווילים המפוחמים, התעלף!

ובנו, הגאון הקדוש, עודנה נער, ייסר עצמו: למה אני לא התעלפתי – חומץ בן יין אני!

ועכשיו הכל מובן –

ירמיהו הנביא קונן: "דרכך ומעלליך עשו אלה לך. זאת רעתך כי מר, כי נגע עד לבך" (ירמיהו ד, יח) זה בית המקדש, שנאמר (מלכים א ט, ג): "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (פתיחת איכה רבתי טז).

היה לבם של ישראל. והלב שלנו הוא בבחינת בית המקדש שבקרבו (זהר ח"א קסא, א). וכמו שכתב בספר "חרדים" (פרק כא אות יז): "הנה הלב היכל לשכינה דכתיב (תהלים עח, ס): 'אהל שכן באדם', וכתיב (דברים כג, טו): 'כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך', ופרש רבי שמעון בר יוחאי (זהר ח"א עו, א): 'מחנך' רמ"ח איברים, ו'בקרוב מחנך' זה הלב". והאלישיך הקדוש זצ"ל כתב: "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), [מלשון נוה] אבנה לו בית המקדש (כתרגומו), בלבי. שהוא ענין:

"ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח), כי "היכל ה' המה" (ירמיהו ז, ד) –

ידוע, וכתב המהרש"א (יומא ט ע"א) שהיא היא שנאת החינם שבעוונה חרב הבית. אבל המעיין יראה, שבדברי בר קמצא אין הדגש על הבושה שבישוהו, אלא על כך שחכמים שתקו ולא מיחו. ומודע שתקו, כתב המהרש"א: "שלא מיחו מפני שלא היה בידם למחות". ועם כל זה, מפני העדר מחאתם נסתבב חורבן בית אלוקינו!

אילו היו קמים, ומוחים, גם אם לא היו מועילים, יתכן וירושלים לא היתה נחרבת!

ונוסיף בענין זה: בגמרא (שבת י ע"ב) אמרו: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל [משקל] שני סלעים מילת [משן] שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו [בתוספת פס אריג סביב פס ידו, היא כתנת הפסים שעשה לו (רש"י)] נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. והקשו בתוספות, הרי עוד קודם לכן נגזר עליהם שעבוד ארבע מאות שנה בארץ לא להם (בראשית טו, יג). ובאר המהר"ל ("נתיבות עולם", נתיב השלום פרק ג), שמכל מקום צריך היה שתהיה סיבה גדולה שעל ידה תצא הגזרה על הפועל, "כי דבר קטן אינו נעשה סיבה לדבר גדול" –

ואם שתיקת החכמים היתה סיבה לדבר גדול כחורבן הבית, כמה נוראה ואיומה היא!

כיוצא בכך, שנינו (שבת נה ע"א) שבחורבן בית המקדש הראשון פגעה מידת הדין גם באלו שהקדוש ברוך הוא העיד בהם שהם צדיקים גמורים וקימו כל התורה כולה מאל"ף ועל תי"ו, רק משום שלא מחו, למרות שמחאתם לא היתה מועילה!

ושנינו (שבת קיט ע"ב), שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה. שנאמר (איכה א, ו): "היו שריה כאילים", מה איל ראשו של זה בצד וזנו של זה, אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה.

וידועים דברי הרב מבריסק זצ"ל בבאור דברי הגמרא (א סוטאה יא ע"א, סנהדרין קו ע"א) שלושה היו באותה עצה [של "הבה נתחכמה לו פן ירבה"], בלעם ואיוב ויתרו. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נדון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית.

ושאל: בלעם שיעץ להרוג ילדי ישראל נהרג, הרי זו מידה כנגד מידה.

יתרו שברח כי התנגד לפעול לרעת ישראל זכה ומבני בניו פעלו לטובת עם ישראל, מידה כנגד מידה.

אבל איוב ששתק נדון ביסורין, היכן כאן הנהגת מידה כנגד מידה.

ובאר: מדוע שתק איוב, כי ראה שדעת פרעה נוטה לעצת בלעם, ולא יועיל במחאתו. אם כך, מה לו למחות, שתק.

מה עשה הקדוש ברק הוא, הביא עליו יסורים וזעק במכאוביו. לא מובן: וכי מה תועיל בזעקותיך. אבל כשכואב, צועקים! אז איך יכול היית לשתוק בגזרת "כל הבן הילוד היארה תשליכהו"? כי לא כאב לך!

וב"זה לעומת זה!"

בן שמונים שנה היה משה רבינו בעמדו לפני פרעה (שמות ז, ז). שמונים שנה, התן תקופת חיים! "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת שמונים שנה" (תהלים צ, י). מה עשה משה רבינו שמונים שנה? במדרש (ריש ילקו שמעוני שמות) מבואר שהיה משנה למלך מצרים, ומלך כוש, וכלוא עשר שנים במדין, ומכל זה אין התורה מספרת מאומה –

מה מספרת היא, שיצא אל אחיו לראות בסבלותם –

וראה איש מצרי מכה איש עבר מאחיו, והרגו –

וראה שני אנשים עברים נצים, וגער בהם –

וראה רועים המציקים לבנות יתרו, והושיען –

זוטות, לכאורה.

אבל, אמר רבי ירוחם ממיר זצ"ל, כל ה"משה רבינו" צפון בזוטות אלו! בהן מגלה התורה במה זכה להיות מושיען של ישראל ומנחיל התורה –

וכי במה יועיל לעמו, אם יראה בסבלותם. "שהיה בוכה ואומר חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, והיה נותן כתפיו ומסיע לכל אחד ואחד מהם" (שמות רבה א, כז). לכמה היה יכול לסיע! ומה הועיל כשהכה את המצרי, הלא רק סכן עצמו. וכשהתערב ברבי דתן ואבירם וקוממם עליו והלשינוהו –

ומשללא מחו, משגלו אדישות, גם אם לא היה בידם לפעול, אבל איך אפשר לשתוק כשרואים כזה עול, שאוחזים בידו של אדם, מקימים אותו ומסלקים אותו –

אם הלב אטום, נאטם גם בית המקדש, לבם של ישראל!

ומבואר בגמרא (יומא ט ע"ב), שכל זמן שלא יסולק גורם החורבן, לא תבוא הגאולה –

ומה על לבנו. הלא קהו רגשותינו, דבר אינו מזעזענו!

האם יש ראייה גדולה יותר, משויון נפשנו באלו הימים! (והגדת)

על מה היה חורבן בית שני?

בושה וחרפה שעשו לבר-קמצא! זורקים אותו מול כולם, מתוך חתונה, הוא מוכן לשלם את כל החתונה!

- תשאיר אותי פה, אל תבזה אותי!

- עזוב לא רוצה, אתה עושה לי שחור בעיניים. צא מהחתונה!

הוא יוצא, יושבים כולם ואף אחד לא פותח פה.

אומרת הגמרא {מסכת גיטין נז, א} – תניא אמר רבי אלעזר

בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

הוא הולך עם הכבש ששלח הקיסר ועושה לו פצע. איפה?

בעין ובפה – בעין הרעה, ובפה שבייש אותו, אמרו לו – צא החוצה מפה!

נחרב הבית השני!

מה, אבל הוא לא הרג אף אחד! זה לא בית ראשון שנשפך דם כמים!?

מה זה לא הרג? אתה חושב שבר קמצא חי?!

עומדים 600 מוזמנים, עומד המחותר ואומר – לך!!! עוף מפה!!!

כולם מסתכלים, וכולם מדברים על זה. אחרי חמש דקות כולם יודעים ששפכו את דמו.

אומר הקב"ה – זה רצח! לא צריכים לשפוך דם! זה רצח בדיוק כמו שאתה תוקע חרב!

אצל אדום צריך רצח בדם קר, אצל יהודי, מספיק להלבין את פניו, כדי שיחשב לרצח!

אז תרדו לגלות של אדום!

למה אדום?

כי התורה אומרת {פרשת ניצבים ל, ז} ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך"

שואל רבינו בחיי – מי זה האויב ומי זה השונא?

ואומר – האויב זה ישמעאל, והשונא זה עשו.

למה הוא נקרא 'שונא'?

אמר ר' שמעון בן-יוחאי – הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב.

- תגיד, למה אתה שונא אותו?

- שונא.

תשאל את הגרמנים – למה שחטתם שישה מיליון יהודים???

- סתם.

אדום לא צריך סיבה. אמר ר' שמעון בר-יוחאי הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב!!!

אומר הקב"ה – אם בית שני נחרב בגלל שנאת חנים, ואתה שואל "למה", אתה תרד לגלות אדום, כי שם השנאה בלי סיבה.

שונאים אותנו! תסתכלו בעולם! כל המדינות, כולל ברק אובאמה וכל מי שנראה כחבר של ביבי, כולם שונאים אותנו!!!

למה???

זה גלות אדום.

רבותי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

יש גמרא שכולנו מכירים {מסכת קידושין לא, ב} – אמר רבי אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כיבוד השפיץ של כיבוד אב, זה הבן שלי, אבימי, אין כמוהו! חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו חמישה בנים היו לו, לאבימי, כולם חיו אצלו בביתו בחייו וכי הוה אתא רבי אבהו כשרב אבהו היה בא לבקר את בנו אבימי קרי אבא היה נותן דפיקה על הדלת ואומר – תפתחו לי! רהיט ואזיל ופתח ליה היה אבימי רץ לשער ואמר אין אין עד דמטאי התם וכל הדרך עד השער, היה צועק אבא אנחנו באים, אבא אנחנו באים! יומא חד יום אחד הגיע רב אבהו לבקר, התיישב בסלון, ב"ה יש כורסא מתנדנדת. שאל אותו – אבא מה תשתה? אמר ליה אשקיין מיא – סודה קר עם הרבה גזים והרבה קרח אדאייתי ליה נמנם הלך אבימי והביא לו, אבל בינתיים ר' אבהו נירדם גחין קאי עליה עד דאיתער אבימי לא העיר אותו. נשאר לעמוד עם הכוס סודה עד שיקום אביו איסתייעא מילתיה ודרש אבימי (תהילים עט-א) מזמור לאסף אלקים באו גוי בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים, בא הקב"ה וגילה לו סוד, על מזמור בתהילים.

על זה אומרים מזמור?! תגיד קינה!

אלא, גילו לו מהשמים שהקב"ה הוריד את זעמו על עצים ואבנים במקום על עם ישראל.

רבותי, למה אבימי קיבל את התשובה הזאת, בדיוק כשהוא עמד ליד אביו? הוא לא יכל לקבל את החידוש הזה בבית הכנסת?

תוספות אומר ביאור נחמד – מזמור לאסף – אסף, היה הנכד של קרח.

כתוב בפסוק (איכה ב, ט) טבעו בארץ שעריה, משל למה הדבר דומה? משל לשפחה שנפל לה כד לתוך הבאר.

- עכשיו אין מי שיוציא לי את זה מהמים.

הגיעה השפחה של המלך, הביאה כד מזהב ונפל לה גם לתוך הבאר.

היתה השפחה שמחה – ב"ה, עכשיו יבואו להוציא את כד הזהב בטוח שיוציאו גם את שלי.

אמר אסף מזמור. מה המזמור?

"ריבונו של עולם, כשיוציאו את השערים שדוד המלך שיקע ברצפה, יוציאו גם את הסבא שלי, את קרח".

א"כ התשובה פשוטה מאוד – היות ואבימי כיבד את אבא שלו, אמרו לו את הביאור במזמור של אסף, שהיה נכדו של קרח.

אבל מה שייך חורבן בית המקדש, לכיבוד אב של אבימי?

רבתי, אני רוצה להיכנס לנושא נוסף, ולהסביר רעיון נוסף, שראיתי בספר אמונת עתך, שאולי יביא אותנו, לאיזה הרגש, בנושא הזה של חורבן הבית:

למי ששם לב, הגויים מצטיינים במצוות כיבוד אב – עשו מכבד את אבא שלו.

אליפז, הולך להרוג את יעקב אבינו, "כי אבא אמר".

עמלק הולך להילחם בישראל מרפידים, שנאמר ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, 400 פרסה! למה?

כי אמא שלהם, תימנה, השביעה את עמלק – תן לי תקיעת כף שכשיבוא הזמן שעם ישראל יצא ממצרים, תחסל אותם!

כיבוד אם!

רבתי, שואלת הגמרא {מסכת קידושין לא, א} שאלה – בעו מינייה מרב עולא עד היכן כיבוד אב – עד היכן מצות כיבוד אב?

לאיפה הגמרא שולחת אותנו?

דמא בן נתניה – גוי מאשקלון, שהיה סוחר בתכשיטים ובאבנים טובות.

עם ישראל היה צריך לקנות אבן שנאבדה מאבני החושן. האבן נקראת ישפה, כך אומר הירושלמי.

באו אליו החכמים ושואלים אותו – אדוני, יש לך את האבן הזאת ישפה?

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

על מה???

זה גלות אדום.

רבותי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

על מה???

זה גלות אדום.

רבותי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

הוא יוצא לחכמים – סליחה, אבל אני לא יכול לתת לכם את האבן.

ודאי שמעירים! אם מעירים אותו על גוגו, ודאי שמעירים אותו על 5 מיליון דולר

5 מיליון דולר!?

מה הבעיה... תעיר אותו, קח את היהלום, תמכור אותו, אחר כך תיקח אותו למלון' רמדה, 'שיישן חצי שנה רצוף

ממי אתה מביא דוגמא?! מדמא בן נתינה!

טמבל! למה לא הערת את אבא שלך??

הגמרא מספרת – שיום אחד, דמא בן נתינה לבש בגדי זהב וישב עם כל מלכי וחשובי רומא לשיבה, באה אמא שלו הכניסה לו שתי סטירות, קרעה לו את הבגדים, ולסיום ירקה עליו!

- "ברוכה תהיי", אמר דמא בן נתינה לאמו.

אין דוגמא אחרת, רק מכאן???

רבתי, אני רוצה לומר יסוד, שכתוב בספר של ר' משה פינשטיין – מה אתה מביא דוגמא ממשוגעים?! ראית פעם אדם שהולך לישון עם הרגליים על הכספת!?

אין לך ספה?! ראית פעם אמא שבאה לבן שלה בישיבת קבינט, נותנת לו שתי סטירות וקורעת לו את הבגדים!?

אז מה אתה מביא לי דוגמאות ממשוגעים!?

אבא דפוק ישן על הכספת. אמא משוגעת יורקת על הבן, ואתה מביא לי דוגמא ממנו?? אין לך דוגמאות יותר יפות??

אומר ר' משה פינשטיין – אתה יודע מתי לא מעירים את אבא?? כאן במקרה הזה, לא מעירים את אבא! למה?

כי אם יש אמא משוגעת, מסתמא 'ענבי הגפן בענבי הגפן' גם האבא משהו לא בסדר אצלו.

אם האבא הוא קוקוריקו, לוקח כדורים, אז ודאי שלא מעירים אותו, הוא יכול להיבהל ואז ייקחו אותו לאשפוז, אבל אם האבא נורמאלי, וסתם ישן עם רגליים על הכספת ודאי שמעירים אותו! אין ספק.

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – הגמרא כאן, מביאה דוגמא מגוי אחד באשקלון, וגם בירושלמי מובאת דוגמא מעוד גוי מאשקלון. מה, כל אלה מהכת של כיבוד אב היו באשקלון?

באשדוד לא היו כמה?

אומר הספר אמונת עתך – אתה יודע למה כולם מאשקלון? כי באשקלון גרו פלישתים, ופלישתים כולם ממזרים, כך כתוב בחז"ל.

אתה יודע למה הם כיבדו את האבא?! כי זה בכלל לא האבא שלהם!

אני רוצה לומר מכאן יסוד, שראיתי אותו בספר אמונת עתך, של הרב משה וולפסון.

הוא כותב יסוד אדיר, והוא פותח בשאלה – כשחז"ל שואלים – עד היכן כיבוד אב, למה הגמרא לא מביאה לכך מקור? תגיד גזירה שווה, תגיד קל וחומר, תביא מדרש, אבל תביא משהו!

- עד היכן כיבוד אב? תלך לדמא בן נתינה.

דמא בן נתינה זה האדם שחייב בכיבוד אב?

אומר תשובה נוראה – לא לומדים ממנו כיבוד אב. באים חז"ל ללמד אותנו, מה השכר שהקב"ה משלם לגוי על כיבוד אב.

גוי לא חייב בכיבוד אב, ואם הוא כיבד את אבא שלו, על אף שהוא לא חייב בכלל, משלם לו הקב"ה אחר כך בפרה אדומה.

מזה תלמד, כשבן-אדם חייב במצוה והוא מקיים אותה, שהוא מצווה ועושה, כמה הקב"ה ישלם לו על מצוה אחת של כיבוד אב!

שואלת הגמרא – כיבוד אב עד היכן? בא ותסביר לי מה גודל המצוה.

אומרת הגמרא – אני לא אסביר לך עכשיו את ההלכה, מגוי אני יוכיח לך מה הקב"ה משלם, ומזה תלמד על אחת כמה וכמה ליהודי.

רבתי, אומר הרב משה וולפסון בספרו רעיון מצמרר – אותו יצר הרע, שאומר לנו "לא לכבד הורים", אומר לגויים "תכבדו הורים..." למה??

כדי לקטרג על עם ישראל. גוי שמכבד הורים זה קטרוג לעם ישראל!

למה זה קטרוג?

- למה? אבא שלי ישן.

- תעיר אותו, ניתן לך \$ 150,000

- לא, לא רלוונטי. אבא ישן.

- \$200,000

- לא.

- \$250'000

- לא.

- \$300,000

- לא.

- \$ 360,000 - פעמיים חי?

- לא.

- ניתן \$ 440,000 פעם אחת מת

- לא!

- \$600,000!

- לא, אין מה לדבר! לא מעיר את אבא שלי!

- הקב"ה ישלח לך רפואה שלמה. כל-טוב.

הולכים ממנו החכמים וחוזרים בערב – תגיד, יש עוד את האבן?

- כן.

- כמה עולה???

- \$ 100,000

- אבל הצענו לך עליה כבר \$ 600,000!?

- מילה שלי זו מילה!

אומרים חז"ל – שילם לו הקב"ה את החצי מיליון דולר הנותרים. הוא לא הפסיד, אל תדאג.

בשנה אחרי זה, נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו עליה חצי מיליון דולר. לא הפסיד שום דבר.

אתה רוצה לדעת מי הדוגמא לכיבוד אב?!

דמא בן נתינה, הוא הסמל של כיבוד אב!

אהה, בומבה לבמבה!

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – אין לנו דוגמא כזאת אצל היהודים, צריכים להביא דוגמא מגוי דמא בן נתינה!?

תפתחו תוספות {מסכת קידושין לא, ב}, ובירושלמי בהרחבה, שמספר מה עשה ר' טרפון לאמא שלו, איזה כיבוד אם – ישב על הרצפה, כדי שאמא שלו תעלה עליו ותוכל לעלות למיטה.

מה, לאמא שלו נגמר הנעליים?!

זה הסמל של היהודים? דמא בן נתינה?!

ועוד יותר מזה, רבתי – נאמר שזו הדוגמא, האם כך היא ההלכה?

סוחר יהלומים יהודי, שמגיע אליו שיח פרסי, אומר לו – תשמע, אני צריך עכשיו יהלום 30 קרט, כמה עולה?

- \$ 1,500,000

- בסדר, תביא.

הוא ניגש לכספת, אבא שלו ישן עם הרגליים על הכספת.

- תשמע, אני לא יכול למכור לך, אבא שלי ישן על הכספת.

- \$ 5,000,000 הולך?

- לא יכול.

האם זאת ההלכה שלא מעירים את אבא בשביל רווח של 5 מיליון דולר???

עשו, שכיבד את אבא שלו זכה לפגוע בבית המקדש, כי אם אין כיבוד אב, אם אתם לא חיים טוב ביניכם, מה יש לאבא!?

תסתכלו בספר החינוך – שמתוך שמכבד את אביו, יבוא לכבד גם את

מתי האבא מאושר? כשכל הילדים חיים ביחד...כשהילדים רבים אחד עם השני, יש צער לאבא!

הקב"ה, שהוא אבא שלו, ואבא של אבא שלו ואבא של סבא שלו! הולך גוי ומכבד את אבא שלו. אתה יודע מה הוא רוצה להגיד?

אומר הקב"ה – אם אתם אחים ואתם בנים שלי, למה אתם לא אוהבים אחד את השני! אם אני האבא שלכם, תחיו טוב אחד עם השני! וכשאתם לא חיים טוב אחד עם השני, מגיע עשו, ומחריב את הבית.

ריבונו של עולם, אתה זוכר שהחרבת את בית המקדש השני! אתה יודע למה עשו החריב את בית המקדש השני – בגלל שהוא כיבד את אבא שלו.

עם ישראל, הוא העם היחיד בין שבעים אומות, שאתה קורא להם 'בני'. אתה לא קורא לאדם בני, ולא לבבל ולא לאף אחד.

אומרים רבותינו – כשהעניין של כיבוד אב היה נגוע, איבד הקב"ה בכוונה את האבן של בנימין, שהיה סמל של כיבוד אב.

"בנים אתם לה' אלוהיכם", יש רק עם אחד – עם ישראל.

אם ככה, נוכל להבין, שמי שיש לו אבא ודאי חייב בכיבוד אב, זה זכויות בבנין בית המקדש. מי שאין לו אבא, לפחות ידע, שהאבא שיש לכולנו הוא אבינו שבשמים.

בא עשו ואומר – תסביר ריבונו של עולם, אם אתה אבא שלהם, איך הם מכבדים אותך? אומר הקב"ה לנביא מלאכי {א, ו} **ואם אב אני איה כבוד!**

כשעומד אבימי ליד אבא שלו ומחזיק את הכוס, מגלה לו הקב"ה **מזמור לאסף** – אתה יודע למה באו גויים בנחלתך, החרבתי את ביהמ"ק ושמו את ירושלים לעינים?

אין לנו היום בית מקדש, יש לנו בית מקדש מעט. בית המקדש של מטה, הוא משכן של הקב"ה, ד' אמות של הלכה.

מסיבה אחת – כי הם בנים שלי. כיליתי את זעמי על עצים ואבנים, ולא כיליתי את זעמי על הבנים שלי! אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

הקב"ה שואל – אם זה בית המקדש, איה כבודי?! כמה אתה דואג לכבד את בית המקדש של מטה? האם אתה לא מדבר בתפילה? האם באמצע התפילה אתה לא מרים טלפונים?

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה? כתוב בירושלמי – אבן ישפה.

תארו לעצמכם שבית המקדש היום יורד לנו. עם כל מערכות התקשורת. אדם היה מתוודה על קרבן חטאת, פתאום מתנגן לו ברקע שיר חסידי מרגש, מה, יש לו טלפון.

שלב, אבן ישפה.

כן, מה רצית? רגע, אני באמצע, חכה רגע.

תגיד, ככה מתנהל בית המקדש? אתה תענה לטלפונים בזמן הקרבת הקרבנות??

שלב, אבן ישפה.

תפילות במקום קרבנות תיקנו!

כמה אנשים עונים בתפילת הלחש לטלפונים???

שלב, אבן ישפה.

אני לא מדבר על השירים והפזמונים! אתה נכנס למנין, כל כיס רוקד בצורה אחרת!

שלב, אבן ישפה.

מה קרה לך?? מה השירים האלה?? סגור את זה!!!

שלב, אבן ישפה.

אתה נמצא בבית המקדש ואם אב אני איה כבודי! אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

שפיר אלה הדברים אשר דבר משה וקשה הא הוי אבל ואסור לעסוק בד"ת ל"א אל כל ישראל שרבים הי צריכין לו ממיילא מותר ודו"ק:

המקדש כנ"ל אז נתעוררו גם הן לבכות עמהם על שברם שלא יתראו עד שיתראו גם המים משברם וזה שנאמר על הרות בבל שם ישבנו וכשראינו שבכו המים על שברם גם בכינו אנחנו עמהם כי שבר אחד להם ודו"ק

(מדרש יהונתן)

הצרות ודי זהב.

הוכיח על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. הצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, והצרות כלומר מכה החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמועת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

(חוט המשולש)

אלה הדברים אשר דבר משה וכו',

פירש רש"י דבתחילה הוכיח אותם על מחלוקת קרח ואח"כ הוכיח אותם על מעשה העגל ותמוה דמעשה העגל הי' קודם מחלוקת קרח והוי ל"י להוכיח בתחילה על מעשה העגל ואח"כ על מחלוקת קרח, אבל נ"ל דאיתא במפורשים ישראל יש להם תירוץ על מעשה העגל שמושה יכול לומר לי צוית ולא להם, איתא בפסוק אמר קרח כי כל העדה כולם קדושים כולם שמעו בסוני אנכי מפי הגבורה והשתא אתי שפיר בתחילה הוכיח על מעשה קרח ממיילא מוכח ממעשה קרח שכולם שמעו בסוני ואין להם תירוץ על מעשה העגל לכך אמר אח"כ הוכיח על מעשה העגל ודו"ק:

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל

יש לדקדק למה כתב כאן כל ישראל ולא כתיב בני ישראל או אל ישראל, ולתרוץ נקדים מה דאיתא בגמ' בשעה שאמר משה משנה תורה די' ג' ימים אחר מיתת אהרן ופריד הגמרא הא הוי אבל ואבל אסור בת"ת ומשני הגמרא דאי רבים צריכין לו מותר בד"ת והשתא אתי

(חטאת התורה - לב אריה על התורה):

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

ברכת ה'ה' מלמדת זכות על ישראל

"וְיָדִי זָהָב" (א כ)

כתב רבנו בחיי (שמות כה כד) כי תבת ז'הב' שְנָאמְרָה בתורה על שלחן לחם הפנים רומזת לשלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון אשר חייבו מְדַאֲוֵרֵתָא: 'הַזֶּן', 'הָאֶרֶץ' ו'בוּנַה יְרוּשָׁלַיִם'.

על פי דברי רבנו בחיי, באר רבי שלמה זלמן ארנוניו אב"ד שאמלוי את הסֵבֶה שְלֹאֲחַר שֶהִזְכִּיר מוֹשֶׁה אֵת כָּל הַמְקוֹמוֹת שֶבָּהֶם חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל (כפי שפרש רש"י באו סי"ג את דברי תוכחתו בתבת ז'הב', לפי שהזכרת ברכת המזון יש בכלה כד' ללמד זכות על ישראל, כפי שאמרו חכמים (ברכות כ ב) שפֹּאֶשֶׁר שָׂאֲלוּ מֵאֲכִי הַשֵּׁרֶת אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִפְּנֵי מָה הוּא נוֹשֵׂא פָנִים לְיִשְׂרָאֵל, הַשֵּׁבִי לָהֶם: "זְכִי לֹא אָשָׂא פָנִים לְיִשְׂרָאֵל?! שְׂכַתְּבִי לָהֶם בְּתוֹרָה: 'וְאַחַלְתָּ וְשִׁבְעַתְּ וּבְרַכְתָּ' [שרק כשאיכלו כד' שביעה] יתחייבו בברכת המזון, והם מְדַאֲוֵרֵים עַל עֲצָמָם [לְבָרַךְ אֶף בְּאֵילַת] עַד פְּגִית וְעַד כְּפִיצָה!"

שו"ת בפרד"ס חלק הרמז אות ז

השכימה לבית הכנסת - סגלה לאריכות ימים

"ה' אֶלְקֵיכֶם הַרְבֵּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְבָב" (א כ)

במדרש (דבר א יא) הסמיכו חכמים לפסוק זה את הפסוק בתהלים (תהלים ה ח): "וְאָנִי בְּרַב חֶסֶדָּךְ אָבּוֹא בֵּיתָךְ אֲשַׁתְּחֶה אֶל הַיְכָל קְדֹשְׁךָ בְיַרְאֲתָךְ, וְיֵשׁ לְהִבִּין אֵת הַקְּשֶׁר בֵּין הַדְּבָרִים.

המקביל רבי שמעון מאוסטרופולי באר:

בספר הקדמוני 'קרנים' (פאמר י) מובא בשם רב הונא, כי אמירת הפסוק: "וְאָנִי בְּרַב חֶסֶדָּךְ..." מועילה לבטל עין הרע. ויש לומר שלכך כונו חכמי המדרש, שֶלֹּאֲחַר שְׂאֲמַר מוֹשֶׁה "ה' אֶלְקֵיכֶם הַרְבֵּה אֶתְכֶם..." הוסיף ואמר מִדָּ אֵת הַפְּסוּק הָאֲמּוֹר כְּדִי לְבַטֵּל אֵת הָעֵינַי הָרַע שֶׁעָשִׂיהָ הִיָּה לְהַתְעוֹרֵר בְּעַקְבוֹת דְּבָרָיו.

בכך באר רבי צבי יצחק אברמוביץ רבה של חצור הגלילית את שהביא רש"י בספר האוה"ה (ח"א סי' נו): כְּאִשֶׁר מִתְאַסְפִּים מִתְּפִלָּיִם לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמִבְּקוֹשִׁים לְעֵת אֵם יֵשׁ בְּתוֹכָם עֲשָׂרָה, יִמְנוּ עֲצָמָם בְּעִשׂוֹר תְּבוֹת הַפְּסוּק: "וְאָנִי בְּרַב חֶסֶדָּךְ אָבּוֹא בֵּיתָךְ..."; לְפִי שְׁמֵנִית הַצְּבוֹר עֲשִׂיהָ לְגֵרֵם לְעֵינַי הָרַע (רש"י שמות ל ב), לְכּוֹ רְאוּי לְמוֹנָתָם בְּפִסּוּק הַמוֹעִיל כְּפָגַד עֵינַי הָרַע.

באופן אחר באר רבי יהודה לייב בן רבי מרדכי הוליש:

במסכת ברכות (א כ) הובא כי רבי יוחנן תמה: כיצד יתכן שמיים זקנים בגבול, הלא הבטחת דברים יא (א): "למען רבו ימים ימי בניכם" נאמרה רק: "על האדמה

מוֹשֶׁה תִּקַּן לּוֹמֵר 'מֵאֵה בְּרֻכּוֹת'

"ה' אֶלְקֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כֶּכֶם אֶלֶף פְּעֻמִּים וַיְבָרַךְ אֶתְכֶם" (א כ)

מלשון הפסוק (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלהים" - שְׁשֵׁלוֹשׁ תְּבוּתָיו הַאֲחֵרוֹנוֹת הֵן רְאִישֵׁי תְבוֹת 'מֵאֵה' - דָּרַשׁ רַבִּי יַעֲקֹב בְּעַל הַטּוֹרִים כִּי אֵת תִּקְנַת 'מֵאֵה בְּרֻכּוֹת' חִדַּשׁ מוֹשֶׁה רַבְּנּוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם. וְלֹאֲחַר שֶׁבְּמֵהֲלָךְ הַדּוֹרוֹת נִשְׁכַּחַה, חָזַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְיָסְדָהּ (במדבר יח כא: כד 'שְׁמַחְתָּ עִיר בְּרָכָה). וְזֹאת אֲשֶׁר הַכְּטִיחַ מוֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּפָרְשָׁתוֹ: "ה' אֶלְקֵי אֲבוֹתֵיכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כֶּכֶם אֶלֶף פְּעֻמִּים" - אִם תֹּאמְרוּ בְּכָל יוֹם מֵאֵה בְּרֻכּוֹת, תִּזְכּוּ תַמּוּרְתֵי בְּאֶלֶף זְהוּבִים, שֶׁהֵרִי שׁוּיָה שֶׁל כָּל בְּרָכָה הוּא עֲשָׂרָה זְהוּבִים (חלני פו א).

רבי יעקב הושע פרומו מלודז' הוסיף ואמר, שאף בעבדה שראשי התבות של הפסוק: "ויוסף עליכם ככם" היא בגימטריה מאה, יש כדי ללמדנו שפסוק זה עוסק בשכר אמירת מאה ברכות. על פי זאת אף פרש את אשר הביא בעל הטורים כאן, כי בפסוק אחד נוסף בתנ"ך נכתבה תבת "ויברך" בנקודת זה: "תהלת ה' דבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה א). לדברי מובן הקשר בין פסוקים אלו, כי הלא שניהם עוסקים בעניני הברכות.

בעל הטורים דברים לג א: נחלת יעקב יהושע

יש להוסיף בזה עוד, כי ידועים דברי הש"ך (ח"מ ספכ ש"ך) ברכה הנענית באמן שיה עשרה זהובים. ואף דבר זה נרמז בפתוב כאן, שראשי התבות: "עליכם ככם אלף" הם בגימטריה צ"א כגימטריה של אמן.

אשר נשבע ה' לאבתים? אולם לאחר שאמרו לו שזקני בגל משפטיים לבוא לבית הכנסת ומאריכים לשהות בו עד החשכה, הבין כי זכות זו עמדה להם.

בכך שהסמיכו חכמים את הפתוב: "ה' אֶלְקֵיכֶם הַרְבֵּה אֶתְכֶם" הוֹמָתָ לְבְּרַכַת: "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם", לְפִסּוּק: "וְאָנִי בְּרַב חֶסֶדָּךְ אָבּוֹא בֵּיתָךְ", כְּשֶׁשׁוֹ לְרַמּוֹ כִּי זְכוּת הַשְּׂהִיָּה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מוֹעִילָה לְאֵרִיכוֹת יָמִים.

ד' ידו' על ספר קרנים מאמר יא: 'עם הצבי' מאמר מרדכי [יהונתן בן עטר תע"ט]

הקדמת שבחו של מקום קנאי לקיום הברכה

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א כ)

בעל הטורים צ"ן כי חוץ מבכתוב שלפנינו יש מקום אחד נוסף בתנ"ך שבו נכתבה תבת "ויברך" בנקודת זה, בפסוק:

"תהלת ה' דבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה א). וכך פרש את הקשר בין הפסוקים: לאחר שיתברכו ישראל, יהללו ויברכו את הבורא יתברך על השפע והברכה שהשפיע עליהם.

רבי חיים פלאגי, רבה של אימיר, פרש כי פסוקים אלו רומזים לדברי הזר הקדוש (ויחי רכו ב) שהבא לברך את בנו או את חברו, יקדים ויברך תחלה את הקדוש ברוך הוא, שאם לא כן - לא תתקיים הברכה. ולכן רמזו פסוקים אלו: "ויברך אתכם כאשר דבר לכם" - אימתי? כאשר קדם הברכה: "ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד".

תנופה חיים'

תפלה על כבוד שמים מתקבלת

"ולא שמע ה' בקולכם ולא האזין אליכם" (א מה)

את פשר כפילות לשון הכתוב פרש רבי שמעון סופר מקראקא:

"ולא שמע ה' בקולכם" - כיון ששם ה' לא נשמע בתפלותיכם, כי בקשתם בתפלתכם רק על טובת עצמכם ולא כוננתם על גלות השכינה וצערך, לפיכך: "ולא האזין אליכם" - תפלתכם לא זכתה למענה.

ביסוד זה יש לפרש אף את דרשתו של רבי יהושע בן לוי בשם רבי פינחס בן יאיר (ילקוט תהלים תתמו) על הפסוק (תהלים צא ז): "אשגבהו כי ידע שמי"; "מפני מה ישראל מתפללין בעולם הזה ואינם נענים? על ידי שאינם יודיעין שם המפרש" - משום שאינם יודיעים שעליהם לפרש את תפלתם למען כבוד ה'.

מכתב סופר'

תפלה עושה מחצה

"ותשבו ותבכו לפני ה'... ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם" (א מה-מו)

"ותשבו בקדש ימים רבים" - י"ט שנה. שנאמר: כימים אשר ישבתם בשאר המסעות, והם היו ל"ח שנה - י"ט מהם עשו בקדש וי"ט שנה הולכים ומטרפים... כך מצאית בסדר עולם".

מהי הסבה שבגינה התחלקו ל"ח שנות מסעי ישראל - חצים במנוחה בקדש, וחצים בנדדה ממקום למקום? פרש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל ה'הפלאה':

מושה ובני ישראל התפללו שלא יצטרכו לנוע ולגודל במדבר. וכיון שקבעו חכמים (ויקרא א כ) כי תפלה עושה מחצה, לפיכך התחלקו שנותיהם במדבר; תשע עשרה שנים הטלטלו ממסע למסע, ותשע עשרה שנים ישבו במנוחה.

פנים יפות'

יתגבר כפארי לעמוד כנקר לעטודת צוראן

"האר"י הקדוש היה עונה אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, אפלו היה מאה - היה עונה אמן אחריהם."

שערי השוכה או"ח ה

יאמרו אמן - מרבים בעניית אמן אחר ברכות השחר.

עסק התורה

הברכה הראשונה בסדר ברכות התורה מסתמית בלשונו: 'לעסק בדברי תורה'... ואלו 'למד תורה'?

ברכת התורה (ב)

ואז דברי תורה נגלעים בדמו... ומאחר שנגנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה... הלומד לשם מצוה ומתענג בלמודו הרי זה למוד לשמחה וכלו קדש...

'צאצאינו וצאצאינו'

אמר חכמים (בבא מציעא פה א'): 'כל שהוא תלמיד חכם, ובנו תלמיד חכם, ובנו בנו תלמיד חכם - טוב אין תורה פוסקת מזרעו...' וצאצאינו וצאצאינו...

ואולם יש החולקים וסוברים שפדי לכלל צאצאינו, שכן הם נכללים כבר בתבת 'צאצאינו' שכן התרגום (איוב כא ח) מתרגם את המילה 'צאצאים'...

רבי יוסף שאל נתנו (יד שאול יוד"ו רסח ג) נוקט אף הוא כגורסת הפלגן אברהם, אולם ישב את גרסת זקנו הב"ח על פי דבריו הידועים של האהרן הקדוש...

הקדוש ברוך הוא

מסייע ללומדי התורה להבינה

על התורה הקדושה נאמר (איוב יא ט): 'ארכה מאריך מדה ורחבה מני'... כלומר, שמדתה של התורה ארכה יותר ממדת הארץ, ורחבה יותר מהים...

ערכות ומתיקות התורה

בבשלת והערב נא' אנו מבקשים מבורא העולם שימתיק לנו את דברי התורה, כך שנגדש נעימות ושמחה בלמודם, ונלמד אותם מתוך אהבה ולא מתוך הכרח...

ואכן, כדאי לישוע בל שאל על עצמו את דבריו הנפלאים של האור החיים 'הקדוש על הפסוק (דברים כו יא): 'שומחת בכל הטוב'...

אנו מבקשים בלשון זו דוקא על למוד התורה, משום שהרגשת הערכות והענג היא חלק בלתי נפרד ממצות תלמוד תורה, ככתוב (שם ק"ט א): 'מה נמלאו לחכי אמתך מדבש לפי'...

ובך אכן פתב האגלי טל' בהקדמתו: 'עשר מצות למוד התורה להיות שיש ושמח ומתענג בלמודו, וזוהי תורה'...

מכתבים מקוראיו הנאמנים

לעורך 'וכל מאמינים' היי

ישר בחכם על הפנה החדשה שיחדתם למכתבי הקוראים. כקודמי אשמח לשפכם ברעיון שעלה בלבי, תוך כדי למוד הדף היומי בפרק רבי אליעזר דמילה (שבט ק"ב): 'הברית החדשה את הפסוק (שמות טו ז): 'זה א-ל וזו אנה'... 'התנאה לפניו במצוות. עשה לפניו סבה נאה, וזלבל נאה ויפטר נאה. ציצית נאה, וספר תורה נאה'...

חבשתי שהוא הדיו שיש לדרוש: 'אמר לפניו ברכה נאה, והיא ברכה הנענית באמן. כפופרש בהר"ק (שקב"א), ש'רץ ברכה שענו אחריה אמן היא ברכה משלמת, ואף המטנה ברוח' (סו"ט) פסק להלכה שענית אמן היא מכלל הברכה.

נמצא שענית אמן על ברכה, מלבד עצם מעלת ענית אמן כשאלצמנה, מקימים בכך אף מצות 'התנאה לפניו במצוות'. דבר זה אף נרמז בבריתא גופא. הדגמה הראשונה שהבין יתא מביאה היא מצות 'סכה'. ו'סכה' בגימטריה אמן, פידוי.

החוחם בברכה, - ש.פ. אלעד.

'או חבורת או מיתות'

העוסק במלאכתו. רבי יצחק גר בבית פרטי המוקף בגדר חיה, כטבעה של גדר חיה, מפעם לפעם היא נדלה פרא ויש לגזמה.

אמט הזמין את הגנן הקבוע כדי לגום את הגדר, ועתה לא היה מספיק לראותו, עוסק במלאכתו בחריצות יתרה.

מכאן ואילך 'ישות הדבור' למצלמת האבטחה: השנייה הראשונה בסרטון מראה את הגנן עסוק במלאכתו. עדיין הוא אוחז מסור חשמלי כבד ומתרכב על גבי מוט טלסקופי בארץ של כשני מטרים. הגנן מניף את המסור אל על וגוזם את חלקה העליון של הגדר. מרוב עליס ריח הולך וימכה את שטח המסרחה הסמוך לבית.

בשנייה הבאה נכנס ר' יצחק לשטח הכסוי של המצלמה, מסכת קורונה חבושה על פניו. הוא נעצר למשך כמה שניות ומתבונן בעבודתו של הגנן שלא שם לב לבואו. נראה כי ר' יצחק חוכך בידיו ודעתו האם להכנס הית' למסור כבד ומסוק, ואף הגנן נאלץ להניחו מדידי מפעם לפעם למונוקה.

ר' יצחק מכהפכ בגרונה. אין לו זמן, החבורות ממתין... משום מה נדמה לו שהגנן שם לב כי הוא עומד להכנס והוא מתחיל לצעד בצעדים מהססים לכיון שער החצר.

אלא שהמסור מחריש האזנים מחיב את הגנן להרכיב בגיבוי הגנה שמנתקות אותו לחלוטין מהעולם הסובב. הוא לא שם לב, ולעצדה זו יש משמעות מצמררת.

השניות הבאות קשות לצפייה. גרלו האחת של רבי יצחק כבר נמצאת בתוך החצר, ובדייק אז מחליטה הגנן לנח מעט. הוא מנחית את המסור הכבד והדולק, הישר לתוך עיניו של בעל הבית.

פררר... השנים החדות של המסור עוזן במצב גאם, נפתחות ונסגרות חליפין. לעבדה זו יכולה להיות תוצאה אחת - טרגית מאין פתומה - אולם הפעם המצב טובנה.

המסור נתפס במשקפים, ומוטט יחד עמם הישר לתוך ערמת העלה הפוסה את המסרחה.

פפפס היה בינו לבין... חס ושלום.

המפלצלה מראה את ר' יצחק ההמום משפוף את אפיו בכאב, תוך שהוא והגנן מביטים זה בזה בהלם מחלט. שניהם נראים ההומים לחלוטין. ר' יצחק מתמונהף לברים את משקפיו שהפכו לפסת ברזל מעקמת, וכאן מסתים קטע ההסרטה.

'אחרי אותיות אמן' באות אותיות 'בנס', נזכר ר' יצחק בדבריו של המגיד מקור'ניץ (גר ישראלי עניני חנכה), 'לפי שמענית אמן נמכרים נסים'.

ברור היה לו לחלוטין מה הגנן עליו בבקר מיוחד זה, והוא היה מוכרח להבין מה גרם לאותו מתפלל קבוע לשנות את טעמו ולפנות אליו מזימתו כדי לזכותו באמידת ברכות השחר בתברתא, דוקא היום.

יצחק שב לבית הכנסת, פנה לר' שמחה וספר לו את הספור. ר' שמחה הקשיב בהשתתפות, ובסיים אמר מזימתו: 'פעת אתה מבין למה זכה אותך הקדוש ברוך הוא לברך ברכות השחר בחבורתא, דוקא היום'...

'בצאת, רציית לשאל אותך', נצל רבי יצחק את ההזדמנות כדי לענות על השאלה שהעיקה עליו, 'מה גרם לך דוקא היום להתחזק בענית אמן'.

'את האמת', הגיב החבר, 'אין לי משג מדוע החלטת לפנות אליך, זו הייתה החלטה בלתי מתכנת'.

נסתרות דרכי ה'.

'ומצדיקי הרבים פוכבים'

אם אתם מענינים לזכות את הרבים ולפעל למען החדרת חשיבות ענית אמן באזרחים - אָאָא פון אלינו בפקס 03-6193071 אַא אָאָא 9139191@gmail.com ואָאָא וָאָא עַמְכֶם קָשָר.

עצובים שוב

פרשת דברים | שבת חזון

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א
ד' אב תש"פ | גיליון 681

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר ראש הישיבה

שמתבקש שתעשו הוא שתקדישו זמן בכל יום לבקש מה' עזרה: 'תעזור לי, אני לא יכול לבד... בלי תפילה אין לך כוח להתנגד ליצר הרע, אם כן בלי תפילה אין לך יצר טוב. **בלי תפילה אתה למעשה נכנע ליצר הרע.** התפילה היא המסקנה המעשית מדברי הגמרא שמלמדת אותנו את הידיעה שיש לכלנו יצר רע שאינו יכולים להתמודד לבד נגדו.

חינוך זה נתינה

וגם הבן שלכם מתמודד עם יצר רע והוא לא יודע להתפלל, זאת אומרת שאין לו יצר טוב. אם אתם רוצים שגם הוא יתחיל להתפלל על עצמו, אז קודם כול אתם תתפללו על עצמכם, כי **אתם בדיוק באותו מצב כמוהו.** גם לכם יש יצר רע שאין בכוחכם להתמודד נגדו בלי התפילה. באילו טענות אתם יכולים לבוא כלפיו אם אתם בעצמכם לא מתפללים על עצמכם? אתם בעצמכם אין לכם יצר טוב כי אתם לא מתפללים, אז מה אתם רוצים מהילד?

ואם אתם רוצים ללמד אותו שיתחיל להתפלל על עצמו - כל שכן שאתם צריכים קודם כול להתפלל על עצמכם. כי חינוך זה לא "שיטות", חינוך זה נתינה. אתה יכול לתת רק מה שיש בתוכך. אם אתה חי את התפילה, וחי את הבקשה מה' שיציל אותך מהיצר הרע שלך - תוכל להעביר את זה בקלות גם לילד שלך.

ילד זה לא רכב

הורים יקרים, כשיש בעיה ברכב אתם לוקחים את הרכב למוסך ושם מטפלים בו. אבל ילד זה לא רכב. ילד הוא חלק מכם. בכל התמודדות עם הילדים, תזכרו היטב שההתמודדות באה **בעבורכם**, כדי לקדם אתכם ולרוסם אתכם. הקדוש ברוך הוא אוהב אתכם ורוצה למסור לכם מסר לקרב אתכם אליו, לקרב אתכם לתפילה, לקרב אתכם לעבודה על עצמכם והוא מעביר את זה דרך הילדים שלכם.

תשכחו לגמרי מהבעיות של הילד ותתחילו לבנות את התפילה שלכם, את העבודה היומית שלכם. ואם אתם רוצים עצה אחת טובה מכל המאמר הזה, אז בכל התמודדות עם הילדים, תעזבו את הילדים ותתחילו להתפלל על עצמכם. רק זה לבד יכול לחולל פלאות. ואילו בלי שתתחילו לעבוד על

המשך בעמוד 3

תן יד למתבגר

אז לכולנו יש יצר רע. אתה מבין את זה שיש לך יצר הרע? את מרגישה את זה?

ומה אתם עושים עם זה? איך אתם מסתכלים על עצמכם?

אם אתם חודפים את עצמכם ומאשימים את עצמכם בטענות כמו: אין לי מספיק כוח רצון, אני חלש, אני רשעית - ככה בדיוק אתם תתייחסו לילדים שלכם, ואפילו גרוע יותר, כי את כל התסכול הפנימי שלכם מעצמכם אתם תוציאו עליהם. ואם אתם כמבוגרים עוד איך שהוא שורדים וממשיכים בחיים וביהדות למרות המשא הכבד של האשמה שאתם נוטלים על עצמכם - בשביל הילדים שלכם זה הרבה הרבה יותר מידי, הם קורסים.

הידיעות הנעלמות

לכן דיברתי קודם כול עם ההורים על החיים שלהם עצמם.

עד כמה שזה יישמע מצחיק, אחת הידיעות שאנחנו אוהבים מאוד להתעלם ממנה היא הידיעה שיש לנו יצר הרע. אבל מה שעוד יותר נסתר ונעלם זה,

שכמעט כולם לא יודעים שאין בכוחנו לנצח את היצר הרע. כן, **אנחנו לא יכולים.** זה לא בכוחנו. הגמרא אומרת את זה: "אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אינו יכול לו".

אתם כהורים מתמודדים עם יצר רע, אבל הגמרא אומרת שאתם לא יכולים להתמודד לבד, לכן מה

איך (לא) מתמודדים

הגיעו אלי הורים שהבן שלהם עזב את דרך התורה. ההורים היו שבורים לחתיכות. הם סיפרו לי על דרכי ההתמודדות שלהם. מצד אחד הם רבים עם הבן, ומצד שני מנסים לעורר בו רגשות אשם וייסורי מצפון: "כמה השקענו בך, כמה נתנו לך, וכמה אתה בוגד בנו". הם מנסים להראות לו כמה הטלפון החכם שלו הורס לו את החיים והוא בכלל לא מבין מה הם רוצים. נראה לו שהחיים שלו יפים מאוד, והבעיה היחידה שלו בחיים היא ההורים בעצמם.

אני מניח שכולכם מבינים שהדרכים שלהם לא בדיוק עזרו. הם משדרים בגל אחד ואילו הבן שלהם נמצא על גל אחר לגמרי. ואם זה לא היה עוזר זה היה עוד טוב, הבעיה היא שזה רק מעצבן את הבן ורק מרחיק ביניהם, שלא לדבר על המצב הנפשי של ההורים שמהמיר מכל המריבות הללו, הם נעשים מתוסכלים יותר מיום ליום ובריאותם הגופנית והנפשית מתערערת.

תכיר את עצמך - תכיר את ילדך

לכל אחד יש את היצר הרע שלו. לאחד קשה לקום בבוקר, לאחת קשה מאוד לשכור את עצמה מלשון הרע, לזה קשה מאוד להתגבר על ההתמכרויות שלו, ולזו יש משיכה חזקה מאוד לטכנולוגיה, לזה קשה לקבוע זמן וללמוד, ולזו קשה להתגבר על הכעס שלה ועל שאר המידות הרעות.

אם אתם חודפים את עצמכם ומאשימים את עצמכם בטענות כמו: אין לי מספיק כוח רצון, אני חלש, אני רשעית - ככה בדיוק אתם תתייחסו לילדים שלכם, ואפילו גרוע יותר, כי את כל התסכול הפנימי שלכם מעצמכם אתם תוציאו עליהם.

בדיחות הדעת

אחד אומר לאשתו: "אני יוצא להכנה ומוכן להיעצר על קידוש השם", אשתו: "אין לי בעיה באמת מצווה חשובה, אבל רק לא מעצר בית!".

הדלקת נרות

ר"ת	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	19:05	20:20	20:57
תל אביב	19:22	20:23	20:55
חיפה	19:17	20:24	20:58
באר שבע	19:22	20:21	20:55

לה' וחוסר הקשר הזה, הוא הגורם העיקרי, המונע מהילד לא להתחבר לתפילה.

בואו נחשוב, הרי כאשר הילד משוחח עם חבר או כאשר הוא בא לבקש משהו, הוא וודאי מתכוון לכל מה שהוא אומר ואם כן איך זה שאת התפילה הוא רק מוציא בשפתו, בבחינת "בִּפְיוֹ וּבִשְׂפָתָיו כְּפָדוּיָי וְלִבּוֹ רִחַק מִקִּוְיָי"? אם תרצו, זהו היתרון הבולט ביותר בשיחות שאדם עורך בעצמו עם ה' על פני תפילות סדורות ומוכנות כדוגמת התפילות הסדורות בסידור-התפילה.

בשיחה עם ה' אדם יכול להתבטא ביתר חופשיות לגבי בקשות ועניינים אישיים הנצרכים לו בגשמיות או ברוחניות, הרי תפילה היא "עבודה שלב" וכלי לב הרי אי אפשר לעשות את העבודה הזו, ומה יותר טוב משיחה עם ה' שהיא נוגעת וקרובה יותר להרגשת הלב, בשיחה עם ה' אדם חופשי לספר לבוראו על הכל, להתאונן כלבבו וכנפשו על כל אשר יחפוץ ולהוציא ממעמקי ליבו את המילים הנכונות ביותר לגבי מצבו באותו הזמן.

תפילה לא-ל חיי

ולכן ברור לכל בר דעת, שבכדי שנוכל לחבר את הילד עם "נושא התפילה" עלינו ליצור את הקשר והחיבור הרוחני של הילד עם ה' יתברך. חיבור זה יוכל להיות רק במידה והילד ירגיש שה' יתברך נמצא במציאות של החיים שלו ולא רק נמצא "אי שם" רחוק במרומים.

ילד ש"חי אלוקות" שמתרגל לחיות את הקשר עם ה' יתברך הוא ילד שמחובר היטב הן לשיחה האישית עם ה' והן לתפילה הסדורה.

עלינו לדעת, כי השיחה החופשית במילים שלך עם ה', היא כל כך פנימית ורוחנית, מעבר למה שאנו חושבים.

עבודה להשבו

לכן העבודה השבוע היא, ליצור קשר חיבור משמעותי של כל בני הבית עם ה' יתברך.

נאסוף את בני הבית, לאיזה ערב מעניין, נספר להם את הסיפור שלי עם הסבא מהכותל, ונשוחח איתם על מהותה של תפילה ועל הקשר שלנו עם ה'.

עבודה זוגית בנושא, תהיה גם היא בע"ה מצויינת. בהצלחה!

שערי תפילה פרק ט'

ברזל, וכי לא בכדי להמשיך את שושלת הדורות כפי שאתה עצמך כתבת בתורה?!

איך זה שלא השלכתי את גופי המיוסר, על אחת הגדרות המחושמלות שהקיפו את מחנה המוות ושכחתי קץ וסוף לייסורי גוף ונפש? אתה יודע למה אבאל'ה, כי האמנתי בך בכל ליבי שהנה עוד מעט יחלוף כל הרע, כל הגרמונים ימותו ואני אתעורר מהחלום הרע הזה. האמנתי בך בכל ליבי, שאתה מלך רחום וחמון ואתה לא תיתן לגרמונים הארורים להרוג אותי.

רופא חולי עמו ישראל, אבאל'ה יקרי! ואם יצחק'ל ילך מהעולם וישאיר את אשתו אלמנה עם תינוקת בבית, זה לא סותר את מה שאתה עצמך כתבת?!

תגיד לי אבאל'ה, מה אתה רוצה מ'יצחק'ל שלך? הרי במה עוסק 'יצחק'ל אברך חמוד, הוא הרי יושב והוגה בתורתך! הוא מוכן לחיות חיי צער בדוחק גדול, רק בגלל שהוא אוהב אותך ורוצה ללמוד את תורתך הקדושה ולהמשיך את השרשרת של עם ישראל. מה הוא רוצה 'יצחק'ל שלך, רק להיות בריא ולהוליד עוד ילדים יהודים בעולם, אבא יקרי! בא ונעשה עסק: קח אותי מהעולם במקומו. הרי אני כבר חייתי מספיק ובטוח סיימתי כבר את תפקידי! שלח לו רפואה שלמה אני מתחנן לפניך!" את המסך דיבורי כבר לא שמעתי וגם לא את כסוקי התהילים שלי שהחלו להיטשטש בעקבות הדמעות שהציפו את עיני. כן, גם אני התפללתי, גם אני אמרתי תהילים ולפעמים גם בכוונה, אבל בעוד שסבא של 'יצחק'ל דיבר עם הקב"ה כאילו הוא ממש לידו, אני הייתי רק "מתפלל" אליו...

יש תפילה ויש תפילה

התפילה, היא "קשר רוחני" עמוק מאוד, בין האדם

השבוע בנושא: "חינוך לתפילה", נמשיך בע"ה לבדוק, מה מונע את החיבור בין הילד לתפילה וכיצד נוכל בע"ה "לגשר" על הפער ולקרב את הילד לעבודת התפילה.

האיש הפשוט

היה זה ערב חורפי, רחבת הכותל המתה מתפללים. זה קורא תהילים, וזה מארגן מניין לתפילת ערבית. ירדתי במקור הכניסה, ותרתי בעיני אחר מקום כנוי ברחבה הפנימית סמוך עד כמה שניתן לאבני הכותל. בפניה השמאלית מצאתי לי מקום כנוי, לקחתי ספר תהילים והתקרבתי לכוון המקום הפנוי. פתחתי את ספר התהילים והתחלתי "להגיד" תהילים, לידי עמד יהודי מבוגר חבוש בכובע צמר ישן וסוודר כחול עבה עטף את גופו, נראה איש לגמרי פשוט.

הוא עמד שם ו"דיבר", ידיו אוחזות באבני הכותל כמו רצה הוא לחבק ולנשק. לרגע שמתי לב שהפסקתי מאמירת התהילים שלי, ונהייתי שקוע כל כולי בו, ביהודי המבוגר. עיני היו עצומות ומידי פעם הוא הפנה את ראשו כלפי מעלה, כאילו ניסה גופו להתנתק מהעולם הזה. לא לעצמו הוא דיבר כי אם לאלוקיו. בעברית מטובלת באידיש הוא עמד צמוד לאבני הכותל ותינה את צערו לפני ה' יתברך. מתוך דבריו הבנתי כי בשבוע שעבר גילו אצל נכדו האברך, את המחלה הנוראה.

הוא, ממש מדבר, בעוד אני הייתי רק "מתפלל"...

"מדוע שרדתי את כל שנות הזעם, טאטא זיסער, אבאל'ה יקרי? מדוע סבלתי בדומיה ואפשרתי לגרמונים הארורים לסרוק את בשרי במסרקות של

חוק התודה

!חוק מתוק

החברות החדשות שעושות מהפכה בעולם

להזמנות: 052-2240696

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעתי

יהדות על הפצעים

היה מקרה שבאה אלי אשה אחת, וספרה לי שהיא סובלת מאד מפצעים מכערים בפניה, ורוצה היא לעשות שש שעות התבודדות על זה. אמרתי לה: את יכולה לעשות על זה התבודדות ארצה כרצונך, רק תזכרי שבתחילת ההתבודדות את צריכה להודות לה' הרבה מאד על הפצעים האלה, שהרי בזכותם את עומדת עתה לעשות התבודדות ארצה ולהתקרב מאד אל ה' ותברך, וכלי הפצעים הללו לא היה מה שידחך אותך לה. לכן הם טובה גדולה, וצריך שתשמחי בהם ותודי עליהם, ורק אחרי כן את יכולה להתפלל ולבקש מה' שיצא לך מה הוא פרופז לך, ומה עליך לתקן, ואיך הוא רוצה לקרב אותך אליו בזה שהוא נתן לך פצעים בפנים. כאשר אדם אינו סוזה לה' על צרותיו, ואינו רוצה את החסד והרחמים שבצורה הזו, ואינו שומח בה, אלא בוכה ומתלונן כאלו ה' יתברך חס ושלום עושה לו איזו רעה - הבכייה הזו תזיק לו הרבה יותר מאלו לא היה מתפלל כלל. וזו טעות שרבים רבים טועים בה, שכל תפלתם היא בלשון תלונה, בלי אמונה שהכל לטובה. לעפות זאת, כשמתפלל בשמחה אינו נכנס בשום סכנה כלל, מה יכול להיות? לכל היותר הקדוש ברוך הוא "יתן חינה..." ומה רע בזה? ואם מתוך שמחתו האדם מתעורר גם לבכייה של געגועים או לב נשבר - מה טוב, אבל שלא יעשה כזה עקר, כי עלול לכלל לבכייה של חנם שהיא קספנת מאד.

יש לך סיפור תודה? המערכת תשמח לפרסם אותו

al5308000@gmail.com

ובאמת, אנשים כערכנו אסור לנו לכלל להתחיל איזו תפילה שתהיה בבכייה ובתענות, כי בדיאי נכשל בבכייה של חנם, כמו שאמר רבנו הקדוש, בלקוטי מוהר"ן תנינא בתורה כ"ד, שאפילו מלב נשבר אמתי יכולים בקל לפל לעצבות, וכל שכן כשבאים להתחלה עם רצון להתלונן. והחטא של עצבות הוא גורע בהרבה מכל חטא אחר, כמו שניאמר בחז"ל על חטא הפרגלים, שבשביל בכייה של חנם נגזרה נזרה נוראה לדורות, דבר שלא קוצינו בשום עון בתורה.

הכלל הוא שכל תפילה מוכרחת שתבוא מתוך שמחה, כי שמחה זו אמונה, כמו שכותב רבי נתן (לה"ה, או"ח, הל' ק"ש, ב): "זהו שסומכין קריאת שמע עם ברכת גאל ישראל לתפילה. כי קריאת שמע היא אמונה, ואמונה היא עקר השמחה, כי זהו תכלית השמחה בחינת (תהלים קד): "אנכי אשמח בה'". וכמו שאמר רבנו נ"י שאמונה היא בחינת אגפין נהורין דהינו שמחה. כי אמונה היא כשנתחבר בה אמת עין שם. וקריאת שמע דהינו "ה' אהד", הוא בחינת התחברות אמת ואמונה שזהו תכלית היחוד ועל ידי זה מתעורר שמחה כנ"ל ואזי כשנתעורר השמחה אז עוקדין להתפלל ואזי היא תכלית השמחה. דהינו דבקות בהשם יתברך שזהו תכלית השמחה לשמח בו יתברך. כי התפילה היא בחינת דבקות כידוע".

אמרת תודה ונושעתי
052-2240696

ילדון הידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנה

מתים וקראים למרות שהם חיים
ומוזכרים בפרשת דברים?

תשובה לפרשת כנח: האות ו' במילה שלום (במדבר כה יב) שבורה. למרות שאות כזאת פוסלת בדרך כלל את ספר התורה, במקרה הזה צריכים לכתוב אותה כה, וזה בא ללמדנו שכן בעל מום שעבד עבודתו כסולה (גמ' - ידושין סו)

הזוכה: יהונתן דוד לוי, ירושלים.

כתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית -

אב | נחמה וישועה

הבורא אוהב
כל נברא
ללא תנאים.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

אמרת תודה ונושעתי
052-2240696

בין הפותרים יוגרל מתנה

כתרונות יש לשלוח למייל: al5308000@gmail.com

או לפקס: 02-5812252

יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון (פתרונות יפורסמו לאחר לשבועיים)

מדור ילדים

שעשועון כגוון

הסיפור התודה שלי: נחמן אבישה ירושלים

הלב תודה, תודה על הכל, על כל מה שנתן לי והיטיב עימי, על המשקפיים שמסייעות לי לראות ולתפקד, וכעת הודיתי להשם על המשקפיים שנעלמו ולא נמצאו. כך במשך רבע שעה. אני כבר גדול ויודע שעון אז פשוט שמתי לב לעשות את החוק כמו שצריך. אחרי רבע שעה של תודה אמרתי 8 פעמים "מזמור לתודה" ברצף.

זהו, בעזרת השם אני מאמין שאמצא את המשקפיים האבודות כעת!

עוד חיפוש כושל קל ואז מחשבה עלתה במוחי, אנסה לחפש מתחת למיטה.

הופסס המשקפיים נמצאו הם נפלו מתחת למיטה, אפילו לא חשבתי על כך קודם לכן.

אמרת תודה ומצאתי...

מה אני עושה??? המשקפיים, כאמור הם חלק ממני בלעדיהם לא אוכל לראות, ללמוד, ללכת לתלמוד תורה ובכלל...

פתאום נזכרתי, אמא לימדה אותי את חוק התודה שלמדה מאת הרב שלום ארוש שליט"א. הפעם אני אנסה אותו בעצמי. אומרים במשך רבע שעה תודה על אותו עניין שדוקקים בו לישועה, אחר כך אומרים 8 פעמים מזמור לתודה ובסיעתא דישימאי זהו חוק התודה הפועל ישועות.

התחלתי לומר להשם יתברך תודה. מכל

שלום לכם ילדים יקרים,

קוראים לי נחמן, ואני לומד בתלמוד תורה בכיתה ג'. באופן קבוע אני חובש משקפיים. זה אומר שללא המשקפיים אני לא מצליח להתנהל. מי שחובש משקפיים בוודאי מבין אותי.

בוקר אחד קמתי ממיטתי. לאחר שנטלתי את ידי ניגשתי למקום הקבוע שם מונחות המשקפיים. מה מוזר היה שלא הצלחתי למצוא אותם. מיששתי גם בסביבה הקרובה אך המשקפיים אינם.

זוכה פרשת כנח: ה. ירושלמי, ראשון לציון.

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה

זה נהנה וזה מרוויח עוד יותר!!

לי לענות לו, שתקנו שתיקה ארוכה עד שבסוף התחלתי לחייך, עלה בי רעיון.

שאלתי אותו- כמה הייתה מוכן לשלם אם מבטיחים לך **שמירה והגנה**, "הרבה" ענה לי, ומה הייתה מוכן לעשות להנציח את יקירך? "הכל" ענה לי בתוספת שאלה שהגיע מיד אחריה- "איך כל זה קשור אלי???" הבנתי שאני מותח אותו מידי אז עניתי לו מהר- זה פשוט, **מיזם חדש!** יש לי אפילו שם בשבילי- "זה נהנה וזה לא חסר" רוצה יותר מדוייק: "זה נהנה וזה מרוויח עוד יותר" וככה יעבוד המיזם - על כל תרומה התורם יקבל מתנה שווה שכל אחד היה רוצה... כך בנינו את הרעיון והכל **לשם שמיים, ללא מטרות רווח!**

אהוב על אבא

לכן זה גם בחרתי את השם- "**מרוויח עוד יותר**"- אם אתה תורם, לא רק שאתה בוודאות לא נחסר מצדקה אלא אתה גם יוצא מרווח חוץ מהתמורה (שגם היא ממש חשובה) - תמיכה בבחורים צעירים המהווים את דור העתיד, ללא ספק- זה סוג הדברים שמקרבים את הגאולה, לא משנה מה אתה ולאיזה חוג אתה משתייך וכמה אתה חזק ברוחניות, אם אתה תומך בבניו של הבורא, אתה אהוב על אבא שבשמיים ואין יותר מתוק מזה. **תטעם, תבין!**

כך רוב ככל הבחורים בישיבה גרים מחוץ לעיר (ביתר כאמור) ומגיעים מרחקים מדי יום.

לענייננו

כשראיתי את הרב קוסמן טרוד, ידעתי, יש דברים בגו, ואם יש לי דרך לעזור לרב קוסמן, אני עושה את זה בחפץ לב! כך ישבנו שנינו (במרחק שני מטר כמובן) וכן, חושי לא הטעו אותי- בשיחתי איתו גולל בפני את הקשיים שאליהם נקלעו, בטח אתם שואלים- למה אני קורא קשיים? טוב, אז חסר ב- 22 ספסלים, מזגנים, מיטות מקררים והרשימה ארוכה, זהו אני חושב ששכנעתי אתכם - זה צרכים בסיסיים, חסרים אמיתיים!

אז כך זה היה נראה מצידו- דף ובו פירוט מלא של כל הציוד הנדרש לקראת קליטת בחורים חדשים לשנה הבאה (להזכירכם אנחנו כבר בחודש אב) כולל המחיר של כל מוצר, זה היה מעייף לקרא בעיון את הכל, **אבל את השורה האחרונה קראתי** - **סה"כ 59,920 ₪**

הבטתי עליו, ת'אמת לא היה לי מה לומר אז הוא אמר לי "מאיפה אני מארגן את זה?????" לא שהשאלה שלו עזרה

כהרגלי בקודש- אני כאן עם הסיפורים משגרת היום יום, הפעם זה שונה, **אבל לא פחות שווה**. אז ככה, נתחיל באותו יום בו ישבתי בבית מדרש "חוט של חסד" השעה הייתה 8 בערב, הייתי שקוע בלימודי (על אף קורונה - גל שני) כשלתע צדה את עיני ידיד יקר הרב הלל קוסמן סימנתי לו לשלום, כמובן שקיבלתי בחזרה, אך על פניו נראה היה טרוד במקצת.

מגדלים יהלומים

כדי שתבינו למה זה מעניין אותי אני ישתף אתכם מי הוא הרב הלל קוסמן ומה מעשיו- הרב קוסמן אב הבית בישיבה המפוארת לצעירים- "**נעימות התורה**" שעל ידי הרב שלום ארוש שליט"א, הישיבה היקרה הממוקמת בביתר עילית מצליחה ומשגשגת, ומשנה לשנה הרישום עולה ועולה. אגב, הזכרתי ישיבה מפוארת... מפוארת בתלמידים **יהלום אחד אחד**, הנבחרים בפינצטה, חוץ מזה לא מצליח לראות פאר, תבינו בהמשך...

אני אתן לכם דוגמא על אחד היהלומים שלנו: נ.ט, גר בבית שמש ולומד בישיבה, חוזר כל יום הבייתה, עקב הקורונה- אסור לישון בישיבה אך על הלימוד בישיבה הוא לא מוותר (מרצונו החפשי) והוא לא היחיד

זה נהנה וזה

מרוויח עוד יותר

השותפות שלך- הלימוד שלהם

בס"ד- מיזם חדש ומבורך

פיטום הקטורת
על קלף- לשמירה

הנצחת יקירך
שילוט בבית המדרש

הסכם שותפות
חתום ע"י הרב שלום ארוש

מקררים | מזגנים | מקפיא
ספסלים | מיטות שינה בסכום

59,920 ₪

יחד נשלים את זה

ניתן גם לתרום רהיטי תצוגה | 02-5308000

אז איזה מתנה אתה בוחר?

חנות מוצרים

מסכה שחורה ולבנה

כובעי שמש

צמידים ממותגים

ריחן לרכב

להזמנות

050-9-931-931

נעים להכיר- המפיצים

טעימה קטנה סיפור אחד מיני אלף

"הגענו לבית בבאר שבע" מספר לנו מפיץ ותיק. "פתח לנו אדם שפניו היו נפולות.

כששמע את מטרת בואנו הכניס אותנו לביתו. הוא סיפר על חייו הלא פשוטים ועל כך שהתאלמן לא מזמן ומואז העצבות מכלאת את ליבו ואת ביתו.

"חיזקנו אותו, עודדנו את רוחו, וכמים חיים על נפש עייפה נסכנו בו חיוך ושמחה, כמובן השארנו לו מספרי הרב ארוש "גן האמונה" ו"שעריו בתודה".

"תקרא בספרים ותראה כי תחזור אליך השמחה והאמונה' הבטחנו לו, השארנו סלסון לשמוע עדכונים.

סוף דבר

"לאחר תקופה קצרה התקשר אותו אדם והודה לנו על כך שהצלנו אותו והחזרנו אלו את השמחה לתמיד, ומואז נפתח לו וראה הצלחה בהרבה מישורים".

להיות חלק ממפיצי הרב ארוש זה זכות עצומה זכות שבה אדם "אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא". אשרינו שזכינו!

בדרך קבע פוגשים אותם. את המפיצים חדורי המטרה ושליחות של הרב שלום ארוש שליט"א.

הם עוברים בין הבתים, במרכזי קניית ולפעמים בצמתים. בבתי החולים משמחים את לבבות החולים, בבתי הכלא שם מעודדים לבבות שבורי לב. בבסיסי צה"ל ואיפה לא...

הם מחזקים במילים טובות, בדיבורי אמונה ומילות עידוד. ונתנים אמונה ונוסכים תקווה. הם מפיצים חבורות, דיסקים וספרים של הרב שלום ארוש שליט"א שכל מי שקורה בהם מוצא סזור ועצה לנפשו.

סביב שליחי ומפיצי הרב ארוש קשורים סיפורים רבים, סיפורים

שהובילו לישועה, לגאולה פרטית ולקרוב לבבות לאבינו שבשמים. אצל מפיצי הרב ארוש שליט"א האימרה "אני אוהב כל יהודי" זה לא רק סיסמא זה דרך ומציאות חיים יומיומיאצלהם כל יהודי הוא אוהב אז הם יגיעו אליו בכל מקום שהוא.

ישיבת "נעימות התורה"

השותפות שלך- הלימוד שלהם

לכתבה המלאה ←

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש

052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

אמונה ובטחון

אמונה וביטחון בפרנסה, הם היסוד החשוב ביותר בחיים של האדם, כי בלי ביטחון החיים הופכים להיות מרוץ דימוני אחר הכסף, וכל התעסקות האדם מרוכזת סביב הכסף, דבר המלווה תמיד בהרבה עוגמת נפש ואכזבות, והגרוע מכל הוא, שהאדם שאין לו ביטחון בה' - דואג תמיד על פרנסתו, ולא נותר לו לא מקום בלב לעבודת ה', ובטח לא זמן לעבודת ה'. נמצא, בלא ביטחון בפרנסה, האדם יבזבז לריק את ימיו בעולם מתוך סבל ועמל, וילך כלעומת שבא, בלי שעשה את שליחותו בעולם.

עוד צריכים להבין, שהביטחון בה' אינו דבר המסור לבעלי מדרגה, אלא כל אדם בעל אמונה פשוטה יכול לזכות לו, כי אין הדבר מסובך כלל, אלא הוא מסתכם בשתי מילים: ה' מפרנס! אדם שיזכור שתי מילים אלו, ויחזיק אותן על לוח ליבו, יותר לא ידאג לכלום. אדם שיש לו אמונה, מאמין שמי שנותן לו חיים, הוא הבורא ישתבח שמו, ומי שנותן לו חיים נותן לו גם במה לחיות - דיוה, ביוג, מזון וכד'. לכן הוא יודע שכל עוד שהבורא רוצה שהוא יחיה, הוא ודאי ייתן לה במה לחיות. ואילו כאשר הבורא ירצה שימות ח"ו, אזי כל הכסף שבעולם לא יציל אותו מן המוות. וכי הוא יכול לשחד בכסף את מלאך המוות

שלא יהיו תקלות, ואכן יוכל לפרוע כמו שתיכנן. אבל כשאין לו מהיכן לפרוע, על זה אמר רבי עקיבא: עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. שלא יסמוך על הנס, אלא יסתפק במה שהקדוש-ברוך-הוא זימן לו, ואפילו יאכל לחם וישתה מים בשבת.

הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל, שהיה זקן חסידי ברסלב, סיפר, שפעמים רבות בשבת-קודש היה לו בביתו רק לחם ומים. אפילו לא חלה אלא לחם... במקרים אלו נהגה אשתו לעודד ולחזק אותו באומרה: "ברוך השם, אנו אוכלים לחם ושותים מים בשבת, אבל העיקר שאיננו עוברים על דברי רבינו ולא לווים כסף ונכנסים לחובות...". והיו שמחים בחלקם, מודים לקדוש-ברוך-הוא ומתענגים בלחם ובמים בשבת המלכה, והעיקר - לא עוברים על דברי הצדיק, ולא חייבים כסף לאף אדם עלי אדמות.

ובאמת, הפחד הזה מחוסר פרנסה הוא רק דמיון. הלחץ הוא רק על כך שלא חיים בהרחבה כמו שרגילים או כמו שאחרים חיים. כי באמת צריכים בסיסיים תמיד יש, ואוכלים ושותים - לא מתים מרעב. ואם יש דוחק, צריכים לקבל אותו עם חיוך. זה לא מפריע לכלום. לא צריכים כסף בכיס כדי לפתוח תהלים או גמרא וללמוד, וכן לא צריכים כסף בכיס כדי לרקוד ולשמוח ולטייל. בקיצור, מי שמתכנן על התכלית, חיסרון בכסף זה לא מה שישבור אותו. ודאי שזה לא נוה ומטריד, אבל מכאן ועד ליפול לעצבות ולייאוש, זה כבר ענין אחר.

שיעזבו אותנו? נמצא שהמאמין חי חיים שלווים ושקטים בזכות אמונתו, שיודעת שיש "מנכ"ל טוב לעולם שדואג לו ולכל בריה ובריה.

אמר רבי עקיבא, (שבת ק"ח): "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות". פרוש, עדיף לאדם לסבול עניות, עד כדי כך שאפילו בשבת לא יהיו לא מאכלים מיוחדים, רק כמו בימי החול, ובלבד שלא יצטרך לבריות. שלא יזדקק להלוואות ולמתנת בשר ודם. כל שכן שבימי החול יהיה עם מה שיש לו, אף שאוכל מאכלים פשוטים וזולים, ובלבד שלא ילווה ויהפוך לבעל חוב.

לכאורה מה שאמרו חז"ל כאן, סותר את מה שאמרו חז"ל במקום אחר (ביצה ט"ו): "אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון, אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישאלו, בני לוו עלי וקדשו קדושת היום והאמינו ב', ואני פורע". כאן משמע מדברי חז"ל, שלפחות לכבוד שבת קדש, כן ילווה האדם, וה' מבטיח שיפרע לו. והתירוץ הוא, הביאווה האחרונים, שמה שאמרו חז"ל לוו עלי ואני פורע, הינו דווקא בשיש לו לפרוע. כלומר, אדם שיועד שבימים הבאים יהיו לו הכנסות, ויוכל לפרוע מה שלוה לכבוד שבת קודש, אלא שכרגע אין לו בידו מזומנים לכבד את השבת, על זה אמרו חז"ל, שלא יפחד ללוות, וה' יהיה בעזרו

קו האמונה
02-6444250

הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי
זצוק"ל זיע"א
ג' אב ת"ח

לאורם נלך
הילולא דצדיקיא

דרושות

מדריכת צוות
בעלת ניסיון, מקצועית
ואסרטיבית,
יחסי אנוש מעולים

טלפניות
בעלות ניסיון ומרץ
למשרד מבוסס
בירושלים

קו"ח למייל: 3372280@gmail.com
או לטלפון: 052-3372280

פירוש על הזוהר על פי קבלה מהאר"י ז"ל ולא זכינו שיבא להדפוס. ואמר לו המגיד לפני הגזירה שיעשו תשובה גדולה שלא יבא כך הגזירה רעה. ודרש כמה פעמים בבית הכנסת והזהיר לעם שיעשו תשובה על הצרה שלא תבא, וכן עשו תשובה גדולה בכל הקהילות ולא הועילה כי כבר נחתם הגזירה רעה.

אולם גם בעצם הפורענות, כשכבר ניגר דמם של אלפים ורבבות, לא פסו אמונים, שאכן אלה ימי חבלי המשיח, והרה"ק ר' שמשון מאוסטרופולי הי"ד, הדגיש את הרמז בשמו של הצורך חמ"ל (כינויו בפי היהודים): "חבלי משיח יבואו לעולם"... אכן, היו ימים קודרים אלה כימי חבלי משיח! לא הייתה עוד פורענות נוראה ואכזרית בתולדות העם היהודי כמוראות השנים ת"ה-ת"ט, כשעלה הכורת על רוב בינה ומניית של יהדות פולין המשגשגת והתוססת, ואולי רק בימי השואה הנאצית אפשר למצוא דמיון להשמדה רבתי של מאות אלפי יהודים ולעקירת המרכז הגדול לתורה ודעת שהוקם בפולניה, שאמרו עליה: "פה-לן-יה". בחודש אב ה'ת"ח, בהתקרב הפורעים, אסף רבי שמשון את בני עירו לבית הכנסת ועסק עמום בתורה ותפילה, בעומדו מעוטר בטלית ובתפילין, לקחו הרשעים ענין אילן שראשו חד כמחט ודקרוהו מאחורי גופו ממטה למעלה, והוא בגודל דביקות בייחודיו לא הרגיש מאומה, עד שהענין בקע את מוחו והק' ואז כרע ונפל בבית ה' וייאסף אל עמיו ביום ג' באב ת"ח השם ינקום דמו במהרה, וזכותו הקדושה תגן עלינו אכ"ה.

הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי נולד בערך שנת ש"ס לאביו הגאון רבי פסח זצ"ל, זקנו הג"ר שמשון היה אב"ד קרעמיניץ שנמנה על גדולי דורו. רבי שמשון למד תורה מפי אביו, ומפי הגאון רבי נתן נטע אב"ד אוסטרוא, וכן זכה שהיה לו מגיד משמים שלימדו תורת הנסתר.

ביגיל צעיר נכנס לחכמת הפרד"ס ועמק סתרי התורה. עוד בחייו נודע לרבים שהוא נשמת מנשי בן יוסף, וכן העיד לימים ה'חזוה' הק' מלובלין ז"ע.

דרכו היה לעורר את העם לאביהם שבשמים, ר' שמשון יושב בסתר היה ונחבא אל הכלים ולא פרסם את כתביו בימי חייו. כך נשתמרו רבים מכתביו בקרב בני משפחתו, ורובם היו בידי מי שהוציאם לאור בן אחותו. ומה שלא היה בידו ביקש ר' פסח וקיבל מבני משפחתו האחרים, כגון מבן דודו, הנקרא גם הוא בשם ר' פסח, ומשאר בשרו, ר' יהושע העשל בן ר' יוסף מקראקא (בעל 'מגיני שלמה').

גזרות ת"ח ות"ת הרמח"ל בספר דרך עץ חיים מספר על ר' שמשון מאוסטרופולי שהשביע את הסטרא אחרא לבטל את הגזירות בשנות הזעם ת"ח ות"ט, וניגנה שאם יבטלו שבת מילה ותורה יבטלו הגזירות, וענה ר' שמשון שאות אחת מהתורה לא תבוטל. וכך כתב עליו תלמידו, רבי נתן הנובר: "והיה בתוכם (= בקרב קהילת פולנאה) איש אחד חכם ונבון ומוקבל האלקי ושמו מוהר"ר שמשון מק"ק אוסטרופולי. ובא מלאך המגיד אליו בכל יום ולמד עמו סתרי תורה. ועשה המקובל הנ"ל

עצמכם - מה שתעשו לא יעזור.

עוזרים לילדים

אתם כבר בכיוון הנכון, ועכשיו אתם יכולים ואפילו חייבים לעשות גם משהו עם הילד.

מה אתם חייבים כלפי הילד? זה מאוד פשוט. הרי לילד יש יצר רע שהוא לא יכול לעמוד כנגדו. והוא אפילו לא יכול להתפלל לה' "תציל אותי, תעזור לי", כי הוא מרגיש שמה שהוא עושה זה טוב ונעים, הוא מרגיש שהיצר הרע והתאוות אלה החיים היפים. אז איך יתפלל על עצמו? ואם הוא לא מתפלל, מי יתפלל עליו?

לכן אתם כאבא ואימא מחויבים להתפלל עליו בכל יום שה' יעזור לו לנצח את היצר הרע שלו. וצריכים להתפלל על כל ילד וילד, לא רק על ילדים שכבר מתמרדים, כי לכולם ללא יוצא מן הכלל יש יצר הרע וכולם צריכים את עזרת ה'.

ההבדל הוא רק שילד שהולך בתלם אפשר לדבר אתו וללמד אותו להתפלל על עצמו שזה כבר רווח אדיר.

האתגר הכפול

ושימו לב שהתפילה על הילד כפולה ומכופלת. אתה כמבוגר - יש לך כבר דעת להבין שהיצר הרע הוא רע ואתה לא רוצה אותו, ואתה עדיין צריך לצעוק לה' ולהתחנן לעזרה. כל שכן הילד **שבכלל לא מביין** את שהרע הוא רע, אין לו דעת להבדיל בין טוב לרע. הוא חושב שהרע הוא טוב. **הוא קודם כול צריך דעת ורק אחר כך עזרה.**

לכן על הילד צריכים תפילות כפולות: גם לבקש מה' שייתן לו דעת להבחין בין טוב לרע ולרצות בטוב ולמאוס ברע, ואחר כך גם שתהיה לו עזרה וסייעתא דשמיא, שיהיה לו כוח לבחור בטוב ולסור מהרע. זה לא קל בכלל. על זה צריכים תפילות ארוכות מאוד של שני ההורים בכל יום ויום על הילד.

עד אין סוף

עד מתי מתפללים על הילדים? בפשטות עד שהם מבינים את המסר הזה ויש להם בכל יום התבודדות על עצמם, כך לפחות יש להם כבר סייעתא דשמיא ויצר טוב. אבל לדעתי צריכים להתפלל על הילדים תמיד, גם אם הם כבר מתפללים על עצמם ואפילו אם הם רבנים ומעבירים שיעורים ומדריכים אחרים - עדיין צריכים להמשיך ולהתפלל ולהשקיע בכל ילד ובכל נכד ובכל נין.

אנחנו נמצאים בזמן אבלות על החורבן. החורבן הוא לא רק בכלליות אלא גם בפרטיות. אין לך חורבן להורים ולמשפחה כמו בן שיוצא לתרבות רעה. ובסופו של דבר זה חורבן לכל עם ישראל כי כל 'יהודי יהודי' זה עולם מלא, ותופעת הנשירה היא סכנה קיומית עלינו כעם ישראל. ועל פי מה שהבאתי לפניכם כאן בקצרה, אפשר למנוע את זה, וגם כאשר זה קורה ר"ל אפשר לשקם ולבנות את ההריסות, לבנות את בית המקדש הפרטי.

ה' יתברך יחזקנו ויחמנו בפרטיות ובכלליות.

בברכת שבת שלום ומבורך.

זמן הגאולה הגיע. ונדחה...

ה'.

הם עסקו בסדר מיוחד שהתווה להם האר"י הק' על פי חכמת הנסתר, והאר"י קיווה שיעלה בידו להביא את משיח צדקנו בימיו.

אך השטן כמובן לא הרשה שדבר כזה יתרחש, והוא השקיע את כל כוחו בחצר קטנה זו, והצליח בדרך ששמורה עימו מאז ומעולם להרוס כל חלקה טובה: מחלוקת.

אחת הנשים הסתכסה עם חברתה, נשים נוספות תפסו צד בוויכוח שגלש לעיונות נסתרת או גלויה, והגיעו הדברים למצב בו כל אחת הסתגרה בביתה והעדיפה שלא תכגוש בשכנותיה. עמדו הנשים והעסיקו את הילדים בבית, ובלבד שלא יצטרכו אף קשר זעיר עם השכנות - גם לא דרך ילדיהן.

טבעה של מחלוקת שהיא סוחפת, הורסת ומכלה כל חלקה טובה גם בשעה שאיש אינו יודע על מה ולמה גם הגברים פוצה. גם הנשותיהם שראו שנשותיהם מזעיפות פנים, החלו להזעים פנים אחד כנגד חברו, לאמור: בשל ביתך הרעה הזאת...

באחד הימים הוריד האר"י ז"ל את ראשו על השולחן באמצע הלימוד ואנחה מרות: "קווה קוויית", אמר לתלמידיו, "שקץ הגלות הגיע וצא לציון גואל אך נתגלה לי כעת משמים שבועון המחלוקת נדחתה עת הרצון שהייתה בעולם וביאת המשיח תידחה לזמן ארוך ורב. הכל" - כך הטעים האר"י - "בשל המחלוקת ששררה ביניכם".

"ולא זו בלבד, אלא שנגזר עלי להסתלק מן העולם בשל כך..."

החברים נרעשו, צעיר היה רבם (בן 36 או 38 לרוב הדעות בפטירתו). מיד הלך כל אחד ואחד לביתו ולא יזו משם עד שעשו שלום בין כולם, והרבו אהבה ואחוה. אך הגזירה נגזרה, ובתום אותה שנה נפטר האר"י ז"ל למגינת לב.

בחצר הרבועה שמשלוש רוחותיה היו בתים מסודרים הצמודים זה לזה, כבר לא השתובבו ילדים מדי יום בשעות אחרי הצהריים ושיחקו זה עם זה כשאמותיהן שומרות עליהן. כל אם העדיפה להעסיק את ילדיה בבית פנימה והעיקר שלא יצאו לשחק עם ילדי השכנות.

הילדים דווקא הצטערו, מאוד רצו להמשיך במשחקיהם הקבועים עם החברים והחברות עימם גדלו מגיל קטן ותדיר שהו זה במחיצת זה. וכעת בשל האמהות הם נאלצים לסבול.

חצר זו, הייתה בצפת עיר הקודש, עיר שאווירת מסתורין וקבלה אופפת אותה זה כחמש מאות שנה מאז שכן בה האר"י הקדוש (רבי יצחק לוריא אשכנזי, ה' באב יום פטירתו) שנחשב לגדול המקובלים מתקופתו ועד ימינו. בנוסף חיו שם גדולי עולם כדוגמת מרן רבי יוסף קארו (בעל בית יוסף ושולחן ערוך) ורבי משה קורדובירו (הרמ"ק) ורבי שלמה אלקבץ (מחבר הזכור "לכה דודי") והדרשן המפורסם רבי משה אלשיך (האלשיך הקדוש).

נקל לתאר עיר שרובה תושביה יהודים ובה חיים ענקי רוח בקנה מידה כזה - שאווירת הקדושה שבה הרקיעה שחקים. האר"י ז"ל עצמו הקדיש את עצמו ללימוד חכמת הקבלה יחד עם תלמידו רבי חיים ויטאל ז"ל, ובאחד הימים הודיע האר"י לקבוצה נבחרת מסגל תלמידיו שעליהם להחיש את גאולת ישראל ולשים קץ לגלות.

כולם יעברו להתגורר בחצר אחת שיוחדה לשם כך משלוש רוחותיה יהיו בה בתי מגורים, בצד המזרחי של הבתים יוקם בית מדרש לתורה ותפילה. "החברים" (כך כונו תלמידיו של האר"י בעת ההיא, ולאחר פטירתם כינו אותם בתואר כבוד הכולל צחות לשון: "גוּרְי" האר"י...) ידורו יחד עם משפחותיהם באופן כזה שהנשים ידאגו לכלכלת הבית, והגברים יקדישו את כל יומם לתורה ועבודת

צו השעה - מנע נגע ומחלה מביתך
הפצת ליקוטי מוהר"ן לשמירה!

אמור רבי נחמן מברסלב:
הספר ליקוטי מוהר"ן, כשנמצא בבית, הוא שמירה, רפואה וישועה.

הודרו להזמין: 052-2240696

הדרך הנכונה לבקש מהשם יתברך

אמנם מותר לאדם לבקש, הוא אינו צריך לומר על כל דבר שאם לא הגיע אליו לתוך ידיו - ודאי הוא שהקב"ה ראה שאין זה טוב לו לפי עניינו. כי אדרבה, יתכן שהקב"ה רוצה ומחכה שיתפלל לפניו על הדבר.

אלא כך צריך האדם לבקש מאת ה' ריבונו של עולם הנה לפי דעתי הקטנה חסר לי דבר פלוני. אם טוב הדבר עבורי, אגא תן לי, ואם אינו טוב - אל תיתן לי. כשהאדם מתפלל באופן זה, הוא מאמין בה' יתברך שהוא כל יכול ומכיר צרכי האדם וטובעו, ואז יודע שאם נענתה תפילתו, אשריו וטוב לו, כי הוא קיבל את הדבר הטוב לו באמת. ואם לא קיבל - אשריו ואשרי חלקו, עליו לשמוח במה שיש לו, כמו שאמרו חכמים: "איזהו עשיר השמח בחלקו", כי היותר מזה אינו טוב עבורו (הפסח חיים החדש על התורה). כל ההרגשה שהאדם מתפלל וחושב שהקדוש ברוך הוא חייב למלא מבוקשו ואם לא ימלא מבוקשו אזי לא התקבלה תפילתו ונבעת אך ורק מתוך גאוה שהאדם חושב שהוא מבין יותר טוב מהשם יתברך מה הוא צריך ומאיך לפעמים האדם מונע את עצמו מלהתפלל כי הוא גם חושב שהקדוש ברוך הוא חייב לו הכל והכל מגיע לו, וזה מה שלמדנו ממסר זה, לכן צריך שיוציא את ה"אני" שימחק אותו! ויגיד: ה' רוצה ככה.

וצריך לקחת בחשבון שגם אם מתפלל יכול להיות שלא יעזר לו תכף ומיד והוא יצטרך עוד תפילות ועוד

בפרשתנו (דברים א, א) אנו למדים על תוכחת משה רבינו לעם ישראל, כתוב שם: "וְלָבָן וַחֲצִרַת וְדִי זָקָב" במילים אלו הוכיח משה רבינו את עם ישראל ברמוז, על העגל שעשו, מחמת רוב זהב שהיה להם, שנאמר (הושע ב, י): "וכסף הרביתי להם, וזהב עשו לבעל" (רש"י), ומפסוק זה רואים שדווקא העשירות היא גרמה לעמ"י ללכת אחרי ההבל.

מכאן היה החפץ חיים מבאר כיצד על האדם להתפלל ולבקש את בקשותיו. אדם שחסר לו איזה דבר, אל יתעצם ויתעקש לומר: "ריבונו של עולם, תן לי דבר זה!", כיון שהאדם אינו יודע מה טוב עבורו. אפילו עושר לפעמים אינו דבר טוב לאדם, כמו שנאמר: "יש עושר שמור לבעליו לרעתו" (קהלת ה, יב), וכמו שמבואר כאן, שמשה רבינו הוכיח את בני ישראל ואמר להם, שהסיבה שחטאו בעוון העגל היה מחמת שהיה להם ריבוי כסף וזהב.

מוסיף החפץ חיים ואומר: לפעמים, אמנם אין הכסף מזיק לאדם עצמו, אך הוא מזיק לזרעו, כפי שענינו רואות שעל פי הרוב מתרחקים בני העשירים מהתורה וממצוות.

וכן הוא הדבר בשאר צרכי האדם - לא כל דבר שנראה לאדם טוב, הוא באמת טוב. אם האדם יבקש ויפציר בתפילה לה' שיתן לו מבוקשו, יתכן שבכח התפילה הוא יקבל, ואז יראה שהיה יותר טוב שלא היה מבקש ולא היה מקבל.

היו אומרים חסידי בְרֶסֶלָב בְּצָחוּת: החלוק בין קדֵת עֶצְבֹת לְלֵב נְשֹׁבֵר הוא אותו חלק שֵׁשׁ בֵּין תְּשֻׁעָה בְּאֵב יוֹם כְּפֹה, שָׁאֵף שֶׁהַצֹּמֹת שְׁוִים בְּאֶסְרָם בְּחִמְשָׁה עֲנִיִים אֵף עַל פִּי כֵן תְּשֻׁעָה בְּאֵב הוא יוֹם אָבֶל. יוֹם כְּפֹה אֵף שְׁמוֹתָעִים כְּמוֹ כֵן אוֹלָם כְּבָרְכִים עֲלֶיהָ בְּרַפֵּת "שְׁהִיְתִיו וְקִיְסִנוּ וְהִגִּיעֵנוּ" לְיוֹם קְדוֹשׁ זֶה, לְהוֹרֹת עַל הַשְּׁמֹקָה הַפְּנִימִית שֵׁשׁ לָנוּ כְּשֶׁאַזְכִּים אֲנוּ לְהַתְעַנֹּת בְּיוֹם זֶה יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה לְכִפֹּר בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. כְּמוֹ כֵן עֶצְבֹת הַנְּהָ בְּאֶבְלֹת, יָלַב נְשֹׁבֵר בְּסִמְיֹת נִכְשֹׁו לָבוֹ כְּלָא שְׁמֹקָה עַל גֹּרְלוֹ הַקְּדוּשָׁה שָׁאֵף עַל פִּי כֵן כְּזָרַע יִשְׂרָאֵל הוא וְתִקְוָתוֹ גְּדוּלָה בְּה' שְׁבֹנְדָא בְּסוֹף יְתִפְרָף עִפּוֹ הַכֵּל לְטוֹבָה וְיִזְכֶּה לְתִשְׁבָּה שְׁלֵמָה. (שיש"ק ו- שוב)

אָמְרוּ חֲסִידֵי בְרֶסֶלָב: מֵאַחַר שְׁאִין רִבְנוּ נִמְצָא עִפּוֹ בְּנִשְׁמִית הַרִי שְׁעַקֵּר הַתְּקַשְׁרוֹתֵנוּ אֲלוֹי הוא עַל יְדֵי עֲצוּתוֹ הַקְּדוּשָׁתוֹ וְעַקֵּר עֲצוּתוֹ הַקְּדוּשָׁתוֹ הוא הַתְּבַוְדוּת וְהִקְיָה בְּחֻצוֹת לְיָלֶה לְעַבְדוֹת ה' מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְנִמְצָא שְׁחִלְיָה כְּשֶׁאִין מְקַיָּם וְאִין מְשַׁבְּחֵי לְפָחוֹת לְקִיָּם הַרִי שְׁאִין מֵאִיר עֲלוֹי אוֹרוֹ הַגְּדוֹל וְחָסֵר לוֹ מְעַלְעַל הַהַתְקַשְׁרוֹת, כִּי בְּעַבְדוֹת אֵלֵי בְּעָקֵר נוֹסֵף לָנוּ עֲצוֹת רִבְנוּ לְעוֹבְדָא וְלְמַעֲשָׂה, וְלוֹיָא צְוִיוּ בְּקֻעַט וְלֹא הֵייוּ מְקִיָּם אוֹתָם. (שם ו - שלח)

תפילות. כי לא בטוח בכלל שתפילותו מיד תתקבל, אולי רק אחרי הרבה תפילות, וגם זה הכי טוב ככה, כי הכל לטובה, גם מה שמתעכבת הישועה.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל וחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: *3030

- ב. ביום ראש חודש עצמו שלא לאכול בשר.
- ב. האיסור לאכול בשר הוא אף בבשר עוף, ונוהגים להחמיר אף בתבשיל של בשר, אבל מותר לבשל בסירי בשרי נקי לכתחילה אפי' אם הוא בן יומו. (שם עמי קעב)
- ג. אבקה שנעשית ממרק עוף בשרי, ושופכים עליה מים חמים, ונעשית למרק, יש להקל בה בימים אלו. (הזון עובדיה עמי קעד).
- ד. מי שבירך על חתיכת בשר, ושוב נזכר שבימים אלו אין לאכול בשר, יטעם מעט מן הבשר, כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה, שאין בטעימה כזאת לא משום שמחה ולא משום ביטול הסנהג. (שם עמי קפח).
- ה. מותר לתת בשר לקטנים גם אחר חודש אב, בזמן הזה שירדה חולשה לעולם, ואפי' הגיעו לחינוך, ובפרט אם הוא קטן שאינו בריא כל כך, ויש להחמיר מגיל 12 שלא יאכל מאכלי בשר בימים אלה עד אחר יום ט' באב. (שם עמי קצ).
- ו. בסעודת מצוה שאחר ראש חודש אב, כגון בסעודת ברית מילה, מותר לאכול בשר, וכל הקרובים של בעל הברית ריעיו ואוהביו הקרואים לסעודה, רשאים לאכול שם בשר. אבל סתם בני אדם שהולכים שם אך ורק למטרה זו של אכילת בשר למלאת תאווה, הרי הם עושים מצוה באה בעבירה.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

דינים הנוהגים מראש חדש עד תשעה באב

מיעוט במשא ומתן

- א. מר"ח עד התענית מומעטים במשא ובמתן. [שו"ע (סי' תקנא סע' ב). ואף אם מזמין היום ויקבל מה שקנה רק לאחר תשעה באב ראוי להימנע. אור לציון חלק ג' (פרק כ"ז אות א). ובמקום הצורך יש להתיי' (הליכות שלמה סי"ד אות כב).
- ב. מר"ח אב אסור לקנות בגדים חדשים ומונעלים חדשים אפילו דעתו שלא ללבושן עד אחר תשעה באב. רמ"א (סי' תקנא סע' ז) ומשנ"ב (סי' סט). אבל למוכר מותר למוכר כי לצורך פרנסתו רשאי למוכר.
- ג. לצורך מצוה הכל מותר. רמ"א (סע' ב). ועל כן כשנזדמן לו לקנות תפילין חדשים ודאי מותר כיון שהוא רק למצוה. אגרות משה (ה"ג סי' ס). וכמו כן מותר לקנות ספרים לצורך לימוד תורה שנחשב צורך מצוה. הזון עובדיה עמי קסה).
- ד. מותר להיכנס לדירה חדשה בימים אלו, לצורך מגורים הכרחיים, אבל אם כוונתו לצורך נוי והרווחה, אסור לבושי מרדכי (ח"א סי' קא) הזון עובדיה עמי קסה). ויש מחמירים בזה שלא לעבור

דירה בימים אלו. הגאון הרב ניסים קרליץ (קרא עליו מועד פ"ג אות ג). ובאופן שיש הפסד מכוון (כגון שצריך לשלם דמי שכירות) מותר בכל אופן. הליכות שלמה (פרק י"ד הגה לא).

ה. בני לצורך מצוה דרבים כגון בית הכנסת מותר. משנה ברורה (תקנ"א סעיף קטן יב). וכן הדין בציור וכיור לצורך רבים מותר. בן איש חי (פ' דברים אות ג).

ו. מותר לבנות מעקה בימים אלו ואף בתשעה באב מותר. רוח חיים (סי' תקנא סעיף קטן ב). מועד לכל חי (סי' י אות ח ואות עב) ובן איש חי (פ' דברים אות ג).

ז. מותר לחפש דירה לקניה בימים אלו. אולם אין ראוי לחתום על חוזה מכירה, אלא אם כן חושש שמא יקדמו אחר. (הליכות שלמה פרק י"ד הגה ז).

איסור אכילת בשר בתשעת הימים

א. אע"פ שיש נוהגים להחמיר על עצמם שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין החל מ"ז בתמוז עד אחר תשעה באב, מ"ט המנהג הפשוט בירושלים ובארץ ישראל, שלא להימנע מאכילת בשר אלא מיום שאחר ראש חודש אב. (הזון עובדיה עמי קסט) ובני אשכנז נהגו להחמיר גם

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ד מנחם אב תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 7:06 תל-אביב: 7:21 חיפה 7:14 מוצאי שבת: ירושלים: 8:21 תל-אביב: 8:24 חיפה: 8:25 ר"ת: 8:57

פרשת דברים

מיצות תוכחה

להוכיח הזולת בנועם, מתוך אהבה ובאופן נעים ומכובד!

נלמד מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (פרק א-א) וכתב רש"י: לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל. וכתב השל"ה הק' (בתוכחת מוסר): כשהוכיח [משה] בדברי מוסר סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים נבונים וידועים"... הוא על דרך הפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך". הענין, כשאתה רוצה להוכיח את אחד, אל תאמר לו כך וכך אתה גרוע, כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך, וזהו שנאמר "אל תוכח לץ" – שלא תוכיח אותו דרך זלזול לומר לץ אתה, רק אדרבה תאמר לו, חכם אתה, ואם כן, חרפה היא לאיש כמון לעשות כה וכה. זהו "הוכח לחכם" כלומר: תעשנו לך לחכם, אז יאהבך וישמע לקול דבריך ויקבל מוסר".

בספר קב הישר (פרק קא) כותב, כי אחת ממעלותיו של המוכיח הוא בכך שמוכיח את הרבים. שהרי אמרו חז"ל בגמרא (קידושין מ:): שהעולם נידון מחצה על מחצה, ועון אחד יכול להכריע את כל העולם לכף חובה. ולעומת זאת מצוה אחת מכריעה לכף זכות. מעתה, ע"י שמוכיח את הבריות, ועל ידי תוכחתו שב אחד מישראל בתשובה שלימה, נמצא שעל ידו כל העולם נידון לכף זכות וזכות הרבים תלוי בו.

נאמר בפסוק (ישעיה נח-א) "קרא בגרון על תחשוך כשופר הרם קולך" וביאר הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל**: הפסוק מדבר על אותם צנועים אשר לא מלאם לבם לדבר לעם דברי תוכחה. בא הפסוק ומלמד שהמוכיח צריך לראות את עצמו רק "כשופר" בעלמא, כשם שהשופר אינו משמיע קולות מעצמו אלא משמיע את הקולות של התוקע בו, כך גם המוכיח אינו משמיע אלא את דברי רבותינו והם שמוכיחים את העם, בעוד המוכיח משמש רק כשופר שלהם.

באגרת שכתב הגאון **רבי ניסים קרליץ זצ"ל** (ביום כו תמוז תש"מ) על דרך התוכחה, כתב את הדברים הבאים: "הנני להעיר הערה כללית בנוגע לתוכחה בכלל ולבני ביתו בפרט. אמרו חז"ל כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים תאמר להם בלשון רכה, ותגיד לבני ישראל לזכרים דברים קשים כגידין. והיינו שהמוכיח חייב להבין דרגת המקבל וכוחו כמה ובאיזו צורה הוא מסוגל לקבל ולפי"ז לאמר לו..."

"מזה נלמד בדורינו שירדה חולשה לעולם, ואין בני דורינו מסוגלים בדרך כלל לדברים קשים כגידין, דרך התוכחה היא אמירה בלשון רכה, וכ"ש כשהדברים אמורים בנשים. ואמרו חז"ל הא דאמרי רבנן שלושה דברים צריך לומר בתוך ביתו וכו' צריך למימרינהו בניחותא.

"והכוונה בזה שתועלת הדברים הם כשנעשים מתוך קבלת הדברים בהבנה ולא כשהם נעשים רק מתוך פחד ואימה יתירה, ולכן הדרך הוא רק למימרינו בניחותא, שע"י הדברים מתקבלים. ולכן צריך האדם לפקח על הדברים הצריכין תיקון בביתו. ולהתבונן הרבה בזה איך ומה לתקן ואיך להשפיע. והכל הוא שיהא בניחותא וללכת בזה לאט לאט כדי שיקבלו ממנו" עכ"ל.

"ודי לחכימא..."

מעשה היה בנה"צ **רבי יהודה טראפי זצ"ל** (רבו המובהק של הפרי חדש) שנזדמן כשליח לאחד הכפרים. כשהתבונן בעניני הכפר התברר לו כי השוחט הינו עם הארץ גמור ואסור לאכול משחיטתו. ביקש רבי יהודה להוכיח את אנשי הכפר על המכשול ולהצילם מאכילת נבילות וטריפות אך מבלי לבייש את השוחט.

מה עשה? ערך סעודה אליה הוזמנו נכבדי הכפר וביניהם השוחט. והנה הגיע אליו נער אחד ובידו מכתב. התחיל רבי יהודה לקוראו ופרץ בבכי מר. שאלו השוחט: "מדוע בוכה? והשיב, כי נתבשר בשורה רעה שמתו חמשת בנותיו ששמותיהן: "שהיה", "דרסה", "חלדה", "הגרמה", "עיקור". וביותר מצטער על "שהיה" זו שהייתה יקרה לו מאוד. השוחט שכאמור היה עם הארץ לא הרגיש כי שמות אלו הם עיקר הלכות שחיטה. אך נכבדי הקהל הבינו והעבירוהו ממשרתו.

מעם לועז

"טובה תוכחת מגולה..."

כשהתאכסן פעם **כ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל** בבית הרב של עיר נירבאטור, הגיעה בתו של ראש הקהל לשאול שאלה על עוף, הוציא הרב את פסקו שהעוף כשר.

הרבי מסטמאר, שכאמור שהה אז בחדר הרב, פנה לנערה בדברי תוכחה: אמנם העוף כשר אבל הרי את "טריפה" שאינך לבושה בצניעות.

הלכה הנערה לביתה וסיפרה לאביה שהיה נכבד וראש הקהל. הוא נפגע מדברי הרבי והקים קול רעש גדול. הוא בא אליו בטענות על התערבותו וכו' כדרך הליצנים השונאים תוכחה ולועגים למוכיחים אותם.

בתגובה למתקפתו של ראש הקהל, נשא הרבי דרשה בעיר בשבת קודש ובתוך דבריו אמר: כתב בתורה שהקב"ה אמר למשה רבינו "עלה ראש הפסגה ושא עיניך וראה ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך..." וכך יש לדרוש בפסוק: כל העומד ב"ראש הפסגה" היינו שהוא מנהיג העדה, מחוייב לדעת על כל המתרחש סביבותיו כדי להוכיח על כל דבר שלא כשורה הטעון תיקון.

גשמי ברכה

עלון "איטש לרעהו" פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמות האשה החשובה

מרת דאלא נחמה בת ר' שמואל משה מנדל-פישר ע"ה

שיום היאהרצייט חל היום שבת קודש פרשת דברים - ד' מנחם אב

הוקדש ע"י הילדים משפ' אסתר בילדר-בני ברק, משפ' מרדכי מנדל-וינה, משפ' יצחק פישר-פתח תקוה, משפ' יפה הרשקוביץ-נחלים

לברך את רעהו באהבה ומכל הלב!

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (פרק א-יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נתן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. **וכתב השל"ה הק': מצאתי כתוב בקונטרסי האריז"ל: 'משה' בגימטריא א-ל ש-ד-ג. ובמילוי אותיותיו עולה בגימטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבבו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מציינו בנוסח ברכת כהנים: "וציונו לברך את עמו ישראל באהבה" כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.**

עד כמה גדול רוב הוא כח הברכה של היחיד, ובמיוחד של רבים המברכים, ניתן ללמוד ממה שסיפרו חז"ל במדרש (וילך וכן במדרש קה"ר-ג): מעשה ברבי שמעון בן חלפתא וחבריו שהלכו לקיים מצות ברית מילה. והיה אבי התינוק הנימוץ משקה אותם יין ישן, ואמר: שתו מן היין הטוב הזה, שאני בטוח באדון שבשמים שממנו אני משקה לכם במשתה הנישואין של זה הבן הנימוץ היום. והם עונים לעומתו כשם שהכנסתו לברית, כן תכניסוהו לתורה ולחופה.

ממש"ך המדרש ומספר: בדרך פגש רבי שמעון בן חלפתא במלאך המות כשפניו עצובות. אמר לו (מלאך המוות): התינוק הזה שמלתם היום, כבר שטר פסק דינו היה אצל, שאקח אותו מכאן לאחר שלושים יום, אלא מכח הברכות של הנוכחים, שאיחלו ואמרו "כשם שהכנסתו לברית כן יכנס לתורה ולחופה", נתבטלה הגזירה!

הנה כי כן, נמצאנו למדים עד כמה חשובין הן אצל הקב"ה, תפילותיהם וברכותיהן של ישראל, המברכים את הזולת בכל הלב, ואשר בכוחם לבטל גזירות רעת וקשות.

הגרי"ל דיסקין זצ"ל היה אומר שכל אחד באשר הוא, אם עושה הוא את תפקידו שלו בעבודת ה' לפי דרגתו - תהיה אשר תהיה - בשלמות האפשרית, אזי ראויה ברכתו שתתקיים!

כאשר היו מבקשים מהגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל** שיברך את הזקוק לישועה היה אומר: קבלה בידי מהצדיק **רבי מרדכי מסלונים זצ"ל**, כי כל יהודי אם הוא מברך מעומק הלב, מובטח הוא שברכתו תתקיים!

ובהזדמנות אחרת הוסיף: כשמברכים את הזולת בכוונה אמיתית לשם שמים, ומתוך רצון כנה ואמיתי לעזור ולסייע לזולתו, אזי הקב"ה מסייע והברכה מועילה, ועושה פרי".

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א רגיל לומר שברכה שמחוייבים לברך את הזולת (מצד הכרת הטוב וכיו"ב) יש לה כח מיוחד ומתקיימת! והביא ראיה לכך (בטעמא **דקרא** - שמואל א) ממה שנאמר שלאחר שחנה נתברכה מעלי "ותלך לדרכה ופניה לא היו לה עוד" - שהיתה בטוחה בברכתו של עלי. ותמוה: אם כה הייתה בטוחה בברכתו, מדוע לא ביקשה ממנו ברכה עד אז, הלא היתה עקרה 19 שנה?!

אלא התשובה: בגמרא (ברכות לא:) למדו מכאן לחושד בחברו בדבר שאין בו שצריך לברכו, לכן כשהתברר לעלי שלשוא חשד בה, לכן בירכה, ולכאורה קשה: מנין שחייב לברך אולי בירכה מיוזמתו ולא מפני חובתו? אלא הלימוד הוא מזה עצמו שבטחה כעת בברכתו ולא בשנים עברו, אות הוא שיש חיוב לברך ושרק ברכה כזו מתקיימת, לכן רק עתה היתה בטוחה שתתקיים ברכתו.

מכח ברכתו של החתם סופר...

מעשה בתלמיד ישיבה שהגיע ברכת לעיר פרשבורג כשהוא נושא מזוודותיו. והנה לתדהמתו ניגש אליו יהודי זקן מופלג וביקש לעזור לו לשאת את חבילותיו לאכסניה. הבחור הרגיש כמובן שישים עצמו ללעג ולצחוק אם הוא הצעיר יתן לזקן לשאת משאו הכבד, על כן סרב למלא את בקשתו.

סיפר לו הזקן דברים כהווייתם: בצעירותי היה בעל החתם סופר זקן ושבע ימים ולא יכל עוד לצאת ולבוא. הוצרכו איפוא לקחתו ממקום למקום ואני זכיתי להיות בין נושאי כיסאו.

באחת הפעמים כאשר הולכתי את החתם סופר ברחוב העיר, עצרתי לפתע מלכת. שאל אותי החת"ס על מה ולמה עצרתי, השבתי לו, כי כל זמן שכוחי במונתני, פרנסתי מצויה בידי ויכול אני להעביר חפצים ממקום למקום. אבל מה אעשה לעת זיקנה כאשר כוחותיי יעזבוני. על כן אני מבקש שיברך אותי שכוחי לא יסור ממני לעולם...

"ואכן בירך אותי החתם סופר" - הפטיר הזקן - "שאהיה גיבור חיל כל ימי. עכשיו שנתקיימה ברכתו והבטחתו של אותו צדיק, בקשתי שטוחה לפניך, אל תסרב לי והניחני לשאת מזוודותיך.

ספרא דמלכא

ברכה בכוונה - מתקיימת...

מעשה ביהודי שהגיע אל הגאון **רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל** וזעק: "אנא רבי, הושיעני!" האיש תינה במרירות את צרותיו כי אשתו חלתה ל"ע. יסורים קשים מלווים את מחלתה. ואף שדרש רבות אצל הרופאים לא הועיל כלום אלא אמרו נואש, על כן בא לבקש ישועה מאת הרב.

אמר לו רבי חיים: "אוכל לתת לך עצה. היום ערב שבת ונהגו ישראל לילך לטבול במקוה. לך ועמוד בפתח המקוה וספר ליהודים הבאים שם את צרתך. בידוע שישראל רחמנים הם ובוודאי יאחלו לך "רפואה שלימה", ואתה תענה "אמן" אחר ברכת כל אחד ואחד. ומבין עשרות יהודים המאחלים ומברכים אותך ברפואה שלימה, לא יתכן שלא יהיו כמה שיכוונו בכוונה שלימה, וברכה בכוונה ועניית אמן עליה ודאי תשפיע..."

"אשרי כל ירא ה'..."

כאשר הגאון **רבי אלעזר רוקח זצ"ל** נפרד מבני קהילתו באמסטרדם כדי לעלות לארץ ישראל, התאספו כל אנשי העיר ללוותו אל הנמל. בדרכם לנמל ביקשו בני העיר מרבם כי יברך אותם לפני שנפרד מהם. נענה להם רבי אלעזר וברכם שיזכו להיות יראי שמים... הביעו בני העיר את פליאתם על כך שברכם דוקא בברכה זו, וכי חסר ברכות "מיוחדות" יותר להתברך בהם?

הסביר להם רבי אלעזר: דוד המלך אומר (בתהלים קכח-א) "אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו" ובהמשך מפרט דוד המלך את כל הטובות המגיעות לאדם שהוא ירא ה': "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך... בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך" ולבסוף מפטיר דוד המלך ואומר "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'".

ולכאורה לא מובן: הרי מפורש הזכיר כבר דוד המלך מתחילה שאת כל הברכות והמעלות הללו זוכה איש ירא ה', וא"כ מדוע הוצרך שוב לחזור ולומר "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'?"

אלא התשובה: דוד המלך בא ללמדינו, שמכיון שזוכה אדם שהוא ירא ה' לכאלו ברכות גדולות וטובות, על כן כאשר חפץ אדם לברך את רעהו בכל טוב אין הוא צריך להתחיל לפרט את מיני הברכות, אלא די לו לברך בברכה אחת קצרה הכוללת הרבה שהיא: "תזכה להיות ירא שמים", ואז ממילא יחולו עליו כל הברכות הכלולות בברכה יסודית זו. משם כך - הפטיר רבי אלעזר לאנשי העיר - ברכתי אתכם גם אני שתהיו יראי שמים, שאז תתברכו ממילא בכל הברכות.

עפ"י נפלאים מעשיך

לימוד התורה יומם ולילה הוא ההגנה הטובה והבטוחה ביותר מפני כל צר ואויב!

לימוד התורה מוחנך ומחיה...

סיפר הגרש"ש לוי: כשהייתי אברך צעיר למדתי הלכות יורה דעה והלכתי להבחן ולקבל סמיכה אצל הגאון **רבי אליהו ראם זצ"ל** (רב שכונת כרם) כשנכנסתי לביתו ראיתי אותו שוכב על מיטתו בחולשה רבה. כשהבעתי רצוני להבחן, הפטיר כי חלוש הוא ואין ביכולתו לבחון אותי. הצעתי לומר לו לפחות קצת חידושי תורה כפי שהיה מקובל אז שמלבד מבחן ההלכות צריך לומר גם ד"ת בעיון הסוגיות.

רבי אליהו הסכים והצעתי את חידושי ואז העיר: "חושבני שישנו תוספות במקום פלוני שלא משמע כדבריד" ותוך כדי דיבור ירד ממיטתו ובחולשתו הגדולה ניגש לארון הספרים הוציא גמרא והראה לי את התוס'. בסיימו פנה אלי במפתיע ואמר: "נו, אולי כעת אבחן אותך?" השתוממתי והגבתי: "הרי הרב חלש, איני רוצה להטריחו חלילה". אמר לי רבי אליהו את הפסוק בתהלים: "כי אמרתך חיינתי" דברי התורה שאמרת נתנו לי חיות וכעת יש לי כח לבחון אותך!

הוסיף לספר הרב לוי: מיקרה כעין זה אירע גם אצל **הגרי"ש אלישיב זצ"ל**. כאשר עבר את הניתוח המסוכן הזכור לנו, הגעתי לבקרו לאחר הניתוח, וראיתי אותו רכון על תלמודו כהרגלו, כאלו לא עבר זה עתה ניתוח קשה ועוד בגיל מבוגר כל כך. כאשר הבעתי בפניו את תמיחתי: "מנין לו הכוחות?" הגיב על אתר: "כי אמרתך חיינתי", כפי שהשיב לי מספר שנים קודם לכן, רבי אליהו ראם.

הלמות עמלים

נלמד מהפסוק: "רב לכם סב את ההר הזה פנו לכם צפונה" (פרק ב-ג)

ודרשו חז"ל: מהו "פנו לכם צפונה"? אמר רב חייא, אמר להם, אם ראייתם אותו שמבקש להתגרות בכם, אל תעמדו נגדו, אלא הצפינו עצמכם ממנו עד שיעבור עולמו. אמרו לו ישראל, רבש"ע, ולהיכן נברח? אמר להם, אם ראייתם שמבקש להתגרות בכם ברחו לתורה! ואין צפונה אלא תורה שנאמר (משלי ב) "יצפן לישירים תושיה".

חז"ל מספרים (בגמרא שבועות טו): על רבי יהושע בן לוי שכאשר היה הולך לישון בלילה היה אומר פסוקים. (ממזמור צא בתהלים) ושאלו בגמרא הרי אמרו שאסור להתרפאות בדברי תורה, ומתריצים "להגן שאני" - להגנה מותר. ומבאר **המהרש"א** מדוע אסור להתרפאות בדברי תורה? משום שעושה את הדברי תורה ככל שאר הדברים המרפאים את החולה, והרי מעלת התורה יתירה משאר דברים המרפאים, שע"י לימוד התורה ישנה הגנה על הלומד שלא יחלה.

ולכאורה יש לשאול: הרי רבי יהושע בן לוי עצמו אמר בגמרא (עירובין נד.) חש בראשו, בגרונו וכו' ובכל גופו, יעסוק בתורה. והרי אמר שאסור להתרפאות בדברי תורה? ויתכן לתרץ (וכך נראה **במהרש"א**) שאין מדובר בחולי ממש אלא רק במיחוש בעלמא ואין הלימוד באה לרפא אלא שאין שהמיחוש לא יתגבר לכדי חולי.

התורה היא לא רק מגינה ומצילה אלא היא יסוד קיום האומה. בשיחה אישית עם ראשי השלטון אמר **רבינו הגרא"מ שך זצ"ל** את הדברים הבאים: יסוד האומה הוא ארבעת הכתלים של הישיבה. של כל הישיבות! אותם בני תורה ובני ישיבות שלומדים בהם, הם היסוד! ועל כן, מי שרוצה בקיומו של עם ישראל הרי זה רק על ידי חיזוק היסוד הזה!

עוד הוסיף הרב שך: "אנחנו בטוחים שכל זמן שמישה לא בא, יהיו מלחמות כי כתוב (ישעיה כז-כ) "הרשעים כים נגרש, כי השקט לא יוכל". ואפילו אם נהיה כאן עשרה מליון יהודים. ומה מבטיח שיחזיק אותנו לאורך זמן? ואם תהיה מלחמה בין המעצמות הגדולות, איזו חשיבות וערך יהיה לנו. רוסיה היתה מדינה ענקית ופולין היתה מדינה עם שלושים מליון איש ונעלמו בין לילה. וכן בעוד מדינות, ובמה החשיבות והכח שלנו? הרי מסביבנו ישנן רבבות מליוני ערבים?

אלא היסוד והכח של עם ישראל - אמר הרב שך - הוא רק כאן. בישיבות הקדושות! ומי שרוצה בטובת עמנו, צריך לעשות כל מה שבאפשרותו לחזק יסודות אלו ולאו דווקא בכסף, אף כי בוודאי שאם אין קמה אין תורה, אבל יש לחזק בעיקר את הרוח, את הרעיון וההבנה במה כוחנו האמיתי כנגד כל אויבינו. עכ"ד.

"לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש"

זך ונקי...

כל ענין שהגיע לפתחו של האב"ד **רבי ניסים קרליץ זצ"ל**, היה דן אותו בנקיות גמורה ללא משוא פנים. כך בשאלות בבית הדין, וכך בבירור פרטי. דוגמא אחת מיני רבות בעובדה שלפנינו:

לפני מספר שנים היתה, כידוע, שאלה על כשרותו של עוף הבראקל אשר דנו בזה רבנים בארץ ובעולם וכמוכן זה היה כרוך בדיני ממונות. גם רבי ניסים ישב זמן רב על המדוכה הזו, אבל מחמת נקיותו המופלאה, לפני שנכנס לדון ולברר בסוגיה הזו נדר בנדר גמור שמכאן ואילך לא יאכל בשר עוף (וביציים), והתבטא כי עכשיו שויתר על אכילת עוף אין לו שום נגיעות בענין ויכול לדון בזה בנקיות, וזאת אף שידוע שכל עניני העולם הזה לא תפסו אצלו שום מקום.

מתוך מאמר לזכרו

לשפוט בעלי דין בצדק, וללא מורא ולא להראות קירוב לאחד מהם!

נלמד מהפסוק: "לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש" (פרק א-יז)

ואמרו חז"ל (סנהדרין ו:): **שנים** שבאו לדון, אחד רך ואחד קשה, עד שלא תשמע דבריהם או משתשמע דבריהם ואי אתה יודע להיכן דין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נזקק לכם, שמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו. משתשמע דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה, אי אתה יכול לומר להם איני נזקק לכם שנאמר "לא תגורו מפני איש".

חובת הדיין לדון את בעלי הדין באימה ויראה מפני השי"ת ולא מפני בעלי הדין, ולזכור כי לולא עזרתו יתברך לא יצליח לדון דין אמת ועליו לבטוח בהשי"ת שיעזרהו. הוא שאמרו חז"ל "אל תהא דן יחיד, כלומר: אל תחשוב שאתה מסוגל לדון יחיד, שאין יחיד אלא אחד ואם אין הקב"ה עוזרו אינו יכול לדון.

אמרו חז"ל (עבודה זרה נב.): כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשירה בישראל. ובמקום שיש תלמידי חכמים הראויים להיות דינים, ומעמיד דיין שאינו הגון, כאילו נטע את האשרה אצל המזבח. וכתב **הטור** (חו"מ סי' ח): וכל מי שממנה מי שאינו הגון... אפילו יש בו מדות אחרות טובות, הרי זה עובר בלא תעשה. והאריכו **המפרשים** מה נחשב דיין שאינו הגון.

בספר "דרך אבות" מובא כי **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** התבטא בחריפות נגד עיוות הדין הקיים כיום בערכאות משפטיות בני זמננו, הוא אמר כי חוקי הערכאות בימנו גרועים הם יותר מחוקי סדום. משום שבסדום היו אמנם חוקים משונים ומושחתים, אבל החוק חל על כולם כאחד, כמו שמצינו באליעזר עבד אברהם שבא לסדום, ואדם אחד זרק עליו אבן, וחייב השופט את אליעזר לשלם לו על הקזת דמו... נטל אליעזר אבן וזרק על ראש השופט ואמר לו: עכשיו אתה חייב לי על הקזת דמך, שלם אתה את חובי לתובע, הרי שחוקי סדום היו שוים אצל כולם, קטן כגדול, שופט כאזרח.

ואילו בימינו חלים החוקים אך ורק על פי שקול דעת ה"יועצים המשפטיים", למיניהם באיזה ענין שיחפצו והם שמחווים דעה על מי יש להחיל את החוק ועל מי לא, ונמצא הכל תרתי דסתרי "אין לך עיוות הדין גדול מזה", הפטיר הרב אלישיב.

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

זו לא סטטיסטיקה יבשה! / הרב נפתלי וינברג

ראיתם פעם חבית מלאה דמעות?

הנה היא: הנהלת בתי הדין הרבניים פרסמה את נתוני הגירושין לשנת 2019 [למניינם] המצביעים על עלייה של שלושה אחוזים ביחס לשנה שקדמה לה. מדובר על 11,465 בתים שהתפרקו - רח"ל.

נכון שברוב המוחלט של המקרים, לא מדובר בבתיים של אנ"ש - אך זו נחמת-שוטים משתי סיבות: ראשית, גם אנחנו חלק מהסטטיסטיקה הבלתי מחמיאה הזו, למרות שהנתונים לא מפוצלים לפי חוגים כל אחד יכול להביט ימינה ושמאלה ולראות שלא טעינו. שנית, כולנו בני-עם-אחד-נחנו.

נחמת-שוטים נוספת אומרת "בארצות-הברית המצב יותר גרוע; ושם גם יש התבוללות!" נו, האם זה יועיל לנו ששם יותר גרוע? נוכל רק לנצל את ההזדמנות ולהמליץ לכל מי שגר שם: תעלו לארץ ישראל! - גם אם המחיר הוא שהות של שבועיים בבידוד... וגם אם יהיו בהתחלה קשיי פרנסה והתאקלמות. ברוך הגבר אשר יבטח בהשם, ובארץ ישראל ישנה השגחה מיוחדת יותר מאשר בארה"ב ובאירופה. העתיד נמצא כאן, לא שם.

* * *

ובחזרה לענייננו:

11,465 זה לא נתון סטטיסטי יבש, כי אם המון דמעות, כאב, צער, תסבוכות, סיבוכים, ומפני כבוד השבת והקוראים נעצור כאן.

והלב נקרע. יודעים מדוע? כי את רוב המקרים ניתן היה למנוע! לפני שנסביר מדוע נציג נתון סטטיסטי נוסף: שיעור המקרים נמצא תמיד במגמת עלייה. אם ה"גורם-האנושי" לא היה אחראי למתרחש, הנתון היה צריך להישאר סטטי. העלייה היא בעצם מקבילה של הירידה בערכים האנושיים. ככל שהבין אדם לחבירו נפגם, כך אחוזי ההתפרקות עולים.

כלל יסוד הוא שכדי לשרוד במערכת משותפת, זקוקים במידה רבה למידת הוויתור. ככל שהמידות הטובות פחות מטופחות, הסיכוי לבנות שותפות ראויה גם פוחתת.

ברור שאין להשוות בין מי שצמח לתוך חברה שמחנכת למידות טובות, לבין מי שלא גדל בחברה שכזו. אך האם די בכך? האם חסרים שומרי תורה ומצוות "אגואיסטים"? אנחנו הרי לא משלים את עצמנו...

-אז מה עושים?

מתייאשים. הכי קל...

-לא ולא!!!

אז מה כן עושים?

-מחנכים למידות טובות:

דווקא מדברים על מידות טובות...

-זה לא ענין של לדבר, אלא של לחנך.

כלומר?

* * *

לחנך למידות טובות הווה אומר שזה מקצוע בפני עצמו, לא משהו ש"נופל בין הכיסאות". איך ייתכן שהבסיס הכי קיומי של קיומנו הרוחני, וכפי שמסתבר גם הפיזי, לא יקבל את המעמד שמגיע לו?

האם מישהו יעלה על דעתו לבטל במוסדות לימוד "משניות", ולקבוע את הלימוד הזה בזמן שאינו יום ואינו לילה. כלומר, כאשר יגיע דרשן לתלמוד-תורה ולא ימצא נושא אחר לדבר עליו נציע לו: "אז אולי תדברו על משניות?" היעלה על הדעת? אז מדוע מקצוע המידות טובות מוטל ככה בקרן זווית ורק כל הרוצה יבוא ויטלנו?...

למרות ניסיוני הרב, לא הייתי קובע מסמרות בנידון אלמלא שמעתי זאת מפורש יוצא מפי שורה ארוכה של מחנכים דגולים. הם כואבים מאוד את המצב, אך אין להם את הכתפיים הרחבות לקום ולחולל מהפיכה.

* * *

אני נזכר במנהל ששוחחתי איתו על החדרת לימוד מידות טובות כמקצוע שווה בין שווים. הוא דווקא הזדהה עם הרעיון, אך טען שאם זה "לא יִדְבֵּר" אל המלמד אין לכך סיכוי להצלחה. מבחינה טכנית-פדגוגית הוא כנראה צודק, אך אני שואל: איזה מין מלמד זה ש"לא מדבר אליו" להחדיר בילדים את יסוד היסודות? ואולי מתאים יותר להעביר אותו למקצועות החול... הרי לא מספיק שהמלמד "יסכים" ללמד זאת, צריך שהוא יחיה את הנושא, ושהוא בעצמו יהווה עבור התלמידים דוגמא אישית חיה!

הקב"ה שלח אותנו לעולם-הזה כדי לעבוד. הוא לא זקוק ל"חמור נושא ספרים", גם אם הערימה שלו מגיעה עד התקרה. הוא זקוק ליהודים שעבדו על עצמם! שהתגברו! שוויתרו! מהאן הזה אין לו מידי הרבה, ועלינו לעשות הכל כדי שבעלי המידות הטובות ירבו ככל שיותר!

כך גם נזכה לגאולה השלימה במהרה. אמן!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמת
אבי מזורי רבי אברהם בן ר' משה פרץ ז"ל

נלב"ע - ז' מנחם אב תש"ס

ת.נ.צ.ב.ה.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

"ויהי בארבעים שנה" (א, ג)

מלמד שלא הוכיח אלא סמוך למיתה... שלא יהא מוכיחו וחוזר ומוכיחו ושלא יהא חבירו רואהו ומתבייש ממנו... (רש"י)

אמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע רבי אבא אומר חובה. (יבמות סה ע"ב)

ערב אחד, בעת שטייל בעל האהבת ישראל מויז'ניץ, כדרכו בלויית שמשו, הרחיק עד לשכונה שבפאתי העיר. בשכונה זו נצבו בתים הדורי מראה, ומרבית יושביהם היו יהודים, שסרו מעם דרך התורה והמצוות.

מה התפלא השמש לראות את הרבי עוצר ליד ביתו ההדור של מנהל בנק ידוע. קרב הרבי אל דלת הבית, והשמש בעקבותיו, מלא תמהון היה השמש בהכנס אל תוך הבית. 'מה לרבי וליושבי הבית הזה?' התפלא אך לא העז לשאול. בצייטנות פסע בעקבות רבי ישראל.

ואם פליאתו של השמש היתה גדולה - גדולה היתה עוד יותר פליאתו של בעל הבית כפל כפלים, בראותו את הצדיק מפסיע אל תוך ביתו. הוא קם לקראת הרבי וקבל את פניו בכבוד ובדרך ארץ. "שלום עליכם, רבי, ישב נא רבי". ישב הרב, אך מילה לא הוציא מפיו. ישב ושתק רגעים ארוכים, משנתארכה השתיקה, העז בעל הבית ללחוש לעבר השמש: 'לשם מה בא הרבי לביתי?' והשמש השיב בלחישה נבוכה: 'גם אני אינני יודע'...

שוב השתררה דממה. לאחר דקות אחדות קם הרבי ממקומו ומבלי לומר מילה עזב את הבית.

קם בעל הבית ויצא ללוות את הרבי. הלך בעקבות האדמו"ר עד שהגיעו לפתח ביתו, והרב עדין שותק. ואז, כשעמדו על סף ביתו של הרבי, לא יכול מנהל הבנק להבליג ואמר: "ימחל לי הרבי על שאלתי: כששהה הרבי בביתי לא היה זה מן הנימוס לשאול אותו, מדוע זכיתי בבקורו. אבל עכשיו, ברצוני לדעת מהי סיבת הביקור!"

ואז שבר לראשונה הרבי את שתיקתו וכך אמר: "באתי לביתך לקיים מצווה. ובעזרת ה', קיימתי את המצווה".

תשובתו של הרבי הגבירה את פליאתו ומבוכתו של הבנקאי העשיר: "איזו מצווה קיים הרבי כשישב בביתי ושתק?" נפלטה השאלה מפיו.

והרבי הסביר: "חכמינו זכרונם לברכה הורו לנו: 'כשם שמצוה לומר דבר הנשמע - כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, אם אני אשב בביתי וכבודו ישב בביתו - איזו מצווה תהא אז, כשלא אומר לו את הדבר שאינו נשמע?!"

"לפי דברי חכמינו", המשיך הרבי, "עלינו ללכת לביתו של האיש, אשר אינו שומע לנו, ושם לא לומר דבר, ואז מקיימים אנו את המצווה כתקונה. וכך, אמנם, עשיתי. באתי אל ביתך, ולא אמרתי את הדבר שאינו נשמע".

תשובתו של הרבי לא סיפקה את הבנקאי. "ואולי יאמר לי הרבי את הדבר? ואולי כן אשמע לדבר?" "לא", השיב הרבי, "בטוח אני שלא תשמע".

המשיך הבנקאי להפציר ברבי - אך הרבי מסרב, וככל שמפציר האיש ומבקש לשמוע את הדבר שבפי הרבי - כן גדלה והולכת הסתייגותו של הרבי.

לבסוף, לאחר שלא תמו הפצרותיו של האיש, פתח הרבי ואמר: "ברצונך לשמוע את הדבר - ובכן, הסכת ושמע, אלמנה אחת בעירנו, אשה עניה מרודה, חייבת לבנק שבהנהלתך סכום כסף תמורת משכנתא על דירתה, בימים הקרובים מתכוון הבנק להעמיד את בית האשה למכירה פומבית, ואת האלמנה ויתומיה ישליכו החוצה. רציתי לבקש ממך לבטל את החוב של אותה אלמנה, אך לא אמרתי לך את בקשתי, שכן, כשם שמצוה לומר דבר הנשמע - כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע".

שמע הבנקאי את דברי הרבי והגיב בתמיהה, "איך אפשר לעשות דבר כזה, לוותר לאשה על חובה? הרי אין זה חוב פרטי שהיא חבה לי, החוב הוא לבנק כולו - ואני אינני בעל הבנק אלא רק מנהלו. ומדובר כאן בסכום גדול..."

"אם כך", הפסיקו הרבי, "צדקתי באמרי, שלא תשמע לדברי, ומצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע..." והרבי נכנס אל ביתו, בלויית שמשו.

על מפתח הבית נותר הבנקאי העשיר. רגע עמד שם, תפוס בשרעפיו. אחר פנה לשוב לביתו, בדרך הביתה גמלה בלבו ההחלטה...

ואם חפצים אתם לדעת את סופו של המעשה, נספר לכם רק זאת, ביתה של האלמנה לא הועמד למכירה פומבית.

"אלה הדברים אשר דבר משה..." (א, א)

הצדיק רבי יהודה ליב מגור, בעל "שפת אמת", היה אומר: ספר "דברים" הוא בבחינת "תפילין של יד", שכל הפרשיות בהן מרוכזות בבית אחד. לעומת זאת ארבעת הספרים הראשונים בתורה (בראשית, שמות, ויקרא, במדבר) הם בבחינת "תפילין של ראש", בהן ערוכות ארבע הפרשיות בארבעה בתים. ונקרא הספר החמישי בתורה "דברים", כיון שבתחילתו ובסופו מצויים הרבה דברי-תוכחה, שתכליתם לקרב ולקשור ליבותיהם של ישראל אל התורה - בדומה לתפילין של יד, שאנו מקיימים בהן "קשרתם" כנגד הלב.

"הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר"

(א, ה)

"באר את התורה" בשבעים לשון פירשה להם. רש"י.

מצויים אפיקורסים הטוענים שלא ניתנה התורה אלא לקיימה במדבר, מקום שאין בו יישוב בני אדם או בארץ ישראל מקום שם חיים בני ישראל על אדמתם ואיש אינו מפריע אותם, אבל בהיותם שרויים בגלות בין עמים אחרים, בעלי תרבות ולשון משלהם, אין להיבדל מהם ולשמור על התורה ומצוותיה. לפיכך, עוד לפני שנכנסו בני ישראל לארץ ישראל, פירש להם

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

ואוהבו, ממילא "לא חסרת דבר": כלום חסר משהו למי ששרוי בבית המלך?... (תורת אבות)

"אחרי הכתו את סיחן מלך האמרי... ואת עוג מלך הבשן" (א, ד)

שואלים חכמי ישראל: מדוע מציינת התורה את המועד המדויק, שבו השמיע משה את נאומו התוכחה שלו לבני עמו? כלום יש חשיבות לכך, שדברי משה מושמעים לאחר נצחונותיהם על שני המלכים שממזרח לירדן; ולא קודם לכן?

אלא - אומרים חכמי ישראל - מציון פרט זה בפתח הפרשה אנו למדים שני דברים חשובים על הדרך שמנהיג בישראל צריך לילך בה: ראשית, על המנהיג המסור לעמו להקדים מעשים לדברים; כשם שמושה רבנו הקדים להכות את אויבי ישראל, לפני שהתפנה להשמיע לבני עמו דברי תוכחה ומוסר. ושנית, רועה נאמן אינו מייסר את צאן מרעיתו בשעה הסכנה. בראש ובראשונה הוא דואג לבטחון הנפש והרכוש של נתיניו מצד אויבים מבחוץ; ולאחר שחלפה הסכנה לעצם קיומו של העם, נתונה דעתו לתיקון ליקויים ופגמים שבתוך המתנה...

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים"

וידעים לשבטיכם ואשימם בראשיכם" (א, יג)
מה בין חכם לנבון? הדבר יובן על פי מעשה, מעשה באדם אחד, שהיה משרת בבית מסחר ליינות, והיו לו דמי חסכונו בסך חמשים שקלי כסף. הלך וטמן אותם במרתף בין החביות. לאחר זמן ירד ליטלם, ולא מצאם. חשד שאדוניו, בעל הבית, ירד למרתף, גילה באקראי את הכסף ונטלו. הלך וקבל עליו לפני הרב שבאותה העיר. ראה הרב, שניכרים דברי אמת, ושלח לקרוא לבעל הבית. מובן שבעל הבית הכחיש הכל וטען שאינו יודע מאומה. אמר לו הרב, "אכן, גם אני אמרתי שאין להעלות על הדעת שאתה לקחת את הכסף, ובכלל, אין לחשוד ביהודי בגנבה. על כן סבורני, שגוי התגנב אל המרתף והרי כל היין שבו אסור, כי יין נסך הוא. הנני שולח מיד את השמש להכריז בבתי הכנסת שיינך אסור". כאשר שמע בעל הבית על ההפסד הצפוי

משה את התורה בשבעים לשון, להודיע אותם, כי בכל מקום ומקום שיימצאו בין אומות שונות, מחוייבים הם לשמור תורה ומצוות, לפי שהתורה ניתנה לכל הזמנים ולכל המקומות ולא תשתנה לעולם. (כתב סופר)

"באר משה את התורה הזאת" (א, ה)

בשבעים לשון פרשה להם (רש"י) למה היה צורך לפרש את התורה בשבעים לשון? לפי שידע הקב"ה שישאל עתידים להיות פזורים בכל העולם ויתבוללו בתוך האומות, ולכן פירש את התורה בשבעים לשון, שבכל לשון ובתוך כל עם וארץ יהיה ניצוץ של תורה. (חידושי הרי"ם)

"עד הנהר הגדול נהר"

פרת" (א, ז)

כתב רש"י "מפני שזכר עם ארץ ישראל קוראו גדול משל הדיוט אומר עבד מלך מלך..." מסופר שפעם נסע אחד מחסידי הרה"ק מלכוביץ אל רבו, אותו חסיד דר בארץ ישראל ונסע ללכוביץ, וכביכורים לרבו הביא אתו חלה מארץ ישראל. במהלך הנסיעה הארוכה הצטמקה החלה ונתקטנה, וכשהביא את החלה לרבו, הסתפק הרה"ק מלכוביץ על מה לבצוע בברכת המוציא, שכן היה לו חלה אחת גדולה שנאפתה שם וההלכה היא לבצוע על

הגדולה ומאידך החלה מארץ ישראל אמנם קטנה, אבל יש בה חשיבות מיוחדת שהיא מארץ ישראל. עד שהכריע לבצוע על החלה מארץ ישראל עפ"י דברי רש"י אלו בפרשתו, שכתב רש"י שלכן נקרא הנהר הגדול מפני שזכר עם אר"י, רואים מכאן שמה ששייך לארץ ישראל נקרא "גדול", א"כ אף החלה הקטנה היות שמקורה טהור מארץ ישראל ודאי נקראת "גדולה". (ציוני תורה)

"ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר" (ב, ז)

הרי לך סיבה ומסובב, מסובב וסיבה כאחת: אם אתה שמח בחלקך ו"לא חסרת דבר", זוכה אתה להשראת השכינה, "ה' אלוקיך עמך". וגם בחילוף סיבה ומסובב: אם "ה' אלוקיך עמך", חש אתה כי "ה' אלוקיך עמך" והכל מידו, ואתה בטוח בו ודבק בו

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

המהר"ל שלו במקומו, והמתין כמי שעומד וממתין לפיזור העננים בשעת קדוש הלבנה. שלווות רוחו עוררה את התפעלות הנוכחים, ומשב לביתו, נשאל כיצד הצליח לשמור על קר רוחו, ענה המהר"ל לשואליו: ככל המצוות, כן גם את מצות "לא תגורו מפני איש", יש לקיים בכל רמ"ח איברים ושס"ה גידים. ואם כן, ממילא הרי אין סיבה שיחול המגור והפחד, את ה' בלבד יש לירא, ולא מפני בני אדם. (עמוד האש)

לו וראה כי כלתה אליו הרעה, הודה לפני הרב שהוא גנב את המעות. אמר לו הרב "איני מאמין לדבריך", קם האיש, רץ לביתו והביא את הארנק של הפועל, ובו חמשים שקלי הכסף. כך הצליח הרב בביתו הרבה לאלצו להודות בפשעו, לפיכך אמרו חז"ל, "אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות", ולא אמרו "אין לו מה שאזניו שומעות", כי נוסף לטענות שמושמעות באזניו, חייב הוא להשתמש בעיני שכלו, ונוסף לחכמתו, חייב הוא להיות נחן בתבונה. (בן איש חי)

"לא תגורו מפני איש" (א, יז)

מסופר על הגה"ק רבי רפאל הכהן כ"ץ ז"ל ז"ע"א, שהיה אברך צעיר כאשר נתמנה לרב בעיר המבורג. ביום הראשון לשהותו בעיר, באה לפניו אשה תושבת המקום, ואמרה לו שיש לה דין ודברים עם פלוני הגביר שהיה מנכבדי העיר. קרא הרב לשמש ואמר לו, לך אל פלוני הגביר ואמור לו שהוא מוזמן לבוא לדין עם אשה פלונית. השמש שפחד מהגביר יצא בחיל ורעדה ופיק ברכיים, כאשר בא לפתח בית הגביר, התגבר עליו הפחד והחל מתהלך אנה ואנה לפני החצר. שאלו הגביר לפרש מעשיו כאן? החל השמש לגמגם ובקושי רב הוציא מפיו את דבר שליחותו של הרב. ענה לו הגביר, לך אמור לרב שבהזדמנות אחרת אבוא. חזר השליח אל הרב ומסר לו את דברי הגביר. שאל הרב את האשה האם היא מסכימה לדבריו? והיא השיבה אל נא תאחר אותי כי קשה לי מאד להמתין. שלח הרב את השמש שנית וא"ל, לך אמור לגביר שמצווה אני עליו שיבוא עוד היום. כאשר שמע השמש כי הוטל עליו ללכת אל הגביר פעם נוספת, נבהל מאד, אולם בלית ברירה הלך שוב אל הגביר, וכמו בפעם הראשונה נעתקו המלים מפיו, עד ששאלו הגביר מה אמר הרב? אז אמר לו שהאשה אינה מסכימה להמתין ועליו להתייצב עוד היום בבית הרב.

"לא תגורו מפני איש" (א, יז)

פחד וחלחלה בעיר לומז'א, הגנרל הפולני, הרוצח האכזר גאניצק, אשר אימתו היתה מוטלת על הבריות, הודיע שבכוונתו לפקוד למחרת היום את העיר. רבים מחשובי העיר, וביניהם גם רב העיר, המהר"ל דיסקין, נצטוו להמתין לבואו, ולקדם את פניו, "ואבוי למי שמראהו או התנהגותו לא ימצאו חן בעיני, מכל סיבה שהיא" - הוסיף הגנרל לפקודתו. אין לתאר את האימה שאחזה באלו שנצטוו לעמוד מול אותו גנרל, אשר השומע את שמו בלבד היה נתקף בצמרמורת, ואם בכל יום שבשיגרה כך, על אחת כמה וכמה בימים אלו, ימי המרד הפולני. ככל שנעשה המצב המדיני מתוח יותר, כן נעשה גם גאניצק זה מתוח וזועף עוד יותר. כבר משעת בוקר מוקדמת, ניצבו הללו במקום המיועד בחיל וברעדה, ורק אחד לא חת ולא זע למשמע הפקודה. היה זה המהר"ל דיסקין, שבשלווות נפש הוסיף להסתגר בחדרו, ולא פסק מלימודו. רק משנותרו כשלשים דקות לפני השעה היעודה, עטה הגאון עליו את חליפת השבת, ויצא עם שמשו אל חזית בית שער הפלך - המקום שבו נצטוו להמתין. והנה, ככל שהתקרב הזמן הנקוב, גברה אימתם של הנאספים שם, ובייחוד ראשי העדות והכמרים, ובעוד עצמותיהם של הנאספים רועדות מפחד, ושיניהם נוקשות דא לדא, נותר

אלא, אמר רבי עקיבא לעצמו, חייב להיות שגם הטיפה הראשונה פעלה איזושהי פעולה, גם אם קטנה, גם אם לא מורגשת, אבל משהו!!! כל טיפה הוסיפה, **כל טיפה נתנה משלה למשימה הקשה של חירור האבן!!!** אמר לעצמו רבי עקיבא כך, אם הטיפות הרכות מסוגלות לפעול כך, ברור שגם מילה אחת של תורה, גם מצווה אחת, אפילו אם אני חושב שהיא נשכחת ולא חשובה - היא מקרבת אותי אל ה'!!! **לפעמים, אנחנו מחמיאים לילדינו**, נותנים להם מילה טובה ואמפטיה, **אבל לא רואים התקדמות**, לא רואים שהילד 'קנה' את מילות החיבה ולא השתנה... ואנו שואלים את עצמנו, היכן הם ההבטחות על התוצאות של המילים הטובות? **למה אנחנו לא רואים שינוי בהתנהגות של הילד???** אבל, בדיוק כמו טיפות המים, האמון והחיבה מטפטפים פנימה לליבו של הילד, וכל אחת מהם פועלת, כל אחת מהם נחרתת בליבו! אמנם השינוי לא יבוא במילה אחת, אבל היא בוא תבוא בעזרת ה'!!!

(נקודות של אור - ספינקא)

שנעשה המצב המדיני מתוח יותר, כן נעשה גם גאניצק זה מתוח וזועף עוד יותר. כבר משעת בוקר מוקדמת, ניצבו הללו במקום המיועד בחיל וברעדה, ורק אחד לא חת ולא זע למשמע הפקודה. היה זה המהר"ל דיסקין, שבשלווות נפש הוסיף להסתגר בחדרו, ולא פסק מלימודו. רק משנותרו כשלשים דקות לפני השעה היעודה, עטה הגאון עליו את חליפת השבת, ויצא עם שמשו אל חזית בית שער הפלך - המקום שבו נצטוו להמתין. והנה, ככל שהתקרב הזמן הנקוב, גברה אימתם של הנאספים שם, ובייחוד ראשי העדות והכמרים, ובעוד עצמותיהם של הנאספים רועדות מפחד, ושיניהם נוקשות דא לדא, נותר

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

לאחר שעות ספורות, תוך כדי שכדורי המוות שורקים מכל עבר, עברה הרינה במחנה. הלוחמים עמדו מול הר ציון ששמו, עיניהם נשואות אל שריד בית מקדשנו ממנו לא זזה שכינה מעולם. רובם עמדו והתייפחו מול האבנים הדוממות בסערת רגשות. כנסת ישראל האבלה עמדה מול בניה שלא יכלו לגשת למקומה שנים רבות.

אחרי דקות מספר, החל אחד הלוחמים, בן קיבוץ שרחוק לחלוטין מיהדות, לבכות אף הוא. יהודי אחד שהתנוכח עימו רבות בנושאי השקפה בזמן השירות המשותף, השתומם: "מילא אנחנו בוכים. אבל למה אתה בוכה?!" הצעיר הישיר עיניים דומעות וענה (תשובה נכונה גם אלינו לתשעה באב): "אני בוכה דווקא מפני שאינני מסוגל לבכות..." (במחשבה תחילה)

"ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה ואשלח מלאכים אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר" (ב, כד-כו)

הנה יש לתמוה דמשה כאשר שלח דברי שלום אל סיחון לכאורה עשה נגד ציווי הקב"ה, דהקב"ה ציווהו להתגרות בו במלחמה והאיך שלח אליו דברי שלום.

אפשר לומר על פי מה שכתוב (תהלים קכ, ז) אני שלום וכי אדבר המה למלחמה, כלומר שטבע הנכרי הוא, שכאשר מדברים עימו שלום סובר שפוחדים הימנו ולכן מתחיל במלחמה. וכמו כן משה כאשר רצה לגרות את סיחון שלח אליו דברי שלום כדי שיצא למלחמה נגדו. ובזה קיים מה שציווהו השי"ת והתגר בו מלחמה. (כרם חמד)

"השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח" (ד, ט)

אזהרה מיוחדת הזהירנו הקב"ה מפני שכחת מעמד הר סיני, הברקים, הקולות והדברים שנאמרו שם, והורה לנו שהדברים צריכים להיות חקוקים היטב על לוח לבנו.

כל אחד ואחד חייב לעשות את מרב המאמצים לשם כך, אולם מידת הצלחתו שלא לשכוח, תלויה כבר בידי שמים, בכישורים בהם ניחן מאת הבורא יתברך.

מושג כלשהו ב"לא תשכח" של גאוני הדורות, נוכל לקבל מן הספור הבא, המובא בספר "שמוש חכמים": באחד הימים פגש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את הרוגצ'ובר זצ"ל. שאל אותו הרוגצ'ובר: "מה כבודו עושה?" "לומד עם ילדים", ענה לו רבי אלחנן. "היכן?" "בישיבת ברנוביץ". "ומה חדשתם?" בתשובה נענה רבי אלחנן ואמר לו חדוש מסוים שחידש. "בארבעים שנה לא חדשתם כלום?", התפלא הרוגצ'ובר. נסה רבי אלחנן להבין את כוונתו, עד שנזכר, כי, אכן, כארבעים שנה (!) קודם לכן פגש בו ואמר לו בדיוק את אותו חידוש... (לאור הנר)

נתמלא הגביר חימה על הרב ואמר לשמש בחוצפה לך אמור לרב כי אני הוא הגביר של המבורג והוא עודנו אורח פה, עדיין אין הוא מכיר את אנשי המקום, אם אני אומר שכאשר יהיה לי פנאי אבוא, הרי בודאי אקיים דברי.

הלך השמש אל הרב ומסר לו את כל דברי הגביר, מיד קם הרב ואמר אל השמש, לך מיד ואמור לו שאם אני אומר שיבוא היום הוא מוכרח לציית ולבוא דוקא היום, ואם לא, יש לי אמצעי ושמו חרם ואני יוכל לשגר אותו אליו באמצעותך, עם כל הפחד מהגביר אזר השמש חלציו והלך לגביר בפעם השלישית, בקושי רב הצליח הגביר להוציא מפי השמש את כל דברי הרב.

מיד כשגמר את דבריו הסתלק מבית הגביר כשכולו מזועזע ונרגש. כעבור שעה קלה התייצב הגביר בבית הרב כשהוא מושיט את ידו לעבר הרב ומכריז בקול גדול, "מזל טוב מזל טוב". כבוד הרב באמת ראוי להיות רב בעירנו, עכשיו אפשר לגלות את האמת, שאין אני הנתבע ואין האשה הזאת תובעת, כל הענין היה בבחינת נסיון, בלב פרנסי העיר קינן חשש גדול, שמא הרב מחמת גילו הצעיר לא יוכל לקיים כהלכה את הדין של "לא תגורו מפני איש", כיון שיש במקומנו גבירים גדולים ותקיפים, לכן אמרנו לנסות את כבוד תורתו ע"י הזמנת דין תורה עכשיו, כשראינו שהרב אינו נרתע מכל קושי ואי נעממות, וקיים את צו התורה ללא כל פגם, ראוי הוא להיות רבנו.

"וייטב בעיני הדבר" (א, כג)

אם טוב היה הדבר גם בעיני משה לשלוח מרגלים, מדוע איפוא הוא נחשב לבני ישראל לחטא?

אלא, משה רבנו הטיף להם מוסר: הגעו עצמכם עד היכן חטאכם הגיעו, שכבר גרמתם לידי כך שהדבר ייטב גם בעיני... פגמכם היה כה רציני עד שנגע אפילו אלי, שכן פגמים של ישראל נוגע אל מנהיגיהם. (שפת אמת)

"התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם" (א, לז)

לדברי רבי שלמה אפרים מלונצ'יק, בעל "כלי יקר", רומז כאן משה לבני ישראל, שהגזרה שנגזרה עליו שלא להיכנס לארץ קשורה קשר הדוק לחטא המרגלים. שעל-ידי חטא זה נתעכבו ישראל במדבר ארבעים שנה, ובתוך תקופה זו הגיע זמנה של מרים למות, ועל-ידי זה נסתלקה הבאר במיתתה וחסרו להם מים. ונתגלגל עניין מי מריבה (במדבר כ, א-ג). ואילו לא חטאו המרגלים, היו בני ישראל נכנסים מיד לארץ, ולא היה משה בא לכלל עונש זה.

"ותשובו ותבכו לפני השם" (א, מה)

בסיומה של מלחמת ששת הימים, הצליחו הלוחמים היהודים להבקיע דרך בין שורות האויב, סייעתא דשמיא דחפה אותם בצורה מסחררת שלא ידעו להסביר את פשרה בדרך הטבע לכיוון העיר העתיקה. בדרכם הדפו המעטים את הלגיונרים

הירדנים המרובים והמאומנים והמצוידים בנשק.

{ אז נדברו }

פרשת דברים תש"פ | עלון מספר: 474 | לסדר: "יוסף ד' עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

חודש מנחם אבא!!! אגוטע חודש, אבא...

בהפטרה של שבוע שעבר קראנו על החמור הפראי של המדבר... שהוא מופרע... וכשהוא בורח מאוד קשה לתפוס אותו... כי יש לו נשימה ארוכה... והוא יכול לרוץ המון זמן בלי להפסיק (בניגוד לאדם שכשהוא רץ הנשימה שלו קצרה והוא מוכרח לעשות הפוגה) אבל!!! אף אחד מהציידיים לא מתאמץ לרדוף אחריו ולצוד אותו... אתה יודע למה? כי יש חודש אחד בשנה שהחמור הזה פשוט נרדם!! וישן לו!! כך שחבל להשקיע מאמץ... במקום לרדוף אחריו עכשיו... בא נחכה בסבלנות לאותו חודש... ואז החמור הזה ישן לו שינת ישרים ואז נתפוס אותו בלי קושי. **פרא לימוד מברר באותו נפשה שאפה רוח תאנתה מי ישיבנה, כל מבקשה לא יינפו בזרשה ימצאנה**

הנמשל הוא כמובן לעם ישראל שהם חוטאים כמו החמור בר הזה... בורחים מהקב"ה ודוהרים מהר מהר... אבל אין צורך לרדוף אחריהם... יש חודש אחד בשנה שהוא מוכן להם לפורענות!!!! חודש אב!!! בחודש הזה ישראל פתאום נחלשים מהמרוץ... ואז הקב"ה תופס אותם ומעניש אותם על מעשיהם... זה הפירוש הפשוט של הפסוק... הפירוש הפשוט של המשל מהחמור הנ"ל...

אבל!!! אני... בתור אחד שלא דלגתי על גיל הטיפש עשרה... ועשיתי את כל הטעויות האפשריות בגיל הזה... אני מזהה כאן בפסוק הזה רובד יותר עמוק... כי כשהייתי פרא לימוד מדבר... פתאום נהייתי מבין יותר מכולם והתחלתי לדהור מהר קדימה... מידי פעם הצצתי אחורה והסתכלתי על אבא שלי בחצי בוז... אה... אני כבר הגעתי רחוק... ואתה עדיין מדשדש שם מאחורה... אני מבין יותר... יודע יותר... חכם יותר... וקדימה... דוהרים... כשאני מותיר את כולם מאחור... ואז הוורים שלי כמובן נבהלו והלכו להתייעץ: מה עושים איתו? איך תופסים אותו? הוא דוהר קדימה... כולו זחוח ובטוח שהוא כבר אווז אי שם קדימה... ואותנו הוא השאיר מאחור... איך מאפסים אותו? איך מחזירים אותו לאיפוס???

ואז יהודי אחד חכם הרגיע את הוורים שלי ואמר להם: אל תדאגו... אל תרוצו אחריו... עכשיו אתם לא תצליחו לתפוס אותו... עכשיו הוא באמת זחוח ודוהר למרחקים... כעת אין טעם לתפוס אותו!!! זה רק זיקק!!! תחכו בסבלנות... עוד יבא היום... עוד יבא החודש הזה שהוא פתאום ינחת מההיי... פתאום יגיע משבר... ואז החכם מכל אדם יגלה שהוא חסר כל... ואז הוא פתאום יגלה שאבא המיושן הזה... זה שעד עכשיו הבנתי יותר ממנו... הוא... רק הוא יכול להושיע אותי... ואז הוא יחזור אליכם על ארבע עם אף למטה!! חבל... אל תבזבוז אנרגיות לרדוף אחריו... בחדשה ימצאנה!!! יגיע החודש הזה שקוראים לו מנחם אבא!!! יגיע השלב שהוא יבין שרק אבא יכול לעזור לו... והוא יגיע מעצמו... **זה הצליל שאני שומע בפסוק הזה...**

חודש אב במילים אחרות זה חודש של אבא!!! יש חודש כזה!!! יש שלב כזה שכל אחד שהתרחק מאבא... פתאום מבין שהוא לא מסתדר לבד... ואז הוא חוזר **מעצמו לאבא!!!**

לא כל חודש נקרא חודש אב!!! יכול להיות שמחודש תשרי ועד תמוז לא היה אב... לא היה אבא... עזוב אותי... אני מבין יותר מאבא... אני מסתדר בלי אבא... כל טוב אבא... אני יוצא לדרך בדהרה... אבל אל דאגה אבא!!! אתה לא צריך לצאת במרדף אחריו... הוא עוד יגיע מעצמו... גם אם אתה מחכה לו כבר מחודש חשוון והוא לא הגיע... אל דאגה... עוד יבא השלב שקוראים לו: אב!!! איך סבתא שלי היתה מאיימת עלינו: אתה עוד תבכה איהפ שאף אחד לא רואה... ואז אתה תחזור אלי מעצמך!!! וזה הכח של חודש מנחם אב...

זו הסגולה של חודש אב!!! בחדשה ימצאנה!!! חודש אב הוא מצד אחד חודש מר... בחודש הזה נחבר בית המקדש... בחודש הזה נלכד אותו פרא לימוד מדבר... אבל לאיפה הוא נלכד?? היישר לתוך ידיו הרחומות של מנחם אבא!!! אבא שבשמים מחכה לבנו יקריו... אבל עזוב... אני מסתדר לבד רבש"ע... אני יודע להיות בפאניקה לבד... אני אהפוך את העולם ואני אנהל את המאבק בקורונה לבד... אעשה סגר... ואני בסוף אסתדר לבד... תודה אבא... תודה על הרצון הטוב שאתה רוצה לעזור לי... אבל אני מבין יותר... ואז מגיע חודש אב ואז אט אט הפרא לימוד מדבר מאבד את הבטחון העצמי שלו... הוא פתאום מגלה שהוא חסר ישע והוא לא מצליח להושיע את עצמו... והתגלית הזו היא לא קלה... הדהרה הזחוחה שלו פתאום נחלשת והוא מרגיש חוסר אונים... ואז הוא נלכד!!!! אבל בידיים של מי הוא נלכד?? בידיים של מנחם אבא!!!! אבא שבשמים רוכן עליו ואומר לו: יענקלה שלי... לא קרה כלום... אני פה... תמיד יכול לעזור לך...

אתה לא צריך להיות כזה גיבור... אתה בעצמך לא צריך לנצח את הקורונה... מי ביקש ממך לדהור כ"כ רחוק... מספיק שאבא חזק!!! אני מספיק חזק בשביל לשמור עליך גם אם אתה לא חזק... זה חודש מנחם אב!!! חודש מנחם אב הוא חודש שמתחיל במשבר!!! חשבתי שאני חזק... ומתברר שלא... חשבתי שאני יכול לדהור לבד קדימה... ופתאום הכוחות נחלשו... והנה... עוד שניה תופסים אותו... אבל מי?? מי תפס אותו?? אבאלע שבשמים...

דווקא כשמגיעים רעני החולשה... דווקא כשמרגישים חלשים מתמיד... זו הזדמנות להחליף דיסק!!! להעביר את המושכות לאבא שבשמים ולהגיד לו: אבא... ניסיתי... חשבתי שאני יכול לבד... מתברר שלא... קח את המושכות... תוביל אותי... באותו רגע אותו חודש מר ונמר הופך להיות החודש המוכן ביותר בשנה... מפרא לימוד מדבר חסר אחריות שחש מעצמו וחושב שהוא כל יכול...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

מהי הקריצה והחיוך שאנחנו מקבלים משמים בשבת "חזון...?"

שבת הקרובה נקראת שבת **חזון** חזון ישעיהו בן אמוץ... **לכאורה זה קצת תמוה**: הרי שלוש שבועות האלו נקראים "ג' דפורענותא!!! וּבְדַרְךָ כָּל־נְבוֹאוֹת הַפּוֹרְעָנוֹת שִׂיכִים לִירְמִיָּהוּ וְאִילּוּ הַנְּבוֹאוֹת שֶׁל הַנַּחְמָה שִׂיכִים לִישְׁעִיָּהוּ... וְאִילּוּ דוּקָא שֶׁבֶת חֲזוֹן שֶׁהִיא אֲמוּרָה לְהִיֹּת שִׂיא הַפּוֹרְעָנוֹת!! שֶׁבֶת שֶׁלִּפְנֵי תִּשְׁעָה בָּא... דוּקָא הַפְּטָרָה הַזֹּאת הִיא חֲזוֹן ישעיהו ולא ירמיהו? למה זה ככה?? **אז למי שזה מעניין אותו... קצת מושגים בבניא ישעיהו:**

כידוע: ספר ישעיהו מתחלק לשני חלקים ברורים!!! מפרק א' עד מ', ומפרק מ' עד ס"ו...

מה ההבדל בין שני חלקי הספר??? אז ככה: הנביא ישעיהו הוא הנביא שמתנבא על אחרית הימים!!! כן... מה שנקרא "**חזון**" ישעיהו... (כי עוד **חזון** למועד... בסוף בסוף)

עכשיו ככה: נבואה על אחרית הימים יש בה בעיה!!! כי על פי תורה נביא שמתנבא הוא נמצא בעמדת מבחן!!! אם הנבואה שלו מתקיימת סימן שהוא נביא אמת... ואם הנבואה שלו לא מתקיימת אז מתברר שהוא נביא שקר והוא חייב מיתה... ממילא בדרך כלל נביא לא יכול לעמוד ולהתנבאות על משהו שיקרה אי שם באחרית הימים רק בעוד אלפי שנה... אין כזה דבר!!! כי... כי נביא שבביל לאמת את הנבואה שלו... קודם הוא צריך לעמוד מול **מבחן תוצאה!!!** קודם שיתנבא נבואה שתקיים בפועל... ואח"כ נוכל להתחיל להאמין לו למה שיקרה אח"כ... וזה בדיוק מה שקרה עם ישעיהו הנביא!!!

ישעיהו הנביא הוא הנביא הנחמתי!!! הוא הנביא שהקב"ה הועיד אותו להיות החזון למועד!! מה שיהיה אי שם באחרית הימים!!! דא עקא: שכל זמן שאין לנו קבלות ממנו... עדיין לא התאמתה הנבואה שלו... הוא עדיין נמצא במבחן ואנחנו לא יכולים להאמין לו...

בשביל זה!!! ישעיהו נמצא בתקופה מאוד מסוימת!!! ומפרק א' עד פרק ל"ז ישעיהו מתנבא על מפלת סנחריב... ובמשך שנים רבות הוא מתנבא ומתנבא על המפלה שתהיה לסנחריב בשערי ירושלים... ותכל'ס בשטח זה ממש לא נראה בכיוון... סנחריב דווקא מנצח בכל חזית והנה הוא גם כובש את עשרת השבטים ומגלה אותם... והנה עכשיו הוא גם מתקרב לירושלים... וישעיהו ממשיך להתנבאות סנחריב יפול בשערי ירושלים!!! וזה לא פשוט... לא קל להאמין לנבואותיו של ישעיהו... בפרט שבדיוק עכשיו חזקיהו נהיה חולה... והוא כלכל לא מנסה להילחם בסנחריב... ויש כל מיני קבוצות שמטילים ספק בנבואת ישעיהו... יש את שבנא וסיעתו... יש את שרי יהודה שמנסים להיעזר במצרים... ו... ואז מגיע ליל התקדש חג וכל צבא סנחריב מתים פגרים בשערי ירושלים... וכל דבריו של ישעיהו הנביא מתקיימים אחד לאחד... והנבואה שלו מתאמת לעיני כל ישראל!!! אחד לאחד!!!

זה מה שקורה בחלק הראשון של נביא ישעיהו... מפרק א' עד פרק מ'.

בסיידר?? כעת ראיתם שישעיהו הוא נביא ה' שכל דבריו אמת וצדק...?? כעת התאמת אצלכם שעל ישעיהו נאמרה הברכה "אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת"?? כן... התאמת אצלכם?? בטוח בטוח??

אווה... אם ככה... כעת אפשר לגשת לחלק העיקרי!!! ואז מגיע פרק מ'... כעת מתחיל שבת נחמו!!! נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים... ומכאן ואילך ישעיהו הנביא מתחיל לראשונה בחזון ישעיהו!!! בעוד חזון למועד... בחזון הרחוק שיהיה אי שם באחרית הימים... זה כבר דבר שלא הולך לקרות בזמן הקרוב... מה שנקרא: "המאמין לא יחיש"!!!

אבל כעת כבר כולם מאמינים לנבואתו של חזקיהו... כי כולם עומדים נפעמים מול מבחן התוצאה של מפלת סנחריב שהגיע בתור מקדמה ואימות לקראת נבואת אחרית הימים... **זה הפשט: חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים...** חזון ישעיהו הכוונה היא לאי שם... בפרק מ'... כשישעיהו יתחיל ב"נחמו נחמו עמי" אבל רגע... בשביל שיאמינו למה שישעיהו הנביא יגיד בפרק מ'... בשביל זה צריך כעת מקדמה!!! וכעת ישעיהו מתחיל להוכיח את ישראל בימי עוזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה... אחרי שהנבואה של ישעיהו תתאמת במשך הארבעים פרקים הראשונים... אז נוכל לגשת לחזון!!! לחזון הסופי!!! מה יהיה באחרית הימים...

בקיצור: שבת חזון!!! יותר ממה שהיא שבת דפורענותא שלפני תשעה באב!!! יותר מזה היא שבת שלפני שבעה דנחמתא... שבת חזון קורצת לשבעה דנחמתא ואומרת לנו... תאמינו לנבואת אחרית הימים שלי מ"נחמו" ואילך... כי את כל הנבואות שלפני זה גם אני אמרתי... והם התקיימו אחת לאחת... אם ככה... אז גם כל הנבואות של הנחמה והגאולה של אחרית הימים תתקיימנה אחת לאחת... אז נכון: בשבת הקרובה ישעיהו הנביא יאמר לנו מילים קשות מאוד: "כל ראש לחלי וכל לבב דוי... מכף רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה ומכה טריה..." וקשה לנו לשמוע את הפורענות הקשה הזו...

אבל!!! אם אנחנו יודעים שהנבואות הקשות האלו כבר התקיימו ובגדול... אז דווקא הנבואה הקשה הזו של חזון... היא בעצמה ממלאה אותנו בתקווה... שאותו ישעיהו שאימת את נבואתו בשבת חזון... הוא הוא זה שייאמת את נבואותיו הרבות באחרית הימים... שבת חזון היא שבת קשה!!! הפטרה כולה פורענות ותוכחה... אבל בהפטרה הזו יש "קריצה קטנה..." נכון... בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי..." כן... זה בהחלט פורענות... אבל נא לשים לב למילה הראשונה בהפטרה: **חזון** ישעיהו!!!

נא לא לשכוח שבסופו של דבר ישעיהו הוא נביא החזון!!! הוא הוא נביא הנחמות של עוד חזון למועד... וכל האימות של נבואתו מגיע מהפטרות האלו... אנחנו עוד נפגש עם ישעיהו בשבעה דנחמתא... אותו דבר בירמיהו הנביא... ירמיהו הוא נביא הפורענות... מי שרואה על ירמיהו בחלום זה סימן לפורענות... אבל אדרבה!!! דווקא בגלל שירמיהו אימת את נבואתו בפורענות... אזי כעת כולנו מאמינים לכל נבואות הנחמה שנאמרות ע"י ירמיהו שסוחטות מאיתנו המון דמעות של נחמה... כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועינייך מדמעה כי יש שחר לפעולתך ושובו בנים לגבולם... מי אמר את זה?? אותו ירמיהו הנביא שכל נבואות הפורענות שלו התאמתו אחת לאחת!!! אם ככה... אנו מאמינים באמונה שלימה שגם כל נבואות הנחמה שלו מוכרחים להתקיים אחת לאחת (נבואות הפורענות כידוע לא חייבות להתקיים אבל מידה טובה מוכרחת שתבא...) בימים ההם ובעת ההיא אצמיח לדוד צמח צדקה... בימים ההם תיוושע יהודה וירושלים תשכון לבטח... כי אשיב את שבותם וריחמתי... ושוב: מי?? מי אמר את הנבואה הזו?? ירמיהו!!! שכל נבואותיו כבר התקיימו אחת לאחת!

ר' עקיבא בשבת חזון מסתמא עמק ושחק... (כמובא בסוף מסכת מכות עיי"ש)

נשארה כמות מוגבלת של חוברת "שובי לירושלים" שיצאה בתקופת בין המיצרים לפני כשנתים.

ניתן להשיג במוקדים כדלהלן: בני ברק (בכל המוקדים), ביתר עילית, אשדוד, אופקים, וירושלים ברחוב נחמיה 10, רמת א' מודיעין עילית, אלעד.

בסייעתא דשמיא יצא לאור מהדורה נוספת של הספר "וימאן" העוסק בניסיונות בני דורנו,

כמו"כ את הספר "ואהבת"

ניתן לרכוש במוקדי המכירה:

אופקים: שמירא: 0534112035

אחיסמך - שרגל: 0527171721

אלעד - 039073067

אשדוד - 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

חדנה - רמה ג' משפ' רוזן - 0527159923

ביתר עילית גבעה ב' (רמי לוי) 0548450998

חדנה - גבעה א' מש' דיודי - 0534188317

חדנה - טלזסטון - 0527616512

חדנה - יד בנימין (החשובות ליד) - 0527330274

חדנה - רחובות: 0548423047

נתיבות: 0548473542

בני ברק:

קבוץ גליות 9 - 0556728458

חזו"א 34 (מינת דסלר משפחת דרייפוס) 0527117271

רבי עקיבא - אזור הרב קוק - 0527603814

משפחת ביום רחוב השלושה 11.

קרית הרצוג: הרב גניחובסקי 20 - 0527616750

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית ונן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמות א' - 0527189947

רמות ד' - רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 29 0527682281

גבעת שאול: בן עזיאל - 0548491554

הר נוף - 0533148861

נווה יעקב - 0527119675

מודיעין עילית: מרומי שדה 3 - 052-7174781

חפץ חיים 14 - 089742750

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

חדנה - 0527137444 (החפצה הניידת ק. ספר, ברכפלד)

גרין פארק - 0527644795

צפון:

חיפה: זבולון 9 או ישיבת תפארת ישראל

נווה שאנן: רבינסקי רחוב טרומפלדור.

רכסים: הורדים 44 קריעלר לתאם - 0548415410

חדנה - חדרה - קדושי: 0583238157

כרמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה - 0548441354

עפולה - 0527686876

צפת - מאור חיים צה"ל 6/65 משפ' סימן טוב

עיר העתיקה: 0533127052

חדנה - חצור - הקריה החסידיה, יותנן בן עזיאל 5/3

0533104790 - 0583244899

להשיג את הספרים בחו"ל-

052-7683095 (או שאלו אותנו במייל היכן ניתן להשיג)

יתומים היינו ואין אב...

השיבנו ה' אליך...

קיץ... חם... העצבים רפויים... ויענקי חוזר מהחיידר לאחר יום ארוך ומתיש... הוא מגיע עצבני... מוריד את הילקוט שלו באמצע הסלון... אמא אומרת: תשים את הילקוט במקום... ויענקי אומר **לא רוצה!!!** יענקי... בא לאכול ארוחת צהרים... **לא... לא רוצה!!!** יענקי... תוריד מהשלחן... **לא!! דווקא לא רוצה...** יענקי... תלך להתקלח... **לא!! דווקא לא עכשיו...** כן... ככה זה בזמן האחרון... יענקי נהיה בלתי נסבל... כל דבר שאמא מבקשת יענקי דווקא לא רוצה... דווקא לעצבן... להכעיס... דווקא לא...

יום אחד אבא ואמא כעסו עליו והחליטו... די... נמאס לנו לשמוע ממך כל הזמן לא רוצה... לא רוצה... אנחנו כעת נוסעים לצימר שבוע ימים בצפון אבל אתה- יענקי תשאר פה לבד... אתה בלאו הכי הרי לא רוצה ולא רוצה... יש לך פה אוכל וכל מה שצריך... ואנחנו יוצאים... אבא ואמא יצאו ויענקי נשאר לבד בבית... עצוב... בודד... ו... וכמובן לא!!!! והנה הוא חזר מהחיידר... הגיע לבית השומם ו... והוא **שוב לא** אכל ארוחת צהרים... והוא **שוב לא** החזיר את הילקוט **שוב לא** סידר את החדר **שוב לא הלך** להתקלח... את כל מה שהוא **לא** עשה לפני שבוע הוא **לא** עשה גם עכשיו!!!! אבל כעת זה הגיע כבר ממקום קצת אחר!!! רוצה!!! אל תגידו לי מה לעשות... אבל עכשיו שאבא ואמא לא בבית... אין לו למי להגיד לא רוצה... כעת הוא סתם נעבאן... סתם עצוב ובודד... הוא לא אוכל כי אין לו כזה תאבון... והוא לא מחזיר את הילקוט למקום כי מה העניין שהבית יהיה מסודר... בשביל מה... הוא לא התקלח- לא בגלל שהוא לא רוצה... אלא בגלל שלא היה מי שיזכיר לו להתקלח...

ואני כעת עומד ושואל: איזה יענקי יותר גרוע?? האם יענקי של שבוע שעבר או יענקי של השבוע הזה? הרי אם תשים לב גם בשבוע הזה... וגם בשבוע שעבר... בשניהם יענקי **לא** אכל ארוחת צהרים **ולא** החזיר את הילקוט **ולא** התקלח... אבל בכל זאת מתי זה היה יותר גרוע?? האם בשבוע שעבר או בשבוע הזה?? **זו שאלה די מסובכת:**

אם אתה שואל אותי: לפי הספר... **לפי כללי ההתנהגות...** ברור שבשבוע שעבר יענקי התנהג הרבה יותר גרוע!! כי בשבוע שעבר זה הגיע ממקום של חוצפה!!! **לא רוצה** לאכול!!! **לא רוצה** להתקלח... אל תגידו לי מה לעשות... זו חוצפה!!! זו התנהגות לא יפה! אבל כעת בשבוע השני?? כעת זה כבר לא מגיע ממקום של חוצפה... אלא הוא סתם ילד אבוד עצוב וכבוי... סתם אין לו תאבון ואין לו חשק לכלום... הוא סתם ילד מוזנח שלא מתקלח... אתה מבין לבד שמבחינה התנהגותית זה הרבה פחות חמור... פחות גרוע... **אבל כל זה רק מהזווית ההתנהגותית...**

אבל מצד אבא ואמא שיושבים כעת אי שם רחוק והלב שלהם הומה על יענקי... הם כל הזמן דואגים לו וחושבים עליו: מה קורה עם יענקי שלנו... האם הוא אוכל ארוחת צהרים? האם הוא מסתדר? אמא משתדלת להתאפק ולא להתקשר... ואז מאוחר

בלילה יענקי התקשר ואמא שומעת אצלו נימה של עצבות ובדידות... ואז אמא מתחילה טיפה לגשש... יענקי שלי... אכלת משהו בצהרים?? ויענקי עונה ככה בשקט: אוי לא... שכחתי לאכול... והתקלחת? לא... למה לא התקלחת?? ויענקי עונה בשפה רפה: כי... כי אף אחד לא אמר לי... ואיך הבית נראה??? מפוזר... למה?? כי... כי... כי לא יודע... כי... למה לסדר... לאבא ואמא נקוו דמעות בעיניים ושניהם החליטו יחד: אנחנו חוזרים הרגע הבייתה!!!!!!

אמא אומרת: אני מעדיפה יותר לשמוע את הקול המרגיז... המעצבן והמתמרד והמתגרה של יענקי כשהוא רוצה לעצבן אותי ולסחוט ממני תשומת לב שלילית... **אני מעדיפה את זה** מאשר לשמוע את הקול העצוב והכבוי שלו... קול אבוד של ילד מוזנח שאין מי שיגיד לו לאכול ולהתקלח... ואין לו אפילו את מי לעצבן ולהגיד לא רוצה... בקיצור: מבחינת ההתנהגות של יענקי יש כעת שיפור... הוא כעת לא מעצבן... לא מרגיז... אבל בשביל אבא ואמא זה דווקא הפוך!! יש פה נסיגה... יש לנו בן שבשבוע הזה מרגיש אבוד ומוזנח ובודד. **רק זה לא... רק זה לא!**

עד כאן הבנת?? אז זהו!! **שזה בדיוק המפה שלנו!!**

זו נקודת ההבדל בין המצב שלנו כיום לזמן שביהמ"ק היה קיים:

אם תשים לב בזמן שביט ראשון היה קיים... (אני מדגיש בית ראשון) עיקר התביעה על עם ישראל הייתה למה אתם **מכעיסים** את הקב"ה!!! למה אתם מגיעים לבית המקדש בשביל **להכעיס** אותי... אם באתם **להכעיס** תלכו מפה... לעומת זאת: היום... תראה לי יהודי אחד שמחפש **להכעיס** את הקב"ה... אני לא מכיר כזה בן אדם... אני מכיר קצת חילונים שרוצים אולי להרגיז את החרדים... אבל להרגיז את הרבש"ע?? לא ידוע לי... **ולמה לא?? מה ההבדל??** למה פעם ליהודי היה יצה"ר להכעיס את הקב"ה והיום לא?? כי פעם יענקי היה מגיע לבית המקדש ופוגש את הרבש"ע!!! רואה אותו בעיניים... אה... הקב"ה פה... אז קדימה... מתחילים להרגיז... בדיוק כמו יענקי שמגיע הבייתה מהחיידר... ולפעמים הוא מגיע עם מצב רוח טוב... והוא חמוד והוא מתנהג יפה ומדבר בנימוס... ולפעמים הוא מגיע עם מצב רוח קרבי... והוא כעת בקטע לעצבן ורק לעצבן... אז אותו יענקי היה מגיע לבית המקדש... וכשהוא היה במיטבו הוא היה חמוד מאוד... "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב..." וכשהוא לא במיטבו הוא מגיע הבייתה ופשוט מתחיל לעצבן... דווקא לעצבן... דווקא לא... לא רוצה... אבא שבשמים רוצה... אני דווקא רוצה אחרת... דווקא להכעיס... זה יהודי שהיה חי בבית ראשון!!!!

אבל היום?? היום מצד אחד יש שיפור מדהים! אין יהודי אחד בכל הגלובוס שמחפש להרגיז את הרבש"ע... אני לא מכיר כזה יהודי... **אבל אתה יודע למה??** כי ליידער ליידער... **יתומים היינו ואין אב...** אבא והשכינה הקדושה עזבו את הבית ואנחנו נשארו לבד... **אין לנו את מי לעצבן!!!** בינינו... למה בדורות האחרונים אי אפשר למצא יהודי שרוצה להרגיז את הרבש"ע?? כי אנחנו כ"כ רחוקים... שאנחנו בכלל לא מרגישים שהקב"ה פה איתנו... סו"ס בשביל לרצות להרגיז את הרבש"ע... צריך לאחוז במדרגה די גבוהה ש... שאני מרגיש באופן מוחשי שהקב"ה פה לידי עד כדי כך

שאפשר להרגיז אותו!!! וזו מדרגה כ"כ גבוהה שמי שכבר עמל והתייגע להגיע אליה הוא כבר צדיק אמיתי שרוצה רק לעשות נחת רוח לה'... בקיצור: יענקי של היום הוא כבר לא ילד חוצפן!!! כי הוא יתום... הוא לבד... הוא בכלל לא מעלה על דעתו שהנה אבא שבשמים ניצב עליו מביט עליו וחושב רק עליו... יענקי של היום הוא ילד יתום ואבוד וממילא הוא גם נימוסי... הוא לא יודע שיש לו את מי להרגיז... **ומפחד לומר!!!!** אבל אבא שבשמים יושב ובוכה ואומר: אני מתגעגע ליענקי החוצפן!!!! נכון... הוא היה חוצפן... אבל סוף סוף החוצפה שלו הגיע ממקום של תקשורת... ממקום של תשומת לב שלילית... הוא מרגיש אותי כ"כ קרוב... שהוא מרגיש היימיש להרגיז אותי... פעם יענקי לא היה מתקלח כי אני לא רוצה!! דווקא לא רוצה... להרגיז... אבל היום יענקי לא מתקלח כי הוא סתם ילד יתום ומוזנח ועצוב...

מפחד לומר את זה!!!! אבל זה מדרש מפורש באיכה רבה:

זכור תזכור: תני רבי חיאי: משל למלך שיצא למלחמה והיו בניו עמו והיו מקניטין אותו, למחר יצא המלך לבדו ולא היו בניו עמו, אמר המלך הלוואי היו בני עמי ואפילו מקניטים אותי, כך הקדוש ברוך הוא, בשעה שהיו ישראל יוצאים למלחמה היה הקב"ה יוצא עמם, כיון שהכעיקוהו לא יצא עמם, וכיון שלא היו ישראל בארץ, אמר: הלוואי היו ישראל עמי ואפילו היו מכעיקים אותי"

המדרש הזה מרטיט כל לב!! אין אבא שלא רוצה שהילדים שלו יהיו ילדים מנומסים וממושמים... אבל עדיין!! סו"ס ילד יתום הוא הכי ממושמע... ואף אבא לא מזמין ילד שירגיש יתום כלפיו...

בסופו של דבר ילד שרוצה לעצבן את אבא... כמה שזו התנהגות לא יפה... אבל טמון פה סוג של קשר!!! סוג של תשומת לב אמנם שלילית... אבל קשר... אבא מעדיף שיענקי יעצבן אותו ויסחוט ממנו תשומת לב שלילית... מאשר שיענקי יהיה זרוק ואבוד ולא יהיה לו גם את זה...

אבל תכל'ס!! כאן צריך להסתייג!!! בסופו של דבר בית המקדש נחרב... והוא נחרב רק בגלל שיענקי הרגיז... רק בגלל שיענקי סחט תשומת לב שלילית... ומאז שביהמ"ק נחרב יענקי באמת מתנהג הרבה פחות גרוע!!! יענקי כבר לא מדבר לא יפה לאבא... כי נעבאן נעבאן... יתומים היינו ואין אב... יענקי לא מתחצף כי אין לו למי... הוא לא מרגיש שאבא קרוב אליו... **אז ההתנהגות של יענקי אמנם יותר טובה!!!!**

אבל אבא שבשמים והשכינה הקדושה בוכים... אבא שבשמים שילם על זה מחיר יקר... כי כאמור אבא מצידו מעדיף יענקי חוצפן מאשר יענקי עצוב... אבל אבא שבשמים מוכן לשלם את המחיר בשביל לחנך את יענקי העיניים כעת נשואות ליענקי שיתקשר לאבא ויגיד: אבא. תחזור הבייתה. ואני מביטח לך שאני אנצל את הקשר הזה רק לטובה ולא לרעה!!!!

כל דבר היה פרה ורבה... התורה היתה פרה ורבה כל הזמן... כל כמה ימים יוצאים חידושים מלשכת הגזית מה רצון ה'... (כמובן לא בתורה שבכתב שהיא לא תהא מוחלפת רק ב"ג מידות) הנבואות היו מתעדכנות כל יום מחדש... היית יכול להתעדכן כל יום מחדש מה הקב"ה היום רוצה ממני... ומה אתמול ומה מחו... **וכמובן!!!!!! במקביל!!!!!!** אם יש כזה קשר מוחשי וקרוב בבית המקדש... אוטומטית יש לזה גם מחיר. שיענקלה לפעמים מגיע לבית של ה' זחוח מרגיש מידי היימיש ומתחיל להתחצף... כן... הלהכעיס הוא גם סוג מסוים של קשר עין... קשר ממקום שלילי...

יענקלה לא עמד בקשר העוצמתי הזה!! הוא ניצל אותו למקום שלילי ולכן התרחקנו והתרחקנו... וכעת אנחנו הרבה יותר רכים... יותר עדינים... הרבה פחות מכעיסים... אבל לא בגלל שאנחנו יותר צדיקים אלא בגלל שאנחנו הרבה יותר מסכנים!! ילד יתום לא מתחצף לאבא...

לא נותר לנו אלא לשבת על הקרקע ולמרר בכבי: **"זכור ה' מה היה לנו.. יתומים היינו ואין אב... למה לנצח תשכחנו תעזבנו לאורך ימים... השיבו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם!!"** מבטיחים לנו שניקח את הקשר הזה רק למקום החיובי!! ועד!! עד שזה קורה... נקודת המבחן שלנו זה בתוך הבית שלנו... בזירה האישית של כל אחד מאיתנו!! בחור ישיבה מול ההורים שלו... ובזוגיות אחד מול השני... כן... לפעמים אנחנו קמים עם מצב רוח קרבי ורוצים להקניט... אבל תחשוב בחור יקר: אם היית יתום... לא היית מקניט... לא היית מעצבן... אז בבקשה... אל תשתמש במתנה שיש לך לשלילה... זכית בשני הורים בריאים- רק בשביל לכבד אותם ולא בשביל לבדוק את עצביהם!! ולחילופין: זוג נשוי... אם הייתם כעת רווקים הרי הייתם מתפללים לזכות לשידוך ומבטיחים לעצמכם שרק כבוד והערכה ישררו בבית הזה... אז מה... בגלל ששכחנו שהנס הזה קרה... לכן צריך להשתמש עם המתנה הזו למקום שלילי... זו נקודה למחשבה... במילה אחת... ודו"ק ואכמ"ל...

לא רק הבדל בגודל ובכמות ובעוצמה ובקרבות... מה... מה ההבדל???

פתאום קלטתי!! שההבדל בין בית המקדש לבית הכנסת...

שבבית הכנסת אמנם הקב"ה לגמרי נמצא ואפשר לשפוך שיח לפניו והוא עונה!! אבל עדיין זה בהסתרה!! אחרי הכל יש פה מסך של הסתרה... גם אחרי שהבית כנסת זה הבית של ה' אנחנו לא מנהלים עם הקב"ה דו שיח עירני... אתה מתפלל בלחש ונדרש ממך אמונה שה' שומע אותך... וגם כשתראה ישועות... הישועה תהיה מוסתרת בכל מיני אמצעי הסחה של דרך הטבע... **לעומת זאת בבית המקדש... עכ"פ בבית ראשון!!!!** כשהקב"ה היה בבית המקדש זה היה מוחשי לגמרי לגמרי!! יהודי היה מנהל שיחה עם הרבש"ע... יהודי היה מגיע ושואל את הרבש"ע מה נשמע והקב"ה היה עונה... מי שהיה לו בעיות הוא היה פונה לקב"ה ושואל למה לא הולך לי בפרנסה?? והקב"ה היה עונה אחד שתיים שלוש... בגלל שככה וככה וככה... והקב"ה היה מגיע איתו לעמק השווה או שלא... **עכשיו: איך???** איך בדיוק היתה מתנהלת השיחה?? זה כבר עוד נושא... אז או שזה היה נעשה ע"י נביא... או באמצעות אורים ותומים... והכי הכי הרבה באמצעות רוח הקודש שכל אחד היה זוכה לפום מדרגתו כשהוא היה מגיע לביהמ"ק... רק לשבר את האוזן: מה קורה היום כשליהודי יש שאלות באמונה?? אנחנו שולחים אותו לסמינר ערכים... אבל כשלאסוף יש שאלות מפני מה צדיק ורע לו רשע וטוב לו... הוא הולך ישירות לבית המקדש ומציג את השאלות מול הקב"ה בכבודו ובעצמו והקב"ה עונה לו... (עייין פרק ע"ג בתהילים... אסף מציג את השאלות שלו... וזו "עד אבא אל מקדשי קל אבינה לאחריתם... כשהוא הגיע לביהמ"ק הוא שאל את הרבש"ע והוא קיבל תשובה...)

עוד דוגמא: רק לשבר את האוזן: כשאני מגיע להתפלל שחרית בבית הכנסת... במילים אחרות: אני מגיע להגיד לקב"ה בוקר טוב מה נשמע... אבל תכל'ס... אני אומר את זה מתוך טקסט קבוע!! וגם כשהקב"ה עונה לי זה לא בצורה ישירה... זה נקרא שבית המקדש נחרב... כי... כי... כי בבית ראשון אתה יודע איך זה היה נראה?? הלויים היו עולים לדוכן... והם לא היו יודעים מה הם הולכים להגיד בעוד דקה... (כן... רק בבית שני היה שיר של יום מסודר ביום ראשון אומרים כן וביום שני אומרים כן... אבל בבית ראשון הכל היה נעשה ברוח הקודש... כל פרק בתהילים שמתחיל ב"למנצח" המשמעות היא שהוא נאמר ע"י הלויים בניצוח על הקרבן) הם היו נעמדים בדוכן... ו... ו... ויהי כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'... הם היו פותחים את פיהם ברוח הקודש וכל העם מקשיבים בסקרנות... מה היום הקב"ה רוצה לומר לנו דרך שירת הלויים... **במילים אחרות:** אני הגעתי לפה לבית המקדש... אמרתי בוקר טוב לרבש"ע... מה נשמע... ועכשיו הקב"ה עונה לי תשובה ע"י הלויים... וכל פעם הוא עונה משהו אחר... אתה קולט??

היום הטקסט מתוכנן מראש!! יש לנו מטבע ברכות! יש לנו מטבע ברכות מה אנחנו אומרים... מתי מתחילים את התפילה ומתי גומרים... אבל בזמן שכלל ישראל היו במצב המתוקן שלהם... הקב"ה היה **מדבר** בבית המקדש!! יהודי היה חוזר הבייתה ומספר לאשתו מה הקב"ה אמר לי הבוקר... מה הלויים שוררו היום ברוח הקודש... מה התחדש היום בלשכת הגזית... איזה דף גמ' חדש נוסף לש"ס ביממה האחרונה...

שבתין: בזמן בית ראשון אחד מהעונות הכי חמורים ובלתי נסלחים זה היה חוסר בטחון בה'!! מי שלומד נביא פוגש את זה לאורך כל הדרך... אם מגיע אויב וישראל במקום לעזוק לה' הולכים לבקש עזרה ממצרים וכדו' זה עוון חמור ויש על זה עונשים חמורים... ולמה?? כי בזמן בית ראשון יהודי היה רואה את הקב"ה בעיניים... ואם יש לך בעיה ואתה בוחר לבקש ממשהו אחר... זה כ"כ מכוער וכזו חוצפה שזה בדיוק כמו ילד שיושב מול אמא שלו במטבח ומתקשר לשכנה ושואל: האם את יכולה בבקשה להכין לנו ארוחת ערב?? **זו פגיעה!! זה עלבון! זו חוצפה! זה עוון לא יסולח!!!!** לעומת זאת היום בעידן הקורונה... יהודי שבמקום לבטוח בה' בשלווה שיציל אותנו הוא נמצא בפאניקה ומשתולל בחובת השתדלות יותר ממה שצריך... מישהו רואה בזה חוצפה ועוון??

מה פתאום... זה סתם רחמנות... זה סתם יענקי יתום ואבוד ומפחד שאבא שבשמים המו מעיו עליו ברחמנות... **אתה מביין???**

אותו יהודי שהיום אין לו בטחון בה'!! פעם זה היה מתפרש כחוצפה!! כי הרי ה' יתברך פה!! ואתה רואה אותו בעיניים... אז למה אתה מפנה לו עורף?? ואילו היום שמצד הטבע אנחנו לא מרגישים את הקב"ה... אז יהודי שלא בוטח בה'... **לא רק שזה לא חוצפה...** אלא זה רחמנות רחמנות רחמנות... תנסה לחשוב כמה רחמנות יש לאבא שבשמים עליו בימים אלו... אבא שבשמים רואה בימים אלו כ"כ הרבה יענקלעס' שהוא כ"כ אוהב אותם... ודואג להם... ורוצה לעשות להם רק טוב... ותכל'ס יענקי כ"כ מפוחד ומבוהל ולא יודע מה יהיה... אבא ממש ממש לא כועס עליו!! אדרבה... אבא יושב ובוכה... יושב ובוכה... יענקלה שלי: אני פה... אל תפחד... אל תרגיש אבוד...

על פי התפיסה החדשה הזו הבנתי נקודה מאוד פשוטה... יתכן שחלק מהקוראים בכלל לא יבינו מה החידוש... זה יהיה ממש פשוט להם... אבל לי עכ"פ זה היה חידוש די גדול!!

כולנו מתפללים ומייחלים ומשתוקקים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו... הרבה פעמים יצא לי לחשוב: כשמדברים איתנו על בית המקדש... אומרים לנו ש... ש... מה מיוחד בבית המקדש?? שזה היה בית של ה'!! יהודי היה מגיע לבית המקדש והיה פוגש שם את הרבש"ע... **ולפעמים חולפת בי מחשבה כזו אפרורית ומייבשת:** נו... הרי את המשפטים האלו בדיוק אומרים לנו גם על בית כנסת... שזה בית של ה' ומי שמגיע לתפילה פוגש את הרבש"ע ושכינה כנגדו... נו... אז מה... אתה רוצה להגיד לי שבית המקדש זה גם פחות או יותר אותו רעיון כמו בית כנסת... אמנם בית המקדש אמור להיות קצת יותר גדול... הרבה יותר מפואר... שמקריבים בו גם קרבנות... ומי שמגיע לשם צריך להאמין ששכינה שם כמו בבית הכנסת?? כן... זה בית המקדש??

ברור שלא!! ברור שיש הבדל מהותי בין בית המקדש לבית הכנסת!!

אל תבכה יענקי... אבא עוד ישוב ויפקוד גפן זאת... עוד אבנך ונבנית...

בתקופה האחרונה יענקי מסתובב מאושר כולו... כבר למעלה משבוע ימים שהוא לבוש חגיגי והוא מרוגש... לא... זה לא בר מצוה... וגם אין איזה אח או אחות שמתחתנים ברקע... לא!!! הפעם יש משהו מאוד מרגש!!! זה נטיעה של שמחה!!! כן... השנה אבא החליט שזהו... הגיע הזמן שגם לנו יהיה נטיעה משלנו... כדי שבעוד שלוש שנים גם לנו יהיה שנה שלימה של כרם רבעי להעלות לירושלים לאכול בשמחה... וחוף מזה אבא באופן כללי רוצה להגדיל ולנפח את החשבון בנק של מעשר שני... **תבני:** המשפחה שלנו מתפרנסים בעיקר מלולי תרנגולים ויערות עצים שיש בהם שבוכי קינים... הדברים האלו הם בהחלט פרנסה טובה... אבל עדיין!! זה לא עוזר לנו לתכנית חסכון של מעשר שני... סו"ס מעות מעשר שני אפשר להפריש רק מגידולי קרקע... ממילא כמה שב"ה יש פרנסה בריווח אבל הקופה של מעשר שני שלנו די דלילה...

אז השנה אבא החליט לעשות מעשה... אבא החליט להתחיל להשקיע בשדה אחוזה שלנו שמאחורי הבית שמחכה לתשומת לב... ולנטוע בה כרם מכוונך ומשמעותי... שבעוד שלוש שנים יהיה לנו שנה רביעית שלימה של רבעי בירושלים... ומכאן ואילך נזכה להפריש משם מעשר שני שיש בו ממש... **אבא הסביר ליענקי:** שאבא שבשמים אוהב לראות אותנו בירושלים... כן... אבא שבשמים מאוד אוהב להזמין את הבנים שלו לבית שלו... הוא רוצה לראות אותנו אוכלים מפירו ושבעים מטובו ונהנים יחד איתו... ו... וה' היה רוצה לראות אותנו **טיפה יותר...** לכן החלטנו לנטוע כרם גדול... כדי להגדיל את הקופה של מעשר שני... ואז נוכל ללכת יותר פעמים לירושלים ולהיות שם יותר הרבה זמן עם אבא שבשמים... אבא סיים בעיניים נוצצות ואמר ליענקי בסוד: יענקי שלי... אתה כבר בן שבע... ובעוד כמה שנים יהיה לך בר מצוה ואני רוצה לשלוח אותך ללמוד תורה בירושלים כדי שתהיה קרוב לה' וכדי שתהיה הנציג שלנו בירושלים לעדכן אותנו בכל חידוש דין טרי ועדכני שיצא מלשכת הגזית... אז אתה רואה יענקי??? כעת עכשיו אני נוטע כרם בשבילך!!! בשביל שיהיה לנו לתת לך דמי כיס מיוחדים שאפשר לאכול אותם רק בירושלים... דמעה של התרגשות וקווה בעיניו של יענקי...

אז הנה... בימים אלו זה קורה!!! בימים אלו אבא וכולנו איתו נוטעים שורות של כרמים... איזה שמחה...

כבר שבוע ימים שבמשפחה שלנו יש חג לכל דבר... רק שתבין: לו יצויר שעכשיו תהיה מלחמת הרשות אבא פטור מלצאת בעורכי המלחמה... כי הוא בכלל "מי שנטע כרם ולא חיללו ילך וישוב לביתו..." כן... כל יום אבא והילדים יוצאים לשדה ו... ועוסקים בעבודת הכרם בראשיתו...

--- ותכל'ס... כעת זו העונה!!! כעת זה סמס התאריך האחרון - עד סו"ב באב... אתה בטח יודע למה...

כי ר"ה לנטיעה **זה א' בתשרי**... ולגבי ערלה קי"ל ששלושים יום בשנה חשוב שנה... וצריך חוץ מזה עוד שבועיים לקליטה... ממילא אם אנחנו רוצים להרוויח שנה... אנחנו צריכים לנטוע לכל המאוחר בט"ו באב... ואז יש לנו שבועיים של קליטה באדמה... ועוד חודש תמים בתוך השנה הזו... והנה... עלתה לנו שנה - שנת ג' אלפים תש"פ... ואז מגיעה שנה תמימה שנת גתשפ"א!!! שהיא השנה השנייה לערלה... ואז מגיעה שנת גתשפ"ב שהיא במקרה או יותר נכון ממש לא במקרה שנת השמיטה... והיא השנה השלישית... ואז מגיעה ר"ה של שנת ג' אלפים תשפ"ג, ואז שוב מחכים עד ט"ו בשבט... כי זה כבר לא נטיעה אלא אילן... ור"ה לאילן זה ט"ו בשבט... ואז!!! בט"ו בשבט של גתשפ"ג... אז יוצאים לדרך!!! וכבר באותו קיץ נוכל להתחיל לעלות לירושלים... יענקי סופר שוב ושוב את השנים... היום אני בן שבע... ובשנת גתשפ"ג בחודש אב אני כבר אהיה בן אחד עשרה!!! ואז... סו"ס נזכה לעלות לירושלים... השמחה כ"כ גדולה...

אמא עוקבת בשביעות רצון אחרי יענקי ומספרת לאבא... הוי... הכרם הזה עושה כ"כ טוב ליענקי... הוא פורק על הכרם הזה את כל האהבה והרגש שלו לבית המקדש... מידי בוקר הוא מגיע ומלטף את הזמורות הרכים ובודק אם הכל בסדר... משקלה... עודר... מתרפק עליהם... כל פעם שיענקי טיפה עצוב או עצבני... הוא מיד יוצא והולך לנטיעה... וזה מרגיע אותו... הוא נזכר בבית המקדש וזה עושה לו טוב... הוא יודע שכל יום נוסף שהנטיעה צומחת וגדלה אנחנו הולכים ומתקרבים לירושלים... יפה נוף ממוש כל הארץ... והזמן עשה את שלו... הנטיעה גדלה... וגם יענקי גדל והתפתח יחד איתה... וההשתוקקות והרגעושים שלו לבית המקדש רק גדלו התעצמו יחד איתה... **ומה אתה חושב...** הוא כבר הספיק מאז ללכת כמה וכמה פעמים לבית המקדש עם חברים... עם משפחות כאלו שכבר יש להם פרדס גדול תאנים או רימונים... הוא עלה איתם לבית המקדש לביכורים... ושם בבית המקדש... יענקי הלך לפניה וגילה לה' בשקט בשקט ש... שאתה יודע?? אנחנו כעת עושים לך הפתעה... נטענו לך במיוחד כרם... וכשיעברו השלוש שנים של הערלה... אנחנו נבא לפה ונשמח יחד איתך... ה'... אני כבר כ"כ מחכה לזה...

--- ויענקי ממשיך להשקות את הכרם ולהשקיע בה את כל הנשמה... יענקי כבר לומד הרבה תורה... כשהוא מגיע לכרם הוא מפזם: "אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו..." (ישעיה ה') אמנם יש שמעות לא טובות על הכרם הזה... יש שמעות ש"ויקו לעשות ענבים ויעש באושים..." אבל אנחנו בעזרה"ש נעשה נחת לאבא שבשמים ואנחנו נמשיך להיות נאמנים אליו... אבל כנראה ש... שהמשך הפסוקים התקיימו לדאבון לב...

ויום אחד מר ונמחר... הגיעה בשורה איומה ונוראה... ש... שבית המקדש נ... נ... נחרב... השמועה עברה כאש בשדה קוצים... ויענקי רץ לכרם ופרץ בכבי תמרוורים... בכה ובכה מאין הפוגות... לילה שלם הוא ישב והישקה את הנטיעה בדמעות שליש ולא יכל להירגע... כי כרם ה' צבקות בית ישראל... מה קרה לך כרם ה'?? מה אירע לך?? יענקי לפתע הרגיש כ"כ מוחשי את הפסוק: גפן ממצרים תסיע... פינית לפנייה ותשרש שרשיה... כסו הרים צילה... ולפתע: יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה... יענקי נשא עיניו השמימה בזעקה: "**אלוקים צבקות הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת... וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצתה לך, שרפה באש כסוחה מנערות פניך יאבדו, תהי ירך על איש ימינך ועל בן אדם אמצת לך, ולא נסוג סמך תחיינו ובשמך נקרא, ה' אלוקים צבקות השיבנו, האר פניך ונושענה.**"

יענקי הקטן גדל... הכרם אולי גם גדלה... אבל היא איבדה את כל הטעם שלה... ניטל טעם הפירות... איזה טעם יש לענבים כשהם לא עולים לגבוה... **אבל תירוש אומללה גפן נאנחו כל שמחי לב, שבת משוש תופים חדל שאון עליזים שבת משוש כינור, בשיי לא ישתו יין יימר שכר לשותיו, ערבה כל שמחה גלה משוש הארץ.**

מצטרפים אנו לדמעותיו של יענקי... וממתינים יחד איתו לסיום הנבואה: **והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה, ואספו אספה אסיר על בור וסוגרו על מסגר (בידוד) סגר... סגר חלקי... סגר מלא) ומרוב ימים יפקדו...** ואז!!! "**זחפרה הלבנה ובושה החמה כי סלך ה' צבקות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד.**" יענקי אל תבכה... זהו!!! ירמיהו מבטיח לנו שבמהרה ממש: עוד אבנך ונבנית בתולת ישראל, עוד תעדי תופיך ויצאת במחול משחקים, **עוד תטעי כרמים בהר שומרון ונטעו נופטים וחללו,** כי יש יום קראו ונצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון (ביכורים ומעשר שני) אל ה' אלוקינו, במהרה.

ומלאה הארץ דעה את ה' כ... כ...

כמסכות לפרצופים מכסים!!!

עד לפני שנה אף אחד בעולם לא ידע את השם עצם הזה שקוראים לו "קורונה"!!! אין... אין... אין כזה דבר... מה זה בכלל... ולא עברה שנה!!!! (איזה שנה... תוך תקופה הרבה יותר קצרה...) אין אבן בעולם שלא זזה ולא מסתובבת סביב השם עצם הזה שמנהל את כל העולם ומסובב את כככל העולם סביבו...

באותה מידה בדיוק!!! יש אישיות אחת שקיימת איתנו כעת בעולם... זה המשיח!!! וכעת אף אחד מאיתנו לא מכיר בו... לא מכיר אותו... לא סופר אותו... מבחינתו הוא לא חלק מהנוף... ותחשוב שבאותה מהירות שהקורונה התגלתה והתפשטה וקבעה עובדות בשטח...

באותה מידה יום אחד יופיע המשיח!!! ותוך שעות ספורות הוא יקבע עובדות בשטח וישנה את כל העולם-- אבל לטובה...

זה יקרה מהרה!!! עוד יותר מהר מהקורונה!!!

אתה קולט את זה?? **כעת כבר יש לנו מקדמה...** עד היום כשדברנו על איזה משיח שפתאום יופיע ביום אחד בהיר וישנה את כל העולם... זה נשאר לי אי שם בשרים של אוצרות יהודים... משהו בלתי נתפס... העולם שלנו הצטייר בעיניים שלי מידי מקובע ומידי יציב בשביל להכיל אפשרות של מהפכה כזו שנעשית בימים ספורים... אבל כעת?? כעת הקורונה הוכיחה לנו איך שדברים יכולים להשתנות באפס זמן... איך שהעולם כולו יכול לשנות צורה וללבוש צורה בין רגע... כל מה שנתר לנו זה לקחת את הפחד ואת האי ודאות שיש לנו מהקורונה... ולקחת את זה ל"פחד אל ה' ואל טובו"!!! כן... יש היום חוסר ודאות... אתה לא יודע מה ילד יום... האם יהיה סגר או לא יהיה... ומה יהיה הסוף...

קח את האי ודאות הזו ואת הפחד הזה אל ה' ואל טובו... בא נחליש ש... לך תדע... אולי המשיח מגיע מחר... כן... מחר... וכל האי ודאות הזו תהפוך לאינסוף טוב וחסד ללא הודעה מוקדמת...

אה... מה נעשה ש-לחכות למשיח זה כבר נדוש... כבר הרבה זמן אנחנו אומרים שהמשיח יכול להגיע כל יום... אז עוד פעם נגיד את זה?? **אבל לא!!! הפעם זה שונה!!!** עד עכשיו רק **אמרתי** את זה... עכשיו אני כבר מבין את זה הרבה יותר... יש לי כבר תקדים... היום כשאני אומר שהמשיח יכול להגיע היום... אני רואה לנגד עיני תרחיש מוכר שעבר עלינו השנה... שפתאום כל העסק מתהפך... פתאום הכל משתבש אבל לא לרעה... אלא לשם שינוי לטובה!!!

לפעמים כשאני הולך היום ברחוב ואני פתאום רואה שכככככולם עם מסכות... לרגע מסוים אני צובט את עצמי ומשפשף את העיניים... רגע... אני חולם?? לפני כמה חודשים רק רופאי שיניים היו עם המסכות האלו והיום ככככולם עם זה... אין יוצא מן הכלל!!!

אז תחשוב שעל אותו משקל: כיום לפעמים אני מוצא את עצמי הולך ברחוב חילוני ואני החרדי היחיד!! אז תחשוב שעוד כמה שבועות ספורים... פתאום מלאה הארץ דעה את ה'... וככככולם יהיו חובשי כיפות וציצית ויראי שמים וידע ככככל פעול כי אתה פעלתו ויבין כככל יצור כי אתה יצרתו... אתה מאמין שזה יכול לקרות תוך כמה שבועות?? אתה מאמין?? עד היום היה לי מאוד קשה לעכל כזה דבר... אבל עכשיו עם המסכות... זה כבר ממש מוחשי לי... כמו שתוך כמה שבועות כולנו נהייה רופאים מנתחים... ככה תוך כמה שבועות כולם יהיו יראי ה' וחושבי שמו... כמו שתוך כמה שבועות הכל נסגר... הכל נעלם... הכל הושבת...

ככה תוך ימים ספורים הכל יפתח... שערי שמים יפתחו... ואבא שבשמים ירעיף עלינו מלא חפניים אהבה וחמלה... בשצף קצף הסתרתני פני רגע ממך!!! רגע!!! כל האלפיים שנה האלו הם רגע אצל הקב"ה... אז תחשוב איזה טובה מחכה לנו... ופחדו אל ה' ואל טובו!!! קח את הפחדים שהיו לנו בתקופות האחרונות... ותתרגם אותם לפחד אל טוב ה'... כן... אותו חוסר ודאות... אותו גורם מפתיע ששינה לנו את כל החיים... בעזרה"ש בקרוב הקב"ה יפתיע אותנו בישועה ורחמים וגאולה העתידה...

עולו ואתכנישו להילולא דאהרן הכהן...

שנה שעברה בר"ח אב נסעתי להתפלל במירון... אני מגיע לגג של הציון ואני שומע מוזיקה... שירים... שמחה גדולה... נתקפתי בקנאות של קדושה... מה זה צריך להיות?? ראש חודש אב!!! תשעת הימים מתחילים היום... מהיום לא מכבסים ולא מתקלחים ואתם חוגגים עם מוזיקה?? ?

התקרבתי להמון החוגג ושאלתי אותם: ולשמחה מה זו עושה?? ?

תנחש מה ענו לי?? הילולא של... של... של מי?? של אהרן הכהן!!!

נאלמתי דום... תקשיב: יארציית של אהרן הכהן... כתוב בפירוש בתורה.. אמנם כשהארן הכהן נפטר יובכו אותו כל בית ישראל... אבל בדור שלנו המנהג הוא לעשות "הילולא"!! והם חוגגים את ההילולא של אהרן הכהן... אז לא יודע... אני לא נכנס כעת להלכה האם מותר או אסור... (תלי גם באשכנזים או ספרדים) אבל חשבתי לעצמי... שאם באמת היינו חוגגים מידי שנה את ההילולא של אהרן הכהן והיינו מתאספים יחד ומחליטים בשירה ובזמרה שאנחנו מתלמדיו של אהרן אוהב שלום ורוחף שלום אוהב את הבריות ומקרבת לתורה... אם ככה היינו עושים... היינו באמת יכולים לרקוד ולשמח בתשעת הימים... כי בית המקדש לא היה נחרב!!! למה בית המקדש נחרב?? כי לא מספיק רקדנו בהילולא של אהרן הכהן.. לא מספיק הרגשנו שאנחנו מתלמדיו של אהרן אוהב את הבריות... ואז בגלל השנאת חינום שהיה בינינו נחרב בית המקדש...

תרשה לי לפתוח את הנושא: כידוע לאהרן הכהן היו כביכול שני תפקידים שונים: מצד אחד הוא היה כהן גדול!! עמוד ה"עבודה", ומאידך... במקביל היתה לו גם הנהגה כזו של "אוהב ורוחף שלום אוהב את הבריות..." **יש לי שאלה תמימה:** האם יש קשר בין שני התפקידים?? או... או שזה משהו כזה מהמדע??... אה... מה נראה לך?? **ברור יש קשר!!!! ועוד איך יש קשר!!!!**

נ... אז באמת מה הקשר בין "עבודת הקרבנות" ל"אוהב את הבריות?? ?

אז תקשיב טוב טוב: זה מאוד חשוב:

שנאת חינום מתחלקת לשני חלקים!!!! יש את השנאת חינום שהיא מהעבירות שבין אדם לחבירו **ל חבירו** ויש רשימה ארוכה של מצוות שבין אדם לחבירו ואחד מהם זה "לא תשנא את אחיך בלבבך..." וזה אסור וזה לא בסדר בדיק כמו כל שאר העבירות שבין אדם לחבירו...

מה שבטוח **לא על זה** נחרב בית המקדש!!!! לא ידוע לנו שלאוד"ל "לא תשנא" יותר חמור מ"לא תיקום ולא תיטור ולא תגזול ולא תעשוק..."

בית המקדש לא נחרב על לאו נקודתי בבין אדם לחבירו!!!! אל תשכח שסו"ס בית המקדש זה בית של ה'... זה בית שכל עניינו ומורתו הוא בין אדם **למקום!** ומיילא אין שום סיבה והיגיון שבית שמייצג את בין אדם **למקום...** יחרב על עבירות שבין אדם לחבירו, זה לא הגיוני ולא קשור... רק מה כן?? יש בשנאת חינום עוד חלק נוסף!! וזה כבר חלק של בין אדם **למקום!!!!** מה הכוונה?? כששני אחים רבים... ומורטים אחד את השני... טוב... תהנו לכם... זה עניין שלכם... אמנם זה לא בסדר... אבל כשתסיימו לריב תזכרו לעדכן אותנו מי ניצח... **אבלו!!!! ההההלו...** אחים יקרים: אל תשכחו... יש פה אבא משותף לשניכם... שבשבת הקרובה הוא רוצה אתכם ליד שלחן שבת... ואם אתם תהיו מסוכסכים... למי נהרס שולחן שבת?? **לאבא שלכם!!!!** מי הכי קרוע וסובל מהמריבה שלכם? **אבא!!!!**

זה מגיע לו?? תעשו מאמץ עליון להסדר **בשביל אבא! ולו למענו!!!!**

זה הנושא?? זה השנאת חינום **שעליה** נחרב בית המקדש...

זה שאנחנו לא מסתדרים אחד עם השני... נו... זה נורמלי... כמו שיש לנו מה להתקדם בלימוד התורה ובדקודק ההלכה... ככה יש לנו מה להתקדם במידות ובצרות עין ובפרגון ובהכלה של השני... ההתמודדות שלנו בשנאת חינום נורמלי כמו כל דבר בעבודת ה' שלא שיימו איתנו... אבל ההההלו... כשאנחנו רבים... מי בוכה?? למי מתפרק הבית??

לאבא שבשמים!!!! למה אתם לא חושבים עליו? למה אתם לא מתאמצים למענו?? למה אתם לא מבינים שכשאתם רבים אתם מענישים בראש הרשימה את האבא המשותף שלכם?? איך אתה לא מבין שכשאתה מבזה את אחיך... מי שהכי נעלב פה זה האבא?? **למענו!!!!** למען אבא תתאמץ לאהוב את אחיך... **על זה!!!! על זה נחרב בית המקדש!!!!**

על שנאת חינום של בין אדם **למקום!** לא של בין אדם לחבירו!!!!

לכולנו תקוע בראש שבימים האלו צריך להתחזק במצוות של בין אדם לחבירו... (למה לא... תמיד טוב...) **אבל זה לא מדויק!** אדרבה... צריך להתחזק במצוות שבין אדם **למקום!!!!** תתחיל לחשוב על אבא שבשמים ומהמקום הזה תתחיל להתייחס בכבוד ובאהבה לילדים שלוו...

תדע לך: שברגע שהבנתי את זה... זה עשה לי סדר מדהים בראשי!!

כי תכל'ס... אנחנו הרי לא מסתדרים... ואי אפשר לבא אלינו בטענות... כי יש בינינו תהומות של מנטליות... יש בינינו המון חילוקי דעות... ובשביל לאהוב יהודי צריך להיות בעל מידות מאוד מאוד גדול... **ומי אמר שאני אווז שם???** מי אמר שכבר היום אני אווז ככזו מדרגה במידות... אני הרי בקושי מצליח להתגבר על הכעס שלי... אז שבדיק אותך אני צריך לאהוב שכל פעם שאני רואה את ההתנהלות ה"כ" שונה שלך... אתה מעלה לי הפיזים!! ? מי אמר שאני מסוגל לאהוב אותך?? ?

מה התשובה?? **לא!!! זה לא שייך למידות!!!!** זה לא שייך לבין אדם לחבירו... זה שייך לבין אדם **למקום!!!!** אף אחד לא ביקש ממך לאהוב את חבר שלך... תאהב את אבא שבשמים... ומהמקום הזה תהיה אכפתי ותדאג למעמד והכבוד של הבן שלך... סו"ס אני מגיע כל בוקר לתפילה... ואני מרים צלצול לאבא שבשמים... והוא יתברך לא מסוגל לשמוע רע על הילדים שלו... ואם אתה אחד כזה שחושב רע ומדבר רע על הילדים שלו... אל תתפלא שהקב"ה יסנן אותך וישים את המספר שלך ברשימת דחיה... כי לא נעים לו לשמוע אותך... השיחות שלך לא עושות לו טוב... אתה לא מבין את זה?? ? כמו שאני לא אוהב שמתקשרים אלי כל מיני טרדנים שמציקים לי... ככה הקב"ה לא רוצה לשמוע אותך כי אתה מציק לו... מה פה לא מובן? ומיילא!! לא צריך להיות צדיק גדול ובעל מידות מופלג... צריך לעשות את השיקול הדיפלומטי המינימלי... אם אני רוצה קשרים עם בורא עולם ושהוא יענה לי ולא יסנן אותי... אני צריך לאהוב את הבנים שלו ולדבר עליהם דברים טובים... זה גדולתך??

זה לא גדלות!!!! זה פשוט שיקול של אדם שמעוניין לשמור על קשרים טובים עם הבוס!!!! זה שנאת חינום ששייכת נטו לבין אדם למקום!! **למענו!!!! למענו יתברך- תאהב את הבנים שלנו!** תחשוב

עליו!!!! עזוב אותי... אני מעצבן אותך... הנוכחות שלי מפוצצת אותך. אבל יש לי אבא שאוהב אותי... והוא לא מוכן לשמוע עלי דברים רעים.. תעשה משהו..

אהרן הכהן ידע... אם אני רוצה להיכנס לקודש הקדשים והקב"ה יקבל אותי במאור פנים ויתרצה לעבודתו.. אני מוכרח לאהוב את הבנים שלו!! אני מוכרח לרדוף שלום ולאהוב שלום... כי הרחמן הוא יברך את עמו בשלום... אני מוכרח לאהוב את מה שהקב"ה אוהב... אחרת העבודה שלי לא תתקבל לרצונו!! כן... יש קשר הדוק בין "עבודה ה'" לאהוב שלום ורוחף שלום אוהב את הבריות... זה הולך ביחד... אי אפשר לעבוד את ה' ולשנא את הבנים שלו... השיחה נדחית!!!!

שים לב: אחי יוסף שנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום... וכתוצאה מזה הם מכרו אותו וקרה מה שקרה... עברו שנים עשרה שנים והיה רעב בארץ יעקב אבינו שולח אותם למצרים לשיבור לחם... ואז מה כתוב ברש"י??

"שהיו מתחרטים במכירתו ונתנו ליבם להתנהג עמו באחוזה ולפדותו בכל ממון שיפסקו עליהם..." כתוב כאן שאחי יוסף חזרו בהם מהמכירה!

והשאלה נשאלת: במה הם חזרו בהם?? הרי לא ידוע לנו שהדעה שלהם השתנתה... אתה מבין לבר שאם היה שנהא בין האחים ליוסף זה היה ויכוח בדברים העומדים ברומם של עולם... ולא ידוע לנו שמישהו פה חזר בו... יהודה לא הפסיק להיות יהודי... ויוסף לא הפסיק להיות יוסף... עץ אפרים ועץ יהודה נשארו וישארו עד ביאת גואל שתי עצים שרק בביאת גואל הם יהיו לאחדים... (מכבואר ביחזקאל ל"ז) אם ככה: מה קרה פתאום שהאחים התחרטו במכירתו... מה השתנה פתאום?? ?

התשובה היא ברורה: כשאחי יוסף שנאו אותו... היה פה ויכוח ושנאה בין אחים!!! כשיש מריבה בין אחים... יתכן שיש פה חסרון בבין אדם לחבירו... ויש מה לתקן בזה.. אבל בסייד... זה עדיין משהו נקודתי..

דא עקא!!!! שברגע שהם מכרו את יוסף... פתאום מישוהו חדש נכנס לתמונה... **אבא!!!!**

אבא שבור ורצוץ... כי ארד אל בני אבא שאולה. פתאום אבא נכנס לתמונה... אי אוי... זו כבר סוגיה חדשה לגמרי!!!! זה כבר מפה חדשה לגמרי!! עד היום היה פה משהו נקודתי בבין אדם לחבירו... שנאת אחים או אהבת אחים.. אבל ברגע שאבא בתמונה... כל המפה משתנה... **זו! זו! התפנית** ושינוי התפיסה שקרתה אצל אחי יוסף לאחר מכירתו!!!! על זה הם התחרטו!!!!

לא!! בחילוקי דעות לא חל שינוי!!!! כל השינוי בתפיסה היה: שעד המכירה היה לנו ויכוח עם יוסף!!! היה לנו שנהא מול יוסף.. אבל ברגע שהוא נמכר **והתברר שאבא ? ! אבא בתמונה**... כמאן ואילן: כי איך אעלה אל **אבא** והנער איננו איתו... **על זה אנחנו מתחרטים!!** היינו צריכים להתנהג איתנו באחוזה-- **ולו בשביל אבא!!!**

עם השנאת חינום מול יוסף... נו... אפשר להתוכח... לא בטוח שזה בחינם... יש פה ויכוח... יש פה בהחלט על מה להתוכח...

אבל השנאת חינום שהורידה את אבא אבא שאולה... על זה אנחנו מתחרטים!! זה לא שווה בנזק המלך... זה כבר לחינם...

ובאמת אם תשים לב: איך הסיפור נגמר?? בנימיך... "גונב" את הגביע!!!! כל השבטים כועסים עליו מאוד... חז"ל אמרים שהם סנטו בו... גנב בן גנב... עקרונית 'מגיע לו'. (כביכול) אם הוא גנב אז שימכר בגנבתו...

אבל לא!!!! לכולם ברור כעת כשמש בצהרים שלמרות שבנימין "עשה" מעשה ש"לא יעשה"... כולנו עכשוי חוזרים למצרים נחושים ודרוכים לקראת קרב מר לפדות אותו בכל מחיר... למה?? כי "מגיע לו"?? לא!!!! "לא מגיע לו" (כביכול כמובן...) אז למה אנחנו נחושים להציל אותו?? **כי אבא!!!! בשביל אבא!!!** זו הנקודה!!!! כאן!! ברגישות הזו הם תקנו על עוון מכירת יוסף... וכאן יוסף התוודע אליהם... יוסף לא ציפה מהם שהם יצילו את בנימין ה"גנב" (כביכול)!! הוא כן ציפה מהם שיחשבו על אבא!!!!

לריב עם יוסף... לשנא את יוסף... זה אולי חטא... זה אולי לא טוב... אבל זה עדיין לא העוון העיקרי של מכירת יוסף... רק מה העוון העיקרי?? כי איך אעלה אל אבי... איך לא חשבנו על אבא... זו הנקודה של שנאת חינום שעליה נחרב בית המקדש!!! ואת זה אנחנו צריכים לקלוט!!!!

ושוב: כמדומני שהקושי שלנו להתגבר על שנאת חינום נובע מהטעות הזו! אנחנו חושבים שנדרש מאיתנו לאהוב אחד את השני בכל מחיר... וזה כמעט בלתי אפשרי!!! איך אני יכול להציל את בנימיך כשאני מצידי בטוח שהוא "גנב"? למה שאני אציל אותו?? מבחינתי לא מגיע לו...!

בינינו... כמה "בנימין" כאלו מסתובבים בינינו... כמה יהודים יש שאני עצבני על ההתנהלות שלהם... ואם תגיד לי לאהוב אותם... אני אתרום מלא קומתי בעצבים ואני אגיד לך... סליחה... הם טובים... הם חוצפנים... הם גנבים... לא רוצה לאהוב אותם... אז זהו שלא!!!! לא בקשתי ממך לאהוב אותם... ואתה יודע מה... גם לא בטוח שאתה צריך לדון אותם לכף זכות... אחי יוסף לא ניסו לדון את בנימין לכף זכות...

רק מה?? דבר אחד הם ידעו!!!! לבנימין מחכה מיטה בבית של יעקב אבינו ואנחנו לא יכולים להשאיר את המיטה הזו מיותרת... נקודה!!! הילד הזה חייב לחזור לאבא שלו בריא ושלם!!!! נקודה!!! זה הנושא!!!

להבין שיהודי הוא בן של הקב"ה... בין אם זה מתאים לך ובין אם לא... ואבא שבשמים חפץ בו ואוהב אותו... בין אם זה מתאים לך או לא...

ואני מחפה עליו ואוהב אותו ודואג לו כי אני יודע שזה חשוב לאבא... יום יבא וגם נעבוד על המידות... אני חושב שלעבוד על המידות זה כבר עבודה של ספירת העומר!! שם זה היה יותר ממקום של "נהגו כבוד זה בזה..." אבל כעת בחורבן בית המקדש... צריך להתמקד בבין אדם למקום!!!! אבא שבשמים: אני מבטיח לך לשמור על הכבוד של הילדים שלך... אני יודע שזה חשוב לך... אני יותר לא אריב עם יעקב בשלחן שבת... אני יותר לא אעכיר לך את ארוחת ערב המשותפת... מבטיח...

גיליון מס' 393 בין הזמנים אב
תש"פ שנה שמינית

מבצע מיוחד !!!
הקדשה ע"ג הגליון בסך 100 ₪ בלבד
כל הקודם זוכה!
וזכות השותפות בהפצת דברי התורה של מרן שר
התורה שליט"א תעמוד לכל התורמים החשובים
לראות ברכה והצלחה בכל העניינים
לתרומות: 053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

שלום וברכה!

בחודש הקרוב יחול יום היארצייט ה-35 להסתלקותו של מרן הקהילות יעקב
הסטייפלר זי"ע אביו של רבינו מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שיבלחט"א
ימים לא פשוטים עוברים על העולם כולו בהתפשטות המגפה הנוראה וע"כ
לא יודעים מה ילד יום ובמיוחד השנה האם נוכל לעלות ולשפוך שיח בקברו
של הצדיק ולבקש עלינו ועל כלל ישראל,
יוצאים אנחנו בשרות מיוחד לכל ידידינו החשובים שירימו את תרומתם בסך
של לפחות 100 ש"ח עבור המשך הוצאת והפצת דברי התורה,
כל השותפים יזכו:

- א. להיות שותפים בהפצת דברי התורה של רבינו מרן שר התורה שליט"א.
- ב. שמם יוזכר לברכה כפי בקשתם אצל מרן.
- ג. שמם יוזכר לברכה וישועה כפי בקשתם בקברו של מרן הקה"י זי"ע ביום
היארצייט, (כפי שנכתב יתכן ולא יוכלו לעלות השנה לקברו וע"כ סיכמנו אם אחד
ממקורבי רבינו הדר ממש בסמיכות למקום קבורתו שיעלה במיוחד ביום היארצייט
להעיתיר על כל שמות התורמים החשובים ויזכיר את שמם ובקשתם במפורט).
- ד. ינתן לכל התורמים זכות הקדשה באחד הגליונות במשך השנה הקרובה כפי
בחירתם.

כל התרומות הם עבור המשך הוצאת והפצת דברי התורה.
ניתן להעביר באשראי במכשירים שבבתי הכנסת נדרים או קהילות
או במס' 053-3145900

ברכה מרובה
יצחק גולדשטוף

עלי שיח

האם משה רבינו לבש מסכת פנים בשבת?
עובדא מרתקת ביותר, הקשורה גם לתקופתנו,
שמענו בהשגחה פרטית מכלי ראשון, מהגאון
רבי עמוס טבצ'ניק שליט"א מרבני כולל חזון
איש ומי שהיה קרוב ביותר למרן בעל הקהילות
יעקב זי"ע ולבנו מרן הגר"ח שליט"א.

וכך סיפר: לפני שנים רבות השתתפתי בשמחת
חתונה, בה גם היה נוכח מרן שליט"א. כשהרב
ראה אותי, הוא אמר לי בחיך, מקודם היה כאן
הגאון הגדול רבי דוב לנדא שליט"א ושאל אותי
שאלה יפה.

והמשיך רבינו לספר: הוא שאל אותי האם
משה רבינו הלך עם "המסווה" גם בשבת או
שהלך עם זה רק ביום חול (במאמר המוסגר
נציין, כי ברבות השנים יצא ספר "חידושי
מורנו הגאון רבי דוב לנדא" למסכת שבת
מכתביו, ושם בדף י"א ב' בהערה על דברי רש"י
שם, הוא מביא ספק זה).

"שאלתי את רבינו שליט"א מספר הג"ר עמוס,
מה הרב ענה לו? והגר"ח שליט"א השיב בחיך,
אמרתי לו כי יש כדמות ראייה מהזוהר שכן,
והחל לומר את דברי הזוהר, אלא שמפני רעש
התזמורת וההמון אדם, לא הצלחתי לשמוע. -
מספר לנו רבי עמוס בעצבות.

הדברים עוררו עניין בבי מדרשא והג"ר מאיר
שטיגל שליט"א (שערך בשעתו חלק משיעורי
רבינו לירושלמי) אף כתב בזה דברי טעם
בספרו שומר אמת עה"ת פ' כי תשא.

במשך השנים ניסו למצוא את הראיה ללא
תוצאות אבל, הוא מסיים, לאחרונה נמצאו
דברי הזוהר, ממנו לכאורה הביא רבינו ראייה.
הוא מופיע בפרשת שלח (קס"ג א') שם מסופר
שבראשי חודשים שבתות ומועדים מתכנסים
ראשי מתיבתא אצל משה רבינו, ומתחדשים
שם חידושי תורה וכו' ומוסיף הזוהר הקדוש,
שרק את אהרן הם יכולים לראות ולא את משה
מפני שיש אותו מסוה פרוש על פניו ושבעה
ענני כבוד סביבו --- עי"ש בזוהר. ואמנם הזוהר
מירי בג"ע אבל ההנהגה שם היא כמו שהיו
מתנהגים פה כידוע

הפלא ופלא!!! "דברי תורה עניים במקום אחד
ועשירים במקום אחר". (יש"כ לידידנו הר"ר
שמואל רוזנברג שמסר לנו את הדברים).

מרן שליט"א מקבל לידיו את הקובץ גליונות ערש"ק פר' 'מטות מסעי'
ומעיין בגליון "דברי שי"ח"

לזכות הבחור יצחק אייזיק בן חיה אסתר
לזיווג טוב והגון בקרוב ממש לקשר של קיימא ולבנין עדי עד

לעלוי נשמת חיים אליעזר בן יהושע צבי ז"ל רוזן - כ"ז תמוז,
לעלוי נשמת יוסף בן יהודה ז"ל הרצוג - כ"ח תמוז

להצלחת ר' יעקב
יוסף בן שושנה

לרפואה שלימה וישועה גדולה
במהרה להרה"ג אליהו בן
שבע שליט"א בתושחי

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

מה "קורא"?

מדי יום היה קורא מעט בכותרות העיתון היומי החרדי. (באותן שנים היה זה עיתון 'המודיע', והוא בעל שני דפים בלבד בימי חול, ובערב ש"ק שלושה דפים). פעם ציין שאילו היה מטיב לשמוע לא היה נזקק גם לכך, כי מי ששמיעתו טובה, שומע ממילא את ההכרח והנדרש. כן היה נזהר, לבל יראוהו זרים בקריאתו. פעם דברו על איזה ענין שראש הממשלה עשה, או אמר. באותה שעה נכחו בחדר, מרן הסטיפלר ובנו הגר"ח שליט"א, ושאל הגר"ח: מי כעת ראש הממשלה, עדין האישה ההיא?... (כבר חלפו שנים אחדות מאז כיהנה ג. מ. בראשות הממשלה). שחק מרן ה'קהילות יעקב' ואמר: "הוא יודע..." (כלומר, ששואל כן לבדיחות).

"הוא לומד יותר טוב ממני"

מפי הגר"ח שלום הכהן שליט"א, ראש ישיבת 'פורת יוסף' בירושלים: יום אחד ראיתי את הסטיפלר גורר סכך לסוכה. שאלתי: "הרב, למה לא הבן [- הגר"ח שליט"א]? וענה לי "הוא לומד יותר טוב ממני".

כיצד מודקדקין בקריאת שמע

בא אב עם בנו, בתלונתו שהבן בקריאת שמע חוזר על המילים כמה פעמים, מתוך חשש שהוציא התיבות מפיו שלא כראוי, והורה לו מרן שיותר לא ינהג כך וכו'.

טען הצעיר: "הלא כך נהג גם הגר"ח?...!" והשיבו מרן: "הגר"ח היה יכול. ואכן אם הייתה יכול לעמוד בזה בלא להשתגע ח"ו, ניחא, אבל בדרך כלל אינו כן". סיפרתי זאת לרבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א, והוסיף גם כן, שבבודאי אדם גדול יכול לאחוז בכל הדקדוקים, ולהישאר ברום גדלו, אבל לא כל אחד מסוגל לזה.

שניים מקרא ואחד תרגום

בשנים האחרונות היה מרבה לעיין בפירוש 'העמק דבר' על התורה. [אמר הכותב, אף אני ראיתי לא אחת לומד בחומש זה, ולימים בהביר לי מר"ר הגר"ח שליט"א, כי עבור שניים מקרא ואחד תרגום, העדיף מרן הסטיפלר את נוסח ה'אונקלוס' הנדפס בחומש 'העמק דבר', משום שהוא יותר מוגה ומדויק מבשאר החומשים].

לשי את המסכתות

רבי זאב איידלמן סיפר, כי בימי בחרותו למד הסטיפלר מהו חינוך הבנים - להטעימם כבר מקטנות לדבקות ומתיקות בתורה. לרגל נישואי אחיו רבי פייבל איידלמן, עם אחותו של רבי שמואל גריינימן, שנערכו בוויילנא, פגש רבי זאב את הסטיפלר (ניסו של רבי שמואל). הסטיפלר הגיע למקום החופה, ומכיוון שנשאר זמן מה עד החופה, הסיר את כובעו, הניחו בצד בלי תשומת לב, ומיד שקע בלימוד (הנהגה שאפיינה אותו כל ימיו).

באותם ימים בנו הגר"ח, שהיה כבן שנתיים, שעשע את משתתפי השמחה. הללו היו פונים לינוקא, ומבקשים: "קפוצ על הספסל, ותאמר את שמות המסכתות!" והוא היה קופץ ושר את כל המסכתות, בניגון מיוחד שחיבר לו אביו, בתור שיר ערש. וכך היה מסיים למנות את כל המסכתות האחרונות במילים: "טבול יום, ידיים, עוקצין - גיב מירד עם צוקערל [-תן לי את הסוכריה]...". ואביו היה משליך לעברו סוכריה, כמובטח.

מכיוון שלילדותו של הסטיפלר היו קודש ללימוד התורה הוסיף ר' זאב והסביר נטל על עצמו לעזור לזוגתו, שתנוח ולא תצטרך לקום בלילה כשהתינוקות מתעוררים, וכשהתעוררו היה מרדים אותם אביהם בשיר המסכתות הזה.

"המחבר" בן השמונה מבקש "הסכמה"

שש שנים אחר כך. ר' זאב מגיע ארצה ומבקש להצטרף לישיבת 'בית יוסף' בבני ברק. הוא נקרא לשיחה בדברי תורה עם ראש הישיבה, הסטיפלר. בבואו למבחן ישב בנו הגר"ח, בן השמונה, על השולחן לצד אביו, ובידו מחברת מכורכת בה רשם את "חידושי התורה שלו". כשנפנה ר' זאב לצאת מהבית, קפץ הילד מהשולחן ופנה אליו בהצעה רצינית: "אני כותב עכשיו חידושי תורה על מסכת פסחים. יש לי כבר הסכמות מהקליינער, ומהפעטער [-הודו] רבי אברהם ישעיה. הסתכל גם אתה במחברת וכתוב לי הסכמה..." (רבי וועלוול - דער איידלמאן, עמוד 193)

בדרך לישיבה

מפי הגר"ח שליט"א: כשהייתי מגיע הביתה מהישיבה בפתח תקווה, ציידה אותי אמי ע"ה בחבילות עם מצרכי מזון, ופעם יצאתי עם שתי שקיות בשתי ידי, ואבא ז"ל שליווה אותי עד לתחנת האוטובוס ב'דרך פתח תקווה', ביקש שאתן לו חבילה אחת כדי להקל מעלי עבודת המשא. אבל כשאמרתי לו שהגמרא אומרת, כאשר יש שתי נודות, זה גדול מזה מעט, ומכביד המשא על החמור לצד אחד, מניחין נוד קטן אצלו להשוות המשא, הסכים לדברי והניח לי לשאת את שתי החבילות. (הסטיפלר)

סיום הש"ס ומסכת שבת מחלמוד ירושלאי בביהכ"ס לדרמן

ד.ויס

אתמול בבוקר לאחר תפילת שחרית ברוב עם בביהכ"ס לדרמן, עלה הציבור לאולם החדש, שם התקיים השיעור האחרון בירושלמי מסכת שבת הנאמר ע"י מורנו הנאון האדיר רב חיים קניבסקי שליט"א, לעיני אביו מרן זללה"ה. אחריו סיים את הש"ס - שנלמד ע"י מתפללי בית הכנסת לדרמן, ובני הישיבות בעיר לעיני מרן ז"ע במשך השנה - הג"ר אריה שכטר שליט"א.

לאחר מכן במשך סעודת המצווה שנערכה במקום. נמסר שיעור בעניין המדליק בשמן תרומה טמאה ע"י הגר"ח שליט"א, ואחריו נשאו דברי התעוררות הג"ר אר"י שכטר והג"ר יעקב גלינסקי שליט"א והאריכו בעניין אמונת חכמים וההתבטלות בפניהם אשר חסרה כיום ובפרט לאחר הסתלקותו של מרן הקה"י לות יעקב זללה"ה.

אח"כ עלה כל הקהל הרב לפקוד את ציונו הקדוש, כאשר במקום נמצא כבר משעות הבוקר המוקדמות בליתר קהל רב מאד.

ובמשך כל היום, נראו רבים וביניהם מסלתה ושמנה של עולם התורה בעיר, וכן הבאים בהסעות מאורגנות מירושלים ושאר חלקי הארץ כשהם נוהגים רים לעבר בית החיים "זכרון מאיר" להשתטח על קברו של מרן ז"ע, ולשפוך שיה לפני בוחן לבות שיחוס וירחם עלינו בימים טרופים אלו.

כמו"כ התקיים השיעור הנ"ל בישיבת קהילות יעקב אשר נקראת על שם מרן ז"ע בהשתתפות ציבור אדיר של בני תורה.

מודעה זו פורסמה במלאת שנה להסתלקותו ובה מתפרסם לראשונה על יסוד השיעור המפורסם שרבינו שליט"א מוסר בכל שנה ביום היארצייט, כפי שכר הבאנו בעבר רבינו שליט"א נמנע מלמסור שיעור ברבים למעט פעמים בשנה בימי היארצייט למרן בעל החזון איש ז"ע וביום היארצייט לאביו ז"ע.

ספר תורה יכתב לזכר מרן זצוק"ל

על דעת גדולי התורה שליט"א החלטת לחלל כסופים כתיבת ספר תורה על שמו ולזכרו של מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, כיון לזכות את כלל ישראל במצווה חשובה זו. כזכור לאחר פטירת מרן ה"חפץ חיים" ז"ע, יום מרן רבי חיים עוזר גרוזינסקי זצוק"ל כתיבת ספר תורה על שמו והפעיל לשם כך את גדולי ישראל, כשהספק הנכנס הועבר להחזקת הישיבות נמסר כי ספר התורה יוכנס א"י לבית המדרש "לדרמן" אשר הורחב לאחרונה, ושם כידוע התפלל מרן ז"ע בעשרות השנים האחרונות.

אבדות

נמצא סנדל בלוויית מרן הסטיפלר זקוצ'ל רשב"ם 22 דירה 3

אבדו משקפיים בהלוויה של מרן זצ"ל הסטיפלר ז' טל: 423884

02

טור מיוחד זה באדיבות 'הארכיון היהודי'

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

053-3145900 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי ש"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310